JANE AUSTEN

Mănăstirea Northanger

Editura Univers

clu

Coperta colecției : *Vasile Socoliuc*

NORTHANGER ABBEY
by
JANE AUSTEN
© J. M. Dent and Sons, London

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate Editurii UNIVERS

Jane Austen

MĂNĂSTIREA NORTHANGER

În românește de COSTACHE POPA

Editura Univers
București 1976

Lector : MARIANA BĂDAN
Tehnoredactor : ELENA BABY

Tiraj 100.130 broşate. Bun de tipar 10.02.1976.
Coli tipar 14,5

Comanda nr. 50 598
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii",
Piaţa Scînteii nr. 1 — Bucureşti
Republica Socialistă România

CAPITOLUL I

NICI UNUL DINTRE CEI CARE O VĂZUSERĂ vreodată pe Catherine Morland cînd era copilă n-ar fi bănuit c-a fost ursită să fie eroină. Felul ei de trai, firea lui taică-său și a maică-sei, propria-i ființă îi stăteau în aceeași măsură împotrivă. Taică-său era preot, dar nu era desconsiderat pentru asta și nici sărman nu era, ba dimpotrivă, părea să fie un personaj onorabil, măcar că-l chema Richard — dar n-avusese noroc să fie un bărbat chipeș. Era, am putea spune, foarte înstărit, avînd pe deasupra și două parohii — dar nici gînd să fi fost stăpînit de patima de a-și ține fiicele sub cheie. Maică-sa era o femeie cu scaun la cap, bună din fire și, ceea ce merită mai ales să fie luat în seamă, se bucura de-un trup sănătos. Avusese trei feciori înainte de-a o naște pe Catherine și în loc să moară cînd a adus-o pe fetiță pe lume, așa cum orișicine s-ar fi putut aștepta, ea a mai trăit — ba a trăit ca să mai aibă încă șase copii, să-i vadă crescînd în jurul ei și să se mai bucure și de-o sănătate de fier. O familie de zece plozi e socotită totdeauna drept o familie grozavă, în care se găsesc capete, brațe și picioare berechet ca număr; dar, în afară de asta, familia Morland nu prea avea de ce să se socotească grozavă, de vreme ce copiii erau în general foarte urîți, iar Catherine la fel de urîtă ca toți ceilalți, timp de mai mulți ani din viața ei. Era uscățivă și stîngace, avea o piele gălbejită, părul întunecat și lins și niște trăsături mari și ciolănoase; — și atita tot despre persoana ei. Cît despre minte nu era deloc hărăzită să fie aceea a unei eroine. Îi plăcea orice joacă băiețească, dar dintre toate prefera crichetul, nu numai înaintea păpușilor ci multor altor desfătări eroice de-ale

copilăriei, ca de pildă : să alinte un alunar, să hrănească un canar sau să stropească trandafiri. De fapt n-avea nici o tragere de inimă pentru grădinărit și, de se întîmpla cumva să culeagă flori, n-o făcea decît din plăcerea de-a face rău — cel puțin așa presupunea ea — totdeauna alegînd florile pe care n-avea voie să le rupă. Cam către așa ceva era înclinată ; cît despre talente nici ele nu-i erau mai grozave. Niciodată nu a putut învăța sau înțelege un lucru pînă cînd nu i l-a vîrît cineva în cap ; ba, uneori, nici măcar atunci, pentru că de cele mai multe ori era neatentă, și din cînd în cînd proastă de-a binelea. Maică-sa și-a pierdut trei luni ca s-o învețe să spună pe de rost „Ruga Sărmanului" și pînă la urmă sora ei mai mică, Sally, a putut s-o spună mai bine decît ea. Nu că ar fi fost Catherine de felul ei o toantă ; nici vorbă de așa ceva ; de pildă, a învățat fabula „Iepurele și cei mulți Prieteni" tot atît de repede ca oricare fată din Anglia. Maică-sa ar mai fi dorit ca ea să învețe să cînte ; și Catherine era sigură că are să-i placă, fiindcă îi era drag să zdrăngănească pe clapele bătrînei și jalnicei spinete ; așa că a început să învețe cînd a împlinit opt ani. A învățat un an, după care n-a mai putut suferi instrumentul ; iar doamna Morland, care nu ținea morțiș ca fetele ei să se desăvîrșească în lucruri pentru care se vădea că n-au chemare sau tragere de inimă, i-a îngăduit să se lase de cîntat. Ziua în care profesorul de muzică fu concediat a fost una din cele mai fericite zile din viața Catherinei. Gustul ei pentru desen nu s-a dovedit a fi mai grozav ; totuși, ori de cîte ori căpăta de la maică-sa plicul vreunei scrisori, sau punea mîna pe vreo bucată răzleață de hîrtie, făcea și ea ce putea, desenînd case și copaci, găini și puișori, toate semănînd grozav între ele. Scrisul și socotitul le învăța de la taică-său ; franceza de la maică-sa; dar îndemînarea ei la oricare din ele nu se arăta a fi cine știe ce și, ori de cîte ori putea, le trăgea chiulul cu lecțiile la amîndoi părinții. Ce fire ciudată și inexplicabilă ! Fiindcă, în ciuda unor porniri atît de libertine la vîrsta de zece ani n-avea nici inimă nici fire rea ; arareori se arăta încăpățînată și aproape niciodată circo-

taşă ; altcum era foarte drăguţă cu cei mici, afară de unele porniri spre tiranie ; şi pe lîngă toate mai era gălăgioasă şi apucată, ura curăţenia şi pedeapsa cu punere sub cheie ; şi nimic nu-i era mai drag pe lume decît să se dea de-a rostogolul pe costişa verde din dosul casei.

Cam aşa era Catherine Morland la zece ani. Cînd a împlinit cincisprezece, înfăţişarea i s-a mai schimbat ; a început să-şi încreţească părul şi să tînjească după baluri ; tenul îi căpătă culoare, trăsăturile i se îndulciră pe neaşteptate ; privirile i se însufleţiră, iar făptura-i dobîndi ceva mai multă însemnătate. Înclinarea ei firească spre dezordine ceda locul unei porniri către podoabe şi ajunse să fie pe cît de elegantă pe atît de curată ; astfel, avu plăcerea ca uneori să-i audă pe taică-său şi pe maică-sa luînd aminte la progresul ei sporit. „Catherine se face chiar drăguţă... azi e aproape frumuşică", vorbe ce-i pătrundeau din cînd în cînd în urechi ; şi ce bine venite erau asemenea cuvinte ! Pentru o fată care fusese urîtă primii cincisprezece ani din viaţă, să audă că arată *aproape* frumuşică e o biruinţă cu mult mai mare şi mai plină de preţ decît cea pe care ar dobîndi-o una ce-a fost frumoasă încă de pe cînd era în leagăn.

Doamna Morland era o femeie tare bună şi ar fi dorit să-şi vadă copiii ajunşi ceva în viaţă ; dar era atît de prinsă tot timpul cu născutul şi dădăcitul celor mici, încît fetele ei mai mari, neavînd încotro, erau lăsate să-şi poarte singure de grijă ; şi nu era de mirare că eroina noastră, Catherine, care din fire n-avea nimic de eroină în ea, să fi preferat la vîrsta de paisprezece ani crichetul, basebalul, călăritul şi cutreieratul prin vecinătate, cărţilor — sau cel puţin manualelor didactice — cu toate că niciodată nu a avut vreo obiecţie împotriva lor cu condiţia să nu fi fost dintre cele cu cunoştinţe folositoare, şi mai ales să fi fost cărţi de poveşti şi nu de idei. Dar de la cincisprezece la şaptesprezece ani ea a început să-şi facă ucenicia de eroină ; şi a citit toate operele pe care eroinele trebuie să le citească pentru ca să-şi îmbogăţească memoria cu citate de felul acelora ce sînt atît

de folositoare și atît de mîngîietoare în necazurile vieții lor pline de tot felul de întîmplări.

De la *Pope* [1], învață să condamne pe cei ce :

„...îndură să fie calul de bătaie al nenorocirilor."

De la *Gray* [2] că :

„Multe flori se nasc ca să roșească nevăzute,
Și să-și împrăștie mireasma în pustiul văzduhului."

De la *Thomson* [3] că :

„...E o menire încîntătoare
să înveți pe alții cum să răspîndească ideile cele noi."

Iar de la *Shakespeare* a căpătat un noian de cunoștințe — printre care :

„...Fleacuri, ușoare ca vîntul
Gelosului îi par adevăruri de neclintit,
Ca și dovezile din Sfînta Scriptură."

Că :

„Biata gîză, pe care o călcăm în picioare,
Suferă în trupu-i o durere la fel de mare,
Ca cea a uriașului ce moare."

Și că tînăra îndrăgostită totdeauna pare :

„...ca statuia Răbdării
Zîmbindu-i Durerii."

Cît se perfecționase pînă aici îi era destul — și în multe alte privințe se descurca neașteptat de bine ; căci, cu toate că nu știa să scrie sonete, ajunsese să le citească pe ale

[1] *Alexander Pope* (1688—1744), poet și gînditor iluminist englez, cel mai de seamă reprezentant al neoclasicismului englez din secolul XVIII-lea.

[2] *Thomas Gray* (1716—1771), poet sentimentalist englez.

[3] *James Thomson* (1700—1748), poet englez, reprezentant de seamă al sentimentalismului în poezia secolului al XVIII-lea.

altora; și, cu toate că părea să n-aibă nici o șansă ca să stîrnească entuziasmul invitaților de la o serată cu vreun preludiu pentru pian din propriile-i compoziții, putea asculta cu foarte puțină osteneală interpretările altora. Lipsa ei cea mai mare se statornicise în *penel* — n-avea idee de desen — nici măcar atît cît să încerce să schițeze profilul iubitului ei, care să poată fi deslușit din puzderia liniilor trase pe hîrtie. În privința asta pur și simplu se prăbușise jalnic de pe adevăratul piedestal al eroismului. Pentru moment ea nu-și dădu seama de asemenea lipsă deoarece nu avea nici un iubit căruia să-i facă profilul. Împlinise șaptesprezece ani fără să fi văzut măcar un singur tînăr vrednic de dorit sau care să-i fi putut deștepta simțurile, care să-i fi insuflat o pasiune adevărată sau să-i fi trezit o oarecare admirație, fie ea cît de potolită și cît de trecătoare; așa ceva era într-adevăr ciudat! Dar lucrurile cele mai ciudate pot fi lămurite dacă pricina lor este îndeajuns cercetată. Prin vecinătate nu exista nici un nobil domnișor; nu, nici măcar un baronet. Printre cunoștințele lor nu se afla nici o familie care să fi crescut și să fi întreținut un băiat găsit din întîmplare în pragul ușii lor — și nici un tînăr a cărui obîrșie să fi fost necunoscută. Tatăl ei n-avea nici un băiat sub tutelă, iar proprietarul din parohia lor n-avea copii deloc.

Dar cînd unei tinere i-e dat să fie eroină, nici născocirile cele mai perfide ale celor patruzeci de familii din vecinătate n-o pot împiedica să devină eroină. Ceva trebuie să se întîmple și, firește, se va întîmpla ca să-i iasă un erou în cale.

Domnului Allen, care era stăpînul proprietății celei mai de seamă din preajma satului Fullerton, așezare din districtul Wiltshire în care locuia familia Morland, i s-a prescris să plece la Bath, ca să-și lecuiască trupul de gută; iar soția sa, o femeie jovială, căreia îi era dragă domnișoara Morland și care se vede treaba că-și dădea seama că dacă unei tinere nu-i ies în cale aventurile în propriul ei sat, se cere să le caute în afară, a poftit-o să meargă cu ei. Domnul și doamna Morland au fost întru totul de acord, iar Catherine n-a mai putut de bucurie.

CAPITOLUL II

PENTRU O INFORMARE CÎT MAI PRECISĂ a cititorului, ca nu cumva paginile ce urmează să nu izbutească să dea o oarecare idee despre ceea ce avea să devină persoana ei, la toate cele ce s-au spus despre însușirile trupești și sufletești ale Catherinei Morland mai putem adăuga — tocmai cînd era pe punctul de a fi azvîrlită în vîrtejul tuturor greutăților și primejdiilor unei șederi de șase săptămîni la Bath — că avea o inimă duioasă, că era veselă și sinceră din fire, fără să-și dea ifose sau să facă pe înfumurata, că se purta ca o tînără domnișoară ce abia se dezbărase de stîngăciile și sfiiciunile de copilă, că ea ca persoană era plăcută, ba chiar drăguță cînd se dichisea; dar tot atît de neștiutoare și de lipsită de duh cum e de obicei orice femeie la șaptesprezece ani.

Cînd ceasul plecării se apropie, e de presupus că îngrijorarea maternă a doamnei Morland trebuie să fi fost grozav de cumplită. Mii de presimțiri alarmante despre nenorocirile ce-o pîndeau pe prea iubita sa Catherine, iscate din asemenea despărțire oribilă, trebuie să-i fi umplut inima de deznădejde și de plîns ultimele două-trei zile cît le mai rămăsese de stat împreună; și fără îndoială că în consfătuirile tăinuite din iatacul mamei, de pe buzele sale înțelepte trebuie să se fi desprins cele mai de seamă și mai potrivite sfaturi. Felurite măsuri împotriva brutalității unor cavaleri de neam nobil ori baroneți, cum ar fi plăcerea de a duce cu forța pe tinerele domnișoare în cine știe ce conac singuratic, trebuiau, în asemenea clipe, să fi vădit îngrijorările sufletului ei. Cine nu s-ar fi gîndit la așa ceva? Dar doamna Morland avea prea puțin habar despre seniori și baroneți, încît nu suflă nici un cuvînt despre obișnuitele lor blestemății și nici măcar nu se gîndi la primejdia care o putea aștepta pe fiica ei de la uneltirile lor. Sfaturile ei se mărgineau numai la următoarele cazuri: „Bagă de seamă, Catherine, să-ți înfofolești întotdeauna gîtul, ca să-ți fie cald cînd te întorci seara de la bal și vezi de

încearcă să ţii oarecare socoteală de banii pe care-i cheltuieşti ; iată, pentru aşa ceva îţi dau carneţelul ăsta."

Sally, sau mai curînd Sarah (căci ce fată cu pretenţii obişnuite ajunge la vîrsta de şaisprezece ani fără să-şi pocească numele cît poate mai tare ?) trebuia, datorită situaţiei, să fie la vremea aceea prietena intimă şi confidenta surorii sale. Totuşi, merită să luăm aminte că ea n-a stăruit pe lîngă Catherine să-i scrie cu fiecare poştă şi nici nu i-a smuls făgăduiala de a-i descrie înfăţişarea fiecărei persoane pe care avea să o cunoască şi nici să-i înfăţişeze amănuntele celor mai interesante conversaţii pe care i le-ar prilejui localitatea balneară Bath. Toate pregătirile privitoare la această importantă călătorie au fost făcute de familia Morland cu un anumit grad de cumpătare şi stăpînire ce păreau să se potrivească mai bine cu sentimentele obişnuite ale oamenilor de rînd decît cu sensibilitatea rafinată sau cu emoţiile duioase pe care s-ar cuveni să le stîrnească totdeauna prima despărţire a unei eroine de familia ei. Taică-său, în loc să-i fi deschis un credit nelimitat la bancherul său, sau măcar să-i fi pus în mînă o bancnotă de o sută de lire, i-a dat numai zece guinee, dar i-a făgăduit mai mult la nevoie.

Despărţirea avu loc sub aceste auspicii lipsite de perspectivă iar călătoria s-a desfăşurat într-o tihnă corespunzătoare şi cu o lipsă de riscuri cu totul neinteresantă. Nici tu tîlhari, nici tu furtuni care să le vină într-ajutor şi nici măcar vreo fericită răsturnare cu trăsura ca să le facă cunoştinţă cu eroul. Şi nu s-a ivit nimic senzaţional, decît doar o spaimă din partea doamnei Allen, cum că şi-ar fi uitat saboţii într-un han, lucru care s-a dovedit, din fericire, neîntemeiat.

Au ajuns la Bath. Catherine era în culmea unei încîntări exaltate ; privirile îi umblau neastîmpărate peste tot, în timp ce se apropiau de minunatele şi extraordinarele suburbii ale localităţii ; iar după aceea străbătură cu trăsura străzile ce le îndrumau spre hotel. Venise aici ca să fie fericită şi se şi simţea fericită.

Se instalară într-un apartament confortabil din strada Pulteney.

Acum e cazul să facem o descriere a doamnei Allen, pentru ca cititorul să poată fi în stare să judece în ce fel anume faptele ei vor tinde mai tîrziu să sprijine catastrofa generală din roman și cum vor contribui ca s-o vîre pe sărmana Catherine în tot soiul de necazuri disperate, — gata să le cuprindă volumul de față — fie din nechibzuință, grosolănie sau pizmă — fie prin faptul că-i desfăcea scrisorile, c-o făcea de rușine sau, pur și simplu, c-o dădea afară din casă.

Doamna Allen făcea parte din categoria nenumăratelor femei a căror prezență nu trezește nici o emoție afară doar de uimirea că în lumea aceasta există bărbați în stare să le placă într-atît încît să se căsătorească cu ele. Nu fusese înzestrată nici cu frumusețe, nici cu minte strălucită, nici cu cine știe ce talente și nici măcar cu o educație aleasă. O înfățișare de doamnă, o mare doză de calm, o blîndețe indolentă, o banală vocație spre cugetare, iată tot ce-a fost în măsură să facă din ea aleasa unui om practic și inteligent ca domnul Allen. Într-un anume fel era minunat de potrivită ca să scoată o tînără domnișoară în lume, plăcîndu-i și ei tot atît de mult să meargă pretutindeni și să vadă orice, cît i-ar place oricărei fete. Găteala era marea ei pasiune. Avea nevinovata plăcere de a se împopoțona ; iar intrarea în lume a eroinei noastre nu putu să aibă loc pînă ce nu trecură trei-patru zile în care să învețe ce se poartă mai mult, și pînă ce însoțitoarea ei nu și-a făcut rost de o rochie de ultima modă. Catherine și-a făcut și ea ceva cumpărături și după ce toate treburile de asemenea soi au fost terminate, a sosit și seara mult așteptată cînd avea să pătrundă în Cazinoul de Sus. Părul îi fusese scurtat și încîrlionțat de cea mai pricepută mînă, rochia îmbrăcată cu deosebită grijă, încît doamna Allen și slujnica ei au declarat solemn că arată cît se poate de bine. Cu asemenea încurajare, Catherine nădăjduia să se strecoare prin mulțime nedefăimată. Cît despre admirație, ar fi fost oricînd bine venită numai să fi venit, dar Catherine nu se bizuia pe ea.

Atîta timp i-a trebuit doamnei Allen să se îmbrace, încît n-au pătruns în sala de dans decît tîrziu de tot. Sezonul era în toi, sala înțesată de lume încît cele două

doamne de-abia s-au putut strecura înăuntru. Cît despre domnul Allen, el se îndreptă țintă spre sala de jocuri și astfel le lăsă să se bucure singure de îmbulzeală. Doamna Allen își croi drum prin gloata de bărbați de lîngă ușă cît de repede îi îngăduia precauția necesară, avînd mai multă grijă de rochia ei cea nouă decît de protejata ei. Totuși Catherine se ținu lipcă de dînsa și se agăță strîns de brațul doamnei Allen ca nu cumva să fie smulsă și răzlețită de ea prin cine știe ce efort comun al gloatei gata de luptă. Dar spre neînchipuita ei uimire, descoperi că pătrunzînd în sală, nici gînd să găsească o soluție ca să scape de înghesuială ; mai curînd părea că înghesuiala crește pe măsură ce înaintau, mai ales că ea își închipuise că, odată intrate în sală, lesne vor găsi locuri și vor putea să privească perechile ce dansau, cît mai în voie cu putință. Dar socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din tîrg și cu toate că printr-o trudă fără de preget au izbutit să ajungă chiar pînă la partea cea mai de sus a amfiteatrului, se aflau exact în aceeași situație ; nu vedeau deloc dansatorii, ci numai penajul înalt al cîtorva doamne. Au continuat să înainteze — și au început să vadă ceva mai bine ; folosindu-se întruna de forță și iscusință, se găsiră în sfîrșit în pasajul din spatele băncilor celor mai de sus. Acolo era ceva mai puțină îmbulzeală și domnișoara Morland putea avea o vedere cît cuprindea cu ochii a mulțimii de la picioarele ei și a tuturor primejdiilor ce-au pîndit-o la trecere printre dînșii. Era o priveliște minunată și pentru prima oară în seara aceea începu și ea să simtă că se află la un bal ; tînjea să danseze dar n-avea nici o cunoștință în sală. Doamna Allen făcea și ea ce se poate face în asemenea caz, zicînd din cînd în cînd cu foarte mult calm : „Ce bine ar fi să dansezi, draga mea — o, dac-ai putea găsi un partener". O bucată de vreme tînăra-i prietenă se simți îndatorată pentru toate cele pe care i le dorea ; dar i le repeta prea des și dorințele ei se dovediră fără efect, încît pînă la urmă Catherine obosi și nu-i mai mulțumi deloc.

Totuși nu au putut să se bucure prea mult timp de locul tihnit de-acolo de sus pe care-l cuceriseră cu-atîta trudă. Toată lumea începu să se îndrepte către camera

unde se servea ceaiul și ele trebuiră de asemenea să se strecoare prin îmbulzeală ca toți ceilalți, ca să iasă. Catherine începu să se simtă oarecum dezamăgită — obosise de atîta cît fusese înghesuită de niște oameni, a căror figuri, în majoritatea lor, nu-i spunea nimic și dintre care nu cunoștea pe nici unul, nici cît să poată alina amărăciunea unei asemenea întemnițări, sau măcar să schimbe o vorbă cu unul dintre tovarășii captivi ; și cînd, în sfîrșit, se văzu în încăperea în care se servea ceaiul, biata fată simți încă și mai mult cît era de penibil, căci n-aveau nici un grup căruia să li se alăture, pe nimeni pe care să-l strige, nici un bărbat care să le însoțească. Nu văzură nici urmă de domnul Allen ; și după ce-au căutat zadarnic cu ochii în jurul lor, doar vor găsi un loc mai potrivit, fură silite să se așeze la coada unei mese la care se așezase mai înainte un grup mare de persoane, fără ca să aibă ce căuta acolo, sau pe cineva cu care să schimbe o vorbă, afară doar de ele între ele.

De îndată ce se văzură așezate, doamna Allen se felicită că reușise să-și apere rochia de stricăciuni.

— Ar fi fost tare rușinos să mi se fi rupt, nu-i așa ? — o muselină atît de fină. Să știi că n-am văzut alta care să-mi placă tot atît de mult în toată sala, crede-mă.

— Cît e de penibil, șopti Catherine, să nu ai aici măcar o cunoștință.

— Da, draga mea, răspunse domna Allen cu un calm deplin, e foarte penibil, într-adevăr.

— Ce să facem ? Domnii și doamnele de la masa asta se uită la noi de parcă s-ar întreba de ce am venit aici — parcă ne-am vîrît cu sila în grupul lor.

— Vai, așa părem — e foarte neplăcut. Ce bine-ar fi dacă am avea multe cunoștințe aici.

— Ce bine-ar fi dac-am avea măcar *una* ! ar fi cineva cu care să vorbim.

— Foarte adevărat, draga mea ; și dac-am cunoaște pe cineva, ne-am duce de-a dreptul la el. Familia Skinner era aici anul trecut ; ce păcat că nu-i și-acum.

— N-ar fi mai bine să plecăm ? Aici nici măcar nu sînt puse cești de ceai pentru noi, nu vedeți ?

— Nu sînt, într-adevăr. Ce neplăcut ! Dar cred că e mai bine să stăm liniștite, căci în asemenea îmbulzeală ajungi așa de ciufulită și boțită. Ia spune-mi, cum îmi arată pieptănătura, draga mea ? Cineva m-a îmbrîncit, și mă tem că mi-a stricat coafura.

— Nu, zău, arată foarte bine. Dar, dragă doamnă Allen, sînteți sigură că în toată mulțimea asta nu-i nimeni pe care să-l cunoașteți ? Cred că *trebuie* să cunoașteți pe cineva.

— Nu, pe cuvîntul meu ! Ce păcat că nu cunosc ! O, aș vrea din toată inima să am multe cunoștințe aici, și-apoi ce pereche ți-aș mai alege. Aș fi așa de bucuroasă să te văd dansînd. Uite, acolo trece o femeie atît de caraghioasă ! Ce rochie nepotrivită a pus pe ea ! Cît e de demodată ! Privește-o din spate.

După o bucată de vreme au primit cîte o ceașcă de ceai oferită de unul dintre vecinii lor ; a fost primită cu mulțumiri și, datorită ceaiului, s-a înfiripat un schimb de cîteva cuvinte cu domnul ce l-a oferit, dealtfel singura ocazie în care cineva a vorbit cu ele în toată seara aceea pînă ce le-a descoperit și li s-a alăturat domnul Allen, dar tocmai după ce se sfîrșise dansul.

— Ei, domnișoară Morland, îi spuse el de îndată ce-o văzu, nădăjduiesc c-a fost un bal plăcut.

— Într-adevăr, foarte plăcut, răspunse ea trudindu-se zadarnic să-și ascundă un căscat ușor.

— Ce păcat că n-a putut să danseze, zise soția lui. De-am fi putut să-i găsim un partener. Tocmai îi spuneam ce bucuroasă aș fi dacă familia Skinner ar fi fost aici iarna asta în loc de cea trecută sau dacă ar fi venit familia Parry, așa cum au spus ei odată ; ar fi putut dansa cu George Parry. Îmi pare-atît de rău că n-a avut nici un partener !

— Sper să ne descurcăm mai bine într-altă seară, încercă să o mîngîie domnul Allen.

După ce dansul luă sfîrșit, lumea începu să se împrăștie. Sala era acum destul de goală ca să lase loc celor ce rămăseseră să se poată plimba oarecum în voie ; și iată că venise vremea pentru eroina noastră, care încă nu jucase un rol important în cadrul evenimentelor din

cursul serii, ca să fie băgată în seamă și admirată. La fiecare cinci minute, prin plecarea cîtorva din mulțimea de oameni, se iveau prilejuri pentru ca farmecele ei să fie puse în valoare. Acum era văzută de mulți tineri care nu fuseseră lîngă ea mai înainte. Cu toate acestea nici unul dintre ei nu tresări de vreo frenetică uimire zărind-o, nici o întrebare febrilă în privința ei nu umbla de jur împrejurul încăperii și nici măcar o dată nu a fost numită zeiță. Cu toate acestea, Catherine arăta foarte bine și dacă lumea ar fi văzut-o măcar cu trei ani mai înainte, ar fi găsit-o acum neînchipuit de frumoasă.

Totuși *a fost* cercetată cu privirea și chiar cu oarecare admirație; căci auzise ea cu urechile ei pe doi domni spunînd că e drăguță. Asemenea vorbe își au efectul meritat; numaidecît Catherine a găsit că seara e mai plăcută decît i se păruse înainte — modesta-i vanitate îi fusese satisfăcută — se simți mai îndatorată celor doi tineri pentru asemenea neînsemnată laudă, decît ar fi fost o eroină veritabilă pentru cincisprezece sonete închinate farmecelor ei, și se duse la locul ei bine dispusă față de toată lumea și pe deplin mulțumită de atenția publică cu care se alesese.

CAPITOLUL III

FIECARE DIMINEAȚĂ ADUCEA cu ea îndatoririle de rigoare — prăvălii ce trebuiau cercetate, vreo parte nouă a orașului ce trebuia văzută și bineînțeles Pavilionul Apelor, a cărui vizitare era o obligație zilnică, unde doamnele noastre defilau în sus și în jos vreme de-un ceas, cercetînd cu privirea pe fiecare ins ieșit în cale, dar fără să schimbe vreo vorbă cu vreunul. Dorința de a da peste cît mai multe cunoștințe în Bath era pentru doamna Allen încă tot atît de importantă și o rostea după fiecare nouă dovadă pe care i-o aducea fiecare dimineață, că încă tot nu cunoaște pe nimeni.

Și-au făcut apariția și în Pavilionul-de-Jos; aici soarta a fost mai generoasă cu eroina noastră. Maestrul de ceremonii i-a făcut cunoștință cu un tînăr foarte ele-

gant, cu care să danseze ; se numea Tilney. Părea să aibă cam douăzeci și patru sau douăzeci și cinci de ani ; era destul de înalt, avea o înfățișare plăcută, o privire foarte inteligentă și vie și dacă nu se putea spune că e chiar frumos, era foarte pe aproape. Felul în care i se adresa era foarte politicos și Catherine se simți în al noulea cer. Nu prea aveau răgaz să vorbească în timp ce dansau ; dar cînd se așezară ca să ia ceaiul, ea îl găsi foarte plăcut, tocmai așa cum și-l dorise să fie. Vorbea cu eleganță și cu duh și din felul lui de a fi se desprindea o istețime și un umor care captiva, cu toate că ea nu-l prea înțelegea. După ce-au sporovăit o bucată de vreme despre probleme ce în mod firesc răsar din sînul lucrurilor înconjurătoare, el i se adresă dintr-odată în felul următor :

— Am fost pînă acum cam neglijent, domnișoară, în privința atențiilor firești pe care un partener trebuie să le aibă față de celălalt partener ; încă nu v-am întrebat de cîtă vreme sînteți în Bath ; dacă ați mai fost vreodată aici ; dacă v-ați dus la Cazinoul-de-Sus, la teatru sau la concerte ; și cum vă place stațiunea în ansamblul ei ? Am fost foarte neatent cu dumneavoastră. Dar aveți cumva răgazul să-mi potoliți curiozitatea în aceste privințe ? Dacă-l aveți, atunci încep numaidecît.

— Nu-i nevoie să vă dați atîta osteneală, domnule.

— Nici o osteneală, domnișoară, vă încredințez. Apoi întipărindu-și pe față un zîmbet împietrit și îndulcindu-și forțat glasul, adăugă cu un aer afectat : Sînteți de mult timp în Bath, domnișoară ?

— Cam de-o săptămînă, domnule, răspunse Catherine, încercînd să nu rîdă.

— Nu mai spuneți ! cu o uimire exagerată.

— De ce-ați fi atît de mirat, domnule ?

— Într-adevăr, de ce ? se întrebă el cu glas firesc, dar oarecare emoție, stîrnită de răspunsul dumneavoastră, trebuia să se vădească, iar mirarea e mai ușor de exprimat și nu e mai puțin firească decît oricare alt sentiment. Acum să continuăm. N-ați mai fost niciodată pînă acum aici, domnișoară ?

— Niciodată, domnule.

— Într-adevăr ? Aţi onorat cumva cu prezenţa dumneavoastră Cazinoul-de-Sus ?

— Da, domnule, am fost acolo lunea trecută.

— La teatru aţi fost ?

— Da, domnule, am fost la spectacolul de marţi.

— La concert ?

— Da, domnule, miercuri.

— Şi, în general, sînteţi mulţumită de Bath ?

— Da, îmi place foarte mult.

— Acum trebuie să îmi compun un zîmbet îngăduitor, după care poate să ne vină iarăşi mintea la cap.

Catherine îşi întoarse capul într-o parte, neştiind dacă s-ar cuveni să izbucnească într-un hohot de rîs.

— Văd ce credeţi despre mine, zise el solemn. În însemnările de mîine din jurnalul dumneavoastră intim n-am să fiu decît o jalnică făptură.

— Jurnalul meu ?

— Desigur. Ştiu cu precizie ce-aveţi să scrieţi : „...Vineri, fost la Pavilionul-de-Jos ; purtam rochia mea de muselină, cea cu model în rămurele şi cu garnitură albastră — pantofi negri simpli — îmi şedea tare bine ; dar am fost tare sîciită de un bărbat sărac cu duhul care ţinea morţiş să dansez cu el şi care m-a chinuit cu inepţiile lui."

— Hotărît lucru, nici pe departe n-am să spun asemenea lucruri.

— Să vă spun eu ce-ar trebui să spuneţi ?

— Dacă binevoiţi.

— „Am dansat cu un tînăr foarte plăcut, pe care mi l-a prezentat domnul King ; am stat foarte mult pe vorbă cu el — pare cel mai extraordinar geniu ; nădăjduiesc să-l cunosc mai bine." *Iată*, domnişoară, ce *aş dori eu* să scrieţi despre mine în jurnalul dumneavoastră.

— Dar, poate că nu ţin nici un jurnal.

— Poate că nici nu vă aflaţi în această cameră şi poate că eu nu stau lîngă dumneavoastră. Şi asupra acestor lucruri pot exista îndoieli. Să nu ţineţi jurnal ! Cum au să afle verişorii dumneavoastră, care nu sînt de faţă, în ce fel v-aţi petrecut timpul la Bath, fără un jurnal ? Cum vor putea fi relatate, aşa cum se cuvine, curtenia şi complimentele zilnice, dacă n-ar fi notate în fiecare seară

într-un jurnal ? Cum pot fi ținute minte feluritele dumneavoastră rochii, aspectul deosebit al tenului, sau cum s-ar putea descrie fiecare cîrlionț al pieptănăturilor dumneavoastră în toate diferitele amănunte fără să se recurgă necontenit la un jurnal ? Dragă domnișoară, nu sînt chiar atît de neștiutor în privința tainelor tinerelor domnișoare, pe cît ați dori dumneavoastră să credeți ; obiceiul lor minunat de a însemna în jurnale contribuie în mare măsură la formarea ușurinței de a scrie, pentru care doamnele sînt atît de vestite. Oricine admite că talentul de a scrie scrisori plăcute aparține cu deosebire femeilor. Natura a putut contribui și ea cu ceva, dar sînt sigur că trebuie ajutată din răsputeri prin ținerea fără de întrerupere a unui jurnal.

— Uneori m-am întrebat, răspunse Catherine cu neîncredere, dacă e adevărat că femeile scriu scrisori cu mult mai bine decît bărbații. Cu alte cuvinte, nu cred că măiestria se află întotdeauna de partea noastră.

— Atît cît am avut prilejul să apreciez, mie îmi pare că stilul obișnuit în scrierea scrisorilor la femei e desăvîrșit, exceptînd doar trei cazuri.

— Și care-s acelea ?

— Sărăcia subiectelor, totala neatenție la puncte și faptul că adesea n-au habar de gramatică.

— Pe cuvîntul meu ! N-ar trebui să-mi fie teamă să vă tăgăduiesc asemenea compliment. În această privință nu prea aveți păreri bune despre noi.

— N-am să mai susțin, ca pe o regulă generală, că femeile scriu scrisori mai frumoase decît bărbații ; și nici că pot să cînte duetele mai bine sau că desenează mai frumos peisajele. În orice domeniu în care gustul stă la bază, perfecțiunea se împarte aproape în părți egale între sexe.

Fură întrerupți de doamna Allen :

— Draga mea Catherine, scoate-mi, te rog, acul ăsta cu gămălie de aici din mînecă ; tare mă tem c-a și făcut o gaură în ea ; mi-ar pare tare rău s-o fi rupt, pentru că e o rochie la care țin tare mult, cu toate că nu costă decît cinci șilingi yard-ul.

— E tocmai atît cît am bănuit, doamnă, zise domnul Tilney, uitîndu-se la muselină.

— Vă pricepeți la muselinuri, domnule ?

— Grozav de bine; întotdeauna îmi cumpăr singur cravatele și sînt recunoscut ca expert ; și sora mea adeseori m-a lăsat să-i aleg rochiile. Mai deunăzi i-am cumpărat una și toate doamnele care au văzut-o au declarat că e o cumpărătură minunată. N-am dat decît cinci șilingi pe yard și era muselină veritabilă de India.

Doamna Allen a fost cît se poate de uimită de geniala pricepere a domnului Tilney :

— Bărbații, în general, dau așa de puțină atenție unor astfel de lucruri. Niciodată n-am putut să-l fac pe domnul Allen să deosebească din toate rochiile mele una de alta. Trebuie să-i fii de mare sprijin surorii dumitale, domnule.

— Sper, doamnă.

— Și, rogu-te, domnule, ce crezi despre rochia domnișoarei Morland ?

— E tare drăguță, doamnă, dar nu cred că se spală bine ; mă tem că la spălat se rărește pe margini.

— Cum puteți, exclamă Catherine rîzînd, fi atît de... ? aproape că fusese gata să spună *caraghios*.

— Sînt întocmai de părerea dumneavoastră, domnule, răspunse doamna Allen. Și e chiar ceea ce i-am spus și eu domnișoarei Morland, cînd și-a cumpărat-o.

— Dar, știți desigur, doamnă, că muselina se mai poate folosi și în alte feluri ; domnișoara Morland va putea scoate din rochie destul cît să se aleagă cu o batistă, sau cu o bonetă, sau chiar cu e pelerină. Niciodată nu se poate spune că muselina se pierde. Am auzit-o pe soră-mea spunînd asta de zeci de ori, cînd, risipind banii, cumpăra mai mult decît avea nevoie sau cînd, din neglijență, tăia materialul în bucăți cum nu trebuia.

— Ah ! Ce încîntător e aici la Bath, domnule ; sînt atît de multe prăvălii bune. Din păcate în provincie sîntem tare izolați ; nu că n-am avea prăvălii foarte bune la Salisbury, dar e așa de departe pînă acolo ; ...opt mile, e drum nu glumă ; domnul Allen zice că-s nouă, nouă măsurate, dar eu sînt sigură că nu pot fi mai mult de opt ; și ce trudă să faci drumul ăsta — mă întorc moartă de oboseală. Pe cînd aici, doar cît pășești afară din casă și-n cinci minute ai și pus mîna pe lucrul de care ai nevoie.

Domnul Tilney se arătă destul de politicos, părînd că ia aminte la cele spuse de ea ; iar ea l-a ţinut în problema muselinelor pînă cînd a reînceput dansul. Catherine, ascultînd discuţia lor, se temea că domnul Tilney rabdă puţin cam prea mult slăbiciunile altora.

— La ce vă gîndiţi cu un aer atît de convingător ? o întrebă el pe cînd se întorceau în sala de dans — nu la însoţitoarea dumneavoastră, sper, pentru că, după cum clătinaţi din cap, gîndurile dumneavoastră nu sînt plăcute.

Catherine se înroşi şi răspunse :

— Nu mă gîndeam la nimic.

— Bineînţeles, răspunsul e şi plin de tact şi insondabil, dar mai bine îmi spuneaţi de la început că nu vreţi să-mi răspundeţi.

— Bine, atunci nu vreau să vă răspund.

— Vă mulţumesc ; iată că în curînd avem să ne cunoaştem, fiindu-mi îngăduit să vă sîcîi pe asemenea temă ori de cîte ori ne vom întîlni ; şi nimic pe lume nu sporeşte intimitatea mai mult ca acest lucru.

Au dansat din nou ; iar cînd balul s-a terminat, s-au despărţit cu o puternică dorinţă, cel puţin din partea domnişoarei, de a adînci cunoştinţa lor. Dacă s-a gîndit la el chiar atît de mult, pe cînd îşi bea vinul fiert amestecat cu apă şi se pregătea de culcare, încît odată ajunsă în pat să-l viseze, aşa ceva nu se poate stabili cu precizie ; dar cred că nu a fost decît o uşoară aţipire sau cel mult o doză neînsemnată de somn matinal ; pentru că, de e adevărat, aşa cum susţinea un scriitor celebru că nici o tînără nu poate fi îndreptăţită să îndrăgească un tînăr, pînă ce tînărul nu i-a făcut declaraţii de dragoste [1], trebuie să fie foarte nepotrivit ca o domnişoară să viseze un băiat, pînă ce nu se ştie cu precizie dacă a visat-o băiatul. Cît de potrivit putea fi domnul Tilney, ca visător ori îndrăgostit, aşa ceva se vede că încă nu intrase în capul domnului Allen, dar după cercetările făcute, domnia-sa se linişti văzînd că nu avea de ce se împotrivi tînărului, atîta timp cît el nu avea să fie decît o simplă cunoştinţă a tinerei

[1] Vezi scrisoarea nr. 97 de la domnul Richardson. Volumul II Rambler.

protejate ; fiindcă în seara aceea, domnia-sa își dăduse osteneala să afle cine-i era partenerul ; și i se dăduseră asigurări că domnul Tilney e preot și se trage dintr-o familie foarte respectabilă din Gloucestershire.

CAPITOLUL IV

A DOUA ZI, CU CEVA MAI MULT ZEL ca de obicei, Catherine se grăbi să ajungă la Pavilionul Apelor, sigură în sinea ei că are să-l vadă acolo pe domnul Tilney mai înainte de a se scurge dimineața și gata să-l întîmpine cu un zîmbet ; — dar nu a fost nevoie de nici un zîmbet — domnul Tilney nu se arătă deloc. Toate fățurile din Bath, afară de el, fură văzute acolo, în timpul orelor socotite de bun gust ; o mulțime de oameni intrau sau ieșeau în fiecare clipă, urcînd și coborînd scările ; oameni de care nimănui nu-i păsa și pe care nimeni nu dorea să-i vadă ; numai el lipsea.

— Ce loc încîntător e aici la Bath, zicea doamna Allen, pe cînd se așezau lîngă ceasul cel mare, după ce se plimbaseră în sus și în jos prin încăpere pînă ce osteniseră ; și cît de plăcut ar fi dacă am avea niște cunoștințe aici.

Zadarnică se dovedi rostirea atît de deasă a acestei dorințe căci doamna Allen n-avea nici un motiv special să nădăjduiască c-ar avea, de data asta, o urmare mai cu folos ; dar noi știm că „nu trebuie să deznădăjduim în așteptarea celor pe care le vom căpăta", după cum și că „neobosita strădanie ne va aduce reușită" și neobosita strădanie cu care doamna Allen stăruia în fiecare zi către același țel, trebuia pînă la urmă să capete justa-i răsplată, căci abia dacă se așezase de vreo zece minute și o doamnă cam de aceeași vîrstă, care ședea alături — și o privise cu încordare preț de cîteva minute, i se adresă cu multă curtoazie :

— Cred, doamnă, că nu mă înșel ; e multă vreme de cînd am avut plăcerea de a vă fi văzut ultima oară, dar nu cumva vă numiți doamna Allen ?

De îndată ce a primit răspunsul la întrebare, care dealtfel a fost dat pe loc, străina a binevoit să spună că

numele ei de familie e Thorpe ; și doamna Allen a recunoscut numaidecît trăsăturile unei colege de școală și prietenă intimă, pe care n-o mai văzuse decît o singură dată de cînd se căsătorise ; și asta se petrecuse cu mulți ani în urmă. Bucuria lor de a se fi întîlnit din nou a fost grozav de mare, așa cum dealtfel se și cuvenea, dat fiind că se mulțumiseră să nu mai știe nimic una de alta în decursul celor cincisprezece ani din urmă. S-au schimbat complimente : o, ce bine arătau ! ; și după ce s-au minunat cum s-a scurs timpul de cînd fuseseră ultima oară împreună, cum nici prin cap nu le-ar fi trecut să se întîlnească la Bath și ce plăcere-i să te vezi cu o veche prietenă, ele purceseră să facă investigații și să-și dea informații în privința familiilor, a surorilor și verișoarelor, vorbind amîndouă în același timp, cu mult mai grăbite să dea decît să primească informații, fiecare auzind foarte puțin din ceea ce spunea cealaltă. Doamna Thorpe, totuși, era în mare avantaj ca oratoare față de doamna Allen, avînd o droaie de copii ; și cînd prinse a vorbi în amănunt despre talentele feciorilor ei și de frumusețea fiicelor sale — cînd începu a descrie cu ce se ocupa fiecare și ce părere împărtășeau — cum că John era la Oxford, Edward la Școala de Comerț și William în marină — și că ei toți erau mai iubiți și mai respectați în diferitele lor activități decît ar fi putut să fie oricare alte trei făpturi de pe lume, doamna Allen neputîndu-se lăuda cu nici o informație sau reușită asemănătoare nu a avut cu ce să îndese urechile prietenei sale, care nici n-avea chef s-asculte dar nici nu-i venea a crede așa ceva, și se văzu silită să stea și să se prefacă a asculta asemenea efuziuni materne, mîngîindu-se, totuși, cu descoperirea pe care ochii ei ageri o făcuse curînd, și anume că șiretul de la mantoul doamnei Thorpe nu era nici pe jumătate atît de frumos ca al ei.

— Iată că vin dragele mele fete, strigă doamna Thorpe, arătînd cu degetul trei domnișoare gătite, care, braț la braț, tocmai se îndreptau către ele. Draga mea doamnă Allen, abia aștept să ți le prezint ; au să se bucure atît de tare să te cunoască ; cea mai înaltă e Isabella, cea mai mare ; spune, nu-i minunată ? Și celelalte sînt foarte admirate, dar eu cred că Isabella e cea mai frumoasă.

Domnișoarele Thorpe au fost prezentate ; și domnișoara Morland, care fusese pentru o bucată de vreme uitată, a fost de asemenea prezentată. Numele ei păru că le-a izbit pe toate ; și cea mai mare dintre fete, după ce vorbi cu ea cu multă amabilitate, spuse tare către celelalte : „Ce grozav de bine seamănă domnișoara Morland cu fratele ei !“

„Ai zice că-i leit el, zău !“ strigă mama fetelor — și „aș fi știut oriișiunde aș fi văzut-o că e soră cu el !“ repetară toate de două, trei ori în șir. O clipă, Catherine fu nedumerită ; dar doamna Thorpe și fiicele sale nici n-apucaseră bine să povestească cum îl cunoscuseră pe domnul James Morland, că își și aminti că fratele ei mai mare legase prietenie în ultima vreme cu un tînăr coleg de la universitate, pe nume Thorpe ; și-și mai aminti că James își petrecuse ultima săptămînă din vacanța Crăciunului cu familia acestuia, lîngă Londra.

După ce lămuriră aceste lucruri, multe cuvinte amabile fură rostite de către domnișoarele Thorpe, ca să-și mărturisească dorința de a o cunoaște mai bine pe Catherine, de a se socoti ca și prietene, prin prietenia fraților lor, și așa mai departe, lucruri pe care Catherine le auzi cu plăcere și la care răspunse cu cele mai plăcute cuvinte de care fu în stare. Și, ca primă dovadă de prietenie, a fost pe loc poftită să primească brațul celei mai mari dintre domnișoarele Thorpe ca să facă împreună cu ea un ocol prin încăperile Pavilionului. Catherine fu încîntată de sporirea cunoștințelor sale din Bath și în timp ce vorbea cu domnișoara Thorpe aproape că uită de domnul Tilney. Fără îndoială, prietenia este cel mai eficace balsam pentru suferințele dezamăgirilor din dragoste.

Dialogul lor se învîrti în jurul unor subiecte, care, în cadrul conversațiilor spontane, au în general o mare înrîurire în a desăvîrși intimitatea subită dintre două tinere ; cum ar fi de exemplu rochiile, balurile, flirturile și clevetirile. Totuși, domnișoara Thorpe, fiind cu patru ani mai mare decît domnișoara Morland și cel puțin cu patru ani mai bine informată, avea un privilegiu categoric în dezbaterea unor asemenea probleme. Ea putea să compare

balurile din Bath cu cele din Tunbridge ; croielile rochiilor de-acolo cu cele din Londra ; putea să corecteze părerile noii sale prietene asupra multor articole vestimentare de bun gust ; putea descoperi un flirt dintre un gentilom și o doamnă numai după cum își zîmbeau și să prindă din zbor o clevetire din zarva mulțimii. Asemenea talente primiră admirația cuvenită din partea Catherinei, pentru care toate erau cu desăvîrșire noi ; iar respectul, pe care firește îl inspirau, ar fi putut fi prea mare ca să mai îngăduie intimitate între ele, de n-ar fi fost voioșia degajată din comportarea domnișoarei Thorpe, precum și frecventele-i izbucniri de bucurie că s-au cunoscut, care potoleau toate temerile și uimirile eroinei noastre și nu lăsau în loc decît o afecțiune gingașă. Simpatia lor din ce în ce mai mare nu se putea mulțumi nici cu o sută de ocoluri prin Pavilionul Apelor, ci ceru, după ce plecară de-acolo împreună, ca domnișoara Thorpe s-o însoțească pe domnișoara Morland chiar pînă la ușa casei doamnei Allen și mai pretinse ca acolo să se despartă cu cele mai afectuoase și calde strîngeri de mînă, după ce își viriseră bine în cap, spre liniștea lor, că aveau să se vadă seara la teatru și c-au să-și spună rugăciunile împreună, în aceeași biserică, a doua zi dimineața. După aceea Catherine fugi de-a dreptul sus pe scări și se uită de-acolo, prin fereastra salonului, cum se depărta domnișoara Thorpe pe stradă în jos ; se minună de mersul ei plin de eleganță și grație, de aspectul modern al făpturii și al rochiei ei și se simți recunoscătoare, cît putu de tare, norocului de a-i fi ieșit în cale asemenea prietenă.

Doamna Thorpe era văduvă și nu una foarte bogată ; era o femeie veselă, bine intenționată și o mamă foarte îngăduitoare. Fiica ei cea mai mare era de o frumusețe rară ; iar cele mai mici, avînd pretenția că sînt tot atît de frumoase ca și sora lor mai mare, maimuțărindu-i felul de a fi și îmbrăcîndu-se la fel ca ea, o scoteau destul de bine la capăt.

Scurta relatare de mai sus, cu privire la familie, urmărește să ne scutească de nevoia unor amănunte lungi și minuțioase despre doamna Thorpe însăși, despre trecutele-i aventuri și suferințe, care altfel ar fi trebuit să

cuprindă următoarele trei, patru capitole în care s-ar putea scoate în evidență inutilitatea seniorilor și a mandatarilor lor și s-ar putea repeta cu de-amănuntul convorbiri care au avut loc cu vreo douăzeci de ani înainte.

CAPITOLUL V

ÎN SEARA ACEEA, LA TEATRU, Catherine nu fu chiar atît de preocupată să răspundă la toate semnele cu capul și zîmbetele domnișoarei Thorpe, cu toate că-i răpeau, bineînțeles, destul de mult din răgazul ei, dar nu pînă într-atît încît să uite să-l caute cu priviri iscoditoare pe domnul Tilney în toate lojile în care îi puteau pătrunde ochii ; dar zadarnic se uită după dînsul. Domnul Tilney nu se dovedi mai încîntat de piesă decît de Pavilionul Apelor. Așa că biata fată rămase cu nădejdea că va fi mai norocoasă a doua zi ; și cum dorința ei de vreme frumoasă i se împlini, văzînd că afară e o dimineață încîntătoare aproape că nu mai avu nici o îndoială că-l va vedea ; pentru că pe o duminică frumoasă în Bath toate casele se golesc de locatari și în asemenea ocazii toată lumea se arată la plimbare, hoinărind de colo pînă colo, fiecare simțindu-se dator să spună celor pe care-i cunoaște ce zi încîntătoare e.

De cum se termină serviciul divin, cei din familia Thorpe și cei din familia Allen se întîlniră plini de nerăbdare și după ce stătură destul de mult în Pavilionul Apelor ca să descopere că îmbulzeala e de nesuferit și că nici o față mondenă nu era de văzut, lucru pe care orișicine îl descoperă acolo în orișicare duminică cît ține sezonul, o luară din loc grăbiți către Piața Semilunii să tragă în piept aerul curat al unei societăți mai alese. Acolo, Catherine și Isabella, braț la braț, au gustat din nou deliciile prieteniei într-o conversație sinceră. Vorbiră mult și cu multă plăcere. Dar Catherine fu și de data aceasta dezamăgită în speranța de a-și vedea partenerul. Nu era de găsit nicăieri ; orice încercare de a-l revedea rămase la fel de zadarnică fie în plimbările de dimineață fie în adunările de seară ; nu era de găsit nici la Cazinou, nici

la Pavilion, nici la balurile costumate sau necostumate ; nici printre pietoni, nici printre călăreți și nici printre cei ce-și mînau dimineața șaretele. Numele lui nu figura în registrul Pavilionului Apelor ; și mai mult de atît curiozitatea ei nu fu în stare să facă. Se vede că plecase din Bath. Cu toate acestea nu pomenise că șederea lui în localitate avea să fie atît de scurtă ! Soiul ăsta de mister, care se potrivește totdeauna atît de bine unui erou, iscă în închipuirea Catherinei un farmec nou în care învălui persoana și felul de a fi al domnului Tilney și care îi spori și mai grozav dorința de a ști cît mai multe despre el. De la familia Thorpe nu putea afla nimic, de vreme ce ei sosiseră în Bath abia cu două zile înainte de a se fi întîlnit cu familia Allen. Totuși era un subiect pe care îl dezbătea adesea cu buna ei prietenă, de la care primi toate îndemnurile cu putință de a nu conteni să se gîndească la el, căci numai așa imaginea lui nu va putea să slăbească în închipuirea ei. Isabella era pe deplin încredințată că domnul Tilney trebuie să fie un tînăr încîntător și era tot atît de încredințată că trebuie să fi fost fericit cu scumpa ei Catherine și de aceea, se va întoarce în curînd. Îi era și mai drag de el tocmai fiindcă era preot, „pentru că trebuia să mărturisească cum că are slăbiciune pentru toți cei intrați în ordinul bisericesc" ; și cînd spuse cele de mai sus, se auzi ceva asemănător unui suspin. Catherine poate c-a greșit că n-a întrebat-o despre pricina unei asemenea emoții delicate — dar nu era destul de încercată în subtilitățile dragostei și nici în îndatoririle prieteniei, ca să știe cînd era cazul să recurgă la o ironie discretă sau cînd trebuia smulsă o taină.

Doamna Allen se simțea acum chiar fericită — mulțumită cu desăvîrșire de Bath. Găsise oarecare cunoștințe, fusese totodată foarte norocoasă că printre ele se afla și familia uneia dintre cele mai prețioase prietene de altădată și, ca o completare a fericitei întîmplări, constatase că prietenele acelea nu poartă nici pe departe rochii atît de costisitoare ca ale ei. Exclamațiile zilnice nu mai erau : „ce păcat că nu cunoaștem pe nimeni în Bath !" ci se schimbaseră în : „ce bine-mi pare că ne-am întîlnit cu doamna Thorpe !" — și era tot atît de dornică să sprijine

legăturile dintre cele două familii pe cît erau și Catherine — tînăra-i protejată — și Isabella ; dar niciodată mulțumită de ziua respectivă, dacă nu-și petrecea cea mai mare parte din ea alături de doamna Thorpe, în discuții, cum le numeau ele, în cursul cărora aproape niciodată nu se ivea un schimb de păreri și arareori vreo asemănare între subiecte, de vreme ce doamna Thorpe vorbea mai tot timpul de copiii ei, iar doamna Allen de rochiile ei.

Adîncirea prieteniei dintre Catherine și Isabella s-a dovedit a fi tot atît de iute pe cît îi fusese începutul de cald și trecură atît de repede prin toate fazele unei tandrețe din ce în ce mai mare, încît în scurtă vreme n-a mai fost nevoie de nici o altă dovadă de arătat prietenelor lor sau de schimbat între ele. Se strigau una pe alta pe numele de botez, cînd se plimbau umblau mereu braț la braț, cînd dansau își prindeau una alteia trena în ace cu gămălie și nu era chip să fie despărțite cînd se aflau în lume ; iar dacă o dimineață ploioasă le lipsea de alte distracții, erau totuși hotărîte cu dîrzenie să se întîlnească, în ciuda umezelii și a murdăriei, și se zăvorau ca să citească împreună romane. Da, romane — fiindcă eu n-am să-mi însușesc obiceiul acela nechibzuit și lipsit de generozitate, atît de răspîndit printre romancieri, de a deprecia prin blamul lor plin de dispreț opere într-adevăr reușite, în numărul cărora se adaugă și cele ale lor — și de a se alătura celor mai mari dușmani ai lor, ca să arunce împreună cu ei, cele mai crude epitete asupra unor asemenea opere și aproape nelăsînd nici chiar pe eroinele lor să le citească, eroine care, dacă din întîmplare pun mîna pe vreun roman dintre acelea o fac numai ca să-i răsfoiască cu dezgust paginile insipide. Vai ! Dacă eroina unui roman nu va fi ocrotită de eroina altui roman, de la cine oare mai poate ea aștepta ocrotire și înțelegere ? Eu, una, nu pot fi de acord cu asemenea lucruri. Să lăsăm toate astea pe seama Criticilor, să maltrateze și să insulte ei cît vor pofti, cu pornirile lor pătimașe și să vorbească despre orice nou roman în formule răsuflate, sub gunoiul cărora geme presa de astăzi. Să nu ne lepădăm unii de alții ; sîntem un grup defăimat. Cu toate că operele noastre au dăruit plăceri mai intense și mai autentice decît acelea ale oricăror altor bresle literare din întreaga lume, nici un alt

gen de creație n-a fost atît de defăimat. Din mîndrie, ignoranță sau modă, dușmanii noștri sînt aproape tot atît de numeroși cît și cititorii. Și, în timp ce talentele omului din secolul al XIX-lea care rezumă Istoria Angliei, sau aceluia care adună și publică într-un volum cîteva zeci de versuri ale lui Milton [1], Pope și Prior [2], împreună cu un articol din revista „Spectator" [3] și cu un capitol dintr-un roman de Sterne [4], sînt elogiate de o mie de condeie, — pare c-ar exista chiar o dorință generală de a defăima adevăratul talent și de a subestima munca romancierului și mai cu seamă de a disprețui operele care n-au altceva decît geniu, duh și bun gust ca să se impună. „Nu-s cititor de romane — arareori pun mîna pe vreun roman. — Să nu-ți închipui că *citesc* deseori romane — e într-adevăr destul de bun pentru un roman" — Cam așa sună limbajul cel de toate zilele — „Și ce citiți, domnișoară ?" „Oh ! un biet roman !" răspunde tînăra, lăsînd cartea din mînă cu o nepăsare prefăcută, sau rușinată pentru moment — „E doar Cecilia, sau Camilla, sau Belinda". Sau, pe scurt, nu-i decît o operă în care se prezintă cele mai grandioase forțe spirituale, în care cea mai adîncă cunoaștere a firii omenești, cea mai fericită descriere a feluritelor sale aspecte, cele mai vii efuziuni pline de spirit și de haz sînt comunicate lumii întregi într-un limbaj dintre cele mai alese. Dar dacă aceeași tînără ar fi fost adîncită într-un volum scos de „Spectator", în loc să fie într-unul din cele citate mai sus, cu ce mîndrie ar fi arătat cartea și i-ar fi rostit titlul ; cu toate că nu s-ar cuveni ca cititoarea noastră să fie absorbită de nici o parte a voluminoasei publicații, a cărei cuprins sau stil nu s-ar putea să nu dezguste o tînără de gust ; conținutul articolelor sale adeseori constau din relatarea unor împrejurări puțin probabile, unor personaje nefirești și a unor

[1] *John Milton* (1608—1674), mare poet și om politic englez.
[2] *Matthew Prior* (1664—1721), poet neoclasic englez.
[3] Periodic lansat în anul 1711 de Joseph Addison și Richard Stele. Își întrerupe apariția în 1714.
[4] *Laurence Sterne* (1713—1768), romancier englez, unul dintre cei mai îndrăzneți experimentatori pe linia structurii și a tehnicii narative în romanul englez din secolul al XVIII-lea.

subiecte de conversație, care nu privesc pe nici un om de pe lume ; cît despre limbajul lor, e de cele mai multe ori grosolan ca să-și mai poată face cineva cît de cît o idee bună despre evul care a putut să-l îndure.

CAPITOLUL VI

CONVORBIREA DE MAI JOS, care a avut loc între cele două prietene în Pavilionul Apelor, într-o dimineață, după împlinirea a opt sau nouă zile de la începutul prieteniei lor, e dată drept model al simpatiei foarte calde dintre ele și al gingășiei, discreției, originalității de gîndire, cît și al gustului literar ce vădea temeiul just al unei asemenea simpatii.

Întîlnirea fusese fixată dinainte ; dar cum Isabella venise aproape cu cinci minute înaintea prietenei sale, a întîmpinat-o astfel :

— Ființa mea prea scumpă, ce te-a putut face să întîrzii atîta ? Te aștept de cel puțin un secol !

— Chiar așa ? Îmi pare tare rău ; dar, crede-mă, eu am socotit că sosesc chiar la timp. Ceasul nu-i decît unu. Sper că nu ești demult aici ?

— Vai ! Cel puțin de zece secole. Sînt sigură că stau aici de-o jumătate de ceas. Dar acum, hai să mergem și să ne așezăm în celălalt capăt al încăperii și să ne delectăm. Am să-ți spun o sută de lucruri. În primul rînd, m-am temut atît de tare c-are să plouă în dimineața asta, tocmai cînd voiam s-o iau din loc ; vremea părea a ploaie și așa ceva m-ar fi pus pe jăratec ! Știi, chiar acum am văzut cea mai frumoasă pălărie cu putință într-o vitrină pe strada Milsom — semăna foarte mult cu a ta, numai că avea panglici de culoarea macului, nu verzi ; nu mai pot după ea. Dar, scumpa mea Catherine, ce-ai făcut toată dimineața asta ? Ai ajuns departe cu Udolpho ? [1]

[1] *Misterele castelului Udolpho,* roman al scriitoarei engleze Anne Radcliffe.

— Da, de cînd m-am trezit am tot citit ; și am ajuns la vălul negru.

— Da ? Chiar acolo ai ajuns ? Ce minunat ! Vai, dar pentru nimic în lume nu-ți spun ce-i în dosul vălului negru ! Nu-i așa că nu mai poți de nerăbdare să afli ?

— Vai, da ! Chiar așa ! Dar ce poate fi acolo ? Să nu-mi spui ! Nu vreau să-mi spui cu nici un chip. Știu că trebuie să fie un schelet. Sînt sigură că-i scheletul Laurentinei. Vai ! îmi place cartea la nebunie. Aș vrea s-o tot citesc toată viața. Îți spun drept, de n-ar fi trebuit să mă întîlnesc cu tine, n-aș fi lăsat-o cu nici un preț din mînă.

— Scumpa mea ! Cît îți sînt de recunoscătoare ; și după ce termini Udolpho, citim împreună Italianul [1] ; și-am făcut o listă pentru tine, de alte zece ori douăsprezece, de același fel.

— Chiar ai făcut-o ? Ce bine-mi pare ! Care-s acelea ?

— Am să-ți citesc titlurile lor chiar acum ; iată-le în carnețelul meu : Castelul Wolfenbach, Clermont, Avertismentele misterioase, Vrăjitorul din Pădurea Neagră, Clopotul din Miezul nopții, Orfanul de pe Rin și Mistere Fioroase. Toate astea au să ne-ajungă o bună bucată de vreme.

— Da, destul de mult ; dar toate sînt fioroase ? Ești sigură că toate sînt fioroase ?

— Da, foarte sigură ; fiindcă o bună prietenă de-a mea, domnișoara Andrews, ce fată dulce, una din cele mai dulci ființe de pe lume, le-a citit pe toate. Cît aș vrea s-o cunoști pe domnișoara Andrews ; ai fi încîntată dac-ai cunoaște-o. Își împletește singură o pelerină, cît nici nu poți să-ți închipui de dulce. Eu o socotesc frumoasă ca un înger și sînt așa de furioasă pe bărbați că n-o admiră ! Din pricina asta îi ocărăsc pe toți grozav de tare !

— Îi ocărăști ! Îi ocărăști pentru că n-o admiră ?

— Da, chiar așa fac. Nu există ceva ce n-aș face pentru cei ce îmi sînt prieteni cu adevărat. Habar n-am cum e să iubești oamenii cu bucățica ; nu-i felul meu. Simpa-

[1] *Italianul, sau Confesionalul pocăitului negru,* alt roman al scriitoarei Anne Radcliffe.

tiile mele sînt din cale-afară de puternice. I-am spus căpitanului Hunt, la o petrecere de-a noastră astă-iarnă, că dacă nu recunoaște că domnișoara Andrews e frumoasă ca un înger, chiar de-ar fi să-mi bată capul toată noaptea, tot nu dansez cu el. Știi, bărbații cred că noi nu sîntem în stare de-o prietenie adevărată ; și eu sînt hotărîtă să le dovedesc contrariul. Vezi, dac-ar fi să aud pe cineva că vorbește cumva de tine, m-aș face foc la iuțeală — dar așa ceva nu-i cu putință, pentru că *tu* ești tocmai soiul de fată care are mare trecere la bărbați.

— Vai ! scumpo, strigă Catherine înroșindu-se, cum poți spune așa ceva ?

— Las'că te cunosc eu foarte bine ; tu ai atîta viață în tine, adică tocmai ce-i lipsește domnișoarei Andrews, pentru că trebuie să-ți mărturisesc că într-un fel e nemaipomenit de nesărată. Vai ! Trebuie să-ți spun că ieri, chiar după ce ne-am despărțit, am văzut un tînăr uitîndu-se după tine atît de stăruitor — sigur că e îndrăgostit de tine.

Catherine se înroși iarăși și tăgădui. Isabella începu să rîdă :

— E foarte adevărat, pe cinstea mea ; dar știu eu cum e ; oricine te-ar admira, ție puțin îți pasă, afară doar de un singur bărbat, care trebuie să rămînă necunoscut. Nu, eu nu te pot ține de rău — (vorbind mai serios), — sentimentele tale sînt lesne de înțeles. Cînd inima ți-e dăruită cu-adevărat, știu eu prea bine cît de puțin te poate mulțumi atenția altora. Orice lucru care n-are legătură cu ființa îndrăgită e atît de nesărat, de neinteresant ! Eu pot înțelege la perfecție sentimentele tale.

— Dar degeaba încerci tu să mă convingi că mă gîndesc așa de mult la domnul Tilney, pentru că poate că n-am să-l mai văd niciodată.

— Auzi colo ! Să nu-l mai vezi niciodată ! Draga mea, nu mai vorbi așa. Sînt sigură că dac-ai crede una ca asta ai fi grozav de nenorocită.

— Nu, zău că n-aș fi. N-aș putea spune că nu mi-a plăcut ; dar cîtă vreme îl citesc pe Udolpho, simt că nimeni n-ar putea să mă facă să sufăr. Vai ! Blestematul acela de văl negru ! Dragă Isabella, sînt sigură că sub el trebuie să fie scheletul Laurentinei.

— Îmi pare așa de ciudat că încă n-ai citit Udolpho ; dar poate că doamna Morland e împotriva romanelor.

— Nu, nu e. Citește și ea foarte des Cavalerul Charles Grandison [1] ; dar cărți mai noi nu ne cad în mînă.

— Cavalerul Charles Grandison ! Dar asta e o carte îngrozitor de proastă, nu-i așa ? Mi-aduc aminte că domnișoara Andrews n-a putut termina nici măcar primul volum.

— Nici vorbă că nu-i ca Udolpho ; dar totuși cred că e foarte antrenantă.

— Chiar crezi ? Mă uimești ; eu socot că asemenea carte nu se poate citi. Dar, scumpa mea Catherine, ai hotărît ce să-ți pui pe cap diseară ? Eu, în orice caz, sînt hotărîtă să mă îmbrac la fel ca tine. Bărbații iau aminte la *așa ceva*, uneori, știi ?

— Dar n-are nici o importanță dacă ei iau aminte sau nu, răspunse Catherine cu multă nevinovăție.

— Să aibă importanță ! Vai, doamne ! Eu tocmai mi-am făcut o regulă să nu iau niciodată aminte la ceea ce spun ei. De cele mai multe ori sînt îngrozitor de obraznici, dacă nu-i pui la punct și de nu-i silești să fie la locul lor.

— Adevărat ? Hm, n-am băgat de seamă *una ca asta* ! Cu mine totdeauna se poartă foarte frumos.

— Vai ! Își dau niște aere ! Sînt făpturile cele mai încrezute de pe fața pămîntului și se cred așa de grozavi ! Dar, fiindcă veni vorba, cu toate că am vrut de sute de ori, am uitat să te întreb ce tip de bărbat îți place ție mai mult ? Care-ți plac mai tare, cei blonzi sau cei bruneți ?

— Aproape că n-aș ști ce să-ți spun. Niciodată nu m-am gîndit la asta. Ceva între amîndouă, cred. Brun — nu bălan, dar nu foarte smead.

— Foarte bine, Catherine. E tocmai ca el. N-am uitat cum l-ai zugrăvit pe domnul Tilney. „Pielea smeadă, ochii căprui și părul destul de castaniu“... Hm ! Preferința mea e alta. Mie îmi plac mai mult ochii de culoare deschisă, iar cît despre culoarea feței — știi doar — o prefer pe cea palidă oricărei alteia. Să nu care cumva

[1] Roman de Samuel Richardson (1689—1761).

să mă trădezi, dacă întîlnești vreodată o cunoștință care să răspundă unor asemenea semnalmente.

— Să te trădez? Ce vrei să spui?

— Ei hai, nu mă mai necăji. Cred că am spus prea mult. Hai să schimbăm vorba.

Catherine, oarecum nedumerită, s-a supus; și după ce rămase cîteva clipe tăcută, se pregătea să se întoarcă la ceea ce o interesa în clipa aceea mai mult decît orice pe lume, la scheletul Laurentinei, cînd prietena ei o împiedică, spunînd:

— Pentru numele lui Dumnezeu! Hai să plecăm de-aici, din acest colț al Pavilionului. Știi, doi tineri nesuferiți se uită țintă la mine de-o jumătate de ceas. Zău, m-au scos din fire. Hai să mergem să ne uităm cine-a mai sosit. Acolo nu cred că au să se țină după noi.

Au plecat, apucînd-o înspre Administrație; și, în timp ce Isabella cerceta numele celor sosiți, Catherinei îi reveni sarcina de a pîndi manevrele celor doi tineri primejdioși.

— Nu vin încoace, nu-i așa? Sper să nu fie chiar atît de obraznici încît să ne urmărească. Te rog, spune-mi dacă vin. Sînt hotărîtă să nu mă uit la ei.

După cîteva clipe, Catherine, cu o bucurie sinceră, a încredințat-o că nu-i nevoie să se mai frămînte, fiindcă domnișorii tocmai părăsiseră Pavilionul Apelor.

— Și încotro au apucat-o? întrebă Isabella, întorcîndu-se repede. Unul din ei era un bărbat tare chipeș.

— S-au dus înspre cimitir.

— Bine, sînt grozav de bucuroasă c-am scăpat de ei! Și-acum, ce-ai zice să mergem pînă la magazinul Edgar, să-mi vezi pălăria cea nouă? Mi-ai spus c-ai dori s-o vezi.

Catherine primi pe loc.

— Numai că, adăugă ea, s-ar putea să dăm nas în nas cu cei doi tineri.

— O! N-avea nici o grijă. Dacă ne grăbim, trecem pe lîngă ei repede și degrabă; eu mor de nerăbdare să-ți arăt pălăria.

— Dar dacă așteptăm numai cîteva clipe, scăpăm de primejdia de a-i mai vedea.

— N-am de gînd să le fac asemenea favoare, te asigur. Nici prin minte nu-mi trece să le-acord bărbaților

atîta considerație. Iată, doar *așa* și numai așa le căutăm noi în coarne.

Catherine n-avea cum să se împotrivească unui asemenea raționament ; și, ca să demonstreze pe de o parte independența domnișoarei Thorpe, iar pe altă parte și hotărîrea ei de-a umili sexul tare, o porniră cît putură de repede după cei doi tineri.

CAPITOLUL VII

LE-A TREBUIT DOAR O JUMĂTATE de minut ca să treacă prin curtea Pavilionului Apelor și să ajungă la arcada de peste drum de pasajul Union ; dar aici au fost oprite. Toți cei ce cunosc stațiunea Bath își pot aminti cît e de greu să traversezi strada Cheap în acel punct ; e într-adevăr o stradă atît de nepotrivită de felul ei, atît de nefericit legată cu șoselele principale dinspre Londra și Oxford și cu hanul principal din oraș, încît nu trece zi în care grupuri de doamne cu treburi importante, fie în căutare de dulciuri sau articole de galanterie, sau chiar (ca în cazul de față) în căutare de tineri, să nu fie oprite într-o parte sau în cealaltă a străzii de trăsuri, călăreți sau căruțe. Asemenea neajuns a fost încercat și deplîns de Isabella de cel puțin trei ori pe zi de cînd venise la Bath ; și acum îi era sortit să-l încerce și să-l deplîngă încă o dată, fiindcă tocmai cînd au ajuns peste drum de pasajul Union și sub ochii celor doi tineri, care înaintau prin mulțime și se pregăteau să pășească peste rigolele unei atît de interesante uliți, au fost împiedicate să traverseze de ieșirea în cale a unui faeton mînat pe pavajul stricat de un fel de surugiu, care făcea pe priceputul și gonea cu o înfocare ce putea pune în primejdie atît viața lui, cît și pe cea a însoțitorului, fără să mai vorbim de cea a calului său.

— Ah ! faetoanele astea oribile ! spuse Isabella ridicînd ochii în sus, cît îmi sînt de nesuferite ! Dar aversiunea ei, deși atît de îndreptățită a fost de scurtă durată, pentru că, uitîndu-se încă o dată, exclamă : Ce minune ! Domnul Morland și fratele meu !

— Doamne Dumnezeule ! E James ! rosti în aceeași clipă și Catherine ; și cînd și-a încrucișat privirile cu tînărul, calul fu oprit în loc cu o smucitură bruscă ce l-a pus aproape pe vine, dar rîndașul alergă cît îl ținu picioarele ca să prindă calul de căpăstru iar tinerii săriră jos, lăsîndu-i echipajul în grijă.

Catherine, pentru care asemenea întîlnire a fost cu desăvîrșire neașteptată, își primi fratele cu cea mai însuflețită bucurie, iar el, aflîndu-se într-o dispoziție deosebit de bună și ținînd la ea cu toată sinceritatea, a dat dovadă de tot atîta bucurie, ceea ce putu face în tihnă, în timp ce privirile aprinse ale domnișoarei Thorpe nu mai conteneau, căutînd să-i atragă atenția ; drept care, atenția lui curtenitoare i-a fost acordată neîntîrziat Isabellei, cu un amestec de bucurie și jenă, care ar fi făcut-o pe Catherine să vadă — dacă ar fi fost mai pricepută în dezvăluirea sentimentelor altora și nu chiar atît de copleșită de sentimentele ei personale — că fratele ei o socotea pe prietena ei cel puțin tot atît de fermecătoare pe cît o socotea ea.

John Thorpe, care între timp dăduse porunci în privința cailor, îi ajunse curînd din urmă și Catherine primi de la el, fără ocolișuri, prinosul de curtenire ce i se cuvenea ; căci, pe cîtă vreme el abia atinsese cu nepăsare mîna Isabellei, Catherinei i-a acordat un scîrțîit întreg de cizme și-o jumătate de plecăciune. Era un tînăr voinic, de înălțime mijlocie, care, cu chipu-i urît și cu trupu-i disgrațios, părea că se teme că e prea arătos, dacă nu poartă haine de grăjdar și că seamănă prea mult a gentilom dacă nu-i destul de intim cînd trebuia să fie politicos sau dacă nu-i obraznic cînd i se îngăduie să fie intim. Își scoase ceasornicul, zicînd :

— Cît timp crezi c-am alergat de la Tetbury pînă aici, domnișoară Morland ?

— Nu cunosc distanța. Fratele ei îi spuse că sînt douăzeci și trei de mile.

— Douăzeci și *trei !* strigă Thorpe ; douăzeci și cinci, nici un inci mai puțin.

Morland protestă și luă drept mărturie ghidurile tipărite, spusele hangiilor și bornele de marcaj ; dar prietenul

său le nesocoti pe toate ; el avea o dovadă mai concludentă a distanţei.

— Ştiu că trebuie să fie douăzeci şi cinci, spuse el, după timpul în care le-am parcurs. Acum e unu şi jumătate. Am plecat de la hanul din Tetbury tocmai cînd ceasul din turnul oraşului bătea unsprezece ; şi desfid pe orice bărbat din Anglia care ar susţine că îmi face calul mai puţin de zece mile pe ceas cînd e înhămat ; asta face douăzeci şi cinci de mile întocmai.

— Îţi mergea ceasul cu o oră înainte, spuse Morland ; ceasul nu era decît zece cînd am plecat din Tetbury.

— Zece ! Era unsprezece, pe viaţa mea ! Am numărat fiecare bătaie. Fratele ăsta al dumitale vrea să mă scoată din sărite, domnişoară Morland ; te rog, uite-te la calul meu ; ai mai văzut vreodată în viaţa dumitale un animal făcut pentru goană, aşa ca el ? (Rîndaşul tocmai se urcase în trăsură şi pleca cu ea). Asemenea cal pur sînge ! Trei ceasuri şi jumătate şi să nu facă decît douăzeci şi trei de mile ! Priveşte la făptura asta şi spune dacă crezi că-i cu putinţă.

— *Arată* tare nervos, asta-i sigur !

— Nervos ! Dar nici măcar n-a clipit de cînd am ajuns la biserica Walcot ; dar uită-te la fruntea lui ; uite-te la crupa lui ; priveşte cum se mişcă ; calul ăsta *nu poate* face *mai puţin* de zece mile pe oră ; leagă-i picioarele şi el tot va merge. Dar ce zici de faetonul meu, domnişoară Morland ? E un exemplar elegant, nu-i aşa ? Bine suspendat, construit pentru oraş ; nu-l am nici de-o lună. Fusese făcut pentru un cleric, prieten de-al meu, un om tare de treabă ; a umblat cu faetonul cîteva săptămîni, pînă cînd cred că-i venise vremea să se lepede de el. S-a întîmplat ca tocmai atunci să umblu şi eu după ceva uşor de felul ăsta, cu toate că aproape mă hotărîsem pentru o şaretă cu două roţi ; dar am avut norocul să mă întîlnesc cu el chiar pe podul Magdalen, cînd venea la Oxford în trimestrul trecut. „Vai ! Thorpe !“ zice el, „nu cumva ai tu nevoie de o jucărie ca asta ? E una cum nu se mai află alta pe lume, dar m-am săturat de ea pînă-n gît“. „Ei drăcie !“ zic eu, „Eu ţi-s omul ; cît ceri pe el ?“ Şi cît crezi c-a cerut, domnişoară Morland ?

— Sînt sigură că nu am să pot ghici, nici vorbă !

— Trăsură pe arcuri, băncile, coșul trăsurii, valiza pentru săbii, aripile, felinarele, garnituri de argint, tot ce vezi, nu lipsește nimic ; scheletul de fier, ca nou, sau chiar mai bun. Mi-a cerut cincizeci de guinee ; am încheiat tîrgul pe loc ; am pus banii jos și-am luat trăsura.

— Mă pricep atît de puțin la asemenea lucruri, încît bineînțeles, nu-mi pot da seama dacă a fost ieftină sau scumpă, zise Catherine.

— Nici una, nici alta. Aș fi putut-o lua cu mai puțin, cred. Dar mi-e silă să mă tocmesc și bietul cetățean voia bani gheață.

— A fost foarte frumos din partea dumitale, spuse Catherine foarte încîntată.

— Oh ! Ducă-se dracului ! Cînd pot să fac un bine unui prieten mi-e silă să mă mai milogesc.

Urmă o investigare pentru a afla încotro intenționau să se ducă tinerele domnișoare ; și, aflînd încotro aveau de mers, tinerii s-au hotărît să le însoțească pînă la magazinul Edgar și apoi să-și prezinte omagiile doamnei Thorpe. James și Isabella au luat-o înainte ; și atît de mulțumită era ea de bărbatul care se întîmplase să-i fie alături, cu atîta tragere de inimă se trudea să-i asigure o plimbare plăcută celui ce i se înfățișa în dubla calitate de prieten al fratelui ei și de frate al prietenei ei, așa de curate și neprefăcute îi erau sentimentele, încît cu toate că i-au ajuns din urmă, ba chiar i-au și întrecut pe cei doi tineri urîcioși, Isabella nu și-a întors capul după ei decît de trei ori, pînă într-atît îi era de departe gîndul de a le atrage atenția.

John Thorpe, bineînțeles, nu se deslipi de Catherine și, după cîteva clipe de tăcere, reluă discuția în privința trăsurii sale :

— Vei vedea, totuși, domnișoară Morland, că unii au socotit c-am luat-o ieftin, pentru că a doua zi aș fi putut-o vinde cu zece guinee mai mult ; Jackson, din Oriel, mi-a oferit dintr-o dată șaizeci ; Morland era și el cu mine.

— Da, interveni Morland, care auzise cele de mai sus, dar uiți că era și calul cuprins în preț.

— Calul ! of, ducă-se dracului ! Nu mi-aș vinde calul nici pentru o sută. Îți plac trăsurile deschise, domnișoară Morland ?

— Da, foarte mult ; n-am avut încă prilejul să mă sui în vreuna, dar îmi plac cu deosebire.

— Îmi pare bine : te voi plimba cu a mea în fiecare zi.

— Mulțumesc, răspunse Catherine cu oarecare îngrijorare, întrebîndu-se dacă se cuvenea să primească asemenea propunere.

— Mîine am să te plimb pînă pe culmea dealului Lansdown.

— Mulțumesc ; dar calul dumitale n-are și el nevoie de odihnă ?

— De odihnă ! Astăzi n-a făcut decît douăzeci și trei de mile ; un fleac ; nimic nu le strică mai tare cailor decît odihna ; nimic nu-i dărîmă mai repede la pămînt. Nu, nu ; pe-al meu îl voi pune să umble cîte patru ceasuri pe zi, cît timp stau aici.

— Într-adevăr ? întrebă Catherine foarte serios. Asta înseamnă patruzeci de mile pe zi.

— Patruzeci ! Ba despre mine fie și cincizeci. Da, mîine te urc pe colina Lansdown ; ține minte, am făgăduit !

— Ce minunat va fi ! strigă Isabella, întorcîndu-se spre ei. Scumpa mea Catherine, cît te invidiez ; dar mă tem, frate dragă, că n-ai loc și pentru un al treilea.

— Un al treilea ! A, nu ! N-am venit la Bath ca să-mi plimb surorile cu trăsura. Asta chiar ar avea haz, zău ! N-are decît să-ți poarte Morland de grijă !

Cele de mai sus au dat naștere unui dialog cu schimburi de amabilități între ceilalți doi ; dar Catherine n-a auzit nici amănuntele nici rezultatul. După care, cuvintele însoțitorului ei s-au prăbușit de pe înălțimile însuflețite de pînă atunci în nimic alta decît în prăpastia tăcerilor dintre o propoziție scurtă și categorică de laudă sau de ocară a chipului fiecărei femei pe care o întîlneau ; și Catherine, după ce a ascultat și a încuviințat cît a putut, cu toată politețea și considerația cugetului tînăr femeiesc, temîndu-se să riște o părere personală în contradicție cu cea a unui bărbat sigur de el, mai cu seamă că era vorba tocmai despre frumusețea propriului ei sex, cuteză pînă la urmă să schimbe subiectul, punînd o întrebare care de multă vreme îl frămînta în cel mai înalt grad gîndurile ; cu alte cuvinte :

— Ai citit cumva Udolpho, domnule Thorpe ?

— Udolpho ! Vai, Doamne ! Nu ; nu citesc niciodată romane ; am alte treburi de făcut.

Catherine, umilită și rușinată, era tocmai gata să-și ceară iertare pentru această întrebare dar el a împiedicat-o spunîndu-i :

— Toate romanele sînt pline de nerozii și de fleacuri ; de la Tom Jones [1] n-a mai apărut nici unul cît de cît mai interesant, cu excepția Călugărului ; pe acela l-am citit mai dăunăzi ; cît despre toate celelalte, sînt cele mai stupide lucruri de pe fața pămîntului.

— Cred că ți-ar place Udolpho, dacă l-ai citi ; e atît de interesant !

— A, eu nu, pe cuvînt ! Nu, dac-aș citi vreunul, n-ar putea fi decît unul scris de doamna Radcliffe [2] ; romanele ei sînt destul de distractive ; merită să fie citite ; au oarecare haz și natură în ele.

— Udolpho e scris de doamna Radcliffe, spuse Catherine, ezitînd de teamă să nu-l înjosească.

— Nu zău, de ea e ? Ah ! Acum mi-aduc aminte, așa e, e de ea ; mă gîndeam la cealaltă carte tîmpită scrisă de femeia aceea de care se face atîta caz ; cea căsătorită cu emigrantul francez.

— Presupun că vrei să spui Camilla !

— Da ; asemenea fleac fără noimă !... Un bătrîn dîndu-se huța pe o scîndură ! Am pus mîna odată pe primul volum și l-am răsfoit, dar mi-am dat seama numaidecît că nu ține ; de fapt am bănuit cam ce fel de baliverne trebuie să fie în el, chiar înainte de a-l vedea ; de cum am aflat că s-a căsătorit cu un emigrant am fost sigur că n-am să pot să-i parcurg cartea.

— N-am citit-o.

— N-ai pierdut nimic, te asigur ; e cea mai oribilă gogomănie ce-ți poate trece prin minte ; nu-i absolut nimic în ea decît un bătrîn ce se dă huța pe o scîndură învățînd latina ; pe cuvîntul meu că nu-i altceva.

---

[1] *Tom Jones, istoria unui copil găsit*, roman de *Henry Fielding*.

[2] *Anne Radcliffe* (1764—1823), romancieră engleză aparținînd așa-numitei „Școli gotice".

Aprecierea de mai sus, al cărei temei îi scăpă sărmanei Catherine, îi aduse tocmai în faţa uşii locuinţei doamnei Thorpe şi sentimentele priceputului şi nepărtinitorului lector al Camillei făcură loc sentimentelor respectuosului şi afectuosului fiu, de îndată ce dădură peste doamna Thorpe, care îi zărise de sus de cînd o apucaseră pe străduţă.

— Vai, mamă ! Ce mai faci ? exclamă el strîngîndu-i mîna din toate puterile. Unde ai găsit pălăria asta caraghioasă ! Cu ea parcă ai fi o babă vrăjitoare ! Iată-l pe Morland, şi am venit să stau cîteva zile cu tine, aşa că trebuie să ne cauţi o cameră cu două paturi bune pe-aici pe aproape. Şi cuvintele lui părură că au darul de-a potoli toate dorurile înflăcărate ale inimii de mamă, mamă care l-a primit cu cea mai deplină fericire şi bucurie a afecţiunii sale. Apoi tînărul nostru îşi revărsă cîte o doză egală de dragoste frăţească asupra celor două surori mai tinere, pe care le-a întrebat în parte ce-au făcut de-au izbutit să fie atît de urîte.

Asemenea fel de-a se purta nu-i plăcu Catherinei ; dar era prietenul lui James şi fratele Isabellei ; iar părerile ei fură mai tîrziu spulberate de Isabella, care a încredinţat-o, cînd s-au abătut să vadă pălăria cea nouă, că John o socoteşte drept cea mai fermecătoare fată din lume, şi apoi chiar de John însuşi, care a invitat-o, înainte de a se fi despărţit, să danseze în seara aceea cu el. Dacă ar fi fost mai mare sau mai orgolioasă, asemenea asalturi n-ar fi avut cine ştie ce efect ; dar cînd vîrsta crudă şi sfiala şi-au dat mîna, se cere o mare înţelepciune ca să poţi rezista farmecului ademenitor de a fi numită cea mai fermecătoare fată din lume şi de a fi atît de repede invitată ca parteneră la dans. Drept urmare, cînd cei doi Morland, după ce-au stat vreun ceas cu familia Thorpe, s-au hotărît să treacă împreună pe la familia Allen şi cînd James, după ce uşa se închise în urma lor, o întrebă :

— Ei, Catherine, cum îţi place Thorpe, prietenul meu ? ea, în loc să-i spună : „Nu-mi place deloc“, cum se vede treaba că ar fi făcut-o de n-ar fi fost la mijloc prietenia şi măgulirile, răspunse numaidecît :

— Îmi place foarte mult ; pare a fi foarte simpatic.

— E băiatul cel mai bun la suflet din lume, puțin cam flecar, dar așa cum vă place vouă, fetelor, cred ; și cum îți place restul familiei ?

— Foarte, chiar foarte mult ; mai cu seamă Isabella.

— Mă bucur tare mult să te-aud spunînd asta ; ea e tocmai genul de fată cu care aș dori să te văd prietenă ; are așa de mult bun simț, și e atît de sinceră și îndatoritoare ; grozav am mai dorit s-o cunoști ; și se pare că-i ești foarte dragă. Mi-a spus cele mai frumoase cuvinte de laudă ce se pot spune despre tine ; și de laudele unei asemenea fete cum e domnișoara Thorpe, chiar și tu, Catherine (prinzîndu-i mîna cu dragoste) poți fi mîndră.

— Chiar sînt, răspunse ea. Mi-e grozav de dragă și sînt încîntată să aflu că și ție-ți place. Aproape că n-ai spus nici un cuvînt despre ea, cînd mi-ai scris, după ce-ai fost la ei.

— Pentru că m-am gîndit că ne vom vedea în curînd. Nădăjduiesc să petreci multă vreme împreună cu ea, cît timp mai stai în Bath. E o fată tare bună la suflet ; și ce inteligență superioară ! Cît de dragă e întregii familii ; e, fără îndoială, cea mai iubită dintre toți ; și cît de admirată trebuie să fie într-o localitate ca asta — nu-i așa ?

— Da, chiar foarte tare, presupun. Domnul Allen o socotește cea mai drăguță fată din Bath.

— Cred că e așa. Și nu cunosc un om mai priceput ca domnul Allen cînd e vorba de frumusețe. Nici nu mai e nevoie să te întreb dacă te simți fericită aici, dragă Catherine ; cu asemenea călăuză și prietenă, ca Isabella Thorpe, ar fi cu neputință să fie altfel ; cît despre familia Allen, sînt sigur că ei sînt foarte drăguți cu tine.

— Da, foarte drăguți ; niciodată n-am fost atît de fericită ; și acum, c-ai venit și tu, va fi mai încîntător ca niciodată ; ce drăguț din partea ta să bați atîta drum numai ca să mă vezi *pe mine.*

James primi acest prinos de recunoștință și încercă să-și pună conștiința de acord, spunînd cu deplină sinceritate :

— E adevărat, Catherine, te iubesc din tot sufletul.

Întrebări și răspunsuri cu privire la ceilalți frați și surori, în ce stare se află unii, cît au crescut ceilalți, precum și alte probleme de familie s-au dezbătut apoi

între ei și au continuat încă, cu o mică digresiune din partea lui James, spre proslăvirea domnișoarei Thorpe, pînă ajunseră în strada Pulteney, unde el a fost întîmpinat cu multă amabilitate de domnul și doamna Allen, apoi poftit de domn să rămînă la masă cu ei și somat de doamnă să ghicească prețul și calitatea unui manșon nou și a unei pelerine de blană și ea nouă. Fiind invitat mai dinainte în imobilul Edgar, a fost împiedicat să primească asemenea invitație prietenească și silit s-o ia din loc deîndată ce-o mulțumi pe doamnă, răspunzîndu-i la întrebări. După ce hotărîră cu strășnicie și timpul cînd cele două grupuri trebuiau să se întîlnească în Sala Octogonală, Catherine fu lăsată pradă imaginației înflăcărate, frămîntată și înspăimîntată, desprinsă din paginile lui Udolpho, departe de toate grijile îmbrăcatului și a cinei, incapabilă să potolească temerile doamnei Allen că s-ar putea să-i întîrzie mult așteptata croitoreasă, rămînîndu-i doar un minut din șaizeci ca să se oprească cu gîndul la propria-i fericire, aceea de a fi fost din timp invitată la dans în seara aceea.

CAPITOLUL VIII

ÎN CIUDA LUI UDOLPHO și a croitoresei, grupul din strada Pulteney a ajuns totuși la timp la Cazinoul-de-Sus. Familia Thorpe și James Morland nu intraseră decît cu două minute înaintea lor. Și, după ce Isabella și-a folosit obișnuitul ceremonial de a-și întîmpina prietena cu o grabă plină de zîmbete și de dragoste, admirîndu-i turnura rochiei, pizmuindu-i cîrlionții părului, amîndouă, braț la braț, s-au luat după grupurile cu care veniseră, intrînd în sala de bal, șoptindu-și una alteia ori de cîte ori le trecea ceva prin minte sau suplinind cuvintele cu cîte o strîngere de mînă ori cu cîte un zîmbet afectuos.

Dansul începu numai la cîteva minute după ce se așezaseră ; și James, care plănuise să danseze cît timp dansează și sora lui, stăruia tare mult pe lîngă Isabella să se ridice ; dar John plecase în sala de jocuri ca să vorbească cu un prieten și nimic, declară Isabella, n-ar putea-o face

să intre în joc atîta timp cît scumpa ei „Catherine nu dansează și ea ;

— Te încredințez, spuse ea, că pentru nimic în lume nu mă scol la dans fără surioara dumitale dragă ; pentru că dacă aș porni, vom fi cu siguranță despărțite toată seara.

Catherine primi cu recunoștință dovada bunăvoinței ei și rămaseră așa cum erau încă vreo trei minute, după care Isabella, care vorbise tot timpul cu James, ce se afla de cealaltă parte a ei, se întoarse din nou către Catherine și-i spuse în șoaptă :

— Scumpa mea dragă, mă tem că trebuie să te părăsesc ; fratele tău e nemaipomenit de nerăbdător să înceapă; știu că n-ai să te superi că plec ; și cred că John se va întoarce într-o clipă și atunci puteți lesne da de noi.

Catherine, deși întrucîtva dezamăgită, era prea bună din fire ca să se împotrivească ; așa că cei doi, sculîndu-se, Isabella abia de avu timp să-și strîngă prietena de mînă și să-i spună : „La revedere, scumpa mea dragă", înainte de a se pierde în mulțime. Tinerele domnișoare Thorpe fiind plecate și ele la dans, Catherine fusese lăsată la discreția doamnei Thorpe și a doamnei Allen, între care se afla acum. Nu se putea să nu fie ofensată de absența domnului Thorpe, nu numai fiindcă tînjea după dans dar și pentru că-și dădea seama că, atîta timp cît demnitatea reală a situației ei nu putea fi cunoscută, trebuia să împartă și ea, cu gloata celorlalte tinere rămase încă pe scaune, rușinea lipsei de partener. A cădea în dizgrația lumii întregi, a duce povara unei infamii aparente, atîta timp cît inima ți-e neprihănită, cît purtarea ți-e doar nevinovăție și numai urîta comportare a altuia e adevăratul izvor al decăderii tale e una din situațiile acelea ce aparțin cu deosebire vieții de eroină și numai tăria de caracter îi poate umple persoana de demnitate. Catherine avea și ea tărie de caracter ; a suferit, fără ca nici o șoaptă să i se desprindă de pe buze.

Dintr-asemenea stare de umilire a fost smulsă după o trecere de zece minute și înălțată în sferele unui sentiment mai plăcut, nu de apariția domnului Thorpe, ci a domnului Tilney, la o depărtare de trei iarzi de locul unde se aflau ele ; părea că se îndreaptă spre ea, dar nu

dădu cu ochii de ea și de aceea zîmbetul și îmbujorarea care răsăriră pe chipul Catherinei la reapariția lui neașteptată se topiră fără să-i umbrească eroica importanță. Arăta la fel de chipeș, de mîndru și de plin de viață cum îl știa ea și era cufundat într-o convorbire cu o tînără doamnă elegantă și frumoasă, care se sprijinea de brațul lui și în care Catherine o ghici numaidecît pe soră-sa, înlăturînd pe negîndite presupunerea firească de a-l socoti pierdut pe veci, fiind dinainte căsătorit. Dar călăuzită doar de ceea ce era simplu și firesc, nu-i intrase nicicînd în cap că domnul Tilney ar putea fi căsătorit ; nu se purtase și nu vorbise ca oamenii însurați cu care era deprinsă ; nu pomenise nicicînd de o soție, dar spusese că are o soră ; din asemenea date țîșni concluzia neîntîrziată că lîngă el nu se putea afla decît sora lui ; și de aceea, în loc să se facă albă ca varul și să cadă leșinată la pieptul doamnei Allen, Catherine rămase neclintită, în deplină stăpînire a simțurilor și doar ceva mai îmbujorată ca de obicei.

Domnul Tilney și însoțitoarea lui, care, deși încet, continuau să se apropie, erau împreună cu o doamnă, o cunoștință de-a doamnei Thorpe, care mergea înaintea lor ; doamna cu pricina s-a oprit să vorbească cu doamna Thorpe, și astfel au trebuit să se oprească și ei ; iar Catherine, încrucișîndu-și privirile cu domnul Tilney, primi de la el numaidecît un zîmbet ca semn de recunoaștere. Ea i-l întoarse bucuroasă, drept care, apropiindu-se mai tare, domnul Tilney intră în vorbă și cu ea și cu doamna Allen, de către care fu întîmpinat cu multă politeță.

— Sînt tare fericită să vă văd iarăși, domnule, zău așa ; mă temeam c-ați plecat din Bath.

El îi mulțumi pentru temerile sale și-i spuse că părăsise orașul Bath doar pentru o săptămînă, tocmai a doua zi după ce avusese plăcerea de a o cunoaște.

— Da, așa domnule, și cred că nu vă pare rău că v-ați întors aici, fiindcă e tocmai locul potrivit pentru tineret — ba, de fapt, pentru orișicare altul. Eu îi spun domnului Allen, cînd pretinde că s-a săturat de stat aici, că sînt sigură că n-ar trebui să se plîngă, pentru că e un loc atît de plăcut, încît e cu mult mai bine să fii aici decît acasă pe vremea asta posomorîtă a anului. Și-i spun că

ar trebui să fie tare fericit că a fost trimis aici ca să-și vadă de sănătate.

— Și nădăjduiesc, doamnă, că domnul Allen va fi silit să-i placă localitatea, găsind-o că-i e de folos.

— Mulțumesc, domnule. Nu mă îndoiesc că va fi. Un vecin de-al nostru, doctorul Skinner, a venit aici iarna trecută ca să-și vadă de sănătate, și s-a întors sănătos tun.

— Asemenea exemplu trebuie să dea mult curaj.

— Da, domnule Tilney, iar doctorul Skinner cu familia lui a stat aici trei luni ; așa că eu îi tot spun domnului Allen că nu trebuie să se grăbească să plece.

Aici fură întrerupți de rugămintea doamnei Thorpe de a se mișca puțin pentru ca doamna Hughes și domnișoara Tilney să se deprindă cu localul, deoarece încuviințaseră să rămînă împreună cu grupul lor. Drept care așa s-a și făcut, domnul Tilney continuînd să stea în picioare în fața lor ; și după ce a stat și a chibzuit cîteva clipe a poftit-o pe Catherine să danseze cu el. Asemenea dar neașteptat, oricît de încîntător era, îi prilejui tinerei noastre un necaz îngrozitor ; și răspunzîndu-i cu un refuz, mîhnirea i se putea citi pe față atît de tare, de fapt așa cum o și simțea, încît dacă Thorpe, care li se alătură în sfîrșit ceva mai tîrziu, ar fi fost de față cu o jumătate de minut mai devreme, și-ar fi putut da seama cît de acută era suferința ei. Felul foarte ușuratec în care îi ceru scuze că o lăsase să-l aștepte nu izbuti deloc s-o împace cu soarta ei ; nici amănuntele despre caii și cîinii prietenului de care tocmai se despărțise și despre o propunere de a schimba cîinii între ei n-o interesară chiar atît de mult încît s-o împiedice să se uite de foarte multe ori înspre partea aceea a încăperii în care îl lăsase pe domnul Tilney. Cît despre scumpa ei Isabella, după care tînjea atît de mult ca să-i poată arăta tînărul, nu se vedea nici urmă. Se aflau în direcții opuse. Catherine se afla despărțită de grupul ei și departe de toate cunoștințele. O nenorocire nu vine niciodată singură și din toate cele întîmplate ea trase o învățătură folositoare, și anume că faptul de-a fi din timp invitată de un tînăr la bal nu-i măresc neapărat tinerei fete nici demnitatea și nici plăcerea. Dintr-asemenea considerațiuni morale a fost smulsă pe neașteptate de o atingere pe umăr și, întorcîndu-se, văzu chiar în spatele

ei pe doamna Hughes, însoțită de domnișoara Tilney și de un tînăr.

— Vă cer scuze, domnișoară Morland, zise ea, pentru asemenea îndrăzneală, — dar nu pot să dau cu nici un chip de domnișoara Thorpe, iar doamna Thorpe mi-a spus că e sigură că nu veți avea absolut nimic împotrivă s-o las pe tînăra domnișoară cu care mă aflu în tovărășia dumneavoastră.

Doamna Hughes nu s-ar fi putut adresa nici unei alte făpturi din încăpere decît doar Catherinei, făcînd-o fericită cu asemenea sarcină. Tinerele fură prezentate una alteia, domnișoara Tilney exprimîndu-și mulțumirile cuvenite pentru asemenea bunătate, iar domnișoara Morland, cu firească delicatețe a unei firi generoase, nedînd nici un soi de importanță unui asemenea serviciu. Doamna Hughes, satisfăcută că a găsit tinerei sale protejate o însoțitoare atît de onorabilă, s-a întornat la grupul ei.

Domnișoara Tilney era bine făcută la trup, avea trăsături delicate și o înfățișare plăcută ; iar părul ei, cu toate că nu se bucura de evidenta strălucire și nici de șicul de netăgăduit al domnișoarei Thorpe avea o adevărată eleganță. Felul ei de-a fi vădea bun simț și bună creștere ; nu era nici timidă, dar nici nu afecta un fel de a fi prea degajat ; și părea că e în stare să fie tot atît de atrăgătoare pe cît era de tînără, iar la bal nu dorea să atragă atenția bărbaților din jurul ei și nu vădea sentimente exagerate nici de încîntare plină de extaz nici de susceptibilitate neverosimilă față de tot felul de incidente neînsemnate sau de fleacuri. Catherine, atrasă dintr-o dată de înfățișarea și de înrudirea ei cu domnul Tilney, dorea să o cunoască mai bine și de aceea a început numaidecît să vorbească cu ea și să-i spună tot ceea ce-i trecea prin cap, avînd și îndemnul și tihna să le spună. Dar obstacolul ridicat în calea unei intimități foarte rapide, datorită lipsei unor condiții indispensabile, le-a îngăduit să facă numai cîțiva pași pe tărîmul cunoașterii, pătrunzînd doar în primele elemente rudimentare ale prieteniei, spunîndu-și una alteia cît de mult le place stațiunea Bath, cît de tare au admirat clădirile și ținutul din preajmă, dacă desenează sau cîntă din vreun instrument ori din gură și dacă le place să călărească.

Nici nu se încheiaseră două dansuri, cînd Catherine își simți brațul prins de credincioasa ei Isabella, care, în culmea bucuriei, exclamă :

— În sfîrșit te-am găsit. Scumpa mea dragă, te caut de-un ceas. Ce te-a făcut să vii în partea asta cînd știai că eu sînt în cealaltă ? Fără tine am fost tare nenorocită.

— Dragă Isabella, cum ar fi fost cu putință să ajung la tine ? Nici măcar n-am putut vedea unde ești.

— Și doar i-am spus tot timpul fratelui tău — dar el n-a vrut să mă creadă. Du-te și vezi unde e, caut-o, domnule Morland, îi spuneam eu — dar totul a fost în zadar — n-a vrut să se clintească din loc. Nu-i așa, domnule Morland ? Dar voi, bărbații, sînteți cu toții îngrozitor de leneși! L-am mustrat în așa hal, scumpa mea Catherine, c-ai rămîne uluită de-ai afla —. Știi, cu asemenea oameni, eu las totdeauna politețea la o parte.

— Uită-te la tînăra aceea cu mărgele albe în jurul capului, îi șopti Catherine desprinzîndu-și prietena de James, e sora domnului Tilney.

— Vai ! Doamne ! Nu mai spune ! Stai puțin să mă uit o clipă la ea. Ce tînără încîntătoare ! N-am văzut în viața mea o fată nici pe jumătate atît de frumoasă ! Dar unde-i este fratele, atotcuceritorul ? E aici în sală ? Arată-mi-l și mie dacă e aici. Mor de nerăbdare să-l văd. Domnule Morland, nu ai voie să tragi cu urechea. Nu vorbim de dumneata.

— Dar despre ce-s toate șoaptele astea ? Ce se întîmplă ?

— Ei, poftim ! Știam eu că așa o să se întîmple. Voi, bărbații, nici nu puteți dormi de curioși ce sînteți ! Să mai spui ceva de curiozitatea femeiască, zău ! E o nimica toată. Dar, fii pe pace, n-ai să afli nimic despre povestea asta.

— Și credeți că așa ceva mă poate liniști ?

— Iată, mărturisesc că niciodată nu mi-a fost dat să întîlnesc o ființă ca dumneata. Ce semnificație pot avea pentru dumneata lucrurile despre care vorbim noi ? Poate că vorbim de dumneata și de aceea te-aș sfătui să n-asculți, căci s-ar putea întîmpla s-auzi ceva nu tocmai plăcut.

În această conversație banală, care dură o bună bucată de vreme, subiectul de la care se pornise păru cu desăvîrșire uitat ; și deși Catherine fu grozav de mulțumită că

un răstimp fusese lăsat la o parte, totuși nu s-a putut feri de-o mică bănuială, cum că dorința fierbinte a Isabellei de-al vedea pe domnul Tilney n-a dispărut de tot. Cînd orchestra atacă un nou dans, James ar fi dorit să-și conducă din nou frumoasa parteneră în sala balului, dar ea se împotrivi.

— Ascultă, domnule Morland, spuse Isabella răspicat, nu mai fac așa ceva pentru nimic în lume. Cum poți fi atît de plictisitor ? Închipuiește-ți, scumpa mea Catherine, ce dorește fratele tău. Vrea să dansez iarăși cu el, cu toate că i-am spus că e cît se poate de nepotrivit și cu totul împotriva bunei-cuviințe. Ne-am face de vorba lumii dacă n-am schimba partenerii.

— Pe cuvîntul meu, spuse James, în asemenea adunări publice, așa ceva se face foarte des.

— Vorbă să fie ! Cum poți spune una ca asta ? Dar cînd vouă, bărbaților, vă intră ceva în cap, nu mai țineți seama de nimic. Scumpa mea Catherine, te rog, ajută-mă; fă-l pe fratele tău să înțeleagă că e cu neputință. Spune-i cît de tare te-ar izbi dacă m-ai vedea dansînd din nou cu el, nu-i așa ?

— Nu, nicidecum ; dar dacă tu crezi că așa ceva nu se face, ar fi mult mai bine să schimbi.

— Ei bine, strigă Isabella, ai auzit ce a spus sora dumitale și totuși n-ai să te superi pe ea. Ține minte că nu-i vina mea dacă le-am lăsa pe bătrînele doamne din Bath să facă mare zarvă. Hai, vino, scumpa mea Catherine, pentru numele lui Dumnezeu, și stai alături de mine.

Și s-au dus să-și reia locurile. John Thorpe iarăși dispăruse ; iar Catherine, dorind să-i dea domnului Tilney un prilej ca să-și repete plăcuta invitație, ce o mai măgulise o dată, se îndreptă cît putu de repede către doamna Allen și doamna Thorpe, sperînd să-l mai găsească acolo — speranță care, dovedindu-se zadarnică, eroina noastră își dădu seama că fusese cu desăvîrșire lipsită de temei.

— Vai, draga mea, zise doamna Thorpe nerăbdătoare să audă laude despre fiul ei, nădăjduiesc c-ai avut un partener plăcut.

— Foarte plăcut, doamnă.

— Mă bucur. John e un băiat încîntător, nu-i așa ?

— L-ai întîlnit pe domnul Tilney, draga mea? întrebă doamna Allen.

— Nu; unde-i?

— A fost acum cîteva clipe cu noi și spunea că-i atît de obosit de cît a stat jos, încît s-a hotărît să se ducă să danseze; așa că mi-am închipuit că poate are să te invite pe tine, dacă te întîlnește.

— Unde poate fi? întrebă Catherine, uitîndu-se jur-împrejur; dar nu trecu mult timp și tot uitîndu-se jur-împrejur îl văzu conducînd o tînără la dans.

— Vai, și-a găsit o parteneră; ce păcat că nu te-a invitat *pe tine,* zise doamna Allen; și după o scurtă tăcere adăugă: un tînăr foarte plăcut.

— Într-adevăr, doamnă Allen, spuse doamna Thorpe, zîmbind mulțumită. Trebuie s-o spun, cu toate că-i *sînt* mamă, că nu există tînăr mai plăcut pe lume.

Acest răspuns nepotrivit ar fi putut depăși înțelegerea multora; dar pe doamna Allen n-a pus-o în încurcătură, de vreme ce, după o clipă de gîndire, îi spuse Catherine: în șoaptă:

— Cred că și-a închipuit că vorbesc de fiul ei.

Catherine rămase dezamăgită și amărîtă. I se părea că îi lipsise doar foarte puțin ca să nimerească adevărata țintă pe care o avusese în vedere; și — o atare convingere a făcut-o să dea un răspuns nu tocmai amabil domnului Thorpe, cînd, puțin după aceea veni la ea și îi spuse:

— Ei bine, domnișoară Morland, cred că dumneata ar trebui să vii cu mine să dansăm împreună o gigă.

— Vai, nu; îți sînt foarte recunoscătoare; dar cele două dansuri ale noastre îmi sînt de ajuns; și pe lîngă asta sînt obosită și n-am de gînd să mai dansez.

— Nu? Atunci hai să ne plimbăm și să rîdem de lume. Hai cu mine și-am să-ți arăt patru caraghioși, cei mai grozavi de-aici: surorile mele mai mici cu partenerii lor. De-o jumătate de oră rîd de ei.

Catherine se scuză din nou și, pînă la urmă, Thorpe plecă singur ca să rîdă de surorile lui. Restul serii fu pentru ea foarte posomorît; la ceai, domnul Tilney fu tîrît departe de grupul ei, ca să fie împreună cu grupul

partenerei lui ; domnișoara Tilney, deși făcea parte din grupul Catherinei, n-a stat lîngă dînsa ; iar James și Isabella erau atît de cufundați în conversația lor, încît Isabella n-a avut răgaz să-i acorde prietenei ei mai mult decît cîte un zîmbet, cîte o strîngere de mînă sau cîte-o „scumpă Catherine".

CAPITOLUL IX

EVOLUȚIA NEFERICIRII CATHERINEI din pricina evenimentelor de cu seară se desfășură după cum urmează : mai întîi se manifestă printr-o nemulțumire generală față de toată lumea din jurul ei, cît timp mai rămăsese în încăperile localului, care îi pricinui pe dată o plictiseală considerabilă și-o puternică dorință de a pleca acasă. La sosirea ei în strada Pulteney, toate cele de mai sus luară forma unei foame de lup, care deîndată ce fu potolită se preschimbă într-o poftă nebună de a fi în pat; aici se opri stadiul extrem al nefericirii ei, căci pe moment se cufundă într-un somn adînc, care dură nouă ceasuri, din care se deșteptă pe deplin renăscută, într-o minunată dispoziție, cu speranțe noi și cu planuri noi. Prima dorință a inimii ei a fost să adîncească cunoștința cu domnișoara Tilney și aproape că s-a hotărît s-o caute în asemenea scop în Pavilionul Apelor, la prînz. Cineva atît de curînd sosit în Bath trebuie să fie găsit în Pavilionul Apelor, iar clădirea aceea pe care de mult o socotise atît de potrivită ca să întîlnești la tot pasul numai virtuți femeiești și să desăvîrșești intimitatea cu femeile, era atît de minunat adaptată pentru convorbiri tainice și destăinuiri nesfîrșite, încît Catherine s-a simțit bineînțeles, încurajată să aștepte să capete o nouă prietenă dinlăuntrul pereților ei. Planul ei fiind astfel ticluit, după micul dejun se așeză liniștită să citească, hotărîtă să rămînă neclintită în același loc și cu aceeași ocupație pînă ce va bate ceasul unu ; și, ca de obicei, prea puțin stingherită de observațiile și izbucnirile doamnei Allen, a cărei lipsă de minte și neputință de a lega un gînd cu altul se manifesta în așa fel încît niciodată nu vorbea prea mult, dar

nici nu putea să stea tot timpul tăcută ; și, de aceea, dacă se așeza la lucru și pierdea acul sau i se rupea ața, dacă auzea o căruță pe stradă sau vedea o pată pe rochia ei, trebuia să le constate în gura mare, fie c-ar fi fost sau nu cineva în măsură să-i răspundă. Cam pe la douăsprezece și jumătate un tropăit deosebit de puternic o smulse grabnic de pe scaun, mînînd-o la fereastră și aproape că nu a avut timp să-i spună Catherinei că două trăsuri deschise se opriseră în fața ușii, în prima numai un slujitor, fratele ei conducînd-o pe domnișoara Thorpe într-a doua, cînd John Thorpe apăru în goană sus, strigînd în gura mare :

— Ei, domnișoară Morland, iată-mă ! Ne aștepți de mult ? N-am putut veni mai devreme ; un blestemat de caretaș s-a trudit o grămadă ca să descopere un flecușteț făcut să fie băgat în inima trăsurii, și mă prind una la zece mii c-are să se sfarme pînă nici n-ajungem să ieșim pe stradă. Ce mai faceți ? Bună ziua, doamnă Allen. Frumos bal aseară, nu-i așa ? Hai, vino, domnișoară Morland, grăbește-te, pentru că ceilalți mor de nerăbdare să plecăm. Vor și ei să se răstoarne.

— Ce vrei să spui ? întrebă Catherine. Unde vă duceți ?

— Unde ne ducem ? Că doar n-ai fi uitat ce-am pus la cale ? Nu ne-am înțeles noi să facem o plimbare cu trăsura în dimineața asta ? Ce cap mai ai și dumneata ! Mergem pînă la Claverton Down.

— Mi-aduc aminte c-a fost vorba despre așa ceva, răspunse Catherine, uitîndu-se la doamna Allen ca să vadă ce privire are, dar, zău că nu vă așteptam.

— Nu ne așteptai ! Na-ți-o bună ! Și ce mare brînză ai fi făcut de nu veneam eu ?

Tăcuta întrebare a Catherinei către doamna Allen, prietena ei, se pierdu cu totul în pustiu, fiindcă doamna Allen, nefiind deloc deprinsă să adreseze cuiva mesagii în cîte o privire, nu-și putea da seama că i s-ar putea trimite și ei vreun astfel de mesaj ; iar Catherine, a cărei dorință de a o vedea pe domnișoara Tilney putea suferi o scurtă întîrziere în favoarea unei plimbări cu trăsura și care socoti că nu face ceva ce nu se cuvine dacă merge

cu domnul Thorpe, atîta timp cît și Isabella și James mergeau împreună cu ei fu silită să vorbească pe șleau.

— Ei bine, doamnă, ce aveți de spus ? Vă puteți lipsi de mine un ceas, două ? Pot să mă duc ?

— Fă cum îți place, draga mea, răspunse doamna Allen cu o nepăsare perfect placidă. Catherine primi sfatul și dădu fuga să se gătească. Nu trecură decît doar cîteva clipe și-și făcu din nou apariția, abia îngăduindu-le celor doi timpul necesar să schimbe cîteva vorbe de laudă la adresa ei, după ce mai întîi Thorpe obținuse prinosul admirației doamnei Allen pentru cabrioleta sa ; apoi, primind urări de bună petrecere la despărțire eroina noastră cu cavalerul ei se repeziră pe scară în jos.

— Draga mea scumpă, strigă Isabella, către care datoria de prietenie o împinse numaidecît, înainte de a se urca în trăsură ; ți-au trebuit cel puțin trei ceasuri ca să te gătești ; începusem să mă tem că te-ai îmbolnăvit. Ce bal minunat a fost aseară. Am să-ți spun o mie de lucruri ; dar, hai, grăbește-te și urcă-te în trăsură, căci abia aștept să mă văd plecată.

Catherine îi ascultă porunca și se întoarse spre faeton, dar nu chiar atît de repede ca să nu-și audă prietena spunîndu-i lui James în gura mare :

— Ce fată dulce e ! Mi-e atît de dragă !

— Să nu te temi, domnișoară Morland, îi spuse Thorpe în timp ce-o ajuta să urce în trăsură, dacă înainte de a porni calul meu are să danseze puțin pe loc. Aproape sigur c-are să se smucească o dată, de două ori și poate să se proptească în loc vreun minut — două, dar numaidecît are să recunoască mîna stăpînului. E inteligent, cît se poate de vioi, și n-are nici urmă de năravi în el.

Catherine nu găsi că portretul de mai sus e foarte ademenitor, dar era prea tîrziu să mai dea înapoi și era prea tîrziu ca să recunoască că-i era teamă ; așa că, resemnîndu-se cu soarta ce-i fusese hărăzită și încrezîndu-se în virtutea atît de lăudată a animalului de-a recunoaște mîna stăpînului, se așeză liniștită în trăsură și se uită la Thorpe care se instala lîngă ea. După ce totul a fost pus în ordine, Thorpe porunci cu o voce pompoasă argatului ce ținea calul de căpăstru „să-i dea drumul" și-o luară din loc nemaiînchipuit de domol, fără nici un salt,

fără nici o smucitură sau altceva asemănător. Catherine, încîntată de asemenea escapadă fericită, își mărturisi plăcerea cu voce tare cu o emoție plină de recunoștință ; iar însoțitorul ei simplifică numaidecît lucrurile încredințînd-o că totul se datora felului deosebit de judicios în care ținea hățurile, priceperii și dibăciei unice cu care a mînuit el biciul.

Catherine, deși nu mai contenea minunîndu-se că însoțitorul ei, ținîndu-și atît de bine calul în frîu, a socotit totuși că e nevoie s-o prevină în privința năravurilor animalului, se felicită din inimă că se afla sub paza unui vizitiu atît de priceput ; și, băgînd de seamă că animalul continuă să umble cu același pas liniștit, fără să arate nici cea mai mică pornire către cine știe ce zburdălnicie neplăcută și nici pe departe îngrijorător de nervos (judecînd după pasu-i specific mergea cu zece mile pe ceas) eroina noastră, știindu-se în siguranță, se lăsă în prada desfătării, aerului curat, și a sportului celui mai înviorător, pe o zi minunat de frumoasă din luna februarie. O tăcere de cîteva minute urmă scurtului dialog cu care începuseră conversația. Ea fu întreruptă de Thorpe, care spuse deodată :

— Bătrînul Allen e bogat cît un bancher, nu-i așa ? Catherine nu-l înțelese — drept care el își repetă întrebarea, adăugînd ca să explice : — Bătrînul Allen, domnul cu care ai venit aici.

— Ah ! Vrei să spui domnul Allen. Da, cred că e foarte bogat.

— Și copii deloc ?

— Nu, nici unul.

— Minunat lucru pentru moștenitorii lui. E nașul dumitale, nu-i așa ?

— Nașul meu ! Nu !

— Dar totdeauna stai foarte mult cu ei ?

— Da, foarte mult.

— Aha ! Tocmai asta voiam să spun. Pare un bătrînel destul de bun și — o fi trăit tare bine în tinerețe ; nu degeaba are gută. Bea și acum cîte-o sticlă pe zi ?

— Cîte-o sticlă pe zi ! Nu-u, ce te face să crezi un asemenea lucru ? E un om foarte cumpătat și doar n-o să-ți închipui că aseară era amețit ?

— Doamne ferește ! Voi, femeile, totdeauna credeți că bărbații sînt cherchelițI. Doar nu oi fi crezînd că un bărbat e dat gata de-o sticlă de vin ? Dacă fiecare ar fi să-și bea zilnic sticla de vin, n-ar fi nici pe jumătate zăpăceala ce domnește acum în lume, de asta sînt sigur. Ar fi un lucru cît se poate de perfect pentru noi toți.

— Nu pot să cred așa ceva.

— Of ! Doamne Dumnezeule, asta ar fi salvarea a mii de oameni. Vinul care se bea în regatul nostru nu-i nici a suta parte din cel care ar trebui să fie băut. Clima noastră cețoasă cere ajutoare.

— Și totuși am auzit că la Oxford se bea o grămadă de vin.

— La Oxford ! Nu se bea nimic la Oxford acum, te asigur. Acolo nimeni nu bea. Aproape că nu există bărbat care să treacă peste cel mult patru jumătăți. Așa de exemplu, la ultima petrecere din locuința mea de-acolo, a fost socotit drept un lucru cu totul deosebit că am golit în medie cam cinci măsuri de cap de om. Dar asemenea lucru a fost considerat ca ceva ieșit din comun. În ceea ce *mă* privește, poți fi sigură că mă pricep în materie, nu glumă ! La Oxford arareori ai să dai peste așa ceva — și asta ar putea lămuri fenomenul. Dar îți spun asemenea chestii ca să-ți poți face o idee despre ritmul în care se bea acolo.

— Da, îți poți face o idee, răspunse Catherine înfierbîntată, așa că toți beți cu mult mai mult vin decît mi-am închipuit eu. Totuși, sînt sigură că James nu bea atît de mult.

Declarația de mai sus a fost pricina unui răspuns zgomotos și copleșitor, din care nici un cuvînt nu era prea limpede, afară doar de exclamațiile frecvente, care se prefăceau în drăcuieli ce îi împodobeau vorbirea, dar, cînd luă sfîrșit, Catherine fu lăsată cu o convingere și mai puternică că în Oxford se bea o mulțime de vin și cu același crez fericit în privința abstinenței comparative a fratelui ei.

Gîndurile lui Thorpe se întoarseră apoi la virtuțile echipajului său și Catherine fu poftită să admire inteligența și siguranța cu care îi mergea calul precum și mișcarea pe care o dădeau vehiculului pașii săi degajați și salturile-i desăvîrșite. Fata își împărtăși admirația cît putu

mai bine. Să deschidă ea gura înaintea lui sau să-l întreacă în laude nu era cu putință. Cunoștințele sale în materie și ignoranța ei, repeziciunea cu care se exprima el cît și sfiala ei, toate îi întreceau puterile ; nu putea să născocească nimic nou laudelor lui ci se mulțumea să repete la iuțeală orice poftea el să afirme, așa că pînă la urmă amîndoi au hotărît, fără nici un fel de greutate, că echipajul lui era, în felul său, tipul cel mai desăvîrșit din Anglia, vehiculul fiind cel mai frumos, calul fără pereche la umblet, iar el, cel mai strașnic vizitiu.

— Nu cumva crezi, domnule Thorpe, spuse Catherine cutezînd după o bucată de vreme să socoată chestiunea definitiv închisă și încercînd să propună o mică variație pe aceeași temă, că docarul lui James are să se strice ?

— Să se strice ? O, Doamne ! Ai mai văzut vreodată în viața dumitale asemenea hodoroagă ? N-are nici măcar o bucățică de fier în ea. Roțile îi sînt umblate peste măsură, folosite de cel puțin zece ani de zile — cît despre coșul trăsurii ! Pe ce am mai scump, pînă și dumneata o poți face bucăți, numai cît i-ai da un brînci. E cea mai păcătoasă și rahitică drăcie pe care am văzut-o în viața mea ! Slavă Domnului ! Noi avem una bună. Nu m-aș prinde nici pentru cincizeci de mii de lire să merg cu ea, nici măcar două mile.

— Doamne Dumnezeule ! strigă Catherine înspăimîntată, atunci, te rog, hai să ne întoarcem ; dacă mergem mai departe are să li se întîmple cu siguranță un accident. Hai să ne întoarcem, domnule Thorpe ; oprește-te și vorbește cu fratele meu, spune-i în ce primejdie se află.

— Primejdie ! O, Doamne ! Și ce-i cu asta ? Dacă se fărîmă trăsura au să se dea puțin de-a rostogolul și cum e o grămadă de praf pe jos n-are să fie decît o tumbă strașnică ! Ei, fir-ar al naibii să fie ! Trăsura e destul de solidă, dacă omul știe s-o mîie ; un lucru ca ăsta încăput pe niște mîini bune mai durează încă vreo douăzeci de ani chiar și după ce-i gata de aruncat la gunoi. Doamne ferește ! Pentru cinci lire sînt gata s-o probez, mînînd-o pînă la York și înapoi, fără să-i pierd nici măcar un cui.

Catherine asculta plină de uimire ; nu știa cum să împace două versiuni atît de diferite ale aceluiași fapt ; fiindcă nu fusese deprinsă să-și dea seama de pornirile

unora către flecăreală, nici să știe la cît de multe afirmații stupide și minciuni nerușinate poate duce excesul de vanitate. La drept vorbind, familia ei era alcătuită din oameni simpli, taică-său mulțumindu-se, într-un caz extrem, să facă un calambur, iar maică-sa să spună un proverb ; de aceea nu le stătea în fire să spună minciuni pentru ca să-și dea importanță și nici să afirme într-un moment dat ceea ce ar fi negat în cel următor. O bucată de vreme s-a gîndit la chestiunea în cauză grozav de nedumerită și de mai multe ori era gata-gata să-i ceară domnului Thorpe o explicație mai clară a părerii sale în privința subiectului, dar se stăpîni, fiindcă văzu că el nu e în stare să dea explicații mai limpezi și nici să clarifice lucrurile pe care le-a prezentat de la început echivoc ; și, pe deasupra, înclinînd să creadă că el n-ar putea îndura ca soră-sa și prietenul său să fie expuși unei primejdii de care cu ușurință ar putea să-i ferească, Catherine trase concluzia că domnul Thorpe trebuie să știe că vehiculul este de fapt în perfectă stare și ca atare alungă toate îngrijorările. Cît despre el, toată povestea asta păru cu desăvîrșire uitată ; și tot restul dialogului, sau mai curînd al monologului, a început și s-a încheiat cu persoana și cu interesele lui. I-a povestit despre caii pe care-i cumpărase pe-un fleac de nimic și pe care i-a vîndut pe sume fabuloase ; despre pariuri la cursele de cai, ai căror cîștigători, el, cu judecata lui, i-a prevăzut fără să dea greș ; despre expediții vînătorești, la care, deși fără să fie un bun ochitor, împușcase mai multe paseri decît toți tovarășii lui la un loc ; și i-a descris cîteva goane faimoase cu cîini de vînat vulpi, în care precauția și priceperea lui în a îndruma cîinii a îndreptat greșelile celor mai încercați vînători și în care cutezanța cu care călărea, cu toate că nu-i pusese viața în primejdie nici măcar o clipă, îi băga mereu pe ceilalți în niște încurcături din care mulți s-au ales cu gîturile rupte, încheie el liniștit.

Oricît de puțin îi stătea Catherinei în obicei să judece prin propriile-i puteri și oricît de nesigure îi erau cunoștințele generale despre cum și ce ar trebui să fie bărbații, ea totuși nu putea, în vreme ce-i răbda exploziile de îngîmfare fără de sfîrșit, să înlăture îndoiala că ar fi un

tînăr neînchipuit de plăcut. Ce-i drept, exista o puternică presupunere c-ar fi așa, fiindcă era fratele Isabellei și fiindcă fusese încredințată de James că felul lui de a se purta era o garanție de reușită față de toate fetele ; dar, cu toate acestea, plictiseala îngrozitoare care o cuprinsese cînd nici nu se împlinise un ceas de cînd erau împreună și oboseala care a continuat să crească necontenit pînă ce s-au oprit din nou în strada Pulteney, o îndemna, într-o oarecare măsură, să se împotrivească acelui înalt prestigiu de care se bucura John Thorpe și să se îndoiască de puterea lui de a răspîndi în juru-i un farmec universal.

Cînd sosiră în fața casei doamnei Allen, Isabella abia de-și mai putu exprima uimirea, văzînd că era prea tîrziu ca să-și mai însoțească prietena înăuntru ; „Trei ceasuri trecute !“ Era de neconceput, de necrezut, cu neputință ! Și nu voia cu nici un chip să-și creadă ceasul ; și nici pe cel al fratelui ei sau pe cel al slujitorului ; nu-i venea să creadă în nici un argument întemeiat pe rațiune sau pe realitate, pînă cînd Morland își scoase ceasul și o încredință că e așa ; dacă s-ar mai fi îndoit încă și *atunci*, ar fi fost iar de neconceput, de necrezut și cu neputință ; nu-i mai rămase decît să protesteze iarăși și iarăși, cum că nu e cu putință ca două ceasuri și jumătate să se fi scurs atît de iute, rugînd-o și pe Catherine să confirme. Catherine nu putea spune un neadevăr nici chiar ca să-i facă plăcere Isabellei, dar Isabella fu cruțată de suferința de a auzi că prietena ei e de altă părere, deoarece nu-i mai aștepta răspunsul. Se afla cu totul sub imperiul propriilor sale sentimente. Nefericirea-i era încă și mai vie văzîndu-se silită să plece numaidecît acasă. Trecuseră secole de cînd nu mai stătuse nici măcar o clipă la sfat cu scumpa ei Catherine și, cu toate că avea să-i spună mii de lucruri, părea că-i un făcut să nu mai fie niciodată împreună ; așa încît, cu zîmbete pline de cea mai crudă suferință și cu niște priviri cît se poate de comice în felul de a-și exprima deznădejdea, își luă rămas bun de la prietena ei și plecă.

Catherine o găsi pe doamna Allen tocmai întoarsă de la harnica pierdere de vreme a dimineții și numaidecît se salutară de bun găsit :

— Ah! scumpa mea, iată-te! un adevăr pe care ea nu avea nici dispoziție nici putere să-l conteste; nădăjduiesc c-ai făcut o plimbare plăcută?

— Da, doamnă, mulțumesc; n-ar fi fost cu putință s-avem o zi mai plăcută ca asta.

— Așa spunea și doamna Thorpe; era peste măsură de încîntată că v-ați dus cu toții.

— V-ați văzut, așadar, cu doamna Thorpe?

— Da, m-am dus la Pavilionul Apelor îndată ce-ați plecat, și-acolo m-am întîlnit cu ea și-am stat o mulțime de vorbă. Zicea că azi-dimineață nu s-a găsit vițel în piață; e neobișnuit de puțin.

— V-ați mai văzut cu altcineva dintre cunoștințele noastre?

— Da, am căzut la învoială să facem un ocol prin piața Semilunii și-acolo ne-am întîlnit cu doamna Hughes și cu domnul și domnișoara Tilney, ce se plimbau împreună cu ea.

— Într-adevăr? Și-ați vorbit cu ei?

— Da, ne-am plimbat prin piața Semilunii împreună vreo jumătate de ceas. Par a fi niște oameni foarte plăcuți. Domnișoara Tilney purta o rochie de muselină cu picățele, foarte drăguță și-mi închipui, din cîte-mi pot da seama, că totdeauna se îmbracă foarte frumos. Doamna Hughes mi-a povestit o mulțime despre familie.

— Și ce v-a spus despre ei?

— O! Mi-a spus o mulțime de lucruri; aproape că n-a mai vorbit de altceva.

— V-a spus din ce parte a ținutului Gloucester vin?

— Da, mi-a spus; dar acum nu-mi pot aduce aminte. Dar sînt niște oameni tare buni; și-s foarte bogați. Doamna Tilney a fost una din domnișoarele Drummond și a fost colegă de școală cu doamna Hughes. Iar domnișoara Drummond a avut o avere foarte mare; și, cînd s-a căsătorit, taică-său i-a dat douăzeci de mii de lire sterline și încă cinci sute ca să-și cumpere rochia de mireasă. Doamna Hughes i-a văzut toate rochiile după ce s-au întors de la magazin.

— Domnul și doamna Tilney sînt în Bath?

— Da, cred că sînt, dar nu sînt chiar sigură. Totuși, dacă mă gîndesc mai bine, am impresia că amîndoi sînt

morți ; cel puțin, mama e sigur moartă ; da, sînt sigură că doamna Tilney a murit, fiindcă doamna Hughes mi-a spus că există o garnitură de perle foarte frumoasă pe care domnul Drummond i-ar fi dat-o fiicei sale în ziua căsătoriei și că acum o are domnișoara Tilney, pentru că fusese pusă la o parte pentru ea, cînd a murit maică-sa.

— Și domnul Tilney, partenerul meu, e singurul fiu?

— În privința asta nu pot să fiu foarte sigură, draga mea ; mă bate oarecum gîndul c-ar fi ; dar, în orice caz, e un tînăr minunat, după cum spune doamna Hughes, și se vede treaba că-i merge foarte bine.

Catherine nu mai puse nici o întrebare ; auzise destul ca să-și dea seama că doamna Allen nu deținea nici o informație precisă și că ea era ființa cea mai nenorocită, pierzînd prilejul unei asemenea întîlniri, atît cu fratele cît și cu sora. Dac-ar fi putut prevedea asemenea prilej, nimic n-ar fi putut-o hotărî să plece în excursie cu ceilalți ; și, dată fiind situația, n-avea altceva de făcut decît să se tînguie din pricina ghinionului și să se gîndească la ceea ce pierduse, pînă ce în sfîrșit se lămuri că plimbarea cu trăsura nu fusese nicidecum plăcută și că John Thorpe e foarte uricios.

CAPITOLUL X

FAMILIILE ALLEN, THORPE ȘI MORLAND s-au întîlnit cu toții seara la teatru ; și fiindcă Isabella și Catherine stăteau împreună, se ivi prilejul pentru cea dintîi să rostească numai cîteva din miile de lucruri pe care le adunase într-însa, ca să i le spună în decursul nemăsuratului noian de vreme care le despărțise.

— O, Pronie cerească ! Scumpa mea Catherine, te am oare în sfîrșit ? se adresă ea Catherinei, cînd intră în lojă și se așeză lîngă ea. Ascultă, domnule Morland, deoarece el ședea lipit de ea de partea cealaltă, n-am să mai vorbesc nici un cuvînt cu dumneata tot restul serii ; așa că te sfătuiesc să nu te mai aștepți la așa ceva. Catherine Dulcea mea, ce ai mai făcut în veșnicia asta de vreme ? Dar nu-i nevoie să te mai întreb, pentru că

arăți minunat. Într-adevăr, ți-ai aranjat părul într-un stil mai divin ca niciodată ; tu, ființă răutăcioasă, vrei să-i cîștigi pe toți ? Te asigur că fratele meu e grozav de îndrăgostit de tine ; cît despre domnul Tilney — dar *ăsta* e un lucru clar — nici chiar modestia *ta* nu se mai poate îndoi de atașamentul lui față de tine ; întoarcerea lui la Bath o arată limpede. O ! Ce n-aș da să-l văd ! Zău, ard de nerăbdare. Mama zice că-i cel mai încîntător tînăr din lume ; l-a văzut astăzi dimineață, știi ? Trebuie să mi-l prezinți ; e cumva în sală ? Dar uită-te dacă-l poți vedea, pentru numele lui Dumnezeu ! Te asigur că nu mai pot îndura să trăiesc pînă ce nu-l văd.

— Nu, răspunse Catherine, nu-i aici ; nu-l văd nicăieri.

— O ! Grozăvie ! Oare n-am să pot să-l cunosc niciodată ? Cum îți place rochia mea ? Cred că nu arată rău ; mînecile sînt în întregime după modelul meu propriu. Știi, mi s-a făcut o silă fără margini de Bath. Azi-dimineață fratele tău și cu mine spuneam că deși e colosal de bine să vii aici pentru cîteva săptămîni, noi n-am trăi aici nici de ni s-ar da milioane în schimb. Am descoperit foarte curînd că gusturile noastre se potrivesc de minune ; amîndoi preferăm să trăim la țară decît în orice altă parte ; zău, părerile noastre sînt atît de asemănătoare încît a fost de-a dreptul ridicul ! N-am găsit nici măcar un singur lucru în care să ne deosebim. Pentru nimic în lume n-aș fi vrut să te am lîngă mine ; tu ești o ființă așa de șireată încît sînt sigură că ai fi spus cine știe ce drăcie despre asemenea planuri.

— Nu, sigur n-aș fi spus..

— O, ba da ; sigur c-ai fi spus. Te cunosc eu mai bine decît te cunoști tu. Ne-ai fi spus că părem făcuți unul pentru altul, sau altă absurditate de asemenea fel, care m-ar fi mîhnit grozav de mult, cît nici nu poți să-ți închipui ; obrajii mi s-ar fi făcut tot atît de roșii ca și trandafirii tăi. N-aș fi vrut pentru nimic în lume să fii lîngă mine.

— Zău că ești nedreaptă cu mine. Mai întîi că în nici un caz n-aș fi spus niște lucruri atît de nepotrivite ; și, pe lîngă asta, sînt sigură că nici nu mi-ar fi trecut așa ceva prin minte.

Isabella zîmbi cu neîncredere și tot restul serii nu mai vorbi decît cu James.

Hotărîrea Catherinei de a se strădui s-o întîlnească din nou pe domnișoara Tilney și-a urmat cursul cu toată intensitatea în dimineața următoare; și pînă în momentul cînd — ca de obicei — plecară către Pavilionul Apelor, simți o oarecare neliniște de teama unei noi piedici în calea plecării. Dar așa ceva nu s-a întîmplat; nici un musafir nu și-a făcut apariția ca să le întîrzie plecarea, așa că toți trei s-au pornit tocmai la timp spre Pavilionul Apelor, unde a avut loc obișnuita desfășurare a evenimentelor și a convorbirilor. După ce și-a băut paharul cu apă minerală, domnul Allen s-a dus să se întîlnească cu cîțiva bărbați ca să discute despre evenimentele politice ale zilei și să confrunte relatările din gazete; iar doamnele s-au plimbat de jur-împrejur, luînd aminte la fiecare față nou apărută și aproape la toate bonetele noi din încăperi. Partea feminină din familia Thorpe, însoțită de James Morland, își făcu apariția în mijlocul îmbulzelii în mai puțin de un sfert de ceas și Catherine își reluă numaidecît locul alături de prietena ei. James, care era acum nedezlipit de ele, își potrivi și el un loc la fel cu al Catherinei și porniră să se plimbe în această formație, pînă ce Catherine a început să se îndoiască de fericita ei așezare, care o ținea nedezlipită de prietenă și de frate, fără ca nici unul nici celălalt s-o bage în seamă. Cei doi erau mereu prinși în cine știe ce discuție sentimentală sau dispută înfocată, dar își comunicau ceea ce aveau de spus cu voce șoptită, iar verva lor era însoțită de atîtea hohote de rîs, încît, deși recurgeau cînd unul cînd celălalt la părerile Catherinei, ea biata nu era niciodată în stare să spună ceva de vreme ce n-auzise nici un cuvînt din cele ce discutau ei. Totuși, pînă la urmă i se îngădui să se desprindă de prietena ei, din nevoia mărturisită de a vorbi cu domnișoara Tilney, pe care, cu o bucurie fără de margini, o văzu tocmai intrînd în încăpere însoțită de doamna Hughes, și către care s-a îndreptat numaidecît, mînată de hotărîrea nestrămutată de a adînci cunoștința cu ea, pe care n-ar fi avut curajul s-o ia, de n-ar fi fost împinsă de dezamăgirea pe care o încercase cu o zi înainte. Domnișoara Tilney se întîlni cu ea salutînd-o în termeni deose-

bit de politicoși ; Catherine i-a întors grațiozitățile deopotrivă de binevoitoare și-au continuat să vorbească tot timpul cît au stat amîndouă în încăpere ; și, cu toate că după toate probabilitățile nu au făcut nici o remarcă și nu au rostit nici o expresie care să nu fi fost făcută sau rostită de cîteva mii de ori sub acoperișul acela în fiecare sezon la Bath, totuși meritul de a fi fost rostite simplu și sincer, fără nici un fel de îngîmfare, ar putea să le dea un caracter oarecum neobișnuit.

— Ce bine dansează fratele dumneavoastră, exclamă Catherine cu o stîngăcie naivă, către sfîrșitul convorbirii lor, ceea ce pe loc o surprinse și-o amuză pe însoțitoarea ei.

— Henry ! exclamă ea zîmbind. Da, dansează foarte bine.

— Alaltăieri seara trebuie să i se fi părut tare ciudat să mă audă spunînd că sînt angajată, văzîndu-mă totuși că stau jos. Dar fusesem cu adevărat angajată de cu dimineață, de domnul Thorpe. Domnișoara Tilney se înclină doar. Nu vă puteți închipui, adăugă Catherine după o clipă de tăcere, cît de uimită am rămas cînd l-am văzut. Eram mai mult ca sigură că a plecat de tot.

— Cînd Henry a avut plăcerea să vă vadă întîia oară, se afla în Bath doar pentru două-trei zile. Venise numai ca să închirieze o locuință pentru noi.

— *Așa ceva* nu mi-a trecut deloc prin minte ; și, bineînțeles, nemaivăzîndu-l nicăieri, am crezut că trebuie să fi plecat. Tînăra cu care a dansat luni nu e oare domnișoara Smith ?

— Da, o cunoștință de-a doamnei Hughes.

— Cred că era tare bucuroasă că dansează. Găsiți că e drăguță ?

— Nu prea.

— Dînsul nu vine niciodată la Pavilionul Apelor îmi pare.

— Ba da, uneori ; dar astăzi a plecat din localitate de dimineață, cu tata.

În clipa aceea, doamna Hughes se apropie de ele și-o întrebă pe domnișoara Tilney dacă e gata să plece.

— Nădăjduiesc că voi avea plăcerea să vă revăd curînd, spuse Catherine. Veniți mîine la balul-cotilion ?

— Noi ? Poate, da ; cred că venim sigur.

— Îmi pare bine, pentru că noi venim cu toţii.

La asemenea politeţe i se răspunse aşa cum se cuvine ; şi se depărtară — domnişoara Tilney aflînd oarecum sentimentele noii sale cunoştinţe, iar Catherine nedîndu-şi seama că şi le-a dat în vileag.

Plecă acasă foarte fericită. Dimineaţa îi împlinise toate speranţele, iar seara zilei următoare ajunsese să fie obiectul tuturor aşteptărilor sale, fericirea viitoare. Grija ei de căpetenie era ce rochie şi ce bonetă avea să poarte cu acest prilej. Dar asemenea preocupări nu pot fi justificate. În toate timpurile îmbrăcămintea a fost un semn de frivolitate şi adesea preocuparea excesivă în asemenea privinţă ajunge să-şi distrugă propriul ţel. Pe toate acestea Catherine le ştia prea bine ; ilustra sa mătuşă îi citise o parabolă despre subiectul cu pricina nu mai departe decît la Crăciunul trecut ; şi, cu toate acestea, miercuri seara eroina noastră stătu de veghe în pat preţ de zece minute, cugetînd dacă să-şi pună rochia de muselină cu buline sau cea cu broderie şi doar lipsa de timp a împiedicat-o să cumpere una nouă pentru seara balului. De-ar fi făcut aşa ceva, ar fi fost un pas greşit, o greşeală gravă, deşi nu rară, de la care cineva dintre cei de sex opus, mai curînd decît de acelaşi sex cu ea, un frate mai curînd decît o ilustră mătuşă, ar fi oprit-o pentru că numai un bărbat îşi poate da seama de indiferenţa bărbatului faţă de o rochie nouă. Sentimentele multor doamne ar fi profund ofensate, dacă domniile lor ar putea fi făcute să înţeleagă cît de puţin mişcată e inima bărbatului de gătelile noi şi costisitoare ale femeilor ; cît de puţin înclinată e spre calitatea muselinelor femeieşti şi ce neputincioasă în a simţi o deosebită gingăşie pentru pînzeturile cu buline sau cele în dungi, pentru voaluri, cituri ori stămburi. Femeia se îmbracă splendid numai pentru propria ei mulţumire. Dar pentru una ca asta nici un bărbat n-are s-o admire mai tare după cum nici o femeie n-are s-o placă mai mult. Să arate frumoasă şi să poarte ceea ce-i la modă — şi una şi alta o mulţumesc pe deplin, pe ea în timp ce el, dimpotrivă, ar putea îndrăgi la ea mai curînd ceva urît şi nepotrivit. Dar nici una din aceste meditaţii grave nu tulbură liniştea Catherinei.

Intră în sala balului joi seara cu o stare sufletească foarte diferită de cea cu care pătrunsese acolo luneа trecută. Atunci jubilase de bucurie că avea să fie invitată la dans de Thorpe, pe cînd acum nu știa cum să facă să se ferească de ochii lui, ca să n-o poftească iarăși la dans ; pentru că, deși nu putea și nici nu îndrăznea să se aștepte ca domnul Tilney s-o invite a treia oară să danseze cu el, toate dorințele, speranțele și proiectele ei se reduceau numai la atît și la nimic altceva. Orice tînără poate simpatiza cu eroina mea în asemenea clipe critice, fiindcă fiecare fată trebuie să fi cunoscut cîndva aceeași frămîntare. Cu toate au fost, sau, cel puțin, au crezut că sînt în primejdie de a fi urmărite de cineva de care doreau să se ferească ; și toate au nutrit dorința de a fi în centrul atenției cuiva căruia se trudeau din răsputeri să-i placă. Deîndată ce se întîlniră cu familia Thorpe începu și lupta crîncenă a Catherinei ; se vînzolea de ici pînă colo să vadă de nu vine cumva spre ea John Thorpe ; se ascundea cît putea mai bine de ochii lui, iar cînd el îi spunea ceva se făcea că nu-l aude. Cotilioanele se terminaseră, contradansul era pe cale să înceapă și nu se vedea nici urmă de Tilney.

— Să nu te sperii, scumpa mea Catherine, îi șopti Isabella, dar am să dansez din nou cu fratele tău. Declar sus și tare că e de-a dreptul scandalos. Eu îi spun c-ar trebui să-i fie rușine, dar tu și John trebuie să ne-ajutați să ne păstrăm cumpătul. Hai, grăbește-te, draga mea, și vino cu noi ; John tocmai a ieșit, dar se întoarce într-o clipă.

Catherine nu avea nici timp nici poftă să răspundă. Isabella și fratele ei plecară ; John Thorpe putea fi încă văzut, iar ea se ascunse. Totuși ca să nu pară că-l urmărește cu privirea sau că-l așteaptă pe domnul Tilney, și-a pironit intenționat ochii pe evantai și tocmai îi trecea prin minte ce prostie făcea presupunînd că în asemenea înghesuială s-ar fi putut în orice clipă întîlni cu familia Tilney, cînd deodată fu întrebată și poftită din nou să danseze chiar de domnul Tilney. E lesne de închipuit cu ce strălucire în ochi, cu ce mișcare pripită i-a primit invitația și cu ce dulce zvîcnire de inimă s-a dus să danseze. Să scapi și încă — așa cum credea ea — ca prin urechile acului de John Thorpe și să fii invitată așa deodată de cum te-a în-

tîlnit, rugată de domnul Tilney să dansezi, de parcă te-ar fi căutat anume în asemenea scop ! Catherinei i se păru că viaţa nu i-ar putea aduce o fericire mai mare.

Abia izbutiseră să-şi asigure un loc bun, cînd Catherine fu strigată de John Thorpe care stătea în spatele ei :

— Ei, poftim, domnişoară Morland ! Dar ce înseamnă asta ? Credeam că dumneata şi cu mine avem să dansăm împreună.

— Mă mir că ai crezut aşa ceva, pentru că doar nu m-ai invitat.

— Asta-i bună ! Te-am invitat deîndată ce-am intrat în sală şi tocmai eram să te invit din nou, dar cînd m-am întors dumneata nu mai erai de găsit ! Asta-i un şiretlic al dracului de urît ! Am venit aici numai de dragul de a dansa cu *dumneata* şi susţin sus şi tare că erai angajată să-mi fii pereche încă de luni. Da, mi-aduc aminte, te-am poftit pe cînd aşteptai să-ţi iei pelerina ; iar aici le-am spus tuturor cunoştinţelor mele c-am să dansez cu cea mai fermecătoare fată din sală ; şi cînd vor vedea că stai alături de altcineva, au să aibă de ce să rîdă de mine.

— O ! Nu ! Nici prin cap n-are să le treacă că-i vorba tocmai de *mine* după asemenea descriere ca cea pe care ai făcut-o.

— Pe legea mea, de nu vor crede una ca asta am să-i dau afară din sală pentru că sînt nişte netoţi. Dar ce tînăr ai alături ? Catherine îi satisfăcu numaidecît curiozitatea. Tilney, repetă el, Hm !... Nu-l cunosc. Arată bine ca bărbat, bine legat... nu doreşte un cal ? — Aici se află un prieten de-al meu, Sam Fletcher, care are unul de vînzare şi care ar conveni orişicui. Un animal grozav de bun la drum... numai patruzeci de guinee. De zeci de ori m-am gîndit să-l cumpăr eu, pentru că unul din principiile mele este ca totdeauna să cumpăr un cal bun, cînd dau peste el ; dar ăsta nu corespunde scopului meu, nu ţine la cîmp. Aş da oricît pentru un cal de vînătoare cu adevărat bun. Acum am trei, cei mai buni din cîţi au fost încălecaţi vreodată. N-aş primi, dacă mi-ar da, nici opt sute de guinee pe ei. Fletcher şi cu mine ne-am gîndit să luăm o casă în Leicestershire în vederea sezonului viitor. E-al dracului de incomod să tragi la han.

Iată ultima propoziţiune cu care a mai putut-o plictisi pe Catherine, fiindcă tocmai atunci a fost împins de o forţă invincibilă a unui lung şir de doamne în mers. Partenerul ei se apropie atunci de ea şi-i spuse :

— Domnul acela era gata să mă scoată din sărite de mai stătea cu dumneavoastră încă o clipă. Ce interes are să abată atenţia partenerei mele de la mine ? Am făcut un legămînt pe placul amîndurora pe durata unei seri, şi toate bucuriile acestei seri ne aparţin nouă şi nimănui altuia. Nimeni nu se poate vîrî în sufletul unuia dintre noi fără să nu lezeze drepturile celuilalt. Eu socot contradansul ca un simbol al căsătoriei. Fidelitatea şi politeţea sînt principalele îndatoriri ale celor doi ; şi acei bărbaţi care nu vor să danseze sau să se căsătorească n-au nic' o treabă cu partenerele sau soţiile vecinilor lor.

— Dar sînt nişte lucruri atît de deosebite !...

— Încît credeţi că nu pot fi asemuite ?

— Cu siguranţă că nu. Oamenii care se căsătoresc nu se pot niciodată despărţi, trebuie să meargă împreună şi să se statornicească în casa lor. Oamenii care dansează doar stau unul în faţa celuilalt, într-o sală lungă, timp de o jumătate de ceas.

— Aşadar, aşa sună definiţia dumneavoastră despre căsătorie şi despre dans. Bineînţeles că privite în asemenea lumină, asemănarea lor nu-i izbitoare, dar cred că le pot situa şi într-o atare perspectivă. Nu veţi tăgădui că în ambele situaţii bărbatul are avantajul alegerii, pe cînd femeia doar putinţa de a refuza ; că în amîndouă cazurile e vorba de un legămînt între bărbat şi femeie, încheiat în vederea beneficiului ambelor părţi şi că din clipa în care au pornit să-l execute, îşi aparţin exclusiv unul altuia pînă în momentul desfacerii acelui legămînt ; că e de datoria lor ca fiecare din ei să se străduiască să nu-i dea celuilalt nici un prilej ca să dorească să se fi statornicit în altă parte, iar interesul lor cel mai mare e să se păzească de-a rătăci cu fantezia către calităţile desăvîrşite ale vecinilor lor sau de a-şi închipui că le-ar fi mers cu mult mai bine dacă s-ar fi însoţit cu altcineva. Fi-veţi de acord cu toate acestea ?

— Da, bineînţeles, aşa cum le formulaţi toate par perfecte ; dar sînt totuşi atît de deosebite. Nu le pot privi în

aceeași lumină și nici nu pot să cred că aceleași îndatoriri le revin amîndurora.

— Într-o privință există, bineînțeles, o deosebire. În căsătorie se presupune ca bărbatul să aibă grijă de întreținerea femeii, iar femeia să-i facă bărbatului căminul plăcut; el trebuie să aducă și ea să zîmbească. Dar la dans, îndatoririle lor sînt exact pe dos: zîmbetul plăcut și supus e așteptat de la el în timp ce ea oferă doar evantaiul și apa de lavandă. Cam *astea* sînt, presupun, deosebirile dintre îndatoririle care v-au izbit pînă într-atît încît să pună condițiile în neputință de a fi comparate.

— Nu, de fapt nici nu m-am gîndit la așa ceva.

— Atunci chiar că nu știu ce să mai spun. De un lucru totuși trebuie să țin seama. Înclinația pe care o aveți din fire îmi cam dă de gîndit. Nu recunoașteți în nici un fel vreo asemănare între îndatoririle de care v-am vorbit; și atunci nu mi-e oare îngăduit să trag concluzia că părerile dumneavoastră despre îndatoriri în materie de dans nu sînt chiar atît de riguroase pe cît le-ar putea dori partenerul pe care-l aveți? N-am dreptate să mă tem că dacă domnișorul care v-a vorbit s-ar întoarce chiar acum sau dacă orice alt domnișor vi s-ar adresa, nimic nu v-ar împiedica să stați de vorbă cu oricare din ei atît cît ați dori?

— Domnul Thorpe e un prieten intim al fratelui meu, încît, dacă stă de vorbă cu mine, trebuie să-i răspund; dar în afară de el, dacă mai sînt trei tineri în sală pe care să-i fii cunoscut.

— Și numai într-atît constă siguranța mea? Vai, vai!

— Ba chiar sînt sigură că nu puteți avea una mai bună; căci dacă nu cunosc pe nimeni, mi-e cu neputință să vorbesc cu cineva; și, pe lîngă asta, *nu doresc* să stau de vorbă cu nimeni.

— Acum, în sfîrșit, mi-ați dat o asigurare de preț; și am să procedez cu curaj. Vi se pare Bath la fel de plăcut ca atunci cînd am avut cinstea să vă mai întreb?

— Da, tot atît... ba chiar mai mult.

— Chiar mai mult! Băgați de seamă, fiindcă aveți să uitați să vă săturați de el la timpul potrivit... Ar trebui să vă săturați cînd se împlinesc șase săptămîni.

— Nu cred că m-aș sătura nici de-ar fi să stau aici șase luni.

— Bath, în comparație cu Londra, e prea puțin variat, cel puțin așa descoperă oricine în fiecare an : „Recunosc că timp de șase săptămîni Bath e destul de plăcut ; dar mai mult de atît devine locul cel mai plicticos din lume". Asta vă vor spune oameni de toate soiurile, care vin aici în fiecare iarnă prelungindu-și cele șase săptămîni cu încă patru sau șase și pleacă, în sfîrșit, pentru că nu mai își pot permite să rămînă.

— Ei bine, nu mă interesează ce spun alții, iar pentru cei ce merg la Londra o să li se pară Bath de nimic. Dar eu, eu care trăiesc într-un sat mic și retras din provincie, n-am să găsesc niciodată că aici monotonia e mai mare decît în locul meu de baștină ; pentru că aici sînt multe distracții, o mulțime de lucruri de văzut și de făcut cît e ziua de lungă, despre care acolo n-am avut cum să știu.

— Nu vă place viața la țară.

— Ba da, îmi place. Totdeauna am trăit acolo și am fost fericită Dar, bineînțeles, viața de la țară e cu mult mai monotonă decît cea din Bath. La țară, o zi e exact la fel cu cealaltă.

— Dar, dacă-i așa, vă petreceți timpul într-un mod cu mult mai inteligent la țară.

— Așa să fie ?

— Nu-i așa ?

— Nu cred să fie mare deosebire.

— Aici, cît e ziua de lungă, alergați după plăceri.

— Dar la fel fac și-acasă... numai că nu găsesc atîtea. Aici mă plimb tot timpul și tot așa fac și-acolo... Dar aici văd o grămadă de lume pe orice stradă, pe cînd acolo nu mă pot duce decît la doamna Allen, ca să-i fac o vizită.

Domnul Tilney făcu un haz grozav.

— Nu vă puteți duce decît la doamna Allen ca să-i faceți o vizită ! repetă el. Ce icoană a sărăciei intelectuale ! Totuși, cînd vă veți cufunda iarăși în prăpastia aceea, veți avea multe de povestit. Veți fi în măsură să vorbiți despre Bath și despre tot ceea ce ați făcut aici.

— O, da ! Am să am totdeauna cîte ceva de povestit doamnei Allen sau altcuiva. Sînt sigură că tot timpul am să vorbesc despre Bath, cînd voi fi din nou acasă. Mi-e atît de drag ! Dacă i-aș putea avea aici pe tata, pe mama și pe toți ceilalți ai mei, cred c-aș fi peste măsură de feri-

cită. Venirea lui James (fratele meu mai mare) aici este neînchipuit de minunată și mai ales fiindcă s-a întîmplat ca tocmai cei din familia cu care m-am împrietenit atît de mult să-i fie și lui de mult prieteni intimi. Vai ! Cine oare s-ar putea sătura vreodată de Bath ?

— Nu cei ce aduc cu ei asemenea sentimente noi și curate ca ale dumneavoastră. Dar tați și mame, frați și prieteni intimi de-ai celor mai mulți vizitatori ce vin la Bath au trecut pe-aici cu grămada — și vraja sinceră a balurilor și a spectacolelor zilnice a dispărut și ea odată cu ei.

Aici convorbirea lor s-a încheiat ; cerințele dansului deveniseră prea importante ca să-și mai poată distribui atenția.

Deîndată ce-au ajuns în centrul grupului, Catherine a simțit că era privită cu stăruință de un domn ce stătea printre cei ce priveau, chiar în spatele partenerului ei. Era un bărbat foarte distins, cu o înfățișare impunătoare, nu în floarea vîrstei dar încă în plină vigoare ; și, stînd cu privirile îndreptate spre ea, pironite asupra ei, Catherine îl văzu adresîndu-se numaidecît domnului Tilney, familiar și în șoaptă. Intimidată de privirea acelui domn și înroșindu-se de teama ca nu cumva să-i fi atras atenția ceva nepotrivit din înfățișarea ei, fata întoarse capul în altă parte. Dar în același timp domnul se depărtă iar partenerul ei, apropiindu-se, îi spuse :

— Văd că ați ghicit ceea ce tocmai am fost întrebat. Domnul acela știe cum vă numiți și, bineînțeles, și dumneavoastră aveți dreptul să știți cum îl cheamă. E generalul Tilney, tatăl meu.

Răspunsul Catherinei fu doar un „Oh !“, dar un „Oh !“ care exprima tot ceea ce era absolut necesar : nerăbdarea de a afla ceea ce se spusese și încrederea desăvîrșită în reproducerea fidelă a adevărului. Cu un interes de netăgăduit și cu o puternică admirație, privirea ei îl urmări pe general pînă cînd el se strecură prin mulțime ; și în taină își spuse : „Din ce familie nobilă fac ei parte !“

Stînd de vorbă cu domnișoara Tilney înainte de sfîrșitul seratei, un nou izvor de fericire îi răsări în cale. De cînd sosise în Bath nu făcuse încă nici o plimbare prin jurul stațiunii. Domnișoara Tilney, căreia îi erau cunos-

cute toate împrejurimile călcate de vizitatori, îi vorbi de ele în termeni ce-i deșteptară o poftă nebună să le vadă și ea. Și manifestîndu-și pe față temerea că s-ar putea să nu găsească pe nimeni cu care să meargă, fratele și sora îi propuseră să treacă s-o ia la plimbare într-o dimineață oarecare, „Are să-mi placă mai mult decît orice pe lume", exclamă ea, „și să n-o mai amînăm ; hai să mergem mîine". Propunerea fu numaidecît încuviințată, doar cu o singură condiție din partea domnișoarei Tilney : să nu plouă ; ceea ce Catherine era sigură că nu are să se întîmple. La ora douăsprezece a amiezei trebuiau să vină să o ia din strada Pulteney... și, „Țineți minte, ora douăsprezece" au fost cuvintele cu care s-a despărțit de noua-i prietenă. Pe cealaltă prietenă mai veche și socotită mai apropiată, pe Isabella, al cărei devotament și valoare le gustase și le încercase timp de două săptămîni, aproape că nu mai văzu nici urmă tot restul serii. Totuși, cu toate c-ar fi vrut să-i împărtășească toată fericirea ei, se supuse bucuroasă dorinței domnului Allen, care luîndu-le și pe ea și pe doamna Allen, plecă destul de devreme de la bal ; iar buna dispoziție a Catherinei îi dansa în suflet așa precum și ea dansa pe locul din trăsură, tot drumul pînă acasă.

CAPITOLUL XI

ZIUA URMĂTOARE VENI însoțită de o dimineață calmă, soarele dîndu-și doar puțină strădanie ca să se arate ; și după asemenea semne Catherine prevesti că totul va fi cît se poate de potrivit cu dorințele sale. O dimineață senină, atît de timpurie în an, recunoștea ea fără să tăgăduiască, aduce ploaie, pe cînd una înnourată prezice înseninare pe măsură ce ziua înaintează. Recurse la domnul Allen ca să-i confirme speranțele, dar domnul Allen, neavînd asupra lui hărțile cerului și barometrul, își declină orice răspundere, nedînd nici o făgăduială categorică de vreme senină. Recurse atunci la doamna Allen și părerile doamnei Allen fură mai pozitive. Domnia sa „n-ar fi avut, pentru nimic în lume, vreo îndoială că nu

va fi o zi grozav de minunată dacă norii vor binevoi doar să se retragă și soarele să apară".

Cam pe la ceasurile unsprezece, totuși, cîteva picături de ploaie rară căzute pe geamuri sărîră în ochii atenți ai Catherinei și un „Vai de mine! Cred că vine ploaia!" țîșni din ea cu deznădejde în glas.

— Mi-am închipuit eu c-așa are să fie, spuse doamna Allen.

— Gata cu plimbarea mea pe azi, suspină Catherine. Dar poate că nu se pornește, sau poate că se oprește pînă la douăsprezece.

— Poate că da, draga mea, dar atunci are să fie atîta murdărie.

— O! Asta nu contează; puțin îmi pasă de murdărie!

— Da, răspunse placid prietena ei, știu că ție puțin îți pasă de murdărie.

După un scurt răstimp, Catherine spuse, pe cînd stătea la pîndă la ferestre:

— Se întețește din ce în ce mai tare!

— Într-adevăr, așa e. Dacă ține ploaia, străzile au să fie pline de apă.

— S-au și deschis patru umbrele. Cît îmi e de urît să văd umbrele!

— Ce obiecte uricioase. Eu mai curînd iau o lectică.

— Și ce dimineață frumoasă a fost! Eram atît de încredințată că n-are să plouă!

— De fapt orișicine ar fi gîndit la fel. Foarte puțină lume are să fie la Pavilionul Apelor dacă plouă toată dimineața. Sper că domnul Allen are să îmbrace paltonul cel gros cînd iese, dar mă tem că n-are să-l ia, pentru că e în stare să facă orice numai să nu iasă cu paltonul; mă mir că nu-i place, trebuie să fie atît de plăcut.

Ploaia a continuat să cadă — repede, deși nu deasă. Catherine se ducea din cinci în cinci minute la ceas, amenințînd de fiecare dată cînd se întorcea, că dacă ploaia mai ține încă cinci minute, renunță la tot planul, situația fiind disperată. Ceasul bătu douăsprezece și încă ploua.

— N-ai să te poți duce, draga mea.

— Totuși nu mi-am pierdut de tot speranța. Nu renunț pînă la douăsprezece și un sfert. E tocmai timpul cînd ziua se înseninează și îmi pare că norii s-au mai rărit.

Dar, poftim, e douăsprezece și douăzeci și acum trebuie să renunț definitiv. Uf! Avem asemenea vreme aici, la fel ca în Udolpho, sau ca în Toscana și în sudul Franței! Noaptea în care a murit sfîntul Aubin, bietul! Pe-asemenea vreme frumoasă!

La douăsprezece jumătate, cînd atenția îngrijorată a Catherinei, concentrată asupra vremii, se destrămase și cînd nu mai putea pretinde că are vreun merit în îndreptarea vremii, cerul a început să se însenineze de la sine. O rază de soare o luă prin surprindere; se uită jur-împrejur; norii se împrăștiau și în aceeași clipă Catherine se întoarse la fereastră ca să urmărească ivirea fericirii și s-o zorească cu îndemnuri. Încă zece minute fură de ajuns ca să se vadă că va urma cu siguranță o după-amiază însorită și să îndreptățească părerea doamnei Allen, care „tot timpul a fost sigură c-are să se însenineze." Cu toate acestea rămîne întrebarea dacă ar fi cazul ca eroina noastră să-și mai aștepte prietenii, dacă n-a fost cumva prea multă ploaie pentru ca domnișoara Tilney să mai cuteze a se aventura.

Pentru doamna Allen era prea mult noroi ca să-și însoțească soțul la Pavilionul Apelor; drept care, domnia-sa plecă singur și doar Catherine îl urmărea cu privirea cum mergea pe stradă, cînd deodată atenția îi fu atrasă de apropierea acelorași două trăsuri descoperite, avînd înăuntru aceleași trei persoane, care o uimiseră atît de mult cu cîteva dimineți în urmă.

— Isabella, fratele meu și domnul Thorpe, asta-i bună! Vin după mine — dar nu mă duc — chiar nu pot să mă duc, pentru că știți, domnișoara Tilney s-ar putea încă să mai treacă pe la mine.

Doamna Allen era cu totul de acord. John Thorpe de fapt se și ivise, iar vocea-i ajunse chiar înaintea lui fiindcă încă de pe scări îi striga domnișoarei Morland să se grăbească:

— Dă-i zor! Dă-i zor! pe cînd deschidea ușa... Pune-ți pălăria chiar acum... n-avem timp de pierdut... mergem la Bristol... Bună-ziua, doamnă Allen.

— La Bristol! Nu-i drumul tare lung pînă-acolo? Dar, totuși nu pot merge cu dumneavoastră astăzi, fiindcă nu sînt liberă. Aștept din clipă în clipă cîțiva prieteni.

Bineînțeles așa ceva a fost combătut cu vehemență, ca un lucru fără de nici un temei. Doamna Allen fu solicitată ca să-l sprijine și intrară și ceilalți doi ca să-i dea ajutor.

— Scumpa mea Catherine, spune, nu ți se pare încîntător ? Avem să facem un drum ca-n paradis. Trebuie să-i mulțumești fratelui tău și mie pentru asemenea plan. Ne-a trecut, așa deodată, prin cap, cînd luam micul dejun, și sincer cred că la amîndoi în aceeași clipă, și am fi plecat de două ceasuri de n-ar fi fost ploaia asta nesuferită. Dar asta nu contează, sînt nopți cu lună și o s-o scoatem la capăt minunat. Ah ! Cînd mă gîndesc ce aer și ce liniște e la cîmp, mă cuprinde o bucurie nebună !... Cu mult mai bine decît să ne ducem la Pavilionul-de-Jos. Mergem direct la Clifton și prînzim acolo și cum am terminat cu prînzul, dacă mai avem timp pentru asta, plecăm mai departe la Kingsweston.

— Mă îndoiesc c-am fi în stare să facem chiar atîtea, zise Morland.

— Cobe ce ești ! strigă Thorpe. Vom fi în stare să facem și de zece ori mai mult. Kingsweston ! Ba și castelul Blaise și orișicare locuri de care vom mai auzi ; dar iată, sora ta zice că nu merge.

— Castelul Blaise ! exclamă Catherine. Ce-i acela ?

— Cel mai minunat loc din Anglia — merită să faci și cincizeci de mile, pe orice vreme, ca să-l vezi.

— Cum ? E chiar un castel, un castel vechi ?

— Cel mai vechi din regat.

— Dar este la fel ca cele despre care citim ?

— Chiar așa — leit ca ele.

— Dar chiar de-adevărat, sînt turnuri și galerii lungi ?

— Cu zecile.

— Atunci mi-ar place să le văd ; dar nu pot — nu pot merge.

— Nu poți merge ! Scumpa mea, ce vrei să spui ?

— Nu pot merge, pentru că... (privind în jos în timp ce vorbea, temîndu-se de zîmbetul Isabellei) aștept pe domnișoara Tilney și pe fratele ei să vină să mă ia să facem o plimbare pe jos, afară la cîmp. Mi-au făgăduit că vin la douăsprezece numai că ploua ; dar acum, fiind o vreme atît de frumoasă, cred că vor fi aici din clipă în clipă.

— Nici gînd, strigă Thorpe, fiindcă pe cînd coteam pe strada mare, i-am văzut — n-are el un faeton cu doi roibi grozavi ?

— Nu știu.

— Ba eu știu. L-am văzut. Dumneata vorbești de bărbatul cu care ai dansat aseară, nu-i așa ?

— Da.

— Ei bine, l-am văzut în clipa aceea c-o apucă pe drumul dinspre Lansdown, avînd alături de el o fată tare drăguță.

— Într-adevăr ?

— L-am văzut, pe ce am mai scump. L-am recunoscut dintr-o dată și părea că făcuse rost și de cîteva capete de vite, tare frumoase.

— E foarte ciudat ! Dar îmi închipui că s-au gîndit că e prea mult noroi pentru o plimbare.

— Bineînțeles că s-ar putea să se fi gîndit, fiindcă niciodată de cînd sînt pe lume n-am văzut atît de mult noroi. Plimbare ! Nu te-ai putea plimba după cum n-ai putea zbura ! Iarna întreagă n-a fost atîta noroi ; peste tot e pînă la gleznă.

Isabella îi întări spusele :

— Draga mea Catherine, nici nu poți să-ți imaginezi ce noroi e ; vino, trebuie să mergi ; doar n-ai să ne refuzi !

— Aș dori să văd castelul ; dar putem să-l vedem tot ? Oare putem urca pe toate scările și putem pătrunde prin toate încăperile ?

— Da, da, prin toate găurile și toate cotloanele.

— Dar — dacă au ieșit numai pentru un ceas, pînă se mai usucă, și după aceea trec să mă ia ?

— Fii pe pace, nici o temere de așa ceva, pentru că l-am auzit pe Tilney strigînd către un om care tocmai trecea călare pe lîngă el, că se duc pînă la Wick Rocks.

— Atunci merg. Să mă duc, doamnă Allen ?

— Fă cum dorești, draga mea.

— Doamnă Allen, trebuie s-o îndemnați să meargă, strigară cu toții în cor.

Doamna Allen nu rămase indiferentă la strigătul lor.

— Hm, draga mea, făcu ea, hai du-te. Și în două minute erau cu toții plecați.

Sentimentele Catherinei, în clipa în care se urcă în trăsură, erau tare nelămurite ; se împărțeau între părerea de rău pentru pierderea unei plăceri imense și între speranța de a se bucura în curînd de o alta, într-un grad aproape tot atît de mare, totuși de un alt soi. Nu putea să nu se gîndească că cei doi Tilney nu procedaseră chiar cum se cuvine față de ea, renunțînd atît de iute la întîlnirea lor, fără să-i fi trimis un cuvînt de justificare. Nu trecuse decît un ceas peste timpul hotărît pentru plimbarea lor ; și cu toate cele auzite despre acumularea fantastică a noroiului în decursul acelui ceas, din propriile observații nu se putea împiedica de a gîndi că s-ar fi putut plimba aproape fără nici un inconvenient. Îi venea tare greu să se simtă neglijată de ei. Pe de altă parte, încîntarea de a explora un edificiu ca în Udolpho, așa cum vedea ea în închipuirea ei castelul Blaise, îi compensa atît de bine necazul încît asta o putea consola pentru aproape orice fel de nenorocire.

Coborîră repede strada Pulteney și trecură prin piața Laura, fără să schimbe prea multe vorbe. Thorpe se sfătuia cu calul iar ea cugeta pe rînd la făgăduieli călcate și la arcade prăbușite, la faetoane și la spînzurări nedrepte, la cei doi Tilney și la trape secrete. Cînd pătrunseră prin dreptul acareturilor Argyle, fu trezită la realitate de întrebarea însoțitorului ei :

— Cine-i fata aceea care se uita cu atîta stăruință, cînd a trecut pe lîngă noi ?

— Care ? Unde ?

— Pe trotuarul din dreapta — acum cred că nici nu se mai vede. Catherine se uită jur-împrejur și-o văzu pe domnișoara Tilney, braț la braț cu fratele ei, mergînd încet pe stradă. Îi văzu pe amîndoi uitîndu-se îndărăt după ea.

— Oprește, oprește, domnule Thorpe, strigă ea cu nerăbdare, e domnișoara Tilney, sigur e ea — cum ai putut să-mi spui c-au plecat ? Oprește, oprește, mă dau jos chiar acum și mă duc la ei. Dar ce folos ! Thorpe doar își biciui calul ca să o întindă într-un trap mai iute ; cei doi Tilney, care curînd încetară să se mai uite după ea, dispărură într-o clipă după colțul pieței Laura, iar în clipa următoare chiar și piața Laura se topi în mulțimea din piața Market.

Totuși, cît ținu trecerea lor pe o altă stradă, Catherine l-a rugat din răsputeri să oprească.

— Te rog, te rog, oprește, domnule Thorpe — nu pot să merg mai departe — nu vreau să merg mai departe — trebuie să mă întorc la domnișoara Tilney. Dar domnul Thorpe doar rîdea, pocnea din bici, își îndemna calul, făcea o zarvă ciudată și mîna mai departe ; și Catherine, supărată și ofensată cum era, neavînd nici o putere să coboare, se văzu pînă la urmă silită să renunțe și să se supună. Totuși, nu-l cruță cu imputările :

— Cum ai putut să mă dezamăgești în halul acesta, domnule Thorpe ? Cum ai putut să spui că i-ai văzut apucînd-o cu trăsura pe drumul dinspre Lansdown ? Pentru nimic în lume n-aș fi vrut să se întîmple așa ceva. Trebuie să li se pară atît de ciudat, atît de nepoliticos din partea mea ! Să mai și trec pe lîngă ei fără să le spun un cuvînt ! Nici nu știi cît sînt de jignită — nu mai am nici o poftă să merg la Klifton sau altundeva. Mai curînd, de zece mii de ori mai curînd, aș coborî chiar acum și m-aș întoarce pe jos la ei. Cum ai putut spune că i-ai văzut plecînd c-un faeton ?

Thorpe se apără cu toată tăria declarînd că n-a văzut în viața lui doi oameni să semene atît de bine și că nu-i vine să creadă că acela n-a fost chiar Tilney.

Plimbarea lor, chiar după ce subiectul cu pricina fusese închis, nu păru să fie prea plăcută. Voia bună a Catherinei n-a mai fost la fel cu cea din plimbarea lor de mai înainte. Asculta fără nici o plăcere și răspunsurile îi erau scurte. Castelul Blaise îi rămăsese singura mîngîiere ; către el își mai îndrepta gîndurile cu plăcere ; cu toate că, decît să fi fost silită să renunțe la plimbarea făgăduită și mai ales decît să fi fost considerată prost crescută de frații Tilney, mai curînd ar fi renunțat de bunăvoie la toată fericirea pe care i-ar fi procurat-o pereții castelului — fericirea de a trece printr-un lung șir de încăperi măreț, arătîndu-și resturile unui mobilier neînchipuit, deși părăsite cu mulți ani în urmă — fericirea de a fi opriți în drumul lor de-a lungul unor bolți înguste și cotite de-o poartă scundă, cu gratii, ba chiar de a li se stinge felinarul, da, singurul lor felinar, de o răbufnire bruscă de vînt și de a fi lăsați cu totul în beznă. Între timp își continuau drumul fără nici un incident și se aflau în dreptul orașului Keynsham, cînd

un strigăt al lui Morland, care era în spatele lor, îl făcu pe prietenul său să oprească, ca să afle despre ce-i vorba. Cei doi traseră atunci destul de aproape ca să poată vorbi și Morland spuse :

— Mai bine ne-am întoarce, Thorpe ; e prea tîrziu ca să mergem mai departe ; și sora ta crede la fel ca mine. Am făcut exact un ceas din strada Pulteney, ceva mai mult de șapte mile și cred că mai avem de mers cel puțin încă opt. Nu putem continua. Am plecat cu mult prea tîrziu. Mai bine să amînăm pe altă dată și să ne întoarcem.

— Mi-e totuna, răspunse Thorpe oarecum mînios ; și întorcîndu-și brusc calul porniră înapoi spre Bath. Dacă fratele dumitale n-ar fi luat un animal atît de păcătos la trăsură, zise el puțin după aceea, am fi scos-o la capăt foarte bine. Calul meu ar fi mers în galop pînă la Clifton într-un ceas, dacă l-aș fi lăsat de capul lui ; și-așa aproape că mi-am rănit mîinile strunindu-l să meargă în pasul blestematei aceleia de mîrțoagă răpciugoasă. Morland e un prost că nu-și ia cal și docar propriu.

— Ba nu e, răspunse Catherine înfierbîntată, pentru că sînt sigură că nu și-ar putea îngădui.

— Și de ce mă rog nu și-ar putea îngădui ?

— Pentru că n-are destui bani

— Și-a cui e vina ?

— A nimănui, după cîte știu eu. Atunci Thorpe izbucni, spunînd ceva în gura mare, incoerent, într-un fel la care adesea recurgea, despre faptul că e ceva de-a dreptul scîrbos să fie cineva zgîrcit ; și dacă nici oamenii care înoată în bani nu-și pot îngădui anumite lucruri, el nu mai știe cine ar putea ; ceea ce Catherine nici măcar nu se strădui să înțeleagă. Dezamăgită de ceea ce-ar fi putut fi mîngîierea primei ei dezamăgiri, se văzu din ce în ce mai puțin dispusă să fie plăcută și cu atît mai puțin să găsească că însoțitorul ei e plăcut. Se întoarseră în strada Pulteney fără ca să fi rostit nici măcar douăzeci de cuvinte.

De cum intră în casă feciorul îi spuse că, la cîteva minute după plecarea lor, un domn și o doamnă au venit și-au întrebat de dînsa ; că, după ce le-a spus că ea plecase din oraș cu domnul Thorpe, doamna îl întrebă dacă nu fusese lăsată vreo scrisoare pentru ea ; și după ce el i-a răspuns că nu, ea a căutat o carte de vizită, dar i-a spus

că n-are nici una și a plecat. Meditînd adînc la aceste vești sfîșietoare, Catherine urcă încetișor sus. În capul scărilor a fost întîmpinată de domnul Allen, care, aflînd pricina grabnicei lor întoarceri, zise :

— Îmi pare bine că măcar fratele dumitale are destulă minte ; mă bucur că v-ați înapoiat. Ați pus la cale un plan extravagant și nesăbuit.

Petrecură seara împreună cu familia Thorpe. Catherine era tulburată și abătută ; dar Isabella părea să fi cîștigat lozul cel mare, pe care-l împărțise cu Morland, partenerul ei intim, ca pe un minunat echivalent al liniștei și al aerului curat de la un han din Clifton. De asemenea, mulțumirea ei de a nu se fi dus la Pavilionul-de-Jos fu rostită de nenumărate ori :

— Cît le mai compătimesc pe sărmanele creaturi care se duc acolo ! Ce bucuroasă sînt că nu mă aflu printre ele ! Mă întreb dacă are să fie un bal cu lume multă sau nu ! Încă n-au început să danseze. Pentru nimic în lume n-aș vrea să fiu acolo. E atît de plăcut ca măcar din cînd în cînd în cîte o seară să te bucuri de singurătate ! Cred că n-are să fie un bal foarte reușit. Știu că familia Mitchell nu se va duce. Zău că-i compătimesc pe toți cei ce s-au dus. Dar cred că dumneata, domnule Morland, dorești din răsputeri să fii acolo, nu-i așa ? Sînt sigură că da. Ei bine, te rog nu te socoti reținut aici de nimeni. Sînt sigură că o putem scoate la capăt de minune și fără dumneata ; Dar voi, bărbații, vă credeți grozavi.

Catherine aproape că a învinuit-o pe Isabella că a fost cu totul lipsită de înțelegere față de ea și de necazurile ei ; păreau c-o afectează atît de puțin și așa de nepotrivite erau mîngîierile cu care o înconjura.

— Nu fi atît de tristă, scumpa mea dragă, îi șoptea ea. Ai să-mi zdrobești inima de tot. Bineînțeles, a fost neînchipuit de groaznic ; dar cei doi Tilney, numai ei sînt de vină. De ce n-au fost punctuali ? Era noroi, e-adevărat, dar ce-are a face ? Te asigur că nici John și nici eu n-am fi ținut seamă de-atîta lucru. Nici prin minte nu mi-ar trece să fac ceva ce n-ar conveni unui prieten de-al meu ; așa sînt eu și John e tot așa ; e în stare de niște sentimente foarte puternice. Doamne, Dumnezeule ! Ce mînă minunată ai ! Cerule, jur ! De cînd sînt pe lume n-am fost atît

de fericită. De zeci de ori doresc să le ai tu mai curînd decît mine.

Şi-acum am să-mi las eroina să se ducă în culcuşul ei fără de somn, căci aşa e soarta eroinelor : cu capul pe o pernă plină de spini şi stropită de lacrimi. Şi se poate socoti fericită dacă în cursul următoarelor trei luni se va putea bucura măcar o dată de tihna unui somn liniştit.

CAPITOLUL XII

— DOAMNĂ ALLEN, ÎI CERU SFAT Catherine a doua zi dimineaţă, ar fi oare ceva ce nu se cuvine dacă trec astăzi pe la domnişoara Tilney ? N-am să mă liniştesc pînă ce nu-i explic totul.

— Du-te negreşit, draga mea ; numai să pui o rochie albă. Domnişoara Tilney poartă numai alb.

Catherine se supuse bucuroasă şi, îmbrăcîndu-se cum trebuie, nu mai putea de nerăbdare să ajungă la Pavilionul Apelor, ca să poată afla unde locuieşte generalul Tilney, fiindcă deşi avea credinţă că stă pe strada Milsom, nu era sigură în ce casă anume, şi asigurările şovăielnice ale doamnei Allen o încurcaseră şi mai tare. Fu îndreptată tot pe strada Milsom şi, asigurîndu-se de numărul adevărat al casei, porni numaidecît cu paşi nerăbdători şi cu bătăi de inimă s-o viziteze pe domnişoara Tilney, ca să-şi explice purtarea şi să fie scuzată ; străbătînd repede şi uşurel curtea bisericii, îşi întoarse anume privirile într-o parte, ca să nu fie silită s-o vadă pe draga ei Isabella şi scumpa-i familie, care — avea ea toate motivele să creadă — trebuie să se fi aflat într-o prăvălie de-alături. Ajunse la adresă fără nici o greutate, se uită la număr, bătu la uşă şi întrebă de domnişoara Tilney. Feciorul bănuia că domnişoara Tilney e acasă, dar nu era chiar sigur. N-ar binevoi să-i spună pe cine să anunţe ? Catherine îi înmînă o carte de vizită. Slujitorul se întoarse în cîteva minute şi, cu o privire care nu se prea potrivea cu vorbele pe care le rostea, îi spuse că se înşelase, deoarece domnişoara Tilney era plecată de-acasă. Catherine, înroşindu-se de umilită ce se simţi, plecă aproape încredinţată că domnişoara Tilney era acasă şi că

se considera prea ofensată ca s-o primească ; și, pe cînd se întorcea înapoi pe stradă, nu se putu stăpîni să nu arunce o privire către ferestrele salonului, așteptîndu-se s-o vadă acolo ; dar nimeni nu se arătă la ferestre. Totuși, ajunsă la capătul străzii, se uită din nou îndărăt, și atunci, nu la vreo fereastră, ci ieșind pe ușă, o văzu chiar pe domnișoara Tilney. Era însoțită de un domn, care, după cum credea Catherine, trebuie să fi fost tatăl ei și amîndoi au cotit-o în sus către imobilul Edgar. Catherine, înjosită la culme, își văzu de drum. Era aproape gata să se mînie și ea de o necuviință atît de dură. Dar își înfrînă sentimentele ; își aduse aminte că ea nu-i decît o ignorantă. Nu știa cum ar putea fi calificată de legile politeței o ofensă ca cea adusă de ea și cît de greu i s-ar putea ierta chiar cu toată bunăvoința și nici la cîtă asprime neînduplecată ar trebui, pe bună dreptate, să se aștepte în schimb. Abătută și umilită stătea la îndoială dacă să se mai ducă cu ceilalți seara la teatru ; dar trebuie să mărturisim că asemenea gînduri nu stăruiră multă vreme ; fiindcă își dădu curînd seama, că, în primul rînd, n-ar fi avut nici o scuză să stea acasă și, în al doilea, că se juca o piesă pe care tare mult dorea s-o vadă. Drept care, se duseră cu toții la teatru. Dar nici un membru al familiei Tilney nu se arătă spre necazul sau spre bucuria ei. Dealtfel, se temea că în rîndul preferințelor elevate ale familiei nu se înscria și dragostea de teatru ; dar poate să fi fost și din pricina obișnuinței lor cu spectacolele mai bune de pe scenele Londrei care, după cum aflase de la competența prestigioasă a Isabellei, făceau ca orice încercare asemănătoare să fie „de-a dreptul infernală". N-a fost dezamăgită în așteptările ei ; piesa i-a spulberat atît de bine toate supărările încît nici unul din cei ce ar fi văzut-o în timpul primelor patru acte, nu și-ar fi închipuit că fusese încercată de vreo nenorocire. La începutul actului al cincilea, totuși, văzîndu-l pe neașteptate pe domnul Henry Tilney și pe tatăl său, împreună cu cîteva persoane, în loja din față, Catherine fu cuprinsă iarăși de neliniște și de mîhnire. Scena nu putea să-i trezească nici o plăcere adevărată și nici să-i rețină atenția. Aproape toate privirile i se îndreptau spre loja din față ; și, tot timpul cît au ținut două scene întregi, s-a uitat atît de stăruitor la Henry Tilney, fără ca să fie în stare măcar

o dată să-i întîlnească privirile. El nu putea fi bănuit că e nepăsător față de spectacol ; în timpul celor două scene atenția nu-i fu niciodată abătută de la actori. Pînă la urmă, totuși, își întoarse privirile spre ea și o salută... dar ce salut ! nici un zîmbet, nici o privire stăruitoare nu îl însoți ; ochii i se întoarseră din nou către scenă. Catherine nu-și mai afla locul, de nenorocită ce era, aproape că-i venea să dea fuga pînă la loja în care ședea el, ca să-l silească să-i asculte explicația. Se lăsă pradă unor sentimente mai curînd firești decît eroice ; în loc să se fi socotit jignită de-o asemenea învinuire gata pregătită, în loc să se fi hotărît, cu toată mîndria unei conștiințe nevinovate, să-și manifeste indignarea împotriva lui, că a putut nutri o îndoială în acea privință, să-i lase lui truda de a găsi o explicație și să-l lămurească în privința celor întîmplate, ferindu-se doar de ochii lui sau cochetînd cu altcineva, ea își atribui toată rușinea unei purtări urîte sau cel puțin a aparenței ei și nu dorea decît să găsească prilejul ca să-i explice motivele.

Spectacolul s-a terminat — cortina a căzut — iar Henry Tilney nu mai fu văzut în locul în care stătuse pînă atunci ; dar tatăl său rămăsese pe loc și poate că tînărul venea spre loja lor. Nu se înșelase ; în cîteva minute Tilney se arătă și croindu-și drum printre rîndurile de oameni din ce în ce mai rare, vorbi cu doamna Allen și cu prietena ei, adresîndu-li-se în aparență cu un calm politicos. Catherine nu îi putu răspunde cu același calm :

— Oh ! Domnule Tilney, abia am așteptat să vorbesc cu dumneavoastră și să-mi cer scuze. Probabil că m-ați socotit atît de prost crescută ; dar. de fapt n-a fost vina mea, nu-i așa doamnă Allen ? Nu mi-au spus ei că domnul Tilney și sora lui plecaseră din localitate, într-un faeton? Și-atunci ce puteam face ? Dar de zece mii de ori aș fi preferat să fiu cu dumneavoastră, nu-i așa, doamnă Allen?

— Draga mea, îmi boțești rochia, fu răspunsul doamnei Allen.

Siguranța sinceră cu care vorbi, înfruntînd singură starea de lucruri, n-a fost în van. Ea aduse pe figura lui un zîmbet mai cald, mai firesc și cu un ton ce nu mai păstra decît o oarecare rezervă simulată, răspunse :

— În orice caz, v-am fost foarte îndatoraţi că ne-aţi urat o plimbare plăcută, după ce v-am întîlnit în strada Argyle ; aţi fost atît de amabilă că v-aţi uitat îndărăt spre noi în asemenea scop.

— Dar nici gînd să vă fi urat plimbare plăcută ; nici nu mi-a trecut prin minte aşa ceva ; dimpotrivă, l-am rugat din răsputeri pe domnul Thorpe să oprească ; am strigat la el de cum v-am văzut ; doamnă Allen, nu-i... Ah ! Dumneavoastră nu eraţi cu noi ; dar aşa am făcut ; şi dacă domnul Thorpe ar fi vrut să oprească, aş fi sărit jos din trăsură şi aş fi fugit după dumneavoastră.

Există oare vreun Henry în toată lumea asta care ar fi putut rămîne nepăsător faţă de o asemenea declaraţie ? Oricum, Henry Tilney n-a rămas. Cu un surîs şi mai senin a spus tot ceea ce trebuia spus în privinţa surorii sale şi a încrederii pe care o are în cuvîntul de onoare al Catherinei.

— O ! Nu spuneţi dumneavoastră că domnişoara Tilney n-a fost supărată pe mine, exclamă Catherine, pentru că eu ştiu c-a fost ; fiindcă n-a vrut să mă vadă astăzi dimineaţă, cînd am fost s-o caut ; am văzut-o plecînd de-acasă o clipă după ce-am plecat eu de-acolo ; am fost mîhnită, dar nu insultată. Poate că dumneata nu ştii c-am fost pe-acolo.

— Nu eram acasă ; dar am aflat de la Eleanor ; şi de-atunci ea doreşte întruna să vă vadă, ca să explice pricina unei asemenea necuviinţe ; dar poate că eu aş putea-o face la fel de bine. N-a fost nimic altceva decît faptul că tata tocmai se pregătea să plece de-acasă şi el, grăbindu-se tare din pricina timpului şi nevrînd să amîne plecarea lor în oraş, a ţinut neapărat ca ea să refuze să vă primească. Asta a fost tot, vă încredinţez. Eleanor era tare necăjită şi se gîndeşte să-şi ceară scuze cît mai curînd cu putinţă.

Catherinei i s-a uşurat sufletul în mare măsură datorită celor aflate de la Henry Tilney ; totuşi îi mai rămăsese o urmă de îngrijorare, din care se iscă următoarea întrebare, simplă în sine, deşi întrucîtva dureroasă pentru tînăr :

— Dar, domnule Tilney, de ce-aţi fost dumneavoastră mai puţin mărinimos decît sora dumneavoastră ? Dacă ea

a avut atîta încredere în bunele mele intenții și și-a putut închipui că n-a fost decît o neînțelegere, de ce erați gata să vă simțiți ofensat ?

— Eu ! Să mă simt ofensat !

— Să nu ziceți nu, sînt sigură după căutătura dumneavoastră, cînd ați intrat în lojă, că erați supărat.

— Eu, supărat ! Dar n-aveam nici un drept !

— Ei bine, nici unul din cei care v-au văzut chipul, n-ar fi zis că n-aveați nici un drept. El îi răspunse, rugîndo să-i facă loc și vorbind despre spectacol.

Rămase cu ele cîtva timp, ceea ce a fost mai mult decît plăcut pentru Catherine, putîndu-se alege cu o satisfacție la plecarea lui. Totuși, înainte de a se despărți, s-au învoit ca plimbarea plănuită să fie făcută cît mai curînd cu putință ; și, lăsînd la o parte mîhnirea că el a plecat din lojă, eroina noastră se simțea acum una dintre cele mai fericite făpturi din lume.

În timp ce vorbeau, ea băgase de seamă cu oarecare uimire că John Thorpe, care nu putea sta locului în aceeași parte a sălii nici măcar zece minute, a stat de vorbă cu generalul Tilney ; și Catherine fu chiar mai mult decît uimită, cînd văzu că ea este obiectul atenției și discuției lor. Oare ce puteau să aibă a-și spune despre ea ? Se temea că generalului Tilney nu-i plăcea cum arăta ea ; aflase că el era pricina pentru care fiica lui n-o primise, împiedicînd-o, în loc să amîne plecarea lor de-acasă cu cîteva minute.

— Cum de-a ajuns domnul Thorpe să-l cunoască pe tatăl dumneavoastră ? fu întrebarea ei neliniștită pe cînd i-l arăta însoțitorului ei. Tilney habar n-avea ; doar atît că tatăl lui, ca orice militar, avea foarte multe cunoștințe.

Cînd se sfîrși spectacolul, Thorpe veni să le ajute. Catherine fu numaidecît obiectul atențiilor lui curtenitoare ; și în vreme ce așteptau în vestibul un vehicul, el îi preîntîmpină întrebarea, care aproape că-i parcursese calea de la inimă pînă pe vîrful limbii, el dorind, cu oarecare ifose, să afle dacă-l văzuse că stătuse de vorbă cu generalul Tilney :

— E un bătrîn minunat, pe viața mea ! Dîrz, vioi... arată la fel de tînăr ca și fiul său. Îi port mult respect, crede-mă ; un gentilom de cel mai bun soi din cîte sînt pe lume.

— Dar cum de-ai ajuns să-l cunoşti ?

— Să-l cunosc ! Sînt puţini oameni în tot oraşul pe care să nu-i cunosc. L-am cunoscut bine de tot la Bedford ; şi i-am recunoscut chipul astăzi în clipa cînd a pătruns în sala de biliard. Unul dintre cei mai buni jucători din cîţi avem, în treacăt fie zis ; şi-am făcut o mică partidă împreună, cu toate că la început eram aproape îngrozit de el ; scorul era de cinci la patru pentru el şi, de n-aş fi izbutit una dintre cele mai strașnice lovituri, poate unică în lume — i-am luat bila drept în plin — dar nu te-aş putea face să înţelegi fără o masă ; totuşi, l-am bătut. Un bărbat minunat ; bogat ca un bancher. Mi-ar place să iau masa cu el ; cred că dă nişte mese grozave. Dar despre cine crezi c-am vorbit ?... De dumneata. Da, pe ce am mai sfînt !... şi generalul te socoate cea mai gingaşă fată din Bath.

— Oh ! Prostii ! Cum poţi spune aşa ceva ?

— Şi ce crezi dumneata c-am adăugat eu ? (pe şoptite). „Bine zis, bravo, generale, am spus eu, sînt întocmai de părerea domniei tale".

În clipa aceea, Catherine, care era mai puţin încîntată de admiraţia lui decît de cea a generalului Tilney, aproape că se bucură că a fost strigată de domnul Allen. Thorpe, totuşi, dori s-o vadă în trăsură, şi pînă se urcă, nu mai conteni cu acelaşi fel de linguşiri mieroase, cu toate rugăminţile ei stăruitoare de a înceta.

Că generalul Tilney, în loc s-o displacă, ar fi putut s-o admire, era ceva minunat ; şi, bucuroasă, se gîndi că nu mai rămăsese nimeni în familie de care să se teamă să dea cu ochii. Seara aceea îi adusese mai mult, cu mult mai mult decît s-ar fi putut aştepta.

CAPITOLUL XIII

LUNI, MARŢI, MIERCURI, JOI, VINERI şi sîmbătă sînt trecute astfel în revistă sub ochii cititorului ; întîmplările fiecărei zile, speranţele şi temerile lor, ofensele şi plăcerile au fost arătate fiecare în parte ; şi numai chinurile duminicii au mai rămas să fie descrise, ca să încheiem săptămîna. Proiectul excursiei la Clifton fusese doar amî-

nat, nu abandonat, și în după-amiaza acelei zile, în piața Semilunii, a fost adus din nou pe tapet. Într-o consfătuire tainică dintre Isabella și James, în care ea își pusese în gînd să meargă neapărat, iar el se hotărîse cu tot atîta nerăbdare să-i facă plăcerea, se conveni ca escapada să aibă loc în dimineața următoare, dacă vremea va fi prielnică ; trebuiau să plece foarte devreme ca să se poată întoarce la timp. Planul astfel hotărît și încuviințarea lui Thorpe asigurată, mai rămăsese doar Catherine să fie pusă în temă. Ea se despărțise de ei cu cîteva minute înainte ca să se ducă să stea de vorbă cu domnișoara Tilney. În răstimpul acela planul a fost întregit cu de-amănuntul și, deîndată ce Catherine se întoarse, i se ceru asentimentul ; dar în loc să se învoiască bucuroasă, așa cum se aștepta Isabella, ea se uită cu seriozitate la ei, spunîndu-le că-i pare foarte rău dar nu poate merge. Invitația, care ar fi trebuit s-o împiedice să li se alăture în excursia pe care o făcuseră mai înainte, o pune în imposibilitate de a-i însoți acum. Cu o clipă înainte hotărîse împreună cu domnișoara Tilney să facă plimbarea proiectată tocmai a doua zi ; era pe deplin hotărîtă și pentru nimic în lume nu-și va călca cuvîntul dat. Dar strigătul înflăcărat al celor doi frați Thorpe izbucni în aceeași clipă că *trebuie* să-și calce cuvîntul și că *are* să contramandeze. Ei trebuie să se ducă a doua zi la Clifton și n-au să se ducă fără ea ; e o nimica toată să amîne doar cu o singură zi o simplă plimbare pe jos, cît despre ei nici nu vor să audă de-un refuz. Catherine era tare amărîtă, dar nicidecum învinsă.

— Isabella, nu mă sili. Sînt obligată față de domnișoara Tilney. Nu pot merge. Vorbele ei n-ajutară la nimic. Au asaltat-o din nou cu aceleași argumente : trebuie să meargă, va merge, fiindcă ei nici nu vor să audă de-un refuz.

— E atît de ușor să-i spui domnișoarei Tilney că tocmai ți-ai amintit de-o obligație anterioară ; trebuie doar s-o rogi să amîne plimbarea pînă marți.

— Nu, n-are să fie ușor. Nu pot să fac așa ceva. Și nici n-a fost o obligație anterioară. Dar Isabella începu să stăruie din ce în ce mai tare, rugînd-o în cele mai drăgăstoase chipuri, chemînd-o cu cele mai scumpe alintări. Era sigură că preascumpa și preadulcea ei Catherine n-are

să-i refuze înadins un fleac de rugăminte unei prietene care o iubește cu atîta drag. Ea știe că scumpa ei Catherine are o inimă atît de simțitoare și-o fire atît de dulce, încît va fi ușor convinsă de cei ce-o iubesc. Dar totul a fost zădarnic. Catherine știa că are dreptate și, deși mîhnită de-atîtea rugămințI duioase și măgulitoare, nu se putea lăsa influențată de ele. Atunci Isabella încercă o altă cale. I-a imputat că o iubește mai mult pe domnișoara Tilney, cu toate că n-o cunoaște decît de așa de puțin timp ; da, mai mult decît pe cei mai buni și mai vechi prieteni ai ei ; pe scurt, că a ajuns să fie rece și nepăsătoare față de ea.

— Nu pot să nu fiu geloasă, Catherine, cînd văd că sînt dată la o parte pentru niște străini, tocmai eu, care te iubesc atît de mult ! Odată ce mi-am statornicit afecțiunea nu mai stă în puterea nimănui să mi-o schimbe. Și cred că sentimentele mele sînt mai puternice decît ale orișicui ; sînt sigură că sînt chiar pentru liniștea mea prea puternice ; și să mă văd înlăturată din sufletul tău de niște străini, parc-ai tăia în mine ca-n carne vie. Frații Tilney ăștia par să înghită tot ce le iese în cale.

Catherine socoti imputarea de mai sus pe cît de ciudată pe atît de nedreaptă. Oare rolul unui prieten e să-și dea în vileag sentimentele în văzul tuturor ? Isabella îi părea meschină și egoistă, fără să-i pese de nimic decît de propriile-i plăceri. Asemenea gînduri apăsătoare îi treceau prin minte, cu toate că n-a scos nici un cuvînt. În timpul acesta, Isabella își duse batista la ochi, iar Morland, îndurerat de asemenea întorsătură a situației, nu s-a putut opri să nu spună :

— Vezi, Catherine ? Acum îmi închipui că n-ai să te mai împotrivești. Sacrificiul tău nu e mare ; și să silești asemenea prietenă... dacă încă mai refuzi să mergi, am să cred că n-ai nici un pic de inimă.

Era prima oară cînd fratele Catherinei lua pe față o atitudine împotriva ei ; și, dorind să-l scutească de-o neplăcere, propuse un compromis. Dacă ei ar vrea să-și amîne programul plănuit pînă mai tîrziu, ceea ce ar putea face cu ușurință, întrucît atîrnă numai de bunul lor plac, atunci ar putea merge cu ei și-atunci toată lumea ar fi mulțumită. Dar i se răspunse numaidecît ; „Nu, nu, nu, așa ceva

nu se poate, pentru că Thorpe încă nu știe de nu va trebui să plece mărți la Londra.“ Catherinei îi părea rău, dar altceva nu putea face ; urmă o scurtă tăcere întreruptă de Isabella, care, cu glasul plin de răceală și ciudă, zise :

— Foarte bine, atunci s-a terminat cu petrecerea noastră. Dacă nu merge Catherine, eu nu pot să merg. Nu pot fi singura femeie. Pentru nimic în lume n-aș face asemenea lucru lipsit de bună cuviință.

— Catherine, trebuie să mergi, spuse James.

— Dar de ce n-ar putea domnul Thorpe să ia în trăsură cu el pe una din celelalte surori ale domniei sale ? Cred că oricăreia din ele i-ar place să meargă.

— Mulțumesc, strigă Thorpe, dar eu n-am venit la Bath ca să-mi plimb surorile cu trăsura și să arăt ca un prost. Nu, dacă dumneata nu mergi să mă ia dracul dacă merg eu. Nu merg decît de dragul de-a te plimba pe dumneata.

— Iată un compliment care nu-mi face nici o plăcere. Dar vorbele ei nu mai fură auzite de Thorpe, care se întoarse și plecă.

Ceilalți doi au continuat să mai vorbească, manifestîndu-se într-un chip foarte neplăcut pentru biata Catherine ; uneori nu scoteau nici un cuvînt, alteori era din nou asaltată de reproșuri și imputări, dar mîna ei era încă cuprinsă într-a Isabellei, cu toate că inimile lor erau în stare de război. Din cînd în cînd era înduioșată ; dar mereu dezolată și mereu fermă și neabătută.

— N-am crezut că ești atît de încăpățînată, Catherine, spuse James ; nu erai atît de greu de convins ; pe vremuri erai cea mai bună și înțelegătoare dintre surorile mele.

— Cred că sînt și-acum tot așa, răspunse ea cu pornire, dar înțelege că nu pot să merg. Dacă greșesc, în orice caz fac ceva ce cred că trebuie.

— Bănuiesc, spuse Isabella în șoaptă, că nu se dă o luptă mare pentru asta.

Inima Catherinei prinse a bate tare. Își trase mîna fără ca Isabella să se împotrivească. Astfel se scurseră

zece minute lungi, pînă ce se întoarse iarăși Thorpe, care, venind către ei cu o înfățișare mai veselă, le spuse :

— Ei, iată că am aranjat lucrurile, așa că putem merge cu toții mîine cu sufletele împăcate. Am fost la domnișoara Tilney și te-am scuzat că nu poți merge mîine.

— Nu se poate ! exclamă Catherine.

— Am fost, zău că am fost. Chiar acum m-am despărțit de ea. I-am spus că dumneata m-ai trimis să-i comunic că, tocmai amintindu-ți de-o făgăduială mai veche de-a merge cu noi mîine la Clifton, nu poți avea plăcerea de-a te plimba cu ea pînă marți. La care ea a spus : foarte bine, marți e la fel de bine pentru ea ; așa că am înlăturat toate greutățile ce ne stăteau împotrivă. Strașnică idee am avut, nu ?

Fața Isabellei se acoperi din nou de zîmbete și bunăvoie, iar James arătă și el iarăși fericit.

— Cea mai divină idee, într-adevăr ! Așa că, scumpa mea Catherine, toate necazurile noastre s-au topit ; ai scăpat în mod onorabil, iar noi ne vom bucura de cea mai încîntătoare petrecere.

— Așa ceva nu se poate, îi răspunse Catherine ; cu așa ceva nu pot să fiu de acord. Trebuie să fug după domnișoara Tilney chiar acum, să-i spun care e adevărul.

Însă Isabella o apucă de-o mînă, iar Thorpe de cealaltă și mustrările începură să curgă de la toți trei. Chiar și James era supărat foc. După ce că toate lucrurile fuseseră limpezite, după ce și domnișoara Tilney spusese că marți îi convenea tot atît de bine, era de-a dreptul ridicol, de-a dreptul absurd să mai facă nazuri.

— Puțin îmi pasă. Nu era treaba domnului Thorpe să născocească asemenea mesaj pe seama mea. Dacă aș fi socotit de cuviință să amîn plimbarea, aș fi putut vorbi chiar eu cu domnișoara Tilney. Dar așa, s-a procedat în felul cel mai urît cu putință. Și de unde știu eu că domnul Thorpe a... poate a fost din nou incorect. Greșeala lui de vineri m-a împins să comit o impolitețe. Dă-mi drumul, domnule Thorpe ; Isabella, nu mă mai ține.

Thorpe îi spuse că e de prisos să se ducă după frații Tilney ; o apucaseră pe după colț, luînd-o pe strada Brock, cînd îi ajunsese el din urmă și acum trebuie să fi ajuns acasă.

— Atunci mă duc după ei, exclamă Catherine ; oriunde ar fi am să mă duc după ei. N-are rost să mai vorbim. Dacă nu pot fi convinsă să fac ceea ce cred că-i urît, n-am să mă las împinsă s-o fac prin înșelăciune. Și, spunînd cele de mai sus, se smulse din mîinile lor și-o rupse la fugă. Thorpe voi să se repeadă după dînsa, dar Morland îl opri :

— Las-o să se ducă, las-o să se ducă, dacă vrea. E încăpățînată ca un...

Thorpe rămase cu același zîmbet pe față ; unul mai potrivit nici nu s-ar fi putut găsi.

Catherine plecă foarte tulburată ; se strecură repede, atît cît îi putea îngădui îmbulzeala, temîndu-se să nu fie urmărită, totuși hotărîtă să nu se dea bătută. În timp ce mergea se gîndi la cele întîmplate. Îi venea greu și suferea că-i dezamăgește și că-i nemulțumește și mai cu seamă că-și nemulțumește fratele ; dar n-avea de ce se căi că se împotrivise. Lăsînd la o parte plăcerea ei personală, ar fi fost totuși un lucru urît să-și ia înapoi o făgăduială dată de bunăvoie doar cu cinci minute înainte ; și încă prin ce șiretlicuri. Nu li se împotrivise numai pe baza unor motive egoiste ; nici măcar nu se gîndise la plăcerea ei ; poate că ar fi aflat-o într-o oarecare măsură în excursia aceea, văzînd Castelul Blaise ; nu, ea n-a ținut seama decît de ceea ce le datora celorlalți precum și de părerea pe care ei și-ar fi făcut-o despre caracterul dînsei. Totuși, convingerea că are dreptate nu ajungea să-i redea liniștea ; pînă ce nu va vorbi cu domnișoara Tilney nu va putea să-și vină în fire ; și grăbind pasul, cînd scăpă de îmbulzeala din piața Semilunii, străbătu aproape în fugă ceea ce mai rămăsese din drum pînă ce ajunse la capătul străzii Milsom. Atît de repede umblase încît, cu tot avansul lor, cînd Catherine îi ajunse din urmă, cei doi frați abia intrau în casă ; slujitorul stătea încă lîngă ușa deschisă, cînd ea, folosind doar formalitatea de a-i spune că trebuie să vorbească numaidecît cu domnișoara Tilney, se strecură în grabă pe lîngă el și urcă sus. Apoi, deschizînd prima ușă ce-i ieși în cale, ușă ce s-a nimerit să fie tocmai cea care trebuia, a intrat în salon unde a dat peste generalul Tilney, peste fiul și fiica

sa. Explicația ei... care din pricina supărării, a nervilor și-a suflului ei scurt numai explicație nu mai era a fost dată numaidecît :

— Am venit în fuga mare... nu-i decît o eroare... niciînd n-am făgăduit să merg... de la început le-am spus că nu pot să merg... am fugit cît am putut de repede ca să vă explic cum stau lucrurile... nu m-am sinchisit de ce veți crede despre mine... n-am vrut să stau să mă anunțe slujitorul.

Totuși, explicația deși neclară din cauza grabei încetă curînd să mai fie o enigmă. Catherine descoperi că John Thorpe adusese mesajul ; iar domnișoara Tilney nu s-a ferit să recunoască uimirea extraordinară pe care i-o pricinuise vestea. Catherine n-avea de unde să știe că fratele ei era încă și mai indignat decît ea, cu toate că, din instinct, se adresa tot atît de mult și unuia și celuilalt ca să se dezvinovățească. Așa că, orice s-ar fi putut crede înainte de sosirea ei, mărturisirile-i pasionate schimbară privirile și vorbele gazdelor în unele prietenești așa cum le dorise ea.

După ce povestea s-a lămurit într-un fel atît de fericit, Catherine a fost prezentată de domnișoara Tilney tatălui ei și a fost primită de el cu o politețe binevoitoare și atentă care îi aduse aminte de cele spuse de Thorpe și îi trecu cu plăcere prin minte că poate cîndva generalul se va gîndi la ea. Amabilitatea generalului fusese împinsă pînă la o atenție atît de grijulie, încît neținînd seama de iuțeala nemaipomenită cu care intrase ea în casă, se mîniase foarte rău pe slujitor, a cărui nepăsare o silise să deschidă singură ușa salonului. „Dar ce-și închipuie William ? Va trebui numaidecît să cercetez și să pun lucrurile la punct.“ Și dacă eroina noastră nu i-ar fi susținut cu toată căldura nevinovăția, se pare că William urma să-și piardă pentru totdeauna hatîrul de care se bucura în fața stăpînului său, ba poate chiar și slujba, numai din pricină că ea pătrunsese în casă ca o furtună.

După ce a stat cu ei vreun sfert de oră, Catherine s-a ridicat să-și ia rămas bun și atunci a fost foarte plăcut surprinsă de întrebarea generalului Tilney dacă nu vrea să-i facă fiicei lui cinstea de-a lua masa împreună cu

ea și de a-și petrece restul zilei în casa lor. Domnișoara Tilney adăugă și ea invitația ei personală. Catherine le-a fost profund recunoscătoare, dar nu putea să primească. Domnul și doamna Allen o așteptau să se întoarcă din clipă în clipă. Generalul a mărturisit că nu mai are cum stărui, nici chiar deschide gura, drepturile domnului și doamnei Allen nu erau de nesocotit; dar într-altă zi, cînd vor fi înștiințați din timp, el e încredințat că nu se vor opune s-o cedeze pe Catherine prietenei sale. „O! nu! Catherine era sigură că ei nu vor avea nimic de obiectat; cît despre ea, va veni cu cea mai mare plăcere." Generalul o însoți el însuși pînă la ușa de la intrare, spunîndu-i tot felul de vorbe galante pe cînd coborau scara, admirîndu-i elasticitatea mersului, care se potrivea de minune cu felul în care dansa, și, făcîndu-i la despărțire una din cele mai grațioase plecăciuni din cîte a avut ea prilejul să vadă vreodată.

Catherine, încîntată de cele ce se petrecuseră, s-a îndreptat bucuroasă spre strada Pulteney, pășind, așa cum luase hotărîrea, cu multă elasticitate, cu toate că pînă atunci nu se gîndise niciodată la așa ceva. Ajunse acasă fără să mai vadă pe nici unul din cei ce alcătuiau grupul ofensat; dar acum, după ce triumfase în toate privințele, după ce își atinsese scopul și se asigurase de plimbare, începu (pe măsură ce neliniștea sufletească i se potolea) să pună la îndoială dacă avusese dreptate chiar de tot. Sacrificiul a fost dintotdeauna o acțiune nobilă și, dacă ar fi cedat rugăminților lor, ar fi scăpat de gîndul că și-a nemulțumit prietena, că și-a mîniat fratele și că le-a distrus proiectul unei mari fericiri, poate numai din pricina ei. Ca să-și ia o piatră de pe suflet și să se convingă prin părerea unui om imparțial despre ceea ce însemnase într-adevăr purtarea ei, a căutat un prilej ca să povestească numai pe jumătate domnului Allen proiectul fratelui ei și a celor doi Thorpe, pentru a doua zi. Domnul Allen interveni pe loc:

— Ei bine, zise el, și vrei și dumneata să te duci?

— Nu. Eu mă învoisem să fac o plimbare cu domnișoara Tilney, înainte ca ei să-mi fi spus ce puseseră la cale; și de aceea, știți, nu pot să mă duc cu ei, nu-i așa?

— Nu, bineînțeles că nu ; și sînt bucuros că n-ai de gînd să te duci. Planuri de felul acestuia nu-s nicideeum la locul lor. Tineri și tinere să bată drumurile de țară, în trăsuri deschise ! Prin împrejurimile orașului mai merge ; dar să umbli prin hanuri și prin piețe ! Așa ceva nu-i frumos ; și mă mir că doamna Thorpe încuviințează. Sînt bucuros că nu vrei să te duci și sînt sigur că nici doamnei Morland nu i-ar fi plăcut. Doamnă Allen, nu ești și dumneata de părerea mea ? Nu găsești că asemenea planuri sînt nesocotite ?

— Sigur că da. Ba chiar foarte nesocotite. Trăsurile deschise sînt murdare. O rochie curată nu ține nici cinci minute dacă te-ai urcat în ele. Te împroașcă și la urcare și la coborîre. Iar vîntul îți răvășește părul și boneta în toate felurile. Cît despre mine, mi-s urîte trăsurile deschise.

— Știu că nu-ți plac ; dar nu despre asta-i vorba. Nu găsești că pare cam nepotrivit ca fetele să se plimbe în asemenea trăsuri cu tineri care nici măcar nu le sînt rude ?

— Ba da, dragul meu, ba chiar foarte nepotrivit. Eu nici nu pot suferi să văd așa ceva.

— Dragă doamnă, exclamă Catherine, atunci de ce nu mi-ați spus asta dinainte ? Bineînțeles, dac-aș fi știut că e ceva ce nu se cuvine nu m-aș fi dus deloc cu domnul Thorpe ; dar eu am fost totdeauna sigură că mă veți opri dacă găsiți că fac ceva ce nu se cuvine.

— Și chiar așa am să fac, draga mea, poți fi sigură ; căci, după cum i-am spus și doamnei Morland la despărțire, am să fac tot ce-mi stă în putere spre binele dumitale. Dar nu trebuie să întreci măsura. Tinerii *sînt* tineri. Așa cum spunea chiar măicuța dumitale. Ți-aduci aminte, cînd am intrat prima oară în oraș, că eu nu am vrut să cumperi muselina aceea în dungi, dar dumneata ai vrut. Tineretului nu-i place să-i pui mereu bețe în roate.

— Bine, dar plimbarea cu Thorpe era un lucru de o importanță reală și nu cred că v-ar fi venit greu să mă împiedicați.

— De vreme ce lucrurile s-au oprit aici, nu-i nici o pagubă, făcu domnul Allen, dar, am să te sfătuiesc, drăguță, să nu te mai duci la plimbare cu domnul Thorpe.

— Tocmai asta voiam să spun și eu, adăugă soția lui. Catherine, liniștită în ceea ce o privea pe ea, se simți îngrijorată doar pentru Isabella ; și după o clipă de gîndire îl întrebă pe domnul Allen, dacă n-ar fi și potrivit și drăguț din partea ei să-i scrie domnișoarei Thorpe și să-i explice lipsa de cuviință de care probabil că nu-și dă seama, așa cum nici ea nu-și dăduse ; pentru că totuși ea crede că Isabella s-ar putea să se ducă a doua zi la Clifton, în ciuda celor ce se petrecuseră. Totuși domnul Allen o împiedică să facă asemenea lucru.

— Mai bine s-o lași în pace, drăguță ; e destul de mare ca să știe pe ce lume trăiește ; iar de nu, are o mamă care s-o sfătuiască. Doamna Thorpe e prea îngăduitoare, nu mai încape nici o îndoială ; dar, oricum, mai bine să nu te-amesteci. Ea și fratele dumitale s-au hotărît să se ducă, iar dumneata dacă intervii vei părea doar că le porți pică.

Catherine se supuse ; și cu toate că-i părea rău, gîndindu-se că Isabella face o greșeală, îi venise totuși sufletul la loc, datorită faptului că domnul Allen o aprobase pentru felul cum s-a purtat și se bucura cu-adevărat că sfatul lui o apăra de primejdia de a cădea și ea în asemenea greșeală gravă. Acum putea spune că scăpase cu obrazul curat de-a lua parte la excursia de la Clifton ; căci ce-ar fi gîndit familia Tilney despre ea dacă și-ar fi călcat făgăduiala numai ca să facă ceva urît în sine ? dacă s-ar fi făcut vinovată de-o abatere de la buna-cuviință, numai ca să aibă prilejul de a se face vinovată de alta și mai mare ?

CAPITOLUL XIV

A DOUA ZI DIMINEAȚĂ era senin și Catherine se aștepta la un nou atac din partea grupului reunit. Cu domnul Allen drept sprijin, nu se temea deloc de o asemenea eventualitate ; dar cu dragă inimă s-ar fi lipsit de o dispută în care însăși reușita era dureroasă și s-ar fi bucurat din suflet să nu-i vadă și nici să audă de ei. Cei doi Tilney au venit s-o ia exact la ora hotărîtă și, neivin-

du-se nici o piedică, nici o aducere aminte subită, nici o invitație neașteptată, nici un amestec nepoftit care să-i răstoarne planurile, eroina mea se afla într-o stare cît se poate de nefirească, trebuind să se țină de cuvînt, chiar dacă și-l dăduse tocmai eroului în persoană. S-au hotărît să se plimbe în jurul costișei Cliff, colina aceea nobilă ale cărei pajiști și dumbrăvi povîrnite o fac atît de minunată și deosebită de toate celelalte luminișuri ale orașului Bath.

— Niciodată nu m-am uitat la ea fără să nu mă gîndesc la sudul Franței, spuse Catherine în timp ce mergeau pe malul rîului.

— Așadar, ați fost în străinătate ? o întrebă Henry întrucîtva surprins.

— O ! Nu ! Vreau să spun, doar din cele ce-am citit. Totdeauna îmi vine în minte ținutul pe care l-au străbătut Emily și tatăl ei, în „Misterele lui Udolpho". Dar dumneavoastră cred că nu citiți deloc romane ?

— De ce nu ?

— Pentru că nu sînt destul de valoroase pentru dumneavoastră. Domnii citesc cărți mai bune.

— Ființa, fie bărbat sau femeie, care nu gustă nici o plăcere dintr-un roman bun, trebuie să fie neînchipuit de proastă. Am citit întreaga operă a doamnei Radcliffe și cele mai multe din ele cu multă plăcere. Deîndată ce am început „Misterele lui Udolpho" n-am mai putut s-o las din mînă... Îmi amintesc c-am terminat-o în două zile... și tot timpul mi s-a făcut părul măciucă.

— Da, adăugă domnișoara Tilney, și mi-aduc aminte că te-ai apucat să mi-o citești și mie și cînd eram chemată afară, doar pentru cinci minute, ca să dau vreo lămurire, în loc să mă aștepți să mă întorc, tu luai volumul și plecai pe aleea Mănăstirii și mă vedeam silită să te aștept pînă terminai tu plimbarea.

— Îți mulțumesc, Eleanor — cea mai cinstită mărturie. Vedeți, domnișoară Morland, bănuielile dumneavoastră sînt nedrepte. Iată cum eram, în dorința mea de a merge mai departe, nevoind s-o aștept nici măcar cinci minute pe sora mea ; călcîndu-mi făgăduiala pe care i-o făcusem de a-i citi și lăsînd-o în așteptare tocmai la partea cea mai palpitantă, din pricină că fugisem cu volu-

mul, care, luați aminte, era al ei, chiar al ei personal. Sînt mîndru cînd mă gîndesc la asta și cred că așa ceva trebuie să mă ridice din nou în ochii dumneavoastră.

— Sînt încîntată să aud cele spuse de dumneavoastră și de acum înainte n-are să-mi mai fie niciodată rușine că-mi place Udolpho. Dar înainte chiar credeam că tinerii disprețuiesc îngrozitor romanele.

— E *îngrozitor;* și-așa ceva poate sugera *grozăvia* dacă e adevărat că le e silă, pentru că și ei citesc aproape tot atît de mult cît și fetele. Eu însumi am citit cu sutele. Să nu vă închipuiți că vă puteți lua la întrecere cu mine, cît de multe Iulii și Luize cunosc. Dacă intrăm în amănunte și ne luăm la întrecere într-o anchetă fără de capăt: „Ați citit asta?" sau „Dar pe aceea ați citit-o?", curînd vă las în urmă așa de mult încît... dar ce să mai spun? — vreau o comparație asemănătoare — cît l-a lăsat prietena dumneavoastră, Emily, pe bietul Valançourt, cînd a plecat cu mătușă-sa în Italia. Socotiți cu cîți ani am pornit înaintea dumneavoastră. Mi-am început studiile la Oxford cînd nu erați decît o fetiță cuminte care își cosea broderia la ea acasă.

— Și nu foarte bine, mă tem. Dar, zău nu credeți că Udolpho e cea mai drăguță carte din lume?

— Cea mai drăguță — cuvînt prin care bănuiesc că vreți să spuneți: cea mai plăcută la aspect. Asta depinde de cum e legată.

— Henry, făcu domnișoara Tilney, ești foarte obraznic. Domnișoară Morland, el se poartă cu dumneavoastră așa cum se poartă și cu sora lui. Totdeauna îmi caută pricină pentru cine știe ce incorectitudine de limbaj și acum își ia aceeași îndrăzneală și cu dumneavoastră. Expresia „cea mai drăguță", așa cum ați folosit-o, nu-l mulțumește; și mai bine ați încerca s-o schimbați cît de repede puteți, căci de nu vom fi strivite de Johnson [1] și Blair [2] tot restul plimbării.

— Sînt sigură, exclamă Catherine, că n-am avut de gînd să fac nici o greșeală; dar e o carte drăguță și de ce nu i-aș spune așa?

---

[1] *Samuel Johnson* (1709—1784), filolog și scriitor englez.
[2] *Robert Blair* (1699—1746), poet englez.

— Foarte adevărat, spuse Henry, și ziua de azi e foarte drăguță și noi facem o plimbare foarte drăguță și dumneavoastră sînteți două domnișoare foarte drăguțe. Vai ! E un cuvînt foarte drăguț, zău ! E bun la orice. La început se vede că era folosit numai ca să exprime curățenia, buna-cuviință, gingășia, sau eleganța ; oamenii erau drăguți pentru hainele lor, pentru purtarea lor sau pentru bunul lor gust. Dar acum, orice laudă în privința oricărui subiect e cuprinsă în acest unic cuvînt.

— În timp ce, de fapt, exclamă sora lui, el ar trebui să-ți fie atribuit numai ție, fără nici un fel de laudă. De exemplu, tu ești mai mult drăguț decît deștept. Hai, domnișoară Morland, să-l lăsăm să mediteze la cea mai adecvată formă de exprimare a greșelilor noastre în timp ce noi o să-l proslăvim pe Udolpho în ce termeni ne-o plăcea mai mult. E o operă cît se poate de interesantă. Vă plac lecturile de felul acesta ?

— Ca să spun drept, nici nu-mi prea plac altele

— Zău ?

— Da. Pot citi poeme, piese de teatru și altele de același fel ; nici călătoriile nu-mi displac. Dar istoria, istoria adevărată și solemnă, nu mă interesează. Pe dumneavoastră vă interesează ?

— Da, mie îmi place istoria.

— Aș vrea să-mi placă și mie. Citesc cîte puțin, din datorie, dar tot ce aflu în ea ori mă înfurie ori mă plictisește. Certuri de-ale papilor sau de-ale regilor, cu războaie și molime pe fiecare pagină. Bărbații cu toții buni de nimic și aproape nici o femeie — e atît de obositor. Și totuși adesea îmi pare ciudat că poate fi așa de plicticoasă, pentru că o mare parte din ea trebuie să fie numai născociri. Discursurile puse în gura eroilor, gîndurile și planurile lor — partea cea mai importantă a acestora trebuie să fie numai fantezie și doar în alte cărți, numai născocirile mă încîntă și mă desfată.

— Așadar, credeți că istoricii, zise domnișoara Tilney, dau greș în avînturile lor fanteziste ; ei se folosesc de imaginație fără să deștepte interesul. Îmi place istoria și sînt tare bucuroasă să aflu și adevărul și minciuna. În faptele principale, istoricii au izvoare de informații din povestiri și din mărturii care pot fi la fel de ipotetice, de-

duc eu, ca orice alt lucru care nu trece de fapt prin propria noastră observaţie ; cît despre puţinele podoabe despre care vorbiţi, nu sînt decît nişte ornamente care îmi plac ca atare. Dacă o cuvîntare e bine redactată o citesc cu plăcere,. de oricine ar fi fost făcută... şi, poate chiar cu şi mai mare p'ăcere, dacă este opera domnului Hume [1] sau a domnului Robertson [2], decît dacă ar fi cuvintele autentice ale unui Caractacus [3], Agricola [4] sau Alfred cel Mare [5].

— Vă place istoria !... La fel şi domnului Allen şi tatălui meu ; şi am doi fraţi cărora nu le displace. Atît de multe exemple în micul meu cerc de prieteni ! trebuie să ţin seamă de ele. Aşa că de-aici înainte n-am să-i mai socotesc pe istorici vrednici de milă. Dacă oamenilor le place să le citească operele e ceva, dar să-ţi dai atîta osteneala ca să umpli nişte tomuri atît de mari, în care, aşa cum credeam eu, nimeni nu se uită de bunăvoie, să trudeşti numai pentru a tortura băieţii şi fetele de şcoală, m-a uimit întotdeauna ca şi cum soarta lor ar fi o povară greu de purtat ; şi cu toate că ştiu că aşa trebuie şi că e necesar, adesea m-am mirat de curajul omului care poate să se aşeze la masa de lucru cu scopul de-a scrie aşa ceva.

— Că fetele şi băieţii de şcoală trebuiesc torturaţi, spuse Henry, e ceva ce nu poate fi tăgăduit de nici un om, cît de cît familiarizat cu condiţia umană într-un stat civilizat. Dar, în sprijinul celor mai distinşi istorici ai noştri, trebuie să recunosc că ei ar putea fi ofensaţi dacă ar şti că sînt bănuiţi că n-au ţeluri mai înalte ; şi că atît prin metoda lor cît şi prin stil sînt cu totul îndreptăţiţi să tortureze cititori de cea mai evoluată concepţie, ajunşi la o vîrstă matură. Folosesc verbul „a tortura" fiindcă am băgat de seamă că face parte din propriul dumneavoastră

[1] *David Hume* (1711—1776), filozof şi istoric englez.

[2] *William Robertson* (1723—1793), teolog şi istoric iluminist englez.

[3] *Caractacus*, căpetenie britanică. Luptă nouă ani împotriva romanilor, este capturat şi luat prizonier la Roma.

[4] *Agricola* (37—93 î.e.n.), general roman, socrul istoricului Tacit.

[5] *Alfred cel Mare* (849—901), rege anglo-saxon. Fondează Universitatea din Oxford.

vocabular, în loc de verbul „a instrui", presupunînd că în momentul de față sînt considerate drept sinonime.

— Mă socotiți o ignorantă fiindcă spun că instrucția e o tortură ; dar dacă ați fi fost tot atît de obișnuit ca mine să-i auziți pe bieții copilași învățînd primele litere și apoi învățînd să silabisească, dacă i-ați fi văzut cît sînt de nătîngi după o dimineață întreagă de buchiseală și cît de obosită e biata maică-mea la sfîrșitul dimineții, așa cum mi se întîmplă să văd aproape în fiecare zi acasă, ați admite atunci că *a tortura* și *a instrui* pot fi folosite uneori drept sinonime.

— Foarte probabil. Dar istoricii nu pot fi trași la răspundere pentru greutatea de-a învăța să citești ; și chiar și dumneavoastră, care în general nu păreți a fi o adeptă a metodelor foarte severe și foarte stricte, ați putea fi pusă în situația de a recunoaște că merită cu vîrf și îndesat să fii torturat doi-trei ani din viață ca apoi să poți fi în stare să citești tot restul ei. Ia gîndiți-vă — dacă cititorul n-ar fi fost învățat, doamna Radcliffe ar fi scris în van — sau poate n-ar fi scris deloc.

Catherine fu de acord — și cu un elogiu foarte cald din partea ei la adresa meritelor acelei doamne, închise discuția. Frații Tilney au pornit să discute despre altceva în care ea n-avea nimic de spus. Cercetau regiunea cu ochii unor oameni obișnuiți să deseneze și își spuneau părerile ca niște cunoscători încercați, dacă priveliștile acelea sînt în stare să slujească drept modele în pictură. În acea privință Catherine era novice. Nu știa nimic despre desen... nimic despre gust... și îi asculta cu o atenție din care nu se alese cu cine știe ce, pentru că vorbeau în formule care nu-i sugerau aproape nimic. Puținul pe care-l putea totuși înțelege părea să contrazică cele cîteva noțiuni pe care le căpătase ea în materie, mai demult. Părea ca și cum o priveliște frumoasă nu trebuie luată neapărat numai de pe vîrful unei coline înalte, după cum nici cerul senin nu poate fi întotdeauna dovada unei zile frumoase. Îi era o rușine cumplită de ignoranța ei. O rușine nelalocul ei. Oamenii trebuie să ignoreze lucrurile pe care le îndrăgesc. A veni cu un spirit bine informat, înseamnă a veni cu nepriceperea de a mulțumi vanitatea

celorlalți, lucru de care un om cu scaun la cap va căuta întotdeauna să se ferească. Mai ales o femeie, dacă are nenorocul de a le ști pe toate, trebuie să ascundă cît poate mai bine ceea ce știe.

Avantajele ignoranței la o fată frumoasă au fost mai demult arătate de condeiul magistral al unei surori într-ale scrisului, și la cele spuse de ea am să mai adaug doar dintr-un simț de dreptate pentru bărbați, că, deși cei mai mulți și mai ușurateci dintre ei cred că tîmpenia femeilor le sporește farmecele firești, există și o parte prea inteligentă și prea bine instruită care dorește ca femeia să aibă ceva mai mult decît ignoranță. Dar Catherine nu știa de ce avantaje se bucură... nu știa că o fată frumoasă, cu inima simțitoare și cu o minte foarte neștiutoare era cu neputință să nu reușească să atragă pe un tînăr deștept, afară doar dacă împrejurările îi stau anume împotrivă. În situația de față, ea își mărturisi și-și deplînse neștiința ; și declară c-ar fi gata să dea orice de pe lume ca să fie în stare să deseneze ; și numaidecît urmă o prelegere asupra pitorescului, în care explicațiile lui erau atît de limpezi încît ea începu curînd să vadă frumosul în orice lucru admirat de dînsul și atenția ei era atît de sinceră încît el a fost foarte mulțumit de dînsa că era înzestrată cu atît de mult gust. A vorbit de prim-planuri, cîmpuri vizuale apropiate și depărtate... perspective, paravane laterale... lumini și umbre... și Catherine era o școlăriță atît de înzestrată, încît, deîndată ce-au ajuns pe vîrful colinei Beechen, cu de la sine putere a înlăturat întregul oraș Bath, ca nevrednic să facă parte dintr-un peisaj. Încîntat de evoluția ei, temîndu-se să n-o ostenească dîndu-i prea multă învățătură dintr-o dată, Henry a făcut în așa fel încît discuția să se închidă ; și printr-o trecere nesimțită de la o bucată de stîncă și stejarul uscat pe care îl așezase lîngă vîrful stîncii, la stejari în general, la codri, la îngrădirea lor, la moșiile întinse apoi la moșiile coroanei și la guvern, în scurt timp ajunse la treburile politice ; de la treburile politice nu mai era decît un pas, simplu și ușor, pînă la tăcere. Tăcerii generale, care urmă scurtei sale expuneri asupra stării în

care se afla națiunea, îi puse capăt Catherine, care, cu un glas oarecum solemn, rosti cuvintele următoare :

— Am auzit că în curînd ceva grozav de scandalos are să iasă la iveală la Londra.

Domnișoara Tilney, căreia i se adresase mai ales, fu înfiorată și exclamă repede :

— Într-adevăr ? Și de ce natură ?

— Asta nu știu și nu știu nici cine-i făptașul. Am auzit doar că trebuie să fie ceva cu mult mai groaznic decît toate cele pe care le știm.

— Doamne Dumnezeule !... Unde ați putut auzi asemenea lucruri ?

— O bună prietenă de-a mea are descris totul într-o scrisoare primită ieri din Londra. Se pare că va fi neobișnuit de îngrozitor. Mă aștept la un omor sau ceva asemănător.

— Vorbiți cu o liniște uimitoare despre asemenea lucruri ! Dar nădăjduiesc că poveștile relatate de prietena dumneavoastră au fost exagerate ; ...și dacă asemenea uneltire e știută dinainte, fără îndoială că guvernul va lua măsuri corespunzătoare ca să i se împiedice săvîrșirea.

— Guvernul, făcu Henry străduindu-se să nu zîmbească, nici nu dorește și nici nu îndrăznește să se amestece în asemenea socoteli. Trebuie să fie vorba de asasinate ; și guvernului puțin îi pasă de cîte ar putea fi.

Tinerele noastre holbară ochii. El rîse și adăugă :

— Ei bine, oare să vă fac eu să vă înțelegeți, sau să vă las să vă descurcați cum veți putea ? Nu... am să fiu nobil. Am să vă dovedesc că sînt bărbat nu numai prin bunătatea sufletească ci și prin judecata mea limpede. Nu-i pot suferi pe confrații mei cărora le e silă să coboare pînă la înțelegerea domniilor voastre. Poate că aptitudinile femeilor nu sînt nici rezistente și nici subtile — nici puternice, nici profunde. Poate că le lipsește spiritul de observație, discernămîntul, judecata, pasiunea, geniul și rațiunea.

— Domnișoară Morland, nu luați în seamă ceea ce spune ; dar aveți bunătatea și mă lămuriți în privința acelei îngrozitoare răscoale.

— Răscoală ?... Ce răscoală ?

— Dragă Eleanor, răscoală e doar în capul tău. Neînțelegerea e pur și simplu scandaloasă. Domnișoara Morland n-a vorbit despre nimic atît de îngrozitor ca noua publicație care va fi dată la iveală peste puțin timp, în trei volume, mărimea unul pe doisprezece, de cîte două sute șaptezeci și șase de pagini fiecare, cu o vinietă la primul volum, înfățișînd două pietre de mormînt și un felinar — înțelegi? — Și dumneavoastră, domnișoară Morland — vedeți că prostuța mea surioară a înțeles pe dos toate explicațiile dumneavoastră atît de clare. Ați vorbit de niște grozăvii așteptate la Londra — și în loc să-și închipuie numaidecît, așa cum ar fi făcut orice om cu cap, că asemenea cuvinte nu se puteau referi decît la niște colecții de cărți lansate pe piață pentru împrumut, ea și-a făurit în minte cît ai clipi o gloată de vreo trei mii de bărbați adunați în piața Sfîntul George; Banca Angliei atacată, Turnul Londrei amenințat, străzile capitalei inundate de sînge, un detașament al Regimentului doisprezece Cavalerie Ușoară (în care națiunea și-a pus toată speranța) chemat grabnic din Northhampton ca să înăbușe răscoala iar bravul căpitan Frederick Tilney, chiar în clipa în care era gata să atace cu toată puterea în fruntea trupelor sale, e doborît de pe cal de-o cărămidă aruncată de la o fereastră de sus. Iertați-o că e atît de nătîngă. Spaimele surorii s-au adăugat la slăbiciunile femeii; dar, în general, nici vorbă să fie naivă.

Catherine părea gravă.

— Și-acum, Henry, zise domnișoara Tilney, că m-ai făcut să te înțeleg, ai putea la fel de bine s-o faci pe domnișoara Morland să te înțeleagă și ea numai dacă n-ai de gînd s-o lași să te creadă îngrozitor de mojic cu sora ta și-o brută nemaipomenită în părerile tale despre femei. Domnișoara Morland nu-i deprinsă cu felul tău ciudat de-a fi.

— Voi fi grozav de fericit dac-am s-o fac să mă cunoască mai bine.

— Fără îndoială. Dar asta nu-i o explicație pentru cele petrecute acum.

— Ce trebuie să fac?

— Știi tu ce-ar trebui să faci. Să-ți lămurești cît poți mai bine felul tău de a fi, aici, de față cu ea. Să-i spui că ai păreri extraordinare despre înțelegerea femeilor.

— Domnișoară Morland, am păreri extraordinare despre toate femeile din lume — și mai ales despre cele — oricum ar fi ele — în tovărășia cărora se întîmplă să mă aflu.

— Asta nu-i destul, fii mai serios.

— Domnișoară Morland, nimeni nu poate avea păreri mai frumoase despre femei decît mine. După părerea mea, natura le-a înzestrat cu atît de multe lucruri încît ele niciodată nu găsesc de cuviință să se slujească decît de jumătate din darurile lor.

— N-avem să obținem nimic serios de la el acum, domnișoară Morland. Astăzi nu-i serios. Dar vă încredințez că trebuie să fie cu desăvîrșire de neînțeles dacă poate părea că spune un lucru nedrept despre vreo femeie sau unul nedelicat despre mine.

Pentru Catherine n-a fost deloc greu să creadă că Henry Tilney nu putea să greșească. Purtarea lui putea uneori să surprindă, dar intențiile lui totdeauna trebuiau să-i fie îndreptățite ; și era gata să admire și ceea ce înțelegea și ceea ce nu înțelegea. Plimbarea a fost încîntătoare și, cu toate că s-a terminat cam prea repede, sfîrșitul ei a fost și el încîntător ; prietenii ei au însoțit-o pînă în casă și domnișoara Tilney, înainte de-a se despărți, adresîndu-se într-o formă politicoasă atît doamnei Allen cît și Catherinei, solicită să i se acorde plăcerea de a o avea pe Catherine cu ei la cină peste două zile. Nici o piedică nu se ivi din partea doamnei Allen, cît despre Catherine, cu greu își putea ascunde prisosul de bucurie.

Dimineața trecuse atît de fermecător, încît i-a alungat din suflet toată prietenia și afecțiunea firească, de vreme ce cît a ținut plimbarea nici măcar un gînd nu i-a venit în minte despre Isabella și James. După plecarea fraților Tilney, Catherine se întoarse din nou cu gîndul la prietena ei dar pentru puțină vreme și cam fără efect; doamna Allen n-avea nici o știre care să-i fi putut potoli curiozitatea ; n-auzise nimic despre nici unul dintre ei. Totuși, către sfîrșitul dimineții, avînd prilejul să umble

după o bucată de panglică de care nu se putea lipsi și care trebuia cumpărată fără nici o clipă de zăbavă, eroina noastră a ieșit în oraș și în strada Bond dădu peste a doua domnișoară Thorpe, mergînd agale și fără rost către imobilul Edgar, între două fete dulci cum nu mai sînt altele în lume, care-i fuseseră prietenele ei scumpe toată dimineața aceea. De la ea află numaidecît că escapada de la Clifton avusese loc.

— Au plecat la opt dimineață, spuse domnișoara Anne, și pot să-ți spun cu siguranță că n-am de ce să le invidiez excursia. Cred că dumneata și cu mine am făcut tare bine că ne-am ferit de bucluc — trebuie să fi fost cel mai plictisitor lucru din lume, pentru că la vremea asta a anului nu-i nici țipenie de om la Clifton. Bell s-a dus cu fratele dumitale, iar John a luat în trăsură pe Maria.

Catherine mărturisi cît de bine-i părea, auzind că lucrurile s-au aranjat astfel.

— A, da! continuă cealaltă, Maria a plecat. Era ca nebună de bucurie că se duce. Își închipuia că va fi ceva încîntător. Nu pot spune că mă potrivesc în gusturi cu ea și, în ceea ce mă privește, eram de la început hotărîtă să nu mă duc, chiar dacă m-ar fi silit din toate puterile.

Catherine, îndoindu-se întrucîtva de cele spuse, nu se putu opri să nu răspundă :

— Ce bine-ar fi fost să te fi dus și dumneata. Păcat că nu v-ați dus toate trei.

— Mulțumesc, dar mie mi-a fost cu totul indiferent. De fapt n-am vrut să mă duc cu nici un chip. Tocmai asta le spuneam Sophiei și Emilyei cînd ne-ai ajuns dumneata din urmă.

Totuși Catherine nu era convinsă ; dar încîntată că Anne se bucura de prietenia unei Sophii și a unei Emily ca s-o mîngîie, își luă rămas bun aproape liniștită și se întoarse acasă mulțumită că plimbarea lor nu fusese împiedicată de refuzul ei de-a merge cu dînșii și dorind din suflet ca petrecerea lor să fi fost atît de plăcută încît să nu le mai îngăduie nici lui James nici Isabellei să-i mai poarte pică din pricină că se împotrivise să se ducă cu ei.

CAPITOLUL XV

A DOUA ZI DIS-DE-DIMINEAȚĂ, un bilețel de la Isabella, cuprinzînd numai cuvinte pașnice și tandre, pe fiecare rînd, cerîndu-i fierbinte prietenei sale scumpe să se înfățișeze fără întîrziere, a zorit-o pe Catherine către imobilul Edgar, cît se poate de fericită că se află în siguranță și tare curioasă. Cele două domnișoare Thorpe mai tinere se aflau în camera de primire și cînd Anne s-a dus să-și cheme sora, Catherine a folosit prilejul ca s-o întrebe pe cealaltă de unele amănunte în privința plimbării lor de ieri.

Maria nici n-aștepta un prilej mai plăcut ca să vorbească de plimbarea lor și Catherine află numaidecît că fusese, în general, cel mai încîntător program din cîte sînt pe lume, că nimeni nu și-ar putea închipui cît a fost de fermecător și c-a fost cu mult mai încîntător decît și-ar putea închipui cineva. Cam astea au fost informațiile din primele cinci minute ; în următoarele cinci le dezvoltă pe aceleași mult mai în amănunt — cum că au mers cu trăsurile direct la hotelul York, că au mîncat puțină supă și au comandat cina cît mai devreme, apoi au plecat pe jos la Pavilionul Apelor, au gustat apa și au cheltuit cîțiva șilingi pe niște punguțe și cristale minerale ; de-acolo s-au dus să mănînce înghețată la o cofetărie și, pornind-o în grabă înapoi la hotel, au înghițit repede cina ca să nu-i prindă noaptea și apoi au avut o înapoiere minunată cu trăsura, numai că luna nu s-a ivit și a plouat puțin și calul domnului Morland era atît de ostenit încît de-abia au scos-o la capăt.

Catherine ascultă mulțumită pînă în adîncul inimii. Se pare că nu s-au mai gîndit deloc la castelul Blaise, iar cît despre rest n-avea de ce să-i pară rău nici măcar un pic. Știrile Mariei s-au încheiat cu o efuziune duioasă de părere de rău pentru sora ei Anne, despre care a spus că e furioasă foc, fiindcă fusese lăsată acasă.

— Nu o să mă ierte niciodată, sînt sigură ; dar, ce puteam face ? John a vrut să mă ia pe mine și a și jurat că nu vrea s-o ia pe dînsa cu trăsura, din pricină că are niște glezne așa de groase. Îmi vine a crede că nici luna

asta n-are să fie în toane bune, dar eu m-am hotărît să nu mă supăr pe ea ; un fleac ca ăsta nu mă scoate pe mine din sărite.

Tocmai atunci intră și Isabella în cameră cu pași foarte grăbiți și cu o căutătură atît de fericită și de importantă încît atrase atenția prietenei sale. Maria fu expediată afară fără nici un fel de protocol, după care Isabella, îmbrățișînd-o pe Catherine, începu astfel :

— Da, scumpa mea Catherine, așa e, într-adevăr ; puterea de pătrundere nu te-a înșelat... Vai ! Ce ochi nemaipomenit ai ! Vede prin toate.

Catherine răspunse doar cu o privire uimită și în desăvîrșită necunoștință de cauză.

— Ei, draga și dulcea mea prietenă, continuă cealaltă, vino-ți în fire... După cum bagi de seamă sînt îngrozitor de tulburată. Hai să ne așezăm și să vorbim în liniște. Așa, și zi, ai ghicit din clipa în care ai primit bilețelul de la mine ?... Făptură vicleană ce ești !... Vai, scumpa mea Catherine, tu, singura care-mi cunoști inima, poți înțelege fericirea mea de-acum. Fratele tău e cel mai încîntător bărbat. O, de-aș putea fi mai demnă de el !... Dar ce-au să spună minunații tăi părinți... Vai, Doamne ! Cînd mă gîndesc la ei sînt atît de tulburată !

Catherine începea să înțeleagă. Un gînd îi străfulgeră deodată prin minte ; și îmbujorîndu-se la față, cum era și firesc, de o emoție atît de neașteptată, strigă :

— Doamne, Dumnezeule ! Scumpa mea Isabella, ce vrei să spui ? Ești oare... ești chiar îndrăgostită de James ?

Această bănuială era foarte îndrăzneață ; totuși, află curînd că nu cuprindea decît pe jumătate faptul. Afecțiunea de care Catherine era învinuită că ar fi pîndit-o fără întrerupere în toate ocheadele și tertipurile Isabellei, primise în decursul excursiei de ieri mărturisirea încîntătoare a unei iubiri împărtășită deopotrivă. Sufletul și credința ei erau de-a pururi hărăzite lui James... Catherine nu mai ascultase niciodată ceva atît de interesant, minunat și îmbucurător. James și prietena ei logodiți ! Novice în asemenea privință, importanța faptului îi apărea negrăit de mare și îl considera ca pe unul dintre evenimentele acelea grandioase, a căror apariție în cursul obișnuit al vieții aproape

că nu ne e îngăduit să-l așteptăm. Nici nu-și putea exprima intensitatea sentimentelor ; totuși natura lor o mulțumi pe prietena ei. Fericirea de-a avea o soră a fost cea dintîi pornire a lor și drăguțele noastre domnișoare s-au cuprins în brațe și au vărsat lacrimi de fericire.

Totuși, bucurîndu-se așa cum Catherine din suflet se bucura de perspectiva acelei uniri, trebuie să mărturisim că Isabella o întrecea cu mult în anticipările ei afectuoase :

— Ai să-mi fii infinit mai scumpă, Catherine a mea, decît Anne sau Maria ; presimt că am să fiu legată cu mult mai tare de scumpa familie Morland decît de propria mea familie.

Asemenea culme a prieteniei era mai presus de Catherine.

— Semeni atît de bine cu scumpul tău frate, continuă Isabella, încît din primul moment cînd te-am văzut m-am îndrăgostit ca o nebună de tine. Dar așa se întîmplă întotdeauna cu mine ; prima clipă decide totul. Din prima zi cînd Morland a venit la noi, de Crăciun — chiar din prima clipă cînd l-am zărit — inima mi s-a topit definitiv. Îmi aduc aminte ca acum, eram îmbrăcată cu rochia mea cea galbenă, cu părul împletit în cosițe ; și cînd am coborît în salon și John mi l-a prezentat, mi s-a părut că nu mai văzusem niciodată un bărbat atît de frumos.

Aici Catherine recunoscu în taină puterea dragostei ; fiindcă deși își iubea foarte mult fratele și îi recunoștea toate meritele, niciodată în toată viața ei nu l-a socotit a fi frumos.

— Îmi aduc aminte că în seara aceea domnișoara Andrews lua ceaiul cu noi și purta o rochie de mătase cafeniu-roșcată ; și arăta atît de bine încît am crezut că fratele tău se va îndrăgosti neapărat de ea. Toată noaptea n-am putut să dorm o clipă, gîndindu-mă la asta. Vai ! Catherine, cît de multe nopți nedormite am avut din pricina fratelui tău !... N-aș vrea să suferi nici pe jumătate cît am suferit eu. Am slăbit de te cuprindea jalea, știu ; dar n-am să te supun chinurilor, descriindu-ți spaimele mele ; le-ai văzut tu destul ! Simt că m-am trădat pe veci ; ... nu mi-am ținut gura vorbind despre chemarea

mea pentru biserică! Dar am fost totdeauna sigură că taina mea e bine ferită de *tine*.

Catherine simțea că nimic n-ar fi putut fi mai bine ferit, dar fiindu-i rușine de ignoranța ei, la care nimeni nu s-ar fi putut aștepta, n-a mai îndrăznit să tăgăduiască, nici să refuze de a recunoaște că are un ochi atît de pătrunzător și o simpatie afectuoasă, așa cum îi plăcea Isabellei să creadă. Fratele ei, constată ea, se pregătea să plece în cea mai mare grabă la Fullerton, ca să comunice noutatea și să ceară consimțămîntul și lucrul ăsta era izvorul unei oarecare neliniști pentru sufletul Isabellei. Catherine s-a străduit s-o încredințeze, cum era dealtfel chiar ea încredințată, că tatăl și măicuța ei nu se vor împotrivi niciodată năzuințelor fiului lor.

— E cu neputință, să se găsească părinți mai buni și mai dornici de fericirea copiilor lor; n-am nici o îndoială că vor consimți numaidecît.

— Și Morland spune întocmai același lucru, răspunse Isabella; și totuși nu îndrăznesc să mă aștept la așa ceva; zestrea mea e atît de mică; n-au să consimtă niciodată cu asemenea avere. Fratele tău, care se poate căsători cu orișicine, vrea!

Aici Catherine recunoscu din nou puterea dragostei.

— Isabella, tu ești într-adevăr prea modestă. Deosebirile de zestre nu pot avea nici o însemnătate.

— Vai! Scumpa mea Catherine! În inima ta generoasă știu că ele nu pot avea nici o însemnătate; dar nu trebuie să ne așteptăm la asemenea dezinteresare de la toți. Cît despre mine, sînt sigură că n-aș avea altă dorință decît ca situațiile noastre să fie inversate. Dacă aș dispune de milioane, dacă aș fi stăpîna întregii lumi, tot fratele tău ar fi unicul meu ales.

Un sentiment atît de încîntător, prețios nu numai prin seriozitate dar și prin noutatea lui, îi deșteptă Catherinei cele mai plăcute amintiri, ale tuturor eroinelor pe care le cunoștea dînsa; și s-a gîndit că prietena ei n-a arătat niciodată mai drăgălașă decît atunci cînd a rostit măreața idee...

— Sînt sigură că vor fi de acord, repeta ea întruna. Sînt sigură că vor rămîne încîntați de tine.

— Cît despre mine, spuse Isabella, năzuințele mele sînt atît de modeste, încît și cel mai mic venit mi-ar fi de-ajuns. Cînd oamenii sînt cu adevărat legați unul de altul, sărăcia însăși e o avere ; detest grandoarea ; nu m-aș stabili în Londra pentru nimic în lume. O căsuță într-un sat retras ar fi o adevărată minune. Sînt cîteva vile mici, încîntătoare, pe lîngă Richmond.

— Richmond ! exclamă Catherine. Trebuie să te fixezi lîngă Fullerton. Trebuie să fii lîngă noi.

— Sînt sigură că aș fi nenorocită dacă n-am fi lîngă voi. De-ar fi să fiu doar lîngă tine, și aș fi mulțumită. Dar vorbim de prisos ! N-am să-mi mai îngădui să mă gîndesc la asemenea lucruri pînă ce nu primim răspunsul tatălui tău. Morland spune că dacă îl trimite diseară la Salisbury îl putem avea mîine... Mîine !... Știu că n-am să am deloc curajul să deschid scrisoarea. Știu că asta va însemna moartea mea.

După ce-și exprimă această convingere, Isabella rămase dusă pe gînduri iar cînd a deschis din nou gura, a făcut-o doar ca să se hotărască în privința calității materialului rochiei de mireasă.

Sfatul lor a fost întrerupt chiar de tînărul îndrăgostit, care, îngrijorat, a venit să-și depună oftatul de despărțire înainte de a porni spre Wiltshire. Catherine dorea să-l felicite, dar nu știa ce să spună și elocvența ei se mulțumi să rămînă doar în priviri. Din ele, totuși, cele cinci părți de cuvînt țîșneau atît de elocvent încît James le-a putut potrivi cu ușurință. Nerăbdător să ajungă repede acasă pentru ca speranțele sale să se împlinească, despărțirea nu fu lungă și ar fi fost încă și mai scurtă de n-ar fi fost atît de des oprit de stăruitoarele și fierbinții rugăminți ale scumpei lui iubite ca să plece mai repede. Cel puțin de două ori fusese întors de la ușă de rîvna ei de a-l vedea mai repede plecat.

— Ei nu, Morland, trebuie să te dau afară pe ușă. Gîndește-te numai cît drum ai de făcut. Nu pot suferi să te văd zăbovind așa. Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai pierde vremea. Hai, pleacă, pleacă... vreau să pleci numaidecît.

Cele două prietene, cu inimile mai contopite acum ca niciodată, nu s-au mai despărțit toată ziua ; și ceasurile s-au scurs petrecute în fericire ca între surori. Doamnei Thorpe și fiului ei, care luaseră cunoștință de toate în amănunt și cărora părea că nu le lipsea decît consimțămîntul domnului Morland ca să considere logodna Isabellei drept cea mai fericită împrejurare ce s-ar fi putut imagina pentru familia lor, li se îngăduiră să-și alăture sfaturile și să-și adauge cota respectivă de priviri semnificative și de cuvinte misterioase, în așa fel încît curiozitatea aţîțată a surorilor mai mici și neprivilegiate să crească pînă la ultima limită. Pentru sentimentele curate ale Catherinei, asemenea fel ciudat de reținere nu-i păru c-ar fi o dovadă de generozitate, nici c-ar fi de luat în serios ; și aproape c-ar fi fost gata să-i sublinieze asprimea dacă neseriozitatea unei asemenea atitudini ar fi însemnat mai puțin pentru prietena lor ; ...dar Anne și Maria s-au liniștit curînd datorită exclamațiilor lor perspicace : „am înțeles eu !“ și seara a trecut într-un fel de dispută a agerimii, o desfășurare de iscusință familială : de-o parte misterul unui secret simulat, de cealaltă parte, vaga descoperire a acelui secret, ambele părți fiind deopotrivă de agere.

A doua zi, Catherine stătu din nou cu prietena ei străduindu-se să o sprijine sufletește și să petreacă într-un chip plăcut ceasurile cele multe și plictisitoare pînă la primirea scrisorii ; un efort necesar, căci, cu cît timpul acestei așteptări îndreptățite trecea, cu atît mai tare deznădăjduia Isabella, iar înainte de sosirea scrisorii căzuse într-o stare de adevărată disperare. Dar cînd, în sfîrșit, a sosit, unde mai putea fi vorba de disperare ?

„N-am întîmpinat nici o greutate în obținerea consimțămîntului bunilor mei părinți și mi s-a făgăduit că vor face tot ce le stă în putință ca să-mi dea sprijinul pentru fericirea mea“, au fost primele trei rînduri și într-o clipă totul se prefăcu într-o fericire deplină și statornică. Într-o clipă o strălucire plină de lumină s-a revărsat asupra întregii făpturi a Isabellei, toată grija și neliniștea părură că s-au topit, starea ei sufletească s-a înviorat prea tare ca să se mai poată stăpîni și, fără nici o șovăire, a strigat că-i cea mai fericită dintre toți muritorii.

Doamna Thorpe, cu lacrimi de bucurie, își îmbrățișa fiica, fiul, pe Catherine, pe musafirii ei, și-ar fi putut îmbrățișa cu plăcere jumătate din locuitorii orașului Bath. Sufletul ei era plin cu vîrf și îndesat de duioșie. La fiecare cuvînt o auzeai „dragă John", „dragă Catherine"... și apoi „dragă Anne și dragă Maria" căci trebuiau și ele făcute numaidecît părtașe ale fericirii lor ; și cîte două „dragă" dintr-o dată înaintea numelui Isabellei nu erau decît ceea ce binemerita acum asemenea copilă, draga de ea. Nici chiar John nu era mai zgîrcit cu bucuria. Nu numai că-l onora pe domnul Morland cu laude grozave, ca fiind unul dintre cei mai „faini indivizi din lume", dar debita multe calificative de cinstire la adresa lui, jurîndu-se că-i așa.

Scrisoarea, de unde se revărsa toată această fericire, era scurtă, cuprinzînd doar puține rînduri pe lîngă asigurarea succesului obținut ; și fiecare amănunt a fost lăsat în suspensie pînă ce James va putea din nou să scrie. În privința amănuntelor, Isabella își putea îngădui să aștepte, deoarece indispensabilul era cuprins în făgăduința domnului Morland ; reputația lui stătea drept chezășie că totul va decurge simplu și ușor ; și prin ce mijloace anume venitul lor se va înfiripa, dacă de exemplu le va fi cedată vreo proprietate agricolă sau dacă niște bani vor fi plasați pe numele lor, toate acestea erau niște chestiuni care nu deșteptau nici un fel de îngrijorare spiritului ei dezinteresat. Știa atît cît să se simtă sigură de o căsătorie grabnică și vrednică de respect ; și, în închipuirea ei, trecu repede în revistă toate fericirile ce dăduseră peste ea. Se văzu la capătul cîtorva săptămîni : își închipuia privirile stăruitoare și admirația noilor cunoștințe de la Fullerton, invidia tuturor vechilor prietene apreciate din Putney, se văzu cu o trăsură pusă la dispoziția ei, cu un nume nou pe cărțile de vizită și cu o strălucită colecție de inele pe degete.

Cînd cele conținute în scrisoare fură confirmate, John Thorpe, care nu aștepta decît sosirea confirmării ca să-și înceapă călătoria la Londra, se pregăti de plecare.

— Ei bine, domnișoară Morland, îi spuse el, găsind-o singură în salon, am venit să-mi iau rămas bun de la dumneata. Catherine îi ură drum bun. Fără să pară că a

auzit-o, el se îndreptă spre fereastră, se foi încolo și încoace îngînînd o melodie și păru dus cu totul pe gînduri.

— N-o să ajungi tîrziu la Devizes ? întrebă Catherine. El nu răspunse ; dar după un minut de tăcere izbucni :

— Strașnic lucru căsătoria asta plănuită, pe cinstea mea ! Ingenioasă idee au avut Morland și Belle. Ce zici de asta, domnișoară Morland ? *Eu* zic că nu-i o socoteală proastă.

— Sînt sigură că e una foarte bună.

— Chiar așa ? Frumos lucru, zău așa ! Mă bucur că nu ești dușmana căsătoriei. Ai auzit vreodată cîntecul acela vechi : „Mersul la o căsătorie, aduce alta pe tipsie ?“ Sper că vei veni la căsătoria Bellei.

— Da ; i-am făgăduit surorii dumitale să fiu alături de ea, dacă va fi cu putință.

— Și-atunci, știi ceva ? frămîntîndu-se în loc și silindu-se să rîdă prostește, ascultă, atunci am putea încerca și noi cît e de adevărat ce spune cîntecul acela vechi.

— Da ?... dar eu nu cînt niciodată. Așa că îți doresc drum bun. Eu iau cina astăzi cu domnișoara Tilney și trebuie să plec chiar acum acasă.

— Ei ! De ce asemenea grabă nemaipomenită ? Cine știe cînd vom putea fi împreună ?... Nu, că doar am să mă întorc din nou cam peste două săptămîni, dar are să-mi pară două săptămîni al dracului de lungi.

— Atunci de ce pleci pentru atît de mult timp ? întrebă Catherine, găsind că el aștepta o întrebare de la ea.

— Drăguț din partea dumitale, totuși — drăguț și cu bunăvoință — n-am să uit prea repede — dar știi că ești mai bună la suflet și cu totul altfel, decît orice vietate din lume, după cîte văd. Ai o grămadă înspăimîntătoare de suflet bun și nu-i numai suflet bun, dar ai așa de multe, așa de multe altele. Și apoi dumneata ai atîta..., pe cinstea mea, nu mai știu pe altcineva ca dumneata.

— O, Doamne ! Dar ca mine e o mulțime de lume, cred, și poate cu mult mai bună. Cu bine, domnule.

— Dar, uite ce e, domnișoară Morland, am să vin la Fullerton curînd de tot ca să-mi prezint omagiile mele respectuoase, dacă îți face plăcere.

— Te rog să vii... mama și tata vor fi foarte bucuroși să te cunoască.

— Și sper..., da, sper, domnișoară Morland, că nici *dumitale* n-are să-ți pară rău să mă vezi.

— O, Doamne, nicidecum. De foarte puțină lume îmi pare rău s-o văd. Musafirii sînt totdeauna un prilej de veselie.

— La fel gîndesc și eu. Nu-mi trebuie decît puțini prieteni dar veseli ; să am în jurul meu doar ființele pe care le iubesc, să fiu acolo unde-mi place și cu cine îmi place și restul ducă-se dracului, așa spun eu. Și sînt bucuros din toată inima să te aud și pe dumneata spunînd la fel. Dealtfel am impresia, domnișoară Morland, că dumneata și cu mine gîndim aproape la fel în cele mai multe privințe.

— Poate că da ; dar la asta nu m-am gîndit niciodată. Iar cît despre *cele mai multe privințe*, ca să spun drept, nu prea știu multe cu care să-mi fi bătut capul.

— Pe legea mea, nici eu nu știu ! Nu-i felul meu să-mi frămînt creierii cu ceea ce nu mă privește. Părerea mea despre lucruri e destul de simplă. Să am doar fata care-mi place, zic eu, și-o casă liniștită s-o duc pe umeri, și ce-mi pasă mie de rest ? Averea nu înseamnă nimic. Sînt sigur pe un venit bun, al meu propriu ; și dacă ea n-are nici un ban, cu atît mai bine.

— Foarte drept. Sînt de părerea dumitale în asemenea privință. Dacă unul are avere multă, nu e nevoie să aibă și celălalt. N-are importanță care din doi o are, numai să fie destulă. Urăsc părerea unora că o avere mare trebuie să caute alta la fel. Și găsesc că-i cel mai netrebnic lucru din viață să te căsătorești pentru bani. Cu bine, domnule. Vom fi foarte bucuroși să te vedem la Fullerton, oricînd îți convine. Și plecă. Cu toată purtarea-i curtenitoare, John Thorpe nu putea s-o mai oprească din drum. Împărtășindu-i asemenea noutăți și pregătind-o pentru o asemenea vizită, plecarea ei nu mai putea fi amînată de nici o piedică pe care i-ar fi putut-o pune în cale ; iar ea se depărtă grăbită, lăsîndu-l cu conștiința mulțumită de dibăcia lui grozavă și de îndemnurile ei de netăgăduit.

Emoția pe care o încercase Catherine cînd află de logodna fratelui ei o făcuse să creadă că și domnul și doamna Allen vor fi cuprinși de o emoție destul de puternică cînd le va comunica fericitul eveniment. Cît de mare îi fu dezamăgirea ! Evenimentul important, care le fu adus la cunoștință cu multe vorbe bine ticluite, fusese prevăzut de ei amîndoi chiar de la sosirea fratelui ei ; și tot ceea ce au simțit cu acel prilej se cristaliză într-o urare de fericire, însoțită de o remarcă din partea domnului, în care proslăvea frumusețea Isabellei, și una din partea doamnei în privința marii fericiri ce i-a căzut fetei pe cap. Pentru Catherine asta însemna o indiferență de neînchipuit. Totuși, dezvăluirea marelui secret cum că James fusese la Fullerton cu o zi înainte provocă oarecare tulburare în făptura doamnei Allen. Nu putu să ia cunoștință de evenimentul acela cu un calm desăvîrșit ; în repetate rînduri regretă nevoia acestei taine, că ar fi dorit să-i fi știut dinainte intențiile, c-ar fi vrut să-l fi văzut înainte de plecare, întrucît e sigur că l-ar fi necăjit cu rugămintea de a transmite cele mai sincere salutări părinților săi și cele mai calde complimente tuturor membrilor familiei Skinner.

CAPITOLUL XVI

CATHERINE SE AȘTEPTASE la o plăcere copleșitor de mare cu prilejul vizitei sale în strada Milsom așa încît dezamăgirea îi fu inevitabilă. Și, cu toate că fusese primită cît se poate de politicos de generalul Tilney și întîmpinată prietenos de fiica lui, cu toate că Henry era acasă și nu se mai afla nimeni în afară de ei, cînd s-a întors acasă și-a dat seama, fără să-și piardă ceasuri întregi în disecarea sentimentelor sale, că se dusese la această întrevedere pregătită pentru o fericire peste care n-a dat. În loc să vadă că legăturile de prietenie cu domnișoara Tilney s-au strîns, după ce petrecuseră o zi împreună, domnia sa nu părea nici măcar la fel de intimă ca înainte ; în loc să-l vadă pe Henry Tilney într-o lumină mai avantajoasă ca niciodată, în tihna unei reuniuni de familie, el nu

vorbise niciodată mai puțin ca acum și niciciînd nu fusese atît de puțin plăcut ; și, cu toată politețea tatălui față de dînsa, cu toate mulțumirile, invitațiile și complimentele sale, se simți ușurată cînd se despărți de dînsul. Se tot frămînta ca să-și poată explica toate acestea. Nu putea fi greșeala generalului Tilney. Că era foarte plăcut, și prietenos, și în general un om foarte încîntător, nu mai rămînea nici o îndoială, de vreme ce era înalt și arătos și încă și tatăl lui Henry. *El* nu putea fi tras la răspundere pentru că nu erau copiii lui în bună dispoziție sau pentru că ea nu simțea nici o plăcere în prezența lui. Primul caz, spera ea, a fost doar o întîmplare, însă pe-al doilea nu-l putea atribui decît propriei sale prostii. Isabella, auzind amănuntele vizitei, îi dădu o altă explicație :

„N-a fost decît mîndrie, mîndrie, îngîmfare nesuferită și mîndrie. De multă vreme bănuia ea că familia aceea e foarte trufașă și faptul de față îi întărește bănuiala. Asemenea purtare insolentă, ca cea a domnișoarei Tilney, nu s-a mai pomenit de cînd e ea pe lume ! Să nu facă onorurile casei cu obișnuita bună creștere !... Să se poarte cu musafirii ei cu asemenea aroganță !... Aproape să nu-i vorbească !"

— Dar n-a fost chiar atît de rău, Isabella ; n-a fost nici urmă de aroganță. Domnișoara Tilney s-a purtat foarte politicos.

— Ah ! n-o apăra ! Și-apoi fratele ei, care părea atît de atașat de tine ! Doamne, Doamne ! Știi tu, sentimentele unora sînt de neînțeles. Și-așa, va să zică, abia de s-a uitat la tine ?

— Nu am spus asta ; dar nu părea prea bine dispus.

— Ce vrednic de dispreț ! Din toate lucrurile cîte sînt pe lume, cel mai tare urăsc nestatornicia. Te implor, scumpa mea Catherine, să nu te mai gîndești deloc la el ; într-adevăr e nevrednic de tine.

— Nevrednic ! Dar nici măcar nu presupun că s-ar fi gîndit vreodată la mine.

— Tocmai asta spun și eu ; el nu se gîndește deloc la tine... Asemenea nestatornicie ! Vai ! Cît e de deosebit de fratele tău și de-al meu ! Eu sincer cred că John are un suflet cît nu se poate mai statornic !

— Cît despre generalul Tilney, te asigur că nimeni nu s-ar putea purta cu mine cu mai multă politeţe şi atenţie ; părea că n-are altă grijă decît să mă înveselească şi să mă facă fericită.

— Vai ! De el nu ştiu nimic de rău ; nici nu-l bănuiesc c-ar fi mîndru. Cred că-i un bărbat foarte distins. John are păreri foarte bune despre el şi părerile lui John...

— Am să văd cum au să se poarte cu mine diseară ; ne întîlnim cu ei la Cazinou.

— Şi trebuie să vin şi eu ?

— Nu ? Credeam că aşa ne înţelesesem.

— Ei bine, de vreme ce ţii atît de mult la asta, nu pot să te refuz. Dar să nu stărui să fiu foarte bine dispusă, pentru că inima mea, doar ştii, e la patruzeci de mile depărtare de-aici. Cît despre dans, nici să nu-mi pomeneşti, te rog ; *aşa ceva* e înafară de orice discuţie. Charles Hodges are să mă plictisească de moarte ; dar am să i-o tai foarte scurt. Unu la zece că ghiceşte pricina şi tocmai aşa ceva doresc să evit ; aşa că am să stărui să-şi păstreze presupunerile numai pentru el.

Părerea Isabellei despre familia Tilney n-a avut nici un fel de înrîurire asupra prietenei sale ; Catherine era încredinţată că nu fusese vorba de insolenţă nici în purtarea fratelui şi nici în cea a sorei ; şi nici nu dădea crezare faptului că ar fi vorba de o oarecare mîndrie în sufletele lor. Seara îi răsplăti încrederea în firea lor ; fu întîmpinată de ea cu aceeaşi bunătate prietenească, iar de el cu aceeaşi atenţie ca mai înainte. Domnişoara Tilney îşi dădu toată silinţa să stea lîngă ea şi Henry o pofti la dans.

Deoarece auzise cu o zi mai înainte în strada Milsom că fratele lor mai mare, căpitanul Tilney, era aşteptat să sosească aproape din clipă în clipă, Catherine nu-şi mai găsea locul să afle numele unui tînăr foarte distins şi elegant, pe care nu-l mai văzuse pînă atunci şi care acum se vedea că face parte din grupul lor. Ea se uită la el plină de admiraţie, ba chiar bănui c-ar fi cu putinţă ca unii să-l fi socotit pe el mai reuşit decît pe fratele său, cu toate că în ochii ei părea mai îngîmfat şi mai puţin simpatic. Gustul şi manierele sale erau, hotărît lucru, inferioare, fiindcă auzise chiar cu urechile ei nu numai că lui nici prin gînd nu i-ar fi trecut să danseze, ba chiar rîsese pe faţă de

Henry care se gîndea că așa ceva ar fi cu putință. Astfel stînd lucrurile, se poate presupune că oricare ar fi părerea eroinei noastre despre dînsul, admirația lui pentru ea nu putea fi prea primejdioasă ; nu era dintr-acelea care să prilejuiască dușmănii între frați și nici prigoane împotriva alesei inimii. *El* nu era în stare să fie instigatorul a trei ticăloși îmbrăcați în mantii mari de călăreți, care mai tîrziu să o fi răpit într-un poștalion cu patru cai, care s-o ducă departe, c-o viteză de necrezut. În timpul acesta, Catherine, ferită de presentimentele unei asemenea catastrofe sau a altor catastrofe, în afară de aceea de a avea prea puține prilejuri ca să danseze, se bucura de obișnuita-i fericire de-a fi cu Henry Tilney, ascultînd cu ochi scăpărători orice lucru spus de el ; și găsindu-l irezistibil, devenea ea însăși irezistibilă.

La sfîrșitul primului dans, căpitanul Tilney veni iarăși către ei și, spre marea nemulțumire a Catherinei, îl trase pe fratele său deoparte. Cei doi frați se îndepărtară vorbind pe șoptite. Și cu toate că sensibilitatea delicată a eroinei noastre nu fusese numaidecît cuprinsă de panică și nici nu hotărîse pe loc că domnul căpitan Tilney trebuie să fi auzit cine știe ce defăimare răuvoitoare a persoanei sale, pe care acum se grăbea s-o împărtășească fratelui său în speranța de a-i despărți pentru totdeauna, totuși, știindu-și partenerul dispărut din cîmpul vizual, nu putea să nu aibă niște senzații de mare neliniște. Așteptarea ei nu dură decît cinci minute ; dar ea începuse să creadă că trecuse mai mult de-un nesfîrșit sfert de oră, cînd cei doi frați se întoarseră și explicația se ivi din însăși dorința lui Henry de a ști dacă ea socoate că prietena ei, domnișoara Thorpe, ar avea vreo obiecțiune să danseze, deoarece fratele lui ar fi foarte fericit să-i fie prezentat. Catherine răspunse fără nici o șovăială că e sigură că domnișoara Thorpe n-are nicidecum de gînd să danseze. Crudul răspuns fu comunicat celuilalt, drept care acesta se îndepărtă imediat.

— Fratele dumneavoastră n-are de ce să se supere, spuse ea, pentru că l-am auzit spunînd mai înainte că urăște dansul ; dar a dat dovadă de-o mare bunătate gîndindu-se la așa ceva. Presupun că a văzut-o pe Isabella stînd jos și și-a închipuit că ar putea să dorească un partener ;

dar se înșală cu desăvîrșire, fiindcă ea nu va dansa pentru nimic în lume.

Henry zîmbi și spuse :

— Ce puțin vă frămîntă pe dumneavoastră dorința de-a înțelege motivul acțiunilor altcuiva.

— De ce ? Ce vreți să spuneți ?

— Dumneavoastră nu vă puneți întrebarea : cum de-a putut fi cutare influențat ? Care e mobilul ce-a acționat asupra sentimentelor, vîrstei, situației și, probabil, chiar a felului de viață a unei asemenea persoane ; numai : cum aș putea fi *eu* influențată ; care ar fi mobilul *meu*, procedînd așa și-așa ?

— Nu vă înțeleg.

— Atunci ne aflăm pe poziții foarte inegale, pentru că eu vă înțeleg perfect.

— Pe mine ? Da, nu sînt în stare să vorbesc atît de bine încît să rămîn neînțeleasă.

— Bravo !... Minunată satiră la adresa limbajului modern.

— Dar, vă rog, spuneți-mi la ce v-ați referit ?

— Să vă spun oare ? Chiar o doriți ? Dar nu vă dați seama de urmări ; veți fi pusă într-o situație jenantă, îngrozitor de crudă și cu siguranță că se va isca o neînțelegere între noi.

— Nu, nu ; așa ceva nu se poate întîmpla ; nu mă tem.

— Atunci, fie ; n-am vrut să spun decît că văzînd că atribuiți dorința fratelui meu de a dansa cu domnișoara Thorpe numai grozavei lui generozități, asta m-a încredințat că generozitatea dumneavoastră este mai presus decît a oricui.

Catherine s-a înroșit și a tăgăduit ; și prezicerile tînărului se adeveriră. Totuși exista ceva în cuvintele lui care o răsplăti pentru necazul ei de-a se fi simțit în încurcătură ; și s-a gîndit atît de mult la acest lucru, încît o bucată de vreme s-a închis în sine, uitînd să vorbească sau să asculte, ba aproape uitînd chiar unde se află ; pînă ce, trezită de vocea Isabellei, își ridică privirea și o văzu pe aceasta alături de căpitanul Tilney, pregătindu-se să-și înlănțuie mîinile cu el pentru dans.

Isabella ridică din umeri și zîmbi, singura explicație care putu fi dată pe moment a nemaipomenitei sale schim-

bări ; dar cum așa ceva nu era chiar de ajuns pentru înțelegerea Catherinei, ea își împărtăși foarte pe șleau uimirea partenerului său :

— Nu pot să înțeleg cum de s-a întîmplat ? Isabella era atît de hotărîtă să nu danseze.

— Și Isabella nu și-a mai schimbat niciodată părerile ?

— O ! dar, pentru că... și fratele dumneavoastră ! După cele ce i-ați spus din partea mea, cum de-a putut să se mai ducă s-o invite ?

— În această privință n-am de ce să fiu surprins. M-ați poftit să fiu surprins în privința prietenei dumneavoastră ; și ca atare și sînt ; dar cît despre fratele meu, comportarea lui în povestea de față, trebuie să recunosc, nu m-a surprins deloc. Frumusețea prietenei dumneavoastră exercită o atracție de netăgăduit ; hotărîrea ei fermă, știți, nu poate fi înțeleasă decît de dumneavoastră.

— Rîdeți, dar vă încredințez că Isabella e foarte hotărîtă în general.

— E atît cît poate fi oricine. Să fii întotdeauna hotărît înseamnă să fii adeseori încăpățînat. A ceda în mod onorabil e o dovadă de înțelepciune ; și — fără a face vreo legătură cu fratele meu — cred într-adevăr că domnișoara Thorpe n-a greșit luînd hotărîrea pe care a luat-o.

Prietenele nu au putut să stea împreună pentru nici un fel de destăinuire pînă cînd nu s-a terminat dansul ; și-atunci, cum mergeau braț la braț prin sală, Isabella i-a dat următoarea explicație :

— Nu mă mir că ești uimită ; iar eu sînt obosită de moarte. E un flecar de n-are pereche ! Destul de nostim, dacă sufletul mi-ar fi liber ; dar aș fi dat orice numai să stau liniștită.

— Atunci de ce n-ai stat ?

— Oh ! Draga mea, ar fi părut atît de ciudat ; și doar știi cît mi-e de silă să fac așa ceva. L-am refuzat atît cît mi-a fost cu putință, dar n-a vrut să țină seamă de refuzurile mele. Nu poți să-ți închipui cum m-a silit. L-am rugat să mă ierte și să-și găsească altă parteneră... dar ți-ai găsit ! El nu ! După ce năzuise la mîna mea nu mai era nimeni în sală către care să-l fi răbdat gîndul să se

îndrepte ; și doar nu c-ar fi poftit numaidecît să danseze, ci dorea să stea *cu mine*. Vai ! Asemenea absurditate !... I-am spus că apucase pe-o cale foarte nepotrivită ca să reușească să mă cîștige ; fiindcă, din toate lucrurile de pe lume, urăsc cuvintele umflate și laudele ; și prin urmare, am socotit atunci că n-am să mai am pace dacă nu mă scol să dansez. Pe lîngă asta, m-am gîndit că doamna Hughes, care mi l-a prezentat, ar fi putut să mi-o ia în nume de rău dacă n-aș fi dansat cu el ; și fratele tău, dragul de el, sînt sigură c-ar fi fost nenorocit dac-aș fi stat toată seara țintuită pe scaun. Sînt așa de bucuroasă că s-a isprăvit ! Mă simt atît de istovită tot ascultînd prostiile lui. Și-apoi — fiind un tînăr atît de prezentabil — am văzut că toți ochii erau îndreptați asupra noastră.

— E chiar foarte frumos, ce-i drept !

— Frumos ! Da, poate că-i așa. Cred că lumea îl admiră în general ; dar nu-i deloc genul meu de frumusețe bărbătească. Nu-mi plac bărbații cu figurile îmbujorate și cu ochi negri. Totuși, el e foarte bine. Neînchipuit de încrezut, sînt sigură. De mai multe ori i-am tăiat lungul nasului, știi tu, cu metoda mea.

La următoarea lor întîlnire, tinerele noastre au avut de discutat un subiect cu mult mai interesant. Tocmai sosise a doua scrisoare de la James Morland și bunele intenții ale tatălui său erau explicate pe larg. O parohie, al cărui protector și beneficiar era chiar domnul Morland, cu un venit cam de patru sute lire pe an, avea să fie cedată fiului său deîndată ce va fi destul de matur ca s-o ia ; nici un fel de micșorare a venitului familiei ; nici un fel de sarcină, fie ea cît de neînsemnată, în dauna vreunuia din cei zece copii. Dealtminteri, o proprietate de o valoare cel puțin egală îi era asigurată drept moștenire viitoare.

James își manifestă cu acest prilej recunoștința cuvenită, iar nevoia de-a răbda încă doi-trei ani pînă ce se va putea căsători, deși neavenită, totuși nu neașteptată, fu suportată de el fără supărare. Catherine, ale cărei așteptări fuseseră tot atît de nelămurite cît și ideile despre venitul domnului Morland și a cărei judecată era, în momentul de față, cu totul sub îndrumarea și înriurirea fratelui ei, se simți deopotrivă de mulțumită și-o felicită pe

Isabella din adîncul inimii pentru soluționarea atît de fericită a tuturor lucrurilor.

— E grozav de fascinant, într-adevăr, spuse Isabella cu un aer solemn.

— Domnul Morland s-a purtat teribil de frumos, zău, spuse și blajina doamnă Thorpe, uitîndu-se cu îngrijorare la fiica ei. Dacă aș putea face și eu tot atît de mult! N-ai fi putut să te aștepți la mai mult de la el, nu-i așa? Dacă va găsi *că poate* face mai mult, cu timpul cred c-o va face, fiindcă sînt sigură că trebuie să fie un om grozav de bun la suflet. Patru sute de lire nu-i decît un venit destul de mic cu care s-o pornești, ce-i drept, dar pretențiile tale, dragă Isabella, sînt atît de modeste; ție nici nu-ți trece prin cap cît de puțin pretinzi tu întotdeauna, scumpa mea.

— Că doresc mai mult nu-i numai pentru propriul meu interes; dar nu pot suferi să știu că eu sînt pricina care păgubește pe scumpul meu Morland, făcîndu-l să trăiască cu un venit abia în stare s-o scoată la capăt în nevoile zilnice ale vieții. Cît despre mine, asta nu contează; niciodată nu mă gîndesc la interesele mele.

— Eu știu că niciodată nu te gîndești, draga mea; și totdeauna ai să găsești răsplata în dragostea pe care toată lumea ți-o poartă. De cînd e lumea n-a existat o tînără atît de îndrăgită așa cum ești tu de toți cei care te cunosc și cînd domnul Morland are să te vadă, scumpa mea copilă cred că... dar să n-o întristăm pe draga noastră Catherine vorbind despre asemenea lucruri. Domnul Morland s-a purtat atît de frumos, grozav, să știi. Toată lumea mi-a spus că e un om minunat; și știi, draga mea, trebuie să ne închipuim că, dacă tu ai fi avut o avere corespunzătoare, ar fi venit și el cu ceva mai mult, fiindcă sînt sigură că trebuie să fie omul cel mai generos.

— Nimeni nu poate să gîndească mai frumos ca mine despre domnul Morland, sînt sigură. Dar orișicare om își are lipsurile sale, e lucru știut; și orișice om are dreptul să facă ce poftește cu banii săi.

Catherine se simți jignită de asemenea insinuări.

— Sînt sigură, zise ea, că tata a făgăduit să facă tot ceea ce poate.

Isabella se reculese, stăpînindu-se :

— Cît despre asta, scumpa mea Catherine, nu poate fi nici o îndoială, și tu mă cunoști destul de bine ca să fii încredințată că și un venit cu mult mai mic m-ar mulțumi. Nu dorința de a avea bani mulți mă face acum să fiu puțin indispusă ; urăsc banii și dacă ne-am putea căsători în clipa de față cu numai cincizeci de lire pe an, nici o dorință nu mi-ar mai rămîne neîndeplinită. Vai ! Catherine, tu m-ai descoperit. Aici e buba. Cei doi ani și jumătate, lungi, lungi, fără de sfîrșit, care trebuie să se scurgă pînă ce fratele tău poate pune mîna pe parohie.

— Da, da, draga mea Isabella, făcu doamna Thorpe, noi vedem de minune ce se petrece în sufletul tău. Nu te poți ascunde. Înțelegem grozav de bine necazul tău cel mare și fiecare trebuie să te iubească mai mult încă, pentru afecțiunea ta nobilă și cinstită.

Sentimentele penibile ale Catherinei începură să se potolească. Se străduí să creadă că amînarea căsătoriei era singurul izvor al mîhnirilor Isabellei ; și cînd o văzu la următoarea lor întîlnire atît de veselă și binevoitoare, ca de obicei dealtfel, se trudi să uite că preț de o clipă, două, o crezuse altfel. Curînd după scrisoare, veni și James, care fu primit cu un prinos încîntător de bunăvoință.

CAPITOLUL XVII

FAMILIA ALLEN INTRASE într-a șasea săptămînă a ședерii lor la Bath ; și o bucată de timp se pusese problema dacă n-ar trebui să fie și cea din urmă, ceea ce Catherine ascultă cu bătăi grăbite de inimă. Să pună capăt cunoștinței sale cu familia Tilney atît de curînd părea o nenorocire ce nu putea fi împuținată cu nimic. Întreaga-i fericire părea că e în joc atîta timp cît problema rămînea încă în suspensie ; dar toate frămîntările se spulberară cînd se luă hotărîrea ca locuința să fie reținută pe încă cincisprezece zile. Cu ce avea ea să se aleagă din acest plus de două săptămîni, în afară de plăcerea de a-l vedea din cînd în cînd pe Henry Tilney ? Dar această întrebare juca doar un mic rol în meditațiile Catherinei. Ce-i drept, o dată sau

de două ori, de cînd logodna lui James o învățase ce s-ar putea întîmpla, mersese atît de departe cu gîndul încît se lăsase furată de un tainic „poate", dar în general își limitase aspirațiile doar la fericirea de a fi împreună cu el. Deocamdată prezentul fiind cuprins în alte trei săptămîni, iar fericirea asigurată pe durata acelei perioade, restul vieții se afla la o depărtare atît de mare încît aproape că nu-i mai trezea nici un interes. În cursul dimineții în care își văzuse socotelile de mai sus aranjate, Catherine o vizită pe domnișoara Tilney căreia îi destăinui sentimentele ei de bucurie. Ziua aceea fusese sortită să fie o zi de mare încercare. Căci abia apucase să-și manifeste fericirea că domnul Allen își prelungește șederea în stațiune, cînd domnișoara Tilney îi spuse că tatăl său tocmai se hotărîse să părăsească localitatea Bath către sfîrșitul săptămînii următoare. Iată o lovitură ! Nesiguranța încercată în cursul dimineții fusese ușoară și potolită pe lîngă dezamăgirea prezentă. Catherine se făcu albă ca varul la față și cu o voce plină de cea mai sinceră îngrijorare înghină vorbele cu care domnișoara Tilney își încheiase mesajul : „către sfîrșitul săptămînii următoare !"

— Da, arareori poate fi tata convins să renunțe la ape, ceea ce cred că-i o judecată sănătoasă. A fost foarte dezamăgit de faptul că niște prieteni pe care-i aștepta să vină aici n-au sosit și, cum în momentul de față se simte destul de bine, se grăbește să se întoarcă acasă.

— Îmi pare foarte rău, spuse Catherine abătută, dacă știam dinainte...

— Poate că, interveni domnișoara Tilney într-un fel stînjenită, veți fi atît de bună... aș fi foarte fericită, dacă...

Intrarea tatălui ei o lăsă cu vorbele de politețe nerostite, vorbe cu care, după cum începuse Catherine să nădăjduiască, ar fi putut să-și manifeste dorința de a începe un schimb de scrisori. După ce-o salută cu politețea-i obișnuită, generalul se întoarse către fiica lui și-i spuse :

— Ei bine, Eleanor, oare te pot felicita pentru succesul obținut în rugămintea pe care ai făcut-o drăguței tale prietene ?

— Tocmai începusem să-i fac rugămintea, tată, cînd ai intrat dumneata.

— Bun, încearcă prin toate mijloacele. Știu cît de mult ții la asta. Fiica mea, domnișoară Morland, continuă el, fără să-i lase fiicei sale timp să vorbească, nutrește o dorință foarte îndrăzneață. Plecăm din Bath, după cum poate ți-a spus, de sîmbătă într-o săptămînă. O scrisoare de la intendentul meu mă înștiințează că prezența mea e necesară acasă ; și fiind dezamăgit că nu mi s-a împlinit speranța de a fi întîlnit aici pe marchizul de Longtown și pe generalul Courteney, niște prieteni foarte vechi de-ai mei, nu mai există nimic care să mă rețină în Bath. Și dacă vom fi în stare să te convingem, vom pleca fără nici o singură părere de rău. Pe scurt, putea-vei fi convinsă să părăsești această scenă a triumfului public și să-i faci plăcere prietenei dumitale, Eleanor, însoțind-o în districtul Gloucester ? Aproape că mi-e rușine să fac asemenea propunere, cu toate că, așa îndrăzneață cum pare, ar putea fi cu siguranță socotită grozav de atrăgătoare de oricare persoană din Bath, în afară de dumneata. Modestie ca a dumitale... dar pentru nimic în lume n-am să te fac să suferi laudele mele fățișe. Dacă vei putea fi convinsă să ne cinstești cu vizita dumitale, ne vei dărui o fericire ce nu poate fi exprimată prin vorbe. E adevărat că noi nu-ți putem oferi nimic asemănător plăcerilor acestei localități pline de viață ; noi nu te putem ademeni nici cu distracții, nici cu splendori, pentru că felul nostru de viață, așa cum îl vezi, este simplu și modest ; totuși, în ceea ce ne privește, nu vom precupeți nici o trudă, să facem așa fel ca mănăstirea Northanger să fie un loc cît mai plăcut.

Mănăstirea Northanger ! Ce cuvinte senzaționale, care învălmășiseră sentimentele Catherinei, ridicîndu-le pe cele mai înalte culmi ale extazului. Cu sufletul recunoscător și plin de încîntare aproape că nu-și putea stăpîni cuvintele în cadrul unui limbaj liniștit și cuviincios. Să primească o invitație atît de măgulitoare ! Să i se solicite atît de călduros prezența ! Tot ce putea fi mai vrednic de cinste și mai înduioșător, toate bucuriile prezente și speranțele viitoare erau cuprinse în această invitație și cu înflăcărare își dădu consimțămîntul, numai dacă papa și mama nu s-ar opune...

— Am să scriu numaidecît acasă, spuse ea, și dacă ei n-au nimic împotrivă, deși cred că nu vor avea...

Generalul Tilney era şi el destul de optimist în asemenea privinţă, căci ceruse şi primise acordul în privinţa poftirii sale de la minunaţii prieteni ai Catherinei din strada Pulteney.

— De vreme ce consimt să se despartă de dumneata, zise el, putem să ne aşteptăm la înţelegere din partea tuturor.

Deşi gingaşă, domnişoara Tilney se arătă zeloasă în atenţii de mică importanţă, aşa că problema ajunse doar în cîteva minute ca şi soluţionată, în măsura în care răspunsul necesar al celor din Fullerton o va îngădui.

Întîmplările dimineţii îndrumară sentimentele Catherinei prin tot felul de îndoieli, certitudini şi dezamăgiri, dar acum se transformaseră într-o beatitudine desăvîrşită ; şi cu o stare sufletească predispusă la extaz, cu Henry în inimă şi cu mănăstirea Northanger pe buze, se duse într-un suflet acasă ca să scrie scrisoarea. Domnul şi doamna Morland, bizuindu-se pe seriozitatea prietenilor lor, cărora le încredinţaseră deja fiica, nu s-au îndoit nici o clipă de oportunitatea unei cunoştinţe ce se legase sub ochii lor şi prin urmare trimiseră cu prima poştă consimţămîntul lor prompt în privinţa vizitei Catherinei în districtul Gloucester. Această încuviinţare, deşi nu depăşea ceea ce sperase ea, i-a întregit convingerea că se bucură de un hatîr mai mare decît oricare altă făptură din lume în privinţa prietenilor, a succesului, împrejurărilor şi norocului. Părea că toate se uniseră să conlucreze în sprijinul fericirii ei. Prin bunăvoinţa primilor ei prieteni, familia Allen, intrase în scena în care plăceri de tot felul o întîmpinaseră. Sentimentele ei, suferinţele ei cunoscuseră fericirea de a-i fi răsplătite. Oriunde simţise simpatie, fusese în stare s-o şi cîştige. Dragostea Isabellei avea să-i fie întregită într-una de seară. Familia Tilney, mai ales, de către care ea dorea mai presus de orice să fie preţuită, întrecuse cu mult năzuinţele ei prin hotărîrile măgulitoare, datorită cărora prietenia lor avea să fie din ce în ce mai strînsă. Ea avea să le fie musafirul ales, avea să fie săptămîni în şir sub acelaşi acoperămînt cu făptura a cărei prezenţă o preţuia cel mai mult... şi, în plus, acoperişul acela avea să fie acoperişul unei mănăstiri ! Pasiunea ei pentru clădirile străvechi venea numaidecît după pasiunea ei pentru Henry — şi castelele şi mănăstirile împlineau de obicei

farmecul visărilor ei pe care chipul lui singur nu reușea să le îndestuleze. Să privești și să cercetezi meterezele și turnurile unora sau arcadele celorlalte fusese timp de multe săptămîni o dorință scumpă a Catherinei, cu toate că să fii mai mult decît un biet vizitator de o oră îi părea aproape cu neputință de năzuit. Și totuși, tocmai asta avea să se întîmple. Cu toate riscurile de a nu se bucura de casă, salon, poziție, parc, castel și reședință de vară, Northanger îi punea la îndemînă o mănăstire și ea avea să locuiască într-însa. Coridoarele lungi și umede, chiliile strîmte și capela în ruine aveau să-i fie la îndemînă zilnic și eroina noastră nu putea renunța cu desăvîrșire la speranța de a afla niște legende tradiționale, niște însemnări îngrozitoare ale vreunei călugărițe betege și nenorocite.

Era un lucru minunat că prietenii ei păreau atît de puțin încîntați că sînt stăpînii unui asemenea cămin, că, deși conștienți de asta, acceptaseră situația cu atîta modestie. Numai puterea unei obișnuințe timpurii putea justifica așa ceva. Distincția cu care se născuseră nu-i făcuse trufași. Superioritatea locuinței nu însemna pentru ei mai mult decît superioritatea persoanei.

Multe erau întrebările pe care ardea de nerăbdare să le pună domnișoarei Tilney ; dar gîndurile-i erau atît de frămîntate, încît, deîndată ce întrebările primeau răspunsuri abia de știa ceva mai mult ca înainte : dacă mănăstirea Northanger fusese o mănăstire bogat înzestrată pe timpul Reformei, dacă intrase în mîinile vreunui strămoș al familiei Tilney în timpul desființării ei, dacă o mare porțiune din vechea clădire mai face parte din actuala locuință, cu toate că restul era căzut în ruină, sau dacă e situată jos, într-o vale, adăpostită dinspre miazănoapte și răsărit de păduri înalte, tinere, de stejar.

CAPITOLUL XVIII

CU SUFLETUL PLIN DE FERICIRE, Catherine aproape că nu-și dădu seama că se scurseseră două sau trei zile fără ca ea s-o fi văzut pe Isabella, în afară doar de cîteva minute adunate toate la un loc. Pentru prima oară

începu să-şi dea seama de asta şi să ofteze după palavrele ei pe cînd se plimba într-o dimineaţă prin Pavilionul Apelor, alături de doamna Allen, fără să scoată sau să audă vreo vorbă ; şi abia dacă simţise dorul de prietena ei vreo cinci minute, cînd obiectul după care tînjea se arătă şi, poftind-o la un sfat de taină se îndreptară amîndouă către nişte locuri ca să se aşeze.

— Iată locul meu preferat, zise Isabella în timp ce se aşeza pe o bancă între două uşi, de unde puteai vedea îndeajuns de bine pe oricine intra, e atît de retras.

Catherine, băgînd de seamă că ochii Isabellei erau fără întrerupere îndreptaţi cînd către o uşă cînd către cealaltă, ca într-o aşteptare nerăbdătoare, şi amintindu-şi cît de des fusese învinuită pe nedrept că e vicleană, socoti clipa de faţă drept un prilej minunat ca să fie cu adevărat aşa şi de aceea îi spuse bucuroasă :

— Nu fi neliniştită, Isabella, James va fi curînd aici.

— Ei, na ! Scumpa mea fiinţă, răspunse ea, nu mă crede chiar atît de nătîngă încît să doresc să se ţină mereu lipcă de mine. Ar fi dezgustător să fim tot timpul împreună. Am ajunge de rîsul lumii. Deci, te duci la Northanger ! Sînt nemaipomenit de bucuroasă că te duci. După cîte înţeleg, e una din aşezările cele mai vechi şi mai minunate din Anglia. Mă bizui pe o descriere mai amănunţită a aşezării.

— Sigur c-o vei avea pe cea mai bună ce-mi stă în putere s-o dau. Dar pe cine aştepţi ? Vin surorile tale ?

— Nu aştept pe nimeni. Ochii trebuie să-ţi umble pe undeva şi ştii ce năravi prostesc am eu să mi-i aţintesc pe ai mei cînd gîndurile îmi rătăcesc la o sută de mile depărtare. Sînt îngrozitor de absentă ; cred că sînt cea mai absentă făptură de pe lume. Tilney zice că aşa se întîmplă întotdeauna cu spiritele de un anumit gen.

— Dar credeam, Isabella, că ai ceva anume să-mi spui.

— A, da chiar aşa şi e. Dar iată tocmai dovada celor pe care ţi le spuneam. Bietul meu cap ! Uitasem cu totul. Da, iată despre ce e vorba ; am primit tocmai o scrisoare de la John — poţi să ghiceşti ce cuprinde.

— Nu, nu pot.

— Drăguța mea scumpă, nu mai fi atît de teribil de prefăcută. Despre ce putea să scrie el, dacă nu despre tine ? Știi că e îndrăgostit nebun de tine.

— *De mine,* dragă Isabella ?

— Ei, na ! Preascumpa mea Catherine, dar așa ceva e de-a dreptul absurd. Modestia și altele de asemenea fel își au rostul lor, dar, zău așa, puțină cinste, fără pretenții e uneori tare binevenită. Nici n-am crezut că poate fi cineva atît de încuiat ! Așa ceva merită complimente. Și-un copil putea să observe ce curte îți făcea. Și numai cu o jumătate de ceas înainte de a fi părăsit stațiunea Bath i-ai dat cea mai pozitivă încurajare. Așa zice el în scrisoarea asta ; zice că ți-a făcut niște propuneri și că tu i-ai primit curtea în chipul cel mai drăguț și acum îmi cere mie să dau numaidecît curs propunerilor sale și mai adaugă tot felul de lucruri drăguțe pentru tine. Așa că zadarnic o faci pe neștiutoarea.

Catherine, pe deplin convinsă de adevărul pe care-l spunea, își arătă uimirea față de o asemenea acuzație, declarînd solemn că nici vorbă să fi știut că domnul Thorpe s-ar fi îndrăgostit de ea, și ca atare nici nu i-a trecut vreodată prin minte să-l încurajeze către așa ceva.

— Cît despre atențiile lui față de mine, declar pe onoarea mea, că nici măcar o clipă nu mi-am dat seama de vreuna din ele în afară de faptul că m-a invitat la dans în prima zi cînd a venit aici. Iar faptul că mi-ar fi făcut vreo propunere sau altceva de asemenea fel, trebuie să fie cine știe ce greșeală inexplicabilă la mijloc. N-aș fi putut înțelege greșit ceva de asemenea natură, îți dai seama !... Și întrucît întotdeauna doresc să fiu crezută, declar în chip solemn că nu recunosc să fi fost schimbat între noi nici măcar un cuvînt de asemenea fel. Ultima jumătate de ceas înainte de plecarea lui ! Nu poate fi decît o greșeală și încă una mare de tot — pentru că toată dimineața aceea nu l-am văzut nici măcar o dată.

— Ba *de văzut* sigur că l-ai văzut, pentru că toată dimineața aceea ai petrecut-o în imobilul Edgar. Era ziua în care a venit consimțămîntul tatălui tău și sînt aproape sigură că tu și John erați singuri în salon — cîtva timp înainte de a fi plecat tu acasă.

— Ești sigură ? Hm, dacă spui tu, așa o fi fost, cred — dar pe viața mea că nu pot să-mi aduc aminte... Acum mi-aduc aminte că am fost cu tine și că l-am văzut și pe el ca și pe ceilalți... dar nu-mi aduc aminte să fi fost măcar cinci minute împreună... Totuși, n-are rost să-mi mai bat gura degeaba, căci orișice s-ar fi putut petrece în sufletul lui, trebuie să rămîi încredințată că n-am nici cea mai vagă amintire de așa ceva ; că niciodată nu m-am gîndit, n-am așteptat și nici n-am dorit cumva ceva de asemenea natură din partea lui. Sînt peste măsură de îngrijorată de faptul c-ar avea oarecare intenții în privința mea, căci, de fapt în ceea ce mă privește, n-a fost nici urmă de intenție, n-am avut niciodată nici cea mai vagă idee de așa ceva. Te rog, lămurește-l cît mai curînd cu putință și spune-i că-i cer iertare — asta-i — nici nu știu ce s-ar cuveni să-i spui — dar fă-l să înțeleagă ceea ce vreau să spun, în chipul cel mai potrivit. Bineînțeles, n-aș vrea să fiu nepoliticoasă față de fratele tău, Isabella, dar tu știi prea bine că de-ar fi să mă gîndesc la un bărbat mai mult decît la ceilalți... *nu el* e cel cu pricina. Isabella nu scoase un cuvînt. Draga mea prietenă, nu trebuie să te superi pe mine. Nu pot să cred că fratelui tău îi pasă chiar atît de mult de mine. Și, după cum știi, vom fi totuși surori.

— Da, da, (înroșindu-se la față), căi sînt mai mult de una ca să fim surori. Dar ce tot bat eu cîmpii ? Hm, draga mea Catherine, se pare că ești pornită împotriva bietului John, nu-i așa ?

— E sigur că nu pot răspunde dragostei lui, după cum la fel de sigur e că niciodată nu mi-a trecut prin minte să-l îndemn către așa ceva.

— Dacă așa stau lucrurile, bineînțeles că n-am să te mai necăjesc. John a dorit ca eu să stau de vorbă cu tine în privința asta și de aceea am făcut-o. Dar trebuie să-ți mărturisesc că de cum i-am citit scrisoarea m-am gîndit că-i o treabă tare nesăbuită și nechibzuită și că n-o să iasă bine pentru nici unul din voi ; căci din ce aveți să trăiți, presupunînd că v-ați căsători ? Amîndoi aveți cîte ceva, bineînțeles, dar nu cu un fleac se ține o familie în zilele

noastre ; și, cu toate cele scrise de romancieri, nu poți face nimic fără bani. Mă uimește doar că John s-a putut gîndi la așa ceva ; poate că n-a primit ultima mea scrisoare.

— Atunci *mă descarci* de orice vină ? Ești încredințată că niciodată nu mi-a trecut prin minte să-ți dezamăgesc fratele și că niciodată, pînă în clipa de față, n-am bănuit că mă iubește ?

— Ah ! Cît despre asta, răspunse Isabella rîzînd, nu pretind c-aș putea spune ce gînduri și ce planuri ai avut tu în trecut. Toate astea sînt cu desăvîrșire știute numai de tine. Puțină cochetărie nevinovată sau cam așa ceva se poate ivi și adeseori ai mai curînd îndemnul s-o încurajezi decît să rămîi simplu spectator. Dar poți să fii sigură că sînt cea din urmă de pe lume care să te țină de rău pentru asta. Asemenea lucruri trebuie privite prin prizma tinereții și a bunei dispoziții. Ce ai de gînd într-o zi, știi și tu, poate să nu-ți mai convină a doua zi. Împrejurările se schimbă, părerile se modifică.

— Dar părerea mea despre fratele tău nu s-a modificat deloc ; totdeauna a fost aceeași. Tu vorbești despre ceva ce nici gînd să se întîmple.

— Scumpa mea Catherine, continuă cealaltă fără s-o asculte nici măcar un pic, pentru nimic în lume n-aș vrea să fiu eu instrumentul care să te împingă în graba mare la o logodnă mai înainte de a-ți fi dat seama ce-i cu tine. Nu cred să existe vreun lucru care să mă îndreptățească să doresc ca tu să-ți sacrifici fericirea numai ca să-l mulțumești pe fratele meu, doar pentru că e frate cu mine, care, la urma urmei, ar putea fi tot atît de fericit și fără tine, fiindcă oamenii arareori știu ce au de gînd să facă, mai cu seamă tinerii sînt atît de schimbători, atît de nestatornici. Dar iată ce vreau să-ți spun : de ce mi-ar fi mie mai scumpă fericirea fratelui meu decît cea a unei prietene ? Doar știi ce preț pun eu pe prietenie. Și mai presus de orice, draga mea Catherine, nu te grăbi. Crede-mă pe cuvînt, căci dacă te grăbești prea tare sigur are să vină vremea să te căiești. Tilney spune că de nimic nu sînt oa-

menii atît de deseori dezamăgiți ca de propriile lor afecțiuni și cred că are foarte multă dreptate. Iată-l că vine ; dar n-are a face, n-are să ne vadă, sînt sigură.

Catherine, ridicîndu-și capul, îl zări pe căpitanul Tilney ; și Isabella, pironindu-și într-adins privirile asupra lui în timp ce vorbea, lesne îi atrase atenția. Căpitanul se apropie numaidecît și se așeză pe locul pe care ea i-l arătă printr-o mișcare. Primele lui cuvinte o făcură pe Catherine să tresară. Deși vorbise în șoaptă, ea a putut deslușì :

— Oh ! Mereu să tot fii urmărită personal sau prin procură !

— Ei, poftim ! Ce absurditate ! fu răspunsul șoptit al Isabellei. De ce-mi vîri asemenea lucruri în cap ? Dac-aș crede una ca asta — eu din fire, să știi, sînt destul de independentă.

— O, de ți-ar fi inima independentă. Asta mi-ar fi de ajuns !

— Inima, ei, nu zău ! Ce legătură poți avea dumneata cu inimile ? Voi bărbații n-aveți nici urmă de inimă.

— Dacă n-avem inimă, avem în schimb ochi ; și ochii ne dau destulă bătaie de cap.

— Da ? Îmi pare rău că-i așa. Îmi pare rău că ochii dumitale găsesc ceva atît de dezagreabil la mine. Am să mă uit în altă parte. Nădăjduiesc că așa îți place (întorcîndu-se cu spatele la el). Cred că acum ochii nu-ți mai dau bătaie de cap.

— Mai mult de atît nici că se poate ; căci marginea unui obraz îmbujorat se vede încă... prea mult și prea puțin în același timp.

Catherine auzi toate cele de mai sus și, ieșindu-și aproape din fire, nu mai putu asculta mai departe. Uluită că Isabella putea îndura așa ceva și îngrijorată pentru fratele ei, se sculă în picioare și spunînd că trebuie să se întîlnească cu doamna Allen, propuse s-o pornească cu toții la plimbare. Dar de așa ceva Isabella nu avea nici o poftă. Era atît de înspăimîntător de obosită și vai, ce lucru silnic să tot umbli în sus și în jos prin Pavilionul Apelor ; și-apoi dacă se ridică de pe locul ei, n-are

să se mai întîlnească cu surorile ei ; că doar își aștepta surorile din clipă în clipă ; așa că scumpa ei Catherine să facă bine s-o ierte și să stea mai departe liniștită la locul ei. Dar Catherine putea și ea să se încăpățîneze și cum tocmai atunci doamna Allen venea către ea ca s-o întrebe dacă dorește să se întoarcă acasă, Catherine plecă împreună cu ea, părăsind Pavilionul Apelor și lăsînd-o pe Isabella încă alături de căpitanul Tilney. Dar plecase tare neliniștită. Îi păru că Tilney, căpitanul, se îndrăgostea de Isabella și Isabella fără să-și dea seama îl încuraja ; fără să-și dea seama, pentru că simpatia Isabellei pentru James era tot atît de vădită și de bine știută ca și logodna ei. Să te îndoiești de fidelitatea sau de bunele ei intenții era cu neputință ; și totuși, tot timpul cît au stat de vorbă, felul ei de-a fi fusese ciudat. Ar fi dorit ca Isabella să fi vorbit așa cum vorbea ea de obicei și nu atît de mult numai despre bani ; și să nu se fi arătat atît de bucuroasă cînd l-a văzut pe căpitanul Tilney. Ce ciudat ca ea să nu fi băgat de seamă cum o mai admiră el ! Catherine dorea din suflet s-o facă pe Isabella să înțeleagă, s-o pună în gardă și să preîntîmpine toată suferința pe care purtarea ei prea ușuratecă ar fi putut-o pricinui atît căpitanului Tilney cît și fratelui ei.

Omagiul sentimentelor de dragoste ale lui John Thorpe nu compensa nesocotința surorii lui. Dealtfel, Catherine era tot atît de departe de a le crede cît și a dori ca ele să fie sincere ; fiindcă încă nu uitase că el se putea înșela, iar afirmația lui despre declarația pe care i-o făcuse și despre îndemnul ei o încredințaseră că înșelările lui pot fi uneori foarte neașteptate și trăsnite. Așa că vanitatea eroinei noastre nu a cîștigat prea mult ; principalul ei cîștig în această chestiune a fost uimirea. Că el a crezut că merită să-și piardă timpul închipuindu-și că e îndrăgostit de ea, era un lucru ce-i trezise o uimire vie. Isabella a vorbit de atențiile lui ; *ea* nu băgase de seamă nici una din ele ; dar Isabella spusese multe lucruri pe care Catherine credea că le rostise în grabă și pe care n-ar vrea să le mai audă rostite ; drept care era tare bucuroasă că poate gusta din plin tihna și mulțumirea clipei prezente.

CAPITOLUL XIX

SE SCURSERĂ CÎTEVA ZILE și Catherine, deși nu-și îngăduia să-și bănuiască prietena, nu se putea stăpîni să nu o supravegheze. Rezultatul celor observate nu-i era pe plac. Isabella părea cu totul altă făptură. Cînd o vedea înconjurată numai de prietenii intimi, în imobilul Edgar sau în strada Pulteney, schimbarea purtării ei era atît de neînsemnată încît, dacă ar fi rămas doar așa, ar fi putut trece neluată în seamă. Ceva ca o nepăsare apatică sau ca o înfumurare distrată de care nici pomeneală înainte îi sărea Catherinei din cînd în cînd în ochi ; dar de n-ar fi dat la iveală altceva mai rău asta ar fi putut revărsa asupra Isabellei o grație nouă și ar fi putut trezi un interes mai fierbinte pentru ea. Dar atunci cînd Catherine se întîmpla s-o vadă în lume, primind avansurile căpitanului Tilney deîndată ce i le făcea, și dăruindu-i o atenție aproape egală cu cea pe care i-o acorda lui James, schimbarea se vădea prea concret ca să mai poată fi trecută cu vederea. Ce semnificație putea să aibă asemenea comportare nestatornică pe care o manifesta prietena ei era dincolo de înțelegerea eroinei noastre. Isabella nu putea fi conștientă de chinul pe care i-l pricinuia. Dar un anume grad de nepăsare voită nu putea decît s-o irite pe Catherine. James era martirul. Îl vedea grav și neliniștit ; și oricît de nepăsătoare față de mulțumirea lui actuală putea fi femeia care-i dăruise dragostea, ea trebuie să fi urmărit un scop. Era în mare măsură îngrijorată și în privința bietului căpitan Tilney. Cu toate că nu-i plăcea privirea lui, numele Tilney reprezenta o garanție pentru bunăvoința ei anticipată și se gîndea cu o compătimire sinceră la dezamăgirea lui apropiată. Căci, în ciuda celor pe care crezuse că le auzise fără să vrea în Pavilionul Apelor, din felul cum se purta n-ai fi zis că el ar fi avut habar de logodna Isabellei, încît, dacă se gîndea bine, Catherine nu-și putea închipui că Tilney știe într-adevăr de ea. El ar fi putut fi gelos pe fratele ei ca pe un rival ; dar dacă era vorba încă de mai mult, atunci greșeala trebuie să se fi iscat doar din confuzia creată de Isabella. Eroina noastră dorea, printr-o mustrare blîndă, să amintească Isabellei în

ce situație se află și s-o facă să-și dea seama de îndoita ei neomenie ; dar cînd venea vorba de dojană, sau n-avea prilej s-o facă sau nu era înțeleasă. De-i venea la îndemînă să facă o aluzie, Isabella n-avea nicidecum aerul c-o pricepe. În asemenea împrejurare nenorocită, plănuita plecare a familiei Tilney ajunsese să-i fie mîngîierea de căpetenie ; călătoria lor în districtul Gloucester trebuia să aibă loc în cîteva zile și plecarea căpitanului Tilney va readuce pacea cel puțin în fiecare suflet, afară de-al lui. Dar pentru moment căpitanul Tilney n-avea de gînd să părăsească localitatea ; n-avea să facă parte din grupul de la Northanger ; continua să rămînă în Bath. Cînd a aflat acest lucru, Catherine a luat numaidecît o hotărîre. A vorbit cu Henry Tilney despre problemă, regretînd evidenta atracție a fratelui său, căpitanul, pentru domnișoara Thorpe și rugîndu-l stăruitor să-i aducă la cunoștință acestuia că logodna Isabellei avusese loc.

— Fratele meu știe, a fost răspunsul lui Henry.

— Știe ? Atunci de ce mai stă aici ?

Henry nu a răspuns ci a început să vorbească despre altceva, Catherine continuă cu înverșunare :

— De ce nu-l convingeți să plece ? Cu cît stă mai mult, cu atît va fi mai rău pentru el, cel puțin. Vă rog, sfătuiți-l, spre binele lui și spre binele tuturor, să plece numaidecît. Depărtarea îi va aduce cu timpul iarăși liniștea. Dar aici nu poate avea nici o speranță și înseamnă să rămînă doar ca să fie nenorocit.

Henry zîmbi și zise :

— Sînt sigur că fratele meu nu dorește așa ceva.

— Atunci îl veți convinge să plece ?

— Puterea de a convinge nu vine la comandă ; dar, vă rog să mă iertați dacă nici măcar nu pot să încerc să-l conving. Doar i-am spus că domnișoara Thorpe e logodită. El știe la ce să se aștepte și înțelege să-și fie singur sfetnic.

— Nu, nu știe la ce să se aștepte, exclamă Catherine. Nu știe ce suferință îi pricinuiește fratelui meu. Nu că James mi-ar fi spus cumva vreodată despre asta, dar sînt sigură că-i foarte tulburat.

— Și sînteți sigură că fratele meu e de vină ?

— Da, sînt sigură.

— Oare curtea pe care fratele meu o face domnișoarei Thorpe, sau graba cu care domnișoara Thorpe i-o primește pricinuiește suferința ?

— Nu-i același lucru ?

— Cred că domnul Morland ar recunoaște o deosebire între ele. Nici un bărbat nu e tulburat de admirația pe care un alt bărbat o are față de femeia pe care o iubește ; dar femeia poate face din ea un instrument de tortură.

Catherine se înroși de rușine pentru prietena ei și spuse :

— Isabella greșește. Dar sînt încredințată că nu vrea să-l tortureze intenționat pe James, pentru că ține foarte mult la el. L-a iubit din prima clipă cînd s-au întîlnit, și, în timp ce consimțămîntul tatălui meu nu era încă sigur, ea se frămînta de parcă ar fi fost cuprinsă de fierbințeli. Știți, sigur că trebuie să țină la el.

— Înțeleg ; e îndrăgostită de James și cochetează cu Frederick.

— Vai, nu ! Nu cochetează. O femeie îndrăgostită de un bărbat nu poate cocheta cu altul.

— Se vede că nici nu iubește destul și nici nu cochetează destul, atît cît ar putea-o face dacă s-ar ține numai de una din ele. Așa că ambii tineri trebuie să renunțe fiecare cîte puțin.

După o scurtă pauză, Catherine întrebă :

— Așadar, dumneavoastră nu credeți că Isabella ține așa de mult la fratele meu ?

— Nu pot avea nici o părere în asemenea privință.

— Dar ce poate avea de gînd fratele dumneavoastră ? Dacă știe că e logodită de ce se comportă așa ?

— Sînteți o anchetatoare foarte minuțioasă.

— Într-adevăr ? Nu întreb decît ceea ce doresc să aflu.

— Dar oare nu întrebați decît ceea ce credeți că vă pot spune ?

— Da, așa cred ; pentru că trebuie să cunoașteți inima fratelui dumneavoastră.

— Vă încredințez că nu pot decît să ghicesc ceea ce se află în inima fratelui meu, așa cum o numiți în împrejurarea de față.

— Adevărat ?

— Adevărat !... Ei, și dacă-i vorba de ghicit, atunci fiecare să ghicească pentru el. E păcat să te iei după o presupunere indirectă. Premisele vă stau în față. Fratele meu e un tînăr plin de viață și, uneori, poate lipsit de judecată ; o cunoaște pe prietena dumneavoastră de aproape o săptămînă și a știut că e logodită aproape de cînd a cunoscut-o.

— Bine, zise Catherine după cîteva clipe de gîndire, dar ați putea fi în stare să ghiciți din tot ce știți intențiile fratelui dumneavoastră ; în timp ce eu, cu siguranță, nu pot. Dar tatăl dumneavoastră nu se simte jenat ? Nu dorește să-l vadă pe căpitanul Tilney plecat din Bath ? Sigur că dacă tatăl dumneavoastră ar vorbi cu el, ar pleca.

— Dragă domnișoară Morland, răspunse Henry, în binevoitoarea dumneavoastră preocupare pentru liniștea fratelui dumneavoastră nu cumva greșiți puțin ? N-ați împins cumva lucrurile cam prea departe ? Oare vă va mulțumi el din partea lui sau din partea domnișoarei Thorpe pentru presupunerea că dragostea ei sau cel puțin buna-i purtare e în siguranță numai atunci cînd nu mai vede nici urmă din căpitanul Tilney ? Fratele dumneavoastră se simte sigur numai în pustiu ? Sau inima ei e fidelă numai atunci cînd nu e cerută de altcineva ? El nu poate fi frămîntat de asemenea gînduri — și puteți fi sigură că n-ar vrea să vă știe că gîndiți așa ceva. N-am să vă spun : Nu mai fiți neliniștită ! pentru că știu că în clipa de față sînteți neliniștită, dar fiți, pe cît puteți, ceva mai liniștită. Nu aveți nici o îndoială în privința legăturii mutuale dintre fratele meu și prietena dumneavoastră ; depinde așadar de această legătură ca să nu poată exista nici o gelozie adevărată între ei ; depinde numai de ea ca între ei să nu existe nici o neînțelegere, oricît de mică. Inimile lor stau deschise una în fața celeilalte așa cum nici o inimă n-ar putea sta în fața dumneavoastră. Ei știu întocmai ceea ce se cere și ceea ce se poate îngădui. Și puteți fi sigură că nici unul dintre ei nu-l va sîcîi pe celălalt cu vreo neplăcere.

Dîndu-și seama că ea părea încă neîncrezătoare și că avea o privire gravă, el adăugă :

— Cu toate că Frederick nu părăsește stațiunea odată cu noi, el nu va mai rămîne în Bath decît probabil pentru

foarte scurtă vreme, poate că numai cîteva zile după noi. Concediul lui se încheie curînd și el trebuie să se întoarcă la regiment. Și ce are să mai rămînă atunci din cunoștința lor ? Popota are să mai închine în cinstea Isabellei timp de două săptămîni, iar ea are să rîdă cu fratele dumneavoastră de pasiunea de-o lună a sărmanului Tilney.

Catherine nu se mai opuse încercărilor lui de a o liniști. Se împotrivise tot timpul cît ținuse perorația lui Henry, dar acum se dădu bătută. Sigur că Henry Tilney trebuie să știe mai bine. Se mustră pentru cît își exagerase temerile și se hotărî să nu se mai gîndească niciodată atît de serios la subiectul de față.

Hotărîrea ei fu sprijinită de comportarea Isabellei cu prilejul convorbirii lor de despărțire. Familia Thorpe petrecu în strada Pulteney ultima seară a ședерii Catherinei în Bath și între îndrăgostiți nu mai interveni nimic care ar fi putut stîrni neliniștea Catherinei sau care ar fi putut-o face să se despartă de ei cu oarecare temeri. James era foarte bine dispus iar Isabella, încîntător de liniștită. Duioșia ei pentru Catherine părea să fie sentimentul dominant al sufletului ei ; dar în asemenea clipă așa ceva era de așteptat ; aici își contrazicea fără vlagă iubitul, aici își trăgea mîna dintr-ale lui ; Catherine, însă, își aminti de învățămintele lui Henry și le puse pe toate în seama unei afecțiuni raționale. Vă puteți închipui îmbrățișările, lacrimile și făgăduințele frumoaselor noastre la despărțire.

CAPITOLUL XX

DOMNUL ȘI DOAMNA ALLEN au fost tare mîhniți că-și pierd tînăra prietenă, care prin buna-i dispoziție și veselie izbutise să se facă o însoțitoare de preț și a cărei bucurie vădită de-a trăi le-o sporise în mare măsură și pe-a lor. Dar fericirea Catherinei de-a pleca împreună cu domnișoara Tilney le-a înăbușit orice alte dorințe ; și cum nici ei nu aveau să mai rămînă decît încă o săptămînă în Bath, lipsa ei n-avea să fie simțită timp prea îndelungat. Domnul Allen o însoți pînă la strada Milsom, unde urma să ia micul dejun, și o văzu luînd loc între noii săi prie-

teni, întîmpinată cu cel mai prietenos bun-venit ; dar atît de mare îi era frămîntarea, văzîndu-se socotită ca una ce face parte din familie, și atît de tare se temea ca nu cumva să facă exact ceea ce nu se cuvenea și deci să nu poată să le mențină buna impresie ce le-o făcuse, încît, în tulburarea primelor cinci minute, mai că ar fi dorit să se întoarcă cu domnul Allen în strada Pulteney.

Purtarea domnișoarei Tilney și zîmbetele lui Henry spulberară curînd o parte din temerile ei, dar încă era departe de a se simți în largul ei ; nici chiar atențiile neîntrerupte ale generalului nu au fost în stare s-o liniștească pe deplin. Ba mai mult încă, deși părea un capriciu, Catherine se întreba dacă nu s-ar fi simțit mai bine dacă n-ar fi fost obiectul acestor atenții. Grija lui de a-i asigura confortul, neîntreruptele stăruințe ca să mănînce și temerile exprimate întruna că nimic din ceea ce se afla pe masă nu e potrivit gusturilor ei — cu toate că niciodată în viața ei Catherine nu mai văzuse o masă nici pe jumătate atît de încărcată pentru un mic dejun — toate la un loc o făcură să nu uite nici măcar o clipă că nu-i decît un musafir. Se simțea de-a dreptul nedemnă de atîta respect și nu știa cum să răspundă. Și nici liniștea nu și-o putea recăpăta din pricina nerăbdării generalului că fiul său cel mare nu se mai arăta și din pricina neplăcerii pe care o manifesta față de lenea acestuia. Cînd, în sfîrșit, căpitanul Tilney coborî, Catherine se întristă tare de tot din cauza dojanei severe a tatălui care părea disproporționată în raport cu greșeala. Și amestecul ei în această chestiune îi păru și mai mare, cînd văzu că ea era principala cauză a mustrării și că întîrzierea lui era socotită ca o ofensă, sau ca o lipsă de respect față de ea. Asta o punea într-o situație foarte neplăcută și i se făcu tare milă de căpitanul Tilney, cu toate că nu putea spera să-i cîștige bunăvoința.

El îl ascultă pe taică-său în tăcere și nu încercă să se dezvinovățească în nici un fel, ceea ce mări și întări Catherinei temerea că fierberea în care se zbătea sufletul lui, căci era tot timpul cu gîndul la Isabelle, ținîndu-l multă vreme treaz, ar fi putut fi adevărata pricină că s-a sculat atît de tîrziu. Era pentru întîia oară că se afla împreună cu el și nădăjduia că a venit vremea să-și poată face o părere despre dînsul ; dar atîta timp cît tatăl lui a rămas în

cameră aproape că nu-i auzi glasul și chiar și după aceea abia dacă a deslușit vorbele următoare, șoptite Eleanorei:

— Cît de fericit am să fiu după ce veți pleca cu toții ; pînă într-atît de lovit îi fusese sufletul.

Zarva plecării nu era plăcută. Ceasul bătea ora zece cînd încă se mai coborau cufere ; iar generalul hotărîse ca la timpul acela de mult să fi părăsit strada Milsom. Mantia lui, în loc să-i fi fost adusă ca să o îmbrace, stătea întinsă cît era de mare în careta în care avea să-l întovărășească pe feciorul său. Scăunelul de la caleașcă nu fusese încă așezat, cu toate că aveau să meargă trei inși în ea, iar slujnica domnișoarei Tilney încărcase vehiculul cu atîtea colete, încît domnișoara Morland n-ar mai fi avut loc să se așeze ; iar generalul se lăsă pînă într-atît copleșit de această temere, încît, ajutînd-o pe eroina noastră să urce, cu greu putu îiica lui, biata de ea, să-l convingă să nu-i arunce birouașul cel nou în mijlocul drumului. Totuși, pînă la urmă, ușa vehiculului închise pe cele trei tinere înăuntru și călătorii noștri au pornit în pasul așezat în care cei patru cai frumoși și bine hrăniți ai unui gentilom întreprind de obicei o călătorie de treizeci de mile ; cam asta e distanța de la Bath la Northanger, distanță ce avea să fie împărțită în două etape egale. Buna dispoziție a Catherinei a reînviat de cum s-au pus în mișcare ; pentru că nu mai simțea nici un fel de stinghereală cînd se afla cu domnișoara Tilney ; și cu gîndul la drumul cu desăvîrșire nou ce i se desfășura înainte și pe care dorea să-l cunoască, apoi cu o mănăstire veche la orizont și, în fine, cu o caretă ce venea în urmă, aruncă o ultimă privire stațiunii Bath, fără nici o părere de rău, ținînd socoteală de fiecare bornă kilometrică ce-i ieșea în cale cînd nici nu se aștepta. Veni la rînd apoi zăbava plină de plictis a celor două ceasuri de-așteptare la Petty-France, unde nu era nimic de făcut decît să mănînci fără să fii flămînd și-apoi să hoinărești pe ici pe colo, jur-împrejur, fără să ai cît de cît ce vedea, niște neajunsuri de neînlăturat din care pricină încîntarea ei față de felul în care călătoreau, față de caleașca elegantă, de vizitiii ce purtau livrele arătoase, înălțîndu-se cu atîta regularitate în scările șeilor, și de numeroșii însoțitori călări, încălecați cum se cuvine, s-a mai potolit puțin. Dacă grupul lor ar fi fost desăvîrșit de plăcut, întîrzierea

aceea n-ar fi însemnat nimic ; dar generalul Tilney, deşi un om atît de fermecător, părea să fie întruna o frînă în calea bunei dispoziţii a copiilor săi şi aproape că nu ieşea nici un cuvînt din gura nimănui decît dintr-a lui. Acest lucru adăugat nemulţumirii lui faţă de tot ceea ce-i putea oferi hangiul, precum şi nerăbdarea mînioasă faţă de felul în care serveau chelnerii, au făcut-o pe Catherine să simtă, pe măsură ce timpul trecea, o temere din ce în ce mai mare faţă de el, care păru să transforme cele două ceasuri în patru. În sfîrşit, totuşi, porunca de plecare fu dată şi tare mai fu uimită Catherine de propunerea generalului ca ea să ia locul în caretă alături de fiul lui pentru restul călătoriei : ...„Ziua era minunată şi el dorea ca ea să vadă cît mai mult cu putinţă din priveliştea ţinutului."

Amintindu-şi de părerile domnului Allen în privinţa caretelor deschise, roşi la enunţarea unui asemenea proiect şi primul ei gînd fu să refuze ; dar cel de-al doilea fu al unui respect, al unei stime mai mari faţă de părerile generalului Tilney ; el n-ar fi putut veni cu nici o propunere nelalocul ei ; şi în decursul cîtorva minute se găsi împreună cu Henry în caretă, ca fiinţa cea mai fericită din cîte-au fost pe lume. După cîteva minute a fost încredinţată că cel mai încîntător echipaj din cîte există e careta ; caleaşca mergea înainte cu oarecare grandoare bineînţeles, dar e un lucru greoi şi dă bătaie de cap ; şi-apoi nu putea uita cu prea multă uşurinţă că stătuseră din pricina ei două ceasuri la Petty-France. Pentru caretă ar fi fost de ajuns doar jumătate din timp. Iar caii, cu pasul lor uşor, erau gata să umble cu atîta sprinteneală, încît de n-ar fi hotărît generalul ca echipajul în care se afla el să meargă în frunte, ei l-ar fi putut întrece într-o clipită. Dar meritul caretei nu era numai al cailor ; Henry mîna atît de bine, atît de liniştit, fără să dea prilej la vreo îngrijorare, fără să se laude sau să strige la cai, cu totul altfel decît acel gentilom vizitiu cu care îi stătea în putere să-l compare! Şi-apoi pălăria îi stătea atît de bine iar el părea atît de important în mantaua lui impunătoare ! Să te afli lîngă el în trăsură, după ce ai dansat cu el, nu exista fericire mai mare. Şi în plus mai avea bucuria de a-l asculta cum o ridica în slăvi şi cum îi aducea mulţumiri, ca din partea surorii sale, că a avut bunătatea să primească să-i fie

oaspete ; apoi că această bunăvoință poate fi socotită ca un semn de adevărată prietenie, ce merită o sinceră recunoștință. Sora lui, spunea el, era nedreptățită de împrejurări, — n-avea nici o însoțitoare — și în timpul frecventelor absențe ale tatălui lor, ea rămînea uneori singură acasă.

— Dar cum se poate întîmpla așa ceva ? întrebă Catherine. Dumneavoastră nu stați cu ea ?

— Northanger nu mai e decît pe jumătate casa mea ; am o parohie la Woodston, unde am casa mea proprie, cam la vreo douăzeci de mile de cea a tatii și o parte din timpul meu trebuie să mi-l petrec acolo.

— Ce necăjit trebuie să fiți din cauza asta !

— Întotdeauna îmi pare rău cînd mă despart de Eleanor.

— Da ; dar pe lîngă dragostea ce vă leagă de ea, trebuie să vă fie foarte dragă și mănăstirea. După ce-ați fost deprins cu un cămin cum e mănăstirea, o casă parohială de rînd trebuie să fie tare neplăcută.

El zîmbi și adăugă :

— V-ați făurit o idee tare frumoasă despre mănăstire.

— Bineînțeles. Nu-i oare o așezare veche, minunată, întocmai cum citim prin romane ?

— Și sînteți pregătită să înfruntați toate ororile pe care vi le poate oferi o clădire ca cele „despre care citim“? ...Aveți inima curajoasă ? Nervi pregătiți pentru panouri ce lunecă și tapițerii ce se trag în laturi ?

— O ! da ! Nu cred că mă voi speria cu ușurință, căci trebuie să fie atîta lume în casă... și pe lîngă asta clădirea nici n-a rămas niciodată nelocuită, nici n-a fost lăsată pustie ani de-a rîndul ; ca apoi cei din familia de odinioară să se întoarcă pe nepusă masă, fără să dea de știre, așa cum se întîmplă de obicei.

— Nu, bineînțeles. Nu va trebui să trecem pe dibuite printr-o sală abia luminată de tăciunii gata să se stingă a unui foc de lemne, nici să fim siliți să întindem așternuturile pe dușumeaua unei încăperi fără ferestre, fără uși și fără nici o mobilă în ea. Dar nu trebuie să uitați că atunci cînd o tînără domnișoară pătrunde (n-are importanță cum) într-un lăcaș de asemenea fel, întotdeauna se întîmplă să fie instalată departe de restul familiei. În

timp ce ei toți se îndreaptă în tihnă către capătul de casă în care sălășluiesc, domnișoara e îndrumată cu tot protocolul de Dorothy, bătrîna menajeră, sus, pe-o scară lăturalnică și de-a lungul multor coridoare mohorîte pînă într-o încăpere în care n-a mai intrat nimeni de cînd, cu vreo douăzeci de ani în urmă, vreun văr sau vreo altă rubedenie și-a dat duhul în ea. Puteți să faceți față unui asemenea ceremonial ? Oare sufletul n-are să vă fie năpădit de tot felul de presimțiri cînd vă veți afla singură în încăperea aceea întunecată, — prea înaltă și prea mare pentru dumneavoastră, numai cu o slabă licărire de la un singur felinar, atît cît să-i cuprindeți dimensiunile, — cu pereții plini de tapițerii ce înfățișează persoane în mărime naturală și cu patul îmbrăcat într-un material verde închis sau în catifea purpurie, arătînd ca un catafalc ? N-are să vi se taie picioarele de la genunchi ?

— Vai ! Dar sînt sigură că mie n-o să mi se întîmple așa ceva.

— Cît de înfricoșată veți cerceta mobilierul încăperii! Și ce veți deslușì pînă la urmă ? Nici tu masă, nici tu oglindă, nici tu dulap sau scrin ; doar într-o latură poate resturile unei lăute sparte, într-alta, o ladă masivă care, oricît te-ai trudi, nu se poate deschide și deasupra căminului, portretul unui vajnic luptător, ale cărui trăsături vă vor izbi atît de inexplicabil încît nu veți mai fi în stare să vă desprindeți ochii de la el. Între timp, Dorothy, nu mai puțin izbită de înfățișarea pe care ați căpătat-o, se uită lung la dumneavoastră plină de neliniște și lasă să-i scape cîteva aluzii de neînțeles. Pe lîngă toate acestea, ca să vă ridice moralul, vă dă dreptate să bănuiți că partea aceea a mănăstirii în care locuiți e fără îndoială bîntuită de stafii și vă face cunoscut că nici măcar un slujitor nu se află prin apropiere ca să vă audă strigînd. Cu asemenea semne afectuoase de despărțire, ea face o închinăciune de plecare — dumneavoastră trageți cu urechea la sunetul pașilor ei ce se îndepărtează, pînă ce ultimul lor ecou nu vă mai ajunge la ureche ;... și cînd, sleită de puteri, încercați să vă zăvoriți ușa, descoperiți din ce în ce mai înspăimîntată, că ușa n-are zăvor.

— Vai ! Domnule Tilney, cît e de înfiorător... e la fel ca-n cărți !... Dar sînt sigură că așa ceva nu mi se poate

întîmpla mie. Sînt încredințată că pe menajera dumneavoastră n-o cheamă Dorothy. Ei, și-apoi ?

— Poate că în prima noapte n-are să se mai ivească nimic altceva care să vă tulbure. După ce vă veți înfrînge groaza *de neînvins*, stîrnită de pat, vă veți duce la culcare și veți beneficia de cîteva ceasuri de somn agitat. Dar în noaptea a doua sau cel mult *a treia* de la sosire, vă veți trezi după cît se pare cu o furtună sălbatică. Un bubuit de tunete atît de puternic care parcă e făcut să cutremure clădirea din temelie se va prăvăli din munții învecinați. Și cît timp va ține răbufnelile vîntului, ce însoțesc trăsnetele, vi se va părea că deslușiți (fiindcă felinarul tot mai e aprins) cum o parte din tapițerie se mișcă mai tare ca restul ei. Fără a fi în stare, bineînțeles, să vă potoliți curiozitatea, stîrnită de un moment atît de prielnic, vă veți scula numaidecît din pat și, aruncîndu-vă pe umeri halatul, veți proceda la cercetarea misterului aceluia. După o foarte scurtă căutare, veți descoperi în tapițerie o tăietură atît de dibaci făcută în stare să înfrunte și cel mai amănunțit control și, dînd în laturi tapițeria, veți da numaidecît peste o ușă — ușă pe care, fiind apărată doar de niște drugi masivi și de un lacăt, după o mică sforțare veți reuși s-o deschideți — și cu felinarul în mînă, veți trece prin ea într-o încăpere mică, boltită.

— Nu, nici vorbă ; voi fi prea tare înfricoșată ca să mai fac așa ceva.

— Ce spuneți ! E cu neputință, cînd Dorothy v-a dat a înțelege că acolo se află o trecere subterană, tainică, între camera dumneavoastră și Capela Sfîntului Anthony, la o depărtare de numai două mile... Ați putea oare să vă dați înapoi din fața unei aventuri atît de simple ? Nu, nu; cu siguranță că veți pătrunde în încăperea aceea mică și boltită și prin ea în alte cîteva, fără să vedeți nimic deosebit în nici una din ele. Într-una din ele s-ar putea să fie un pumnal, într-alta cîteva picături de sînge, și în fine, în a treia rămășițele vreunui instrument de tortură; dar nefiind în asta nimic neobișnuit și cum felinarul stă să se stingă, vă veți întoarce spre camera dumneavoastră. Trecînd iarăși prin încăperea aceea mică și boltită, totuși privirile vă vor fi atrase de un dulap mare de abanos și aur, din timpuri străvechi, pe lîngă care ați trecut fără să-l

fi băgat de seamă, cu toate că mai înainte ați cercetat mobilierul cu de-amănuntul. Mînată de-un presentiment irezistibil, vă veți apropia cu nerăbdare de el, îi veți descuia ușile în două canaturi și veți cotrobăi prin toate sertarele... dar o bucată de vreme nu veți găsi nimic important... da, poate nimic, în afară de o comoară grozavă de diamante. Totuși pînă la urmă, atingînd un resort secret, o casetă tainică se va deschide, și-un sul de hîrtie va ieși la iveală; ...îl veți lua în mîini... cuprinde multe foi de manuscris... vă veți repezi cu nepreţuita comoară în camera dumneavoastră, dar abia de sînteți în stare să descifrați : „Vai ! tu — oricine ai fi, în mîinile căruia au putut să cadă însemnările acestea ale nefericitei Matilda"... cînd, dintr-o dată, felinarul vi se va stinge și vă va lăsa într-o întunecime desăvîrșită.

— Vai ! nu, nu... nu mai spuneți una ca asta. Continuați, vă rog.

Dar Henry abia de-și mai putea stăpîni rîsul din cauza interesului pe care-l stîrnise și nu mai era în stare să continue povestea ; nu mai putea impune acel caracter solemn nici subiectului și nici vocii și se văzu silit s-o roage să recurgă la propria ei fantezie în descifrarea calamităților căzute pe capul Matildei. Catherine, venindu-și în fire, se rușină de slăbiciunea ei și cu toată seriozitatea începu să-l asigure că atenția-i fusese atrasă fără nici cea mai mică temere că va da cu-adevărat peste toate cele pe care le povestise :

„Domnișoara Tilney, era ea sigură, n-ar pune-o niciodată într-o cameră ca cea pe care a descris-o el — de asta nu se temea defel".

Cu cît se apropiau de capătul călătoriei lor, nerăbdarea eroinei noastre de-a vedea mănăstirea — întreruptă o bucată de vreme de povestirile lui Henry — creștea din răsputeri și la fiecare cotitură a drumului aștepta cu o înfiorare solemnă să-i iasă în fața ochilor imaginea zidurilor masive de piatră cenușie, înălțîndu-se din mijlocul unui pîlc de stejari bătrîni, cu cele din urmă raze ale soarelui jucînd într-o minunată splendoare pe înaltele-i ferestre gotice. Dar clădirea era atît de joasă, încît trecînd prin poarta cea mare de lîngă loja de la intrare se văzu în mij-

locul parcului și a grădinilor de la Northanger, fără să fi zărit nici măcar un horn străvechi.

Nu-și permitea să fie uimită, dar era ceva neobișnuit în această modalitate de acces, ceva la care, bineînțeles nu se aștepta. Să treci prin lojile de la intrare ce aveau o înfățișare modernă, să te afli atît de liniștită drept în inima mănăstirii, să fii dusă atît de repede pe-un drum neted și drept acoperit cu prundiș fin, fără de nici o piedică, nici o prevestire și nici o formalitate solemnă, asta o izbi într-un chip ciudat și nepotrivit. Totuși n-avu prea mult timp pentru asemenea considerații. Un ropot neașteptat de ploaie, izbind-o din plin în față, nu-i mai îngădui să observe și altceva făcînd-o să-și mute toate gîndurile la pălăria-i nouă de paie, dacă va mai fi bună de ceva ; Și iat-o, într-adevăr, sub zidurile mănăstirii, sărind cu ajutorul lui Henry din caretă, apoi sub acoperișul vechiului portic, ba chiar îndreptîndu-se spre holul de la intrare, unde o așteaptă prietena ei și generalul ca să-i ureze bun venit, fără să mai aibă vreo presimțire înfricoșătoare a nenorocirilor care-o așteaptă sau vreo bănuială de-o clipă a vreunor scene cumplite care s-ar fi petrecut cîndva între zidurile solemnului edificiu. Adierea vîntului nu păruse că-i aduce pe aripi pînă la ureche suspinele celui ucis ; nu-i aduse altceva decît o răpăială de ploaie deasă ; și după ce-și scuturară bine pelerina, fu gata să intre în salonul cel mare și se văzu în stare să-și dea seama unde se află.

O mănăstire !... da, ce încîntare să te afli cu-adevărat într-o mănăstire !... Dar, uitîndu-se jur-împrejurul încăperii, Catherine se îndoia că toate lucrurile acelea care i se prezentau în fața ochilor i-ar fi putut crea sentimentul că se află într-o mănăstire. Mobilierul impunător și elegant vădea un gust modern. Căminul, de la care așteptase o deschidere amplă și o sculptură masivă ca în vremurile de demult, fusese redus la proporțiile unui cămin Rumford, cu plăci de marmură ordinară, ce-i drept frumoasă, și deasupra cu podoabe de cel mai fin porțelan englezesc. Ferestrele, la care mai ales s-a uitat cu speranță, căci îl auzise pe general spunînd că le păstrase cu deosebită grijă forma gotică, arătau totuși cu mult mai prejos față de forma în care le făurise imaginația ei. Bineînțeles, arcada

ascuțită le fusese păstrată ...forma lor era gotică, puteau să fie și în canaturi... dar ochiurile erau atît de mari, atît de străvezii, atît de luminoase ! Pentru cineva care în închipuire nădăjduia să găsească cele mai mici ferestruici și cele mai greoaie sculpturi în piatră, să dea peste vitralii, praf și păienjeniș, deosebirea era tare deprimantă.

Generalul, observînd cum îi umblă ochii, începu să vorbească despre micimea încăperii și despre modestia mobilierului, care, fiind destinat doar nevoilor zilnice, n-avea altă pretenție decît să fie util și etc., etc., dar se mîndrea totuși că se află cîteva încăperi în mănăstire ce meritau să fie luate de ea în seamă... și era tocmai în curs de a cita podoabele costisitoare ale uneia în special, cînd, scoțîndu-și ceasornicul din buzunar, se opri ca să rostească cu uimire că nu mai erau decît douăzeci de minute pînă la ora cinci ! Ceea ce păru să fie cuvîntul de ordine al despărțirii și Catherine se văzu luată și dusă în graba mare de domnișoara Tilney în așa fel încît rămase convinsă că la Northanger trebuia să se aștepte la respectarea cea mai strictă a orarului familiei.

Întorcîndu-se prin holul spațios și înalt de la intrare, ele urcară o scară lată de stejar lustruit, care, după multe rînduri de trepte și după multe paliere, dădea într-o galerie lungă și lată. Pe o parte se înșiruiau niște uși iar pe cealaltă parte pătrundea lumina prin niște ferestre prin care Catherine abia dacă a avut timp să descopere că dădeau înspre o curte interioară. În cameră, domnișoara Tilney stătu doar cît să-și exprime speranța că încăperea îi e pe plac și o lăsă, rugînd-o stăruitor să facă cît mai puține schimbări cu putință în îmbrăcăminte.

CAPITOLUL XXI

O PRIVIRE DE-O CLIPĂ fu destul ca s-o bucure pe Catherine că odaia ei nu se potrivea deloc cu cea cu a cărei descriere Henry se trudise s-o neliniștească. Nici vorbă să fi fost din cale-afară de mare și nici urmă de tapițerii sau catifele în ea. Pereții erau tapetați cu hîrtie, iar dușu-

meaua acoperită cu covoare ; ferestrele erau tot atît de desăvîrșite și nu mai întunecoase ca cele din salonul de jos ; mobilierul, deși nu de ultimă modă, era frumos și comod iar climatul întregii încăperi nu era nici pe departe neprimitor. Cu inima venită pe dată la loc asupra acestui capitol, eroina noastră se hotărî să nu mai piardă timpul cercetînd fiecare lucru în amănunt, temîndu-se grozav să nu-l nemulțumească pe general cu vreo întîrziere oarecare. Așadar și-a scos cît mai repede cu putință pelerina și se pregătea să desfacă din ace balotul cu rufăria care-i venise cu trăsura, pentru a-i sta numaidecît la îndemînă, cînd dintr-o dată privirea-i căzu pe un sipet mare și înalt, ce stătea în fundul unei firide adînci de lîngă vatra căminului. Tresări ; și, uitînd de toate celelalte lucruri, rămase cu ochii ațintiți asupra lui într-o uimire împietrită, în timp ce prin minte îi treceau tot felul de gînduri :

„E într-adevăr ciudat ! Nu m-am așteptat să văd asemenea lucru aici !... Un sipet imens și greu !... Ce poate fi în el ?... De ce-o fi fost așezat aici ?... Și împins pînă-n fund, ca să nu fie la vedere !... Am să mă uit în el... orice s-ar întîmpla am să mă uit în el... și chiar acum... la lumina zilei... dacă aștept pînă diseară, lumînarea mi se poate stinge"... Se apropie de el și-l cercetă cu de-amănuntul ; era din lemn de cedru, ciudat încrustat cu alt lemn mai întunecat la culoare și înălțat, cam la vreun picior de la pămînt, pe-un postament sculptat din același material. Lacătul era din argint, totuși înnegrit de vreme ; la amîndouă capetele se vedeau rămășițele îndoite ale unor mînere tot de argint, fărîmate, se vede înainte de vreme datorită vreunei silnicii ciudate ; iar în mijlocul capacului se afla un cifru misterios, din același metal. Catherine se aplecă asupră-i cu toată atenția, dar fără să fie în stare să deslușească ceva anume cu precizie. Din orice parte ar fi privit, nu putea crede ca ultima literă să fie un *T* și, totuși, dac-ar fi fost altă literă în casa aceea, atunci așa ceva era în stare să dea naștere unei uimiri neobișnuite. Dacă nu era de la origină al lor, datorită căror evenimente stranii se pripășise în casa familiei Tilney ?

Curiozitatea ei teribilă creștea cu fiecare clipă din ce în ce mai mult ; și, apucînd cu mîinile înfiorate de tremur

încuietoarea broaștei, se hotărî, orice-ar fi, să-și potolească curiozitatea, măcar în privința conținutului sipetului. Cu greu, fiindcă părea că ceva se împotrivește trudei sale, reuși să ridice capacul doar cîțiva milimetri ; dar chiar în clipa aceea, o bătaie neașteptată în ușa camerei o făcu să tresară și să dea drumul capacului care se închise cu putere și larmă. Oaspetele nepoftit era tocmai slujnica domnișoarei Tilney, trimisă de stăpîna sa ca s-o ajute pe domnișoara Morland. Și deși Catherine se lipsi de serviciile ei, lăsînd-o să plece, prezența ei o făcu să-și dea seama de ceea ce era pe cale să comită și o sili, cu toată dorința ei fierbinte de-a pătrunde în inima tainei ; să se apuce să se îmbrace fără nici o altă întîrziere. Dar se îmbrăcă agale, fiindcă și gîndurile și ochii îi erau aplecați asupra obiectului aceluia, atît de bine sortit să trezească interesul și să atîțe curiozitatea ; și, cu toate că nu îndrăzni să-și mai piardă vremea cu o nouă încercare, nu se putu desprinde nici cu un pas de sipet. Pînă la urmă, totuși, după ce-și trase rochia pe-o mînă, păru atît de aproape de-a fi gata îmbrăcată, încît putu să-și mulțumească în voie toată nerăbdarea curiozității sale. Cu siguranță că nu-i trebuia mai mult de-o clipă ; și-atît de grozav avea să-i fie pusă puterea la încercare, încît capacul avea să fie ridicat într-o clipă, numai dacă nu va fi fost înțepenit de niște forțe supranaturale. Într-asemenea stare de spirit se repezi la el și încrederea în sine n-o dezamăgi. Cu un efort dîrz ridică capacul și dinaintea ochilor ei uimiți i se arătă o cuvertură albă de bumbac, împăturită cu grijă, odihnindu-se culcată într-un capăt al sipetului, nerîvnită de nimeni !

Se uita la ea dusă pe gînduri, îmbujorată de uimire, cînd, domnișoara Tilney, nerăbdătoare să-și știe prietena gata îmbrăcată, intră în cameră, și la sfiala ei din ce în ce mai mare că, preț de cîteva clipe, fusese în stare să nutrească o speranță absurdă, se adăuga și rușinea de-a fi prinsă asupra faptului, scotocind inutil.

— Un sipet vechi și ciudat, nu-i așa ? zise domnișoara Tilney, după ce Catherine îl închise repede și se întunase spre oglindă. Mi-e cu neputință să spun de cîte generații se află aici. Cum s-a întîmplat să fie pus întîia oară aici în cameră nu știu, dar nu l-am mișcat din loc, socotind că

uneori poate fi de folos pentru ținut pălăriile și bonetele. Cel mai prost lucru e doar greutatea de a-l deschide. Totuși în colțul acesta cel puțin nu-ți stă în cale.

Catherine nu găsi răgaz de vorbă, mai întîi înroșindu-se, apoi înnodîndu-și funda rochiei și în sfîrșit urzind hotărîri înțelepte în cea mai aprigă viteză. Domnișoara Tilney, amabilă, o făcu să înțeleagă că se teme să nu întîrzie și în cîteva clipe porniră amîndouă să coboare în grabă scările într-o larmă întrucîtva îndreptățită, pentru că generalul Tilney măsura cu pașii salonul de la un capăt la altul, cu ceasornicul în mînă și tocmai în clipa intrării lor trăsese furios cordonul clopoțelului, poruncind:

— Să fie adusă cina, *numaidecît*.

Catherine se cutremură auzind tonul aspru cu care vorbise și luă loc pierită și cu răsuflarea tăiată, într-un chip foarte umil, gîndindu-se cu îngrijorare și neliniște la copiii generalului și cu silă la sipetele vechi; iar generalul, reluîndu-și tonul politicos, după ce s-a uitat la ea, își petrecu restul timpului dojenindu-și fiica pentru că o grăbise atît de prostește pe drăgălașa ei prietenă, care aproape că nu-și mai putea trage sufletul de atîta zor, mai cu seamă că nu existase nici cel mai neînsemnat motiv ca s-o zorească; dar Catherine nu putu nicicum să-și alunge dubla-i suferință: aceea de-a fi prilejuit prietenei sale o dojană și aceea de-a fi fost ea însăși o nătîngă, pînă cînd se așezară în sfîrșit la cină, unde zîmbetele satisfăcute ale generalului și pofta ei de mîncare i-au redat liniștea. Sufrageria era o încăpere plină de măreție, potrivită, prin dimensiunile sale, unui salon ceva mai mare decît cele folosite pentru asemenea scop și împodobită într-un stil bogat și costisitor ce scăpă ochilor nepricepuți ai Catherinei, care abia de văzu și altceva decît vastitatea încăperii și numărul slujitorilor. Își mărturisi imediat admirația; iar generalul, cu o reținere binevoitoare, recunoscu că încăperea nu era în nici un caz disproporționată; și apoi mărturisi că, deși neatent în privința unor asemenea probleme, ca majoritatea oamenilor, socotește că o sufragerie potrivit de spațioasă e un lucru necesar vieții; totuși presupunea „că eroina noastră era obișnuită cu niște încăperi cu mult mai bine proporționate, la domnul Allen acasă?"

— Nu, da de unde, îl asigură cu sinceritate Catherine, sufrageria domnului Allen nu-i decît pe jumătate cît asta; și adăugă că nu mai văzuse cameră atît de mare de cînd era ea.

Buna dispoziție a generalului crescu — căci, *avînd* asemenea încăperi, se gîndise c-ar fi mai simplu să nu se slujească de ele ; că doar, pe cinstea lui, e încredințat că te-ai simți mai în largul tău în camere doar pe jumătate de mari. Casa domnului Allen, generalul era sigur, trebuie să aibă tocmai dimensiunile necesare unei fericiri raționale.

Seara trecu fără nici un alt neajuns și chiar cu o veselie mult mai sinceră atunci cînd, întîmplător, generalul Tilney nu era de față. Numai în prezența lui Catherine se simțea întrucîtva obosită de călătorie ; și chiar și-atunci, chiar în clipele de plictis sau de reținere, predomina sentimentul general de fericire, căci putea să se gîndească la prietenii ei din Bath fără să dorească nici măcar o dată să fie cu ei. Noaptea fu furtunoasă ; vîntul pornise să bată în răstimpuri chiar după-masă și la vremea cînd și-au urat noapte bună ploua și vîntul sufla din toate puterile. Pe cînd trecea prin hol, Catherine asculta furtuna cu fiori de teamă ; și cînd o auzi cum urlă de după un colț al vechii clădiri și cum trîntește cu o furie neașteptată o ușă depărtată, simți pentru prima oară că se află cu-adevărat într-o mănăstire. — Da, astea erau sunetele caracteristice... ele îi aduseră aminte de-o grămadă nenumărată de întîmplări groaznice și de scene oribile, cărora doar asemenea clădiri le-au fost martore și numai asemenea furtuni le-au patronat ; și se bucură din toată inima de fericitele împrejurări ce i-au însoțit pătrunderea înăuntrul unor ziduri atît de solemne ! N-avea nicidecum a se teme de asasini în miez de noapte sau de cavaleri beți. Cu siguranță că de dimineață Henry doar a glumit spunîndu-i toate acele grozăvii. Într-o casă astfel mobilată și păzită, nu putea să aibă nimic de întîmpinat și nici de suferit și va putea să se ducă în camera ei de culcare tot atît de sigură de parcă ar fi fost chiar camera ei de la Fullerton. Ridicîndu-și în asemenea fel înțelept moralul, pe cînd urca scările, se simți în stare să intre cu destul de mult curaj în camera ei, mai ales cînd băgă de seamă că domnișoara

Tilney dormea doar la a doua ușă depărtare de-a ei ; și-apoi stării ei sufletești îi sări numaidecît în ajutor flăcările vesele ale unui foc de lemne. „Cît de bine e așa!“ își zise ea, pășind către paravanul din fața căminului... „cît e de bine să găsești un foc gata aprins, decît să trebuiască să aștepți tremurînd de frig pînă ce-ți vezi toată familia în pat, așa cum multe biete fete sărace sînt silite s-o facă, și-apoi să mai ai și-o slujnică bătrînă și credincioasă ce te sperie intrînd cu un braț de vreascuri ! Ce bucuroasă sînt că Northanger e ceea ce e ! Dac-ar fi fost ca multe alte locuri despre care am citit, nu știu zău, într-o noapte ca asta, dac-aș fi putut să-mi țin firea ;... dar acum, bineînțeles, nu-i nimic care să mă neliniștească.“ Se uită jur-împrejurul camerei. Perdelele de la ferestre păreau că se mișcă. Nu putea fi nimic alta decît furia vîntului pătrunzînd printre crăpăturile obloanelor ; și păși înainte cu încredere, fredonînd cu nepăsare o melodie, ca să se încredințeze că nu-i e frică ; plină de curaj, aruncă o privire pe după fiecare perdea, nu văzu nimic care s-o înspăimînte pe nici una din băncile joase din fața ferestrelor și, punînd mîna pe oblon, simți cea mai puternică forță de convingere a vîntului. O privire asupra vechiului sipet, pe cînd se întorcea de la cercetările făcute, a fost de-un oarecare folos ; disprețui temerile neîntemeiate ale unei imaginații deșarte și începu, cu o nepăsare grozav de jovială, să se pregătească de culcare. „Să facă totul pe îndelete ; să nu se grăbească ; puțin îi păsa dacă era cea din urmă ființă trează din casă. Dar n-avea să înțeleagă focul ; *așa ceva* ar fi părut o lașitate, ca și cum ar fi dorit să fie apărată de lumină după ce s-ar fi urcat în pat.“ Așa că focul s-a stins și Catherine, după ce se îndeletnicise aproape un ceas cu rînduitul lucrurilor, tocmai se gîndea să se vîre în pat, cînd, aruncînd o ultimă privire jur-împrejurul încăperii, fu izbită de ivirea neașteptată a unui dulap înalt, negru, de modă veche, pe care, deși la vedere, nu-l băgase în seamă pînă atunci. Vorbele lui Henry, descrierea pe care i-o făcuse de dimineață — descrierea unui dulap de abanos, care la început avea să-i scape privirilor, — i-au venit numaidecît în minte ; și cu toate că s-ar fi putut să nu fie într-adevăr nimic în el, era totuși ceva straniu în asta, în tot cazul o coincidență extraordinară ! Luă lumî-

narea și cercetă dulapul cu de-amănuntul. Nu era chiar din abanos și aur, dar era lac japonez, lac japonez negru și galben de cel mai minunat soi și, așa cum ținea ea lumînarea, lacul galben ai fi zis că-i aur. Cheia era în ușă și o cuprinse o ciudată dorință de-a se uita înăuntru, totuși, fără să se aștepte cît de cît să găsească ceva, dar era atît de neînchipuit de ciudat, după toate pe care le spusese Henry... pe scurt, nu putea să adoarmă fără să-l cerceteze. Așa că, așezînd lumînarea cu multă grijă pe un scaun, apucă cheia cu mîna tremurîndu-i puternic și încercă s-o răsucească ; dar cheia rezistă chiar la sforțarea ei din toate puterile. Îngrijorată, dar nu descurajată, mai încercă o dată. Un zăvor cedă și ea crezu c-a reușit ! Dar vai, ce straniu, ce misterios !... Ușa rămăsese tot întepenită. O clipă se opri cu răsuflarea tăiată de uimire. Vîntul urla prin coșul căminului, ploaia se izbea în torente de ferestre și toate lucrurile păreau că grăiesc despre oribila împrejurare. Să se bage totuși în pat, fără ca să-și fi satisfăcut curiozitatea, ar fi fost zădarnic, de vreme ce somnul nu putea să vină cît timp se știa în imediata vecinătate a unui dulap atît de misterios închis. De aceea apucă din nou cheia și după ce preț de cîteva clipe o mișcă în toate felurile cu putință, cu hotărîrea pe care ți-o dă cel din urmă efort al speranței, ușa cedă așa, dintr-o dată în mîna ei ; inima-i zvîcni de bucurie pentru asemenea izbîndă și, dînd în laturi amîndouă ușile, căci cea de-a doua era prinsă doar în niște cîrlige de-o construcție mai puțin complicată ca cea a broaștei, — deși ochiul ei nu putea deslușî nimic neobișnuit — i se arătă un îndoit șir de săltărașe, cu cîteva sertare mai mari deasupra și dedesubtul lor, iar în centru o ușă mică, închisă și ea cu cheia, păzea după cît se pare un lăcaș de mare importanță.

Inima Catherinei porni a bate din răsputeri, dar curajul n-o părăsi. Cu obrazul îmbujorat de speranță și cu privirile încordate de curiozitate, degetele ei se încleștară pe mînerul unui sertar și-l trase afară. Era gol. Cu mai puțină temere și cu o rîvnă mai mare trase un al doilea, al treilea, al patrulea ; erau de asemeni goale. Nici unul n-a rămas necercetat și în nici unul nu a găsit nimic. Foarte erudită în arta de a ascunde o comoară, eventualitatea unor funduri duble la sertare nu-i scăpă și pipăi

fiecare sertar cu o atenție încordată. Zadarnic. Numai locul din mijloc rămăsese neexplorat ; și cu toate că de la început nu-i trecuse nicidecum prin minte c-ar putea găsi ceva în vreo parte a dulapului și nu fusese deloc dezamăgită de nereușita de pînă atunci, ar fi fost o prostie curată să nu-l cerceteze în întregime atîta vreme cît era chiar lîngă el. Trecu totuși o bucată de vreme pînă cînd putu să descuie ușa, aceleași dificultăți ivindu-se în mînuirea lacătului interior ca și a celui exterior ; dar pînă la urmă îl deschise ; căutarea nu-i fu zădarnică : privirea ageră îi căzu direct pe un sul de hîrtii, împins în fund, în cea mai lăturalnică parte a lăcașului, după cît se pare ca să poată fi ascuns, și ceea ce simți în clipa aceea e de nedescris. Inima prinse a i se zbate, genunchii îi tremurau, iar obrajii îi păliră. Apucă c-o mînă prețiosul manuscris, căci numai dintr-o ochire îi fu deajuns ca să se încredințeze de literele scrise ; și în timp ce recunoștea plină de oroare exemplul straniu pe care i-l prezisese Henry, se hotărî numaidecît să buchinească literă cu literă pînă cînd se va lăsa pradă somnului.

Lumina slabă pe care i-o dădea lumînarea o făcu să se întoarcă îngrijorată spre ea ; dar nu se arăta a fi nici o primejdie să se stingă pe neașteptate ; încă mai avea cîteva ore de ars ; și ca nu cumva să se ivească vreo greutate mai mare în descifratul scrisului, decît cea pe care i-o pricinuia data străveche a manuscrisului, Catherine se repezi să curețe mucul lumînării. Dar, vai ! îl curăți dar totodată îl și stinse. Nici o lampă nu s-ar fi putut stinge c-un efect mai dezastruos. Preț de cîteva clipe, Chaterine rămase împietrită de groază ; se stinsese de tot ; nu mai era nici o rămășiță de lumină în fitil care să-i dea speranța că o va readuce la viață. Întunericul de nepătruns și de neînlăturat umplu camera. O răbufnire puternică de vînt, izbind cu o furie neașteptată, adăugă o nouă spaimă teribilei clipe. Catherine se cutremură din creștet pînă-n tălpi. În timpul răgazului ce urmă, zgomotele unor pași ce se îndepărtează și a unei uși ce se închide în depărtare, îi izbiră urechea înspăimîntată. Nici o fire omenească n-ar putea îndura mai mult. O sudoare rece îi acoperi fruntea, manuscrisul îi căzu din mînă și căutînd pe bîjbîite calea spre pat, sări repede într-însul și căută să-și astîmpere

groaznica teamă strecurîndu-se cît mai adînc sub așternut. Să închidă un ochi în cursul acelei nopți, simțea că trebuie să fie în afară de orice discuție. Cu o curiozitate atît de firesc deșteptată și atît de tulburată de tot felul de sentimente, odihna trebuie să fie cu desăvîrșire imposibilă. Și-apoi mai era și furtuna aceea de afară atît de fioroasă ! Nu i se întîmplase încă să se sperie de vînt, dar acum, fiecare dezlănțuire părea plină de intenții oribile. Manuscrisul acela, găsit ca printr-o minune și adeverind atît de surprinzător prevestirea de dimineață — cum oare are să se lămurească ? — Oare ce putea conține ? — La cine s-o fi referind ? — Prin ce mijloace a putut să stea atîta vreme ascuns ? — Și ce nemaipomenit de ciudat, să-i fi fost tocmai ei dat să-l descopere ! Dar pînă cînd n-are să știe cuvînt cu cuvînt cuprinsul, nu va putea avea nici tihnă nici odihnă ; și se hotărî să-l cerceteze la ivirea primelor raze de soare. Dar încă multe ceasuri încete și obositoare mai aveau să se scurgă pînă atunci. Dîrdîia de spaimă, frămîntîndu-se întruna în pat, și rîvnind la somnul celor ce dormeau în tihnă. Afară furtuna tot mai urla și felurite zgomote, mai înspăimîntătoare chiar decît vîntul îi izbeau din cînd în cînd urechea-i înfiorată. La un moment dat chiar i se păru că perdelele de la pat se mișcă iar altă dată broasca de la ușă fu zgîlțîită ca de încercarea cuiva de-a pătrunde înăuntru. Șoapte surde păreau că se tîrîie de-a lungul galeriei și nu o dată i-a înghețat sîngele în vine la auzul unor gemete depărtate. Ceas după ceas s-a scurs și eroina noastră, stoarsă de trudă, a mai auzit încă cele trei bătăi vestite de toate ornicele din casă, după care furtuna s-a potolit sau poate că pe neștiute ea a adormit buștean.

CAPITOLUL XXII

A DOUA ZI LA ORA OPT, slujnica deschise obloanele și sunetul lor a fost primul zgomot ce a deșteptat-o pe Catherine ; își deschise ochii asupra unor prilejuri de veselie, mirîndu-se că i se putuseră totuși închide ; focul ardea în vatra căminului și o dimineață însorită urmase

vijeliei din noaptea trecută. Odată cu conștiința faptului că există, îi reveni și amintirea manuscrisului și, sărind din pat chiar în clipa plecării slujnicei din cameră, adună cu grijă toate foile împrăștiate ce se răspîndiseră din sul atunci cînd căzuse pe dușumea, după care se repezi înapoi în pat ca să se bucure de plăcerea pe care avea s-o guste, citindu-le sprijinită în perne. Acum văzu limpede că nu trebuia să se aștepte la un manuscris de aceeași lungime cu a celor de care se cutremurase în cărțile citite, deoarece sulul, părînd în întregime alcătuit din file mici, separate, era de mică dimensiune ba chiar cu mult mai mic decît își închipuise ea la început.

Privirea-i lacomă alunecă pe-o pagină. Tresări cînd văzu ce cuprinde. Era oare cu putință, nu cumva simțurile îi jucau o festă ? Un inventar de rufărie, scris stîngaci dar cu caractere moderne, numai atît părea să se afle înaintea ochilor ei. Dacă avea să se încreadă în cele văzute, nu ținea în mînă decît o listă de rufe de spălat. Apucă o altă foaie și văzu aceleași obiecte cu mici schimbări ; o a treia, a patra, a cincea, nu aduseră nici o noutate. Cămăși, ciorapi, cravate și veste i se perindau în fața ochilor. Două din ele, scrise de aceeași mînă, arătau niște cheltuieli întrucîtva mai interesante, făcute pentru hîrtie de scrisori, pudră pentru păr, șireturi de ghete și pantaloni de bal. Iar foaia de hîrtie ceva mai mare în care stăteau toate celelalte strînse, datorită obstacolului primului rînd : *„Cum se pune cataplasma de castane la iepe"* părea mai curînd rețeta unui medic veterinar ! Aceasta era colecția de documente (hîrtii lăsate, după cît și-a putut închipui după aceea, din neglijența unei slujnice, în locul de unde le luase ea), care o umpluse de curiozitate și de neliniște și care-i furase jumătate din odihna nopții ! Se simți umilită la culme. Oare întîmplarea cu sipetul nu putuse să-i aducă ceva mai multă minte la cap ? Un colț din el, sărindu-i în ochi așa cum stătea culcată, păru c-o ține de rău, judecînd-o. Nimic nu i se părea acum mai limpede decît absurditatea născocirilor ei de mai înainte. Să-și închipuie că un manuscris al unor generații de mult dispărute ar fi putut rămîne nedescoperit într-o încăpere ca aceea, atît de modernă și tot timpul locuită ! Sau că ea ar fi putut fi

cea dintîi în puterea căreia să stea îndemînarea de a descuia un dulap, a cărui cheie era la îndemîna tuturor!

Cum a putut să se înşele în aşa măsură? Ferească Dumnezeu ca Henry Tilney să afle vreodată de nesăbuinţa ei. Şi, într-o mare măsură, toate acestea i se datorau numai lui, fiindcă dacă dulapul n-ar fi fost atît de asemănător cu cel descris de el în aventurile ce-o aşteptau, ea n-ar fi încercat nici cea mai neînsemnată curiozitate în privinţa lui. Asta era singura mîngîiere de care mai avea parte.

Nerăbdătoare să se lepede de odioasele dovezi ale prostiei sale, de acele netrebnice hîrtii împrăştiate pe patul ei, se sculă numaidecît şi, strîngîndu-le pe cît cu putinţă în aproape aceeaşi ordine ca înainte, le-a pus din nou în acelaşi loc, înăuntrul dulapului, cu dorinţa vie ca nici o întîmplare neplăcută să nu i le mai pună sub ochi şi s-o mai facă de ruşine chiar şi faţă de ea.

De ce va fi fost încuietorile atît de greu de deschis era totuşi un fapt demn de luat în seamă, fiindcă acum le putea manevra cu deosebită uşurinţă. În această privinţă trebuie să fi fost cu siguranţă ceva misterios; şi timp de cîteva clipe îşi îngădui să se gîndească la nişte ipoteze exagerat de frumoase, pînă ce mintea i-a fost străfulgerată de posibilitatea ca uşa să fi fost de la început descuiată şi că însăşi mîna ei a fost zăvor, plătind născocirile cu un alt val de ruşine ce-i îmbujoră obrajii.

Părăsi cît mai repede cu putinţă camera în care purtarea ei iscase asemenea mustrări neplăcute şi-şi îndreptă singură paşii către salonaşul în care se lua micul dejun, acela pe care i-l arătase cu o seară înainte domnişoara Tilney. Acolo îl găsi numai pe Henry; şi speranţa lui, mărturisită numaidecît, că n-a fost tulburată de furtună, făcînd o aluzie şireată la felul clădirii în care locuiau, avu darul s-o necăjească. Pentru nimic în lume n-ar fi lăsat să i se bănuiască slăbiciunile; şi, totuşi, incapabilă să mintă cu nerusinare, fu silită să recunoască că vîntul a ţinut-o trează o bucată de vreme:

— Dar avem o dimineaţă fermecătoare după furtună, adăugă ea, dorind să încheie discuţia. Şi furtunile şi insomniile nu mai înseamnă nimic după ce-au trecut. Ce minunată zambilă! Tocmai am învăţat să-mi fie dragi zambilele.

— Şi cum aţi putut învăţa ? Din întîmplare sau cu vreun motiv anume ?

— Sora dumneavoastră m-a învăţat ; nu pot spune cum. De obicei, doamna Allen îşi dădea osteneală în fiecare an să mă facă să le îndrăgesc ; dar n-am fost deloc în stare pînă ce nu le-am văzut acum cîteva zile în strada Milsom ; din fire sînt nepăsătoare cu florile.

— Dar acum v-aţi îndrăgostit de zambile. Cu atît mai bine. Aţi dobîndit o nouă sursă de desfătare şi e bine să ai, pe cît cu putinţă, cît mai multe contacte cu fericirea. Pe de altă parte, dragostea pentru flori este oricînd de dorit pentru sexul dumneavoastră, ea fiind un prilej fericit de a ieşi din casă, şi de a vă ademeni să faceţi mai des gimnastică decît aţi face altfel ; şi, cu toate că dragostea de zambile e cumva vulgară, cine ar putea spune că, odată ce sentimentul s-a deşteptat, cu timpul n-aveţi s-ajungeţi să îndrăgiţi şi trandafirii ?

— Dar eu nu urmăresc asemenea prilej ca să mă scoată afară din casă. Plăcerea de-a umbla şi a respira aer proaspăt mi-e de-ajuns ; şi cînd e vreme bună stau afară mai bine de jumătate din timpul meu. Mama zice că nu sînt niciodată în casă.

— În orice caz, sînt totuşi bucuros că aţi învăţat să iubiţi zambilele. Căci obiceiul de a învăţa să iubeşti e totul în viaţă ; şi înclinaţia spre învăţătură la o domnişoară e un adevărat har. Sora mea are un fel plăcut de a instrui ?

Catherine scăpă de jena de a încerca să răspundă, datorită intrării generalului, ale cărui zîmbete măgulitoare vădeau o fericită dispoziţie, dar ale cărui amabile aluzii, pline de o duioşie prea timpuriu răsărită, nu o umplură de linişte.

Eleganţa serviciului folosit la micul dejun se impuse atenţiei Catherinei, cînd se aşezară la masă ; şi, din fericire, fusese cumpărat la alegerea generalului. El era încîntat că ea îi încuviinţase alegerea, mărturisind că-l găseşte elegant şi simplu şi socotindu-l tocmai potrivit pentru încurajarea manufacturii din patria lui ; cît despre el, pentru gustul lui îngăduitor, ceaiul păstra aceeaşi aromă savuroasă atît în argila din Staffordshire, cît şi în cea din Dresda sau Sêvre. Dar cel de faţă e un serviciu destul de

vechi, cumpărat de vreo doi ani. Fabricarea lor s-a îmbunătăţit mult de-atunci şi pînă acum ; văzuse cîteva exemplare frumoase, cînd fusese ultima oară în oraş şi, dacă n-ar fi lipsit de vanităţi de asemenea fel, ar fi putut fi tentat să comande un nou serviciu. Totuşi, era încredinţat că s-ar putea ca peste puţin timp să se ivească un prilej ca să aleagă încă un serviciu — deşi nu pentru el. După toate probabilităţile, Catherine a fost singura dintre cei de faţă care n-a înţeles ce voia să spună.

Îndată după micul dejun, Henry plecă la Woodston, unde îl reclamau treburile şi unde avea să rămînă două sau trei zile. Cu toţii îl însoţiră pînă în hol ca să-l poată vedea cum încalecă pe cal şi de cum se reîntoarseră în salonul unde luaseră micul dejun, Catherine se apropie de o fereastră, nădăjduind să mai zărească ceva din făptura lui.

— Într-un fel, plecarea aceasta e o grea încercare pentru tăria de caracter a fratelui tău, spuse generalul fiicei sale. Astăzi, Woodston îi va părea tare sumbru.

— E un loc frumos acolo ? întrebă Catherine.

— Tu ce spui, Eleanor ? Spune-ţi părerea, fiindcă femeile pot cel mai bine să ghicească gustul femeilor cînd e vorba de locuri sau de bărbaţi. Cred că şi ochiul cel mai nepărtinitor va trebui să recunoască multele înzestrări de care se bucură locul. Casa se înalţă dintre nişte pajişti minunate şi cată cu faţa spre sud-est, avînd o minunată grădină de zarzavat ; zidurile care înconjoară casa le-am zidit şi le-am sporit eu însumi cam cu vreo zece ani în urmă, spre binele feciorului meu. E o locuinţă pentru o familie, domnişoară Morland ; şi proprietatea de acolo fiind mai ales a mea, poţi crede că-mi dau toată osteneala să arate cît mai bine. Chiar dacă venitul lui Henry ar depinde numai de proprietatea aceea, şi încă n-ar fi rău înzestrat. S-ar putea să pară ciudat că numai cu doi copii mai tineri ca Frederick, socot că are nevoie de-o profesie ; şi bine-înţeles că sînt clipe cînd cu toţii am putea dori să-l ştim eliberat de grijile treburilor. Dar, cu toate că nu v-aş putea converti pe dumneavoastră, tinerele domnişoare, sînt sigur că tatăl dumitale, domnişoară Morland, ar fi de aceeaşi părere cu mine gîndind că-i cel mai indicat să dai oricărui tînăr o ocupaţie. Banul nu înseamnă nimic, dar

ocupația e totul. Chiar și Frederick, fiul meu cel mai mare, vezi dumneata, care poate că va moșteni o proprietate funciară considerabilă, ca a oricărui mare proprietar din țară, își are profesia lui.

Efectul impresionant al acestui ultim argument a fost întocmai pe măsura dorințelor lui. Tăcerea domnișoarei a dovedit că nu are ce-i răspunde.

Cu o seară înainte se vorbise să-i fie arătată casa și acum generalul el însuși se oferi să-i fie călăuză și, cu toate că eroina noastră nădăjduise să exploreze așezarea însoțită numai de fiica generalului, propunerea se arăta a fi un prilej prea fericit, indiferent de împrejurare, ca să nu fie bucuros primită ; căci trecuseră mai bine de optsprezece ceasuri de cînd se afla în mănăstire și nu văzuse decît cîteva din camerele sale. Coșulețul cu împletituri, scos alene pentru lucru, fu închis cu o grabă fericită și Catherine fu gata să-l însoțească numaidecît. „Și după ce vor fi străbătut casa, el își propusese pe deasupra și plăcerea de a o însoți în livadă și în grădină". Catherine făcu o reverență în semn de încuviințare. „Dar poate i-ar fi mai plăcut să înceapă cu ele. Vremea era pentru moment frumoasă, dar nu era deloc sigur că va rămîne tot timpul așa în această epocă a anului". — Ce i-ar place mai mult ? Oricum, el îi stă la dispoziție. Dar oare ce crede fiica lui că s-ar potrivi mai bine dorințelor drăguței sale prietene ? — Totuși e încredințat că pînă la urmă ar putea să descopere singur —. Doar citește limpede în ochii domnișoarei Morland dorința justificată de a nu pierde prilejul să profite de vremea surîzătoare de afară. — Dar, dacă socoate că-i o greșeală ? — Mănăstirea e oricum un loc ferit și la adăpost de ploaie. Se supune așadar fără nici o rezervă și se duce să-și caute pălăria, după care le va însoți într-o clipă." Generalul părăsi camera și Catherine, cu o expresie de dezamăgire și îngrijorare pe față, începu să spună că ea nu vrea ca generalul să le însoțească într-o plimbare pe-afară, împotriva dorinței sale, numai din ideea greșită că i-ar face ei plăcere ; dar fu oprită de domnișoara Tilney care-i spuse cu oarecare jenă :

— Cred că cel mai înțelept lucru e să profităm de această dimineață cît timp vremea e încă atît de minunată ;

și nu vă faceți griji în privința tatei ; la ora asta întotdeauna face o plimbare.

Catherine nu știa cum trebuie să înțeleagă asemenea lucru. De ce părea domnișoara Tilney stînjenită ? Oare s-ar putea să existe vreo împotrivire din partea generalului ca să-i arate mănăstirea ? Doar propunerea venea chiar din partea lui. Și nu era oare un lucru ciudat că-și făcea *întotdeauna* plimbarea așa de devreme ? Nici tatăl ei, nici domnul Allen n-aveau asemenea obiceiuri. Într-adevăr era ceva neplăcut. Ea nu mai putea de nerăbdare să vadă casa și mai că nu era curioasă să vadă terenurile. Dacă Henry ar fi fost cu ele ! ehei ! Dar așa nici n-are să știe care-i pitorescul peisajului cînd are să-l vadă. Cam asemenea gînduri îi umblau prin cap, dar le păstră numai pentru ea, și-și puse boneta cu o neplăcere stăpînită.

Totuși fu izbită, mai presus de așteptările ei, de măreția mănăstirii, așa cum o văzu pentru întîia oară de pe pajiște. Întreaga clădire încercuia o curte mare și două din laturile dreptunghiulare, bogate în podoabe gotice, se înălțau drept în față-i, pentru a fi admirate. Restul era despărțit de crestele unor copaci bătrîni, sau de plantații bogate, iar colinele pieptișe și împădurite ce se înălțau în spate ca să-i dea mănăstirii adăpost erau frumoase chiar și în luna desfrunzită a lui martie. Catherine nu mai văzuse nimic asemănător cu care să le compare; și fu atît de încîntată, încît fără să mai aștepte vreo părere mai competentă, dădu drumul, cu toată îndrăzneala, cuvintelor ei de uimire și laudă. Generalul o ascultă, consimțind binevoitor ; și părea că propriile sale aprecieri în privința domeniului Northanger așteptaseră în îndoială pînă la sosirea orei aceleia.

Porniră să admire grădina de legume și generalul o luă înaintea lor, traversînd o mică porțiune a parcului.

Numărul de pogoane cuprins în grădina asta era atît de mare încît Catherine nu putu să-l afle fără să nu se îngrozească, fiind mai mare decît îndoitul suprafeței grădinii domnului Allen, sau celei a tatălui ei incluzînd curtea bisericii și livada. Zidurile păreau nenumărate și nesfîrșit de lungi. Un sat întreg de sere părea să se înalțe dinlăuntrul lor și o întreagă parohie părea că muncește în cuprinsul lor. Generalul era măgulit de privirile ei uimite,

care-i spuneau aproape tot ceea ce o sili numaidecît să-i spună în vorbe, și anume că nu mai văzuse de cînd e ea grădini la fel ca ale lui ; după care el cu modestie recunoscu că, „fără să aibă nici un pic de ambiție și fără să-și facă griji în această privință — și el crede că n-au pereche în regat. Dacă se poate spune c-ar avea vreo slăbiciune, atunci tocmai *asta-i* meteahna lui. Îi sînt dragi grădinile. Deși-i destul de nepăsător în toate privințele, cînd e vorba de mîncare, îi plac însă fructele bune și chiar dacă nu-i plac lui, sînt prietenii și copiii lui cărora le plac. Totuși ca să îngrijești o grădină ca a lui îți dă mare bătaie de cap. Chiar îngrijirea cea mai atentă nu poate întotdeauna feri fructele cele mai de preț. Sera de ananas n-a produs decît o sută de bucăți anul trecut. Domnul Allen, presupunea generalul, trebuia să simtă aceste neajunsuri la fel ca și dînsul."

— Nu, nicidecum. Puțin îi pasă domnului Allen de grădină și nu intră niciodată în ea.

Cu un zîmbet triumfător de mulțumire de sine, generalul îi spuse c-ar dori și el să poată face la fel, dar el nu intră niciodată în grădina lui fără să nu fie cuprins de îngrijorări într-o privință sau în alta, prin neîndeplinirea planului pe care și l-a propus.

— Cum sînt amenajate serele domnului Allen ? întrebă el, descriind felul serelor lui în timp ce pătrundeau în ele.

— Domnul Allen n-are decît o singură seră mică, de care se slujește doamna Allen pentru florile și plantele ei pe timp de iarnă și nu se face focul în ea decît din cînd în cînd.

— E un om fericit ! exclamă generalul cu o expresie încîntată și plină de dispreț totodată.

Ducînd-o prin fiecare despărțitură și îndrumînd-o pe sub toate zidurile, pînă ce eroina noastră ajunse să fie cumplit de obosită de cîte văzuse și de cît se minunase, domnia-sa a îngăduit în sfîrșit fetelor să folosească prilejul apariției unei uși ce dădea afară, după care, exprimîndu-și dorința de a cerceta rezultatele unor modificări recente, făcute în pavilionul de ceai, propuse o prelungire a plimbării lor, lucru ce nu putea fi neplăcut, dacă domnișoara Morland nu era cumva obosită.

— Dar încotro te duci tu, Eleanor ? De ce alegi cărarea asta rece și umedă ? Domnișoara Morland are să-și ude rochia. Cea mai bună cale pentru noi e de-a dreptul prin parc.

— Asta-i o cărare care mi-e atît de dragă, răspunse domnișoara Tilney, încît totdeauna cred că ea e cea mai bună și mai scurtă cale. Dar s-ar putea să fie umedă.

Era o potecă îngustă și șerpuită ce trecea printr-o pădurice deasă de brazi ; și Catherine, impresionată de aspectu-i sumbru și nerăbdătoare să pătrundă înăuntrul ei, nu mai putu fi reținută nici chiar de dezaprobarea generalului și o luă înainte. El băgă de seamă tendința fetei și după ce aduse zadarnic pe tapet argumentul sănătății, se dovedi a fi prea politicos ca să se mai opună. Totuși s-a scuzat că nu le însoțește... „Razele soarelui nu-s destul de puternice și el vrea să le întîlnească pe-o altă cale." Și se întoarse ; Catherine fu uluită văzînd cît de mult i s-a ușurat sufletul de îndată ce s-au despărțit. Uimirea, fiindu-i totuși mai mică decît ușurarea, nu i-a pricinuit nici un neajuns ; și începu să vorbească cu o bună dispoziție firească despre melancolia fermecătoare pe care o asemenea pădurice o inspiră.

— Locul ăsta mi-e drag cu deosebire, îi răspunse însoțitoarea ei. Era locul favorit de plimbare al mamei.

Catherine nu auzise încă pînă atunci pomenindu-se în familie numele doamnei Tilney, și emoția stîrnită de acea dulce amintire se vădi limpede pe chipul ei întristat și în tăcerea încordată cu care aștepta să audă ceva mai mult de la Eleanor.

— Obișnuiam să mă plimb pe aici cu ea așa de des ! adăugă Eleanor, cu toate că pe-atunci nu-mi plăcea mai deloc ; pe cît mi-e de drag de-atunci încoace ! Pe vremea aceea, e-adevărat, mă miram de gustul ei. Dar, gîndindu-mă mereu la ea am îndrăgit locurile astea acum.

„Și nu s-ar cuveni oare gîndi Catherine, să le îndrăgească și soțul ei ? Totuși, generalul nu dorea să pătrundă aici." Deoarece domnișoara Tilney continuă să tacă, eroina noastră a cutezat să spună :

— Moartea ei trebuie să fi pricinuit o mare durere.

— Mare și din ce în ce mai adîncă, răspunse cealaltă cu vocea înceată. Aveam doar treisprezece ani cînd s-a

întîmplat ; și cu toate c-am simțit pierderea prin care treceam, poate nu mai puternic decît o poate simți oricine la o vîrstă atît de fragedă, atunci n-am știut, n-am putut ști ce pierdere mare era aceea. Se opri preț de cîteva clipe și apoi adăugă cu toată convingerea : N-am nici o soră, știți doar — și cu toate că Henry — cu toate că frații mei sînt plini de duioșie și Henry petrece multă vreme pe aici, drept care îi sînt cît se poate de recunoscătoare, mi-e cu neputință să nu mă simt deseori singură.

— Bineînțeles că simțiți lipsa lui foarte mult.

— Mama ar fi fost necontenit prezentă. Mama mi-ar fi fost un prieten statornic ; înrîurirea ei asupră-mi ar fi fost mai presus de orice.

„Era o femeie încîntătoare ? Era frumoasă ? Exista vreun portret de-al ei în mănăstire ? Și de ce oare îi plăcea atît de mult păduricea asta ? Din pricina unei deprimări sufletești?“ Erau întrebări curioase ce curgeau acum una după alta. Primele trei primiră numaidecît răspunsuri afirmative ; celelalte două fură lăsate să treacă fără răspuns ; dar curiozitatea Catherinei în privința doamnei Tilney — cea decedată — creștea cu fiecare nouă întrebare, fie că primea ori nu răspuns. Era încredințată că fusese nefericită în căsătorie. Generalul cu siguranță fusese un soț nesuferit. Nu-i era dragă cărarea pe care se plimba ; prin urmare ar fi putut ca atare să-și fi iubit soția ? Și pe lîngă asta, frumos cum e el, exista totuși ceva în fizionomia lui ce spunea de la sine că nu se purtase bine cu ea.

— Presupun că portretul ei, îmbujorîndu-se de măiestria desăvîrșită a întrebării sale, atîrnă în camera tatălui dumneavoastră ?

— Nu. Fusese destinat să stea în salon ; dar tatei nu i-a plăcut cum e pictat și-o bucată de vreme nu i s-a găsit loc. Curînd după moartea mamei, l-am căpătat eu și l-am atîrnat în camera mea de culcare — unde aș fi fericită să vi-l arăt ; — îi seamănă foarte bine.

Iată o altă dovadă. Portretul — ce seamănă foarte bine — a soției defuncte, neapreciat de soțul ei ! — trebuie să fi fost îngrozitor de crud cu ea !

Catherine nu mai încercă să ascundă natura sentimentelor pe care generalul, în ciuda tuturor amabilităților sale, i le stîrnise de la bun început ; și ceea ce mai înainte fusese spaimă și sfială acum se schimbase în silă curată. Da, silă ! Cruzimea lui față de o femeie atît de fermecătoare i-l făcea odios. Citise adeseori despre asemenea fărpturi, fărpturi pe care domnul Allen le considera nefirești și exagerate, dar iată niște dovezi că nu-i chiar așa !

Tocmai ajunsese la asemenea concluzie, cînd, la capătul cărării, dădură chiar peste general ; și cu toată indignarea ei cinstită, se văzu din nou silită să se plimbe alături de el, să asculte ceea ce spunea, ba chiar să zîmbească atunci cînd zîmbea și el. Totuși, nemaifiind în stare să guste frumusețile locurilor din jurul ei, începu pe dată să meargă alene ; generalul observă asta și, temîndu-se ca nu cumva să-i fie rău, ceea ce părea ca o mustrare pentru părerile ei despre el, găsi de cuviință că trebuie să se întoarcă urgent cu fiica lui în casă. Va veni și el după ele după un sfert de oră. Din nou se despărțiră — dar Eleanor fu strigată după cîteva clipe, ca să primească dispoziția strictă ca nu cumva să-și ia prietena și să cutreiere prin mănăstire pînă ce nu se întoarce el. Iată un nou exemplu de toată grija ce-l frămînta ca să întîrzie ceea ce ea ardea de nerăbdare să vadă și faptul o izbi pe Catherine ca ceva deosebit de important.

CAPITOLUL XXIII

UN CEAS ÎNTREG SE SCURSE pînă să se înapoieze generalul, un ceas petrecut de tînăra lui invitată în tot felul de presupuneri, nu prea binevoitoare, asupra firii lui... „Lipsa asta prelungită, hoinărelile singuratice nu vădesc un cuget liniștit și nici o conștiință fără de pată“...

Pînă la urmă generalul își făcu apariția ; și oricît de apăsătoare ar fi fost gîndurile lui, el totuși fu în stare să *le* zîmbească. Domnișoara Tilney, înțelegînd într-o oarecare măsură curiozitatea prietenei sale de-a vedea casa, readuse numaidecît subiectul în discuție ; și tatăl ei, contrar așteptărilor Catherinei, neavînd la îndemînă nici un

pretext pentru o nouă amînare, în afară doar de aceea de a se opri cinci minute ca să poruncească niște răcoritoare pe care să le găsească în cameră la întoarcerea lor, fu în sfîrșit gata să le însoțească.

O porniră ; și, cu aer măreț, cu pas demn, ceea ce impresiona ochiul dar fără să poată zdruncina îndoielile atotștiutoarei Catherine, el străbătu coridorul trecînd prin obișnuitul salon și printr-o anticameră nefolosită și le introduse într-o încăpere nemaipomenită atît ca spațiu cît și ca mobilier — adevăratul salon, folosit numai pentru oaspeți de seamă. — Ce superb... ce grandios... ce încîntător !... fu tot ce mai putu îngăima Catherine, fiindcă ochiul ei, lipsit de discernămînt, abia dacă putea deslușî culoarea atlasurilor. Și fiecare laudă adusă fiecărui amănunt erau completate de general ; scumpetea sau eleganța mobilierului din fiecare încăpere poate că nu însemna mare lucru pentru ea ; poate că ei nu-i plăcea decît mobila din secolul al cincisprezecelea. După ce generalul și-a potolit propria-i curiozitate printr-o atentă cercetare a fiecărei podoabe dealtfel bine cunoscută de el, intrară în bibliotecă, o încăpere tot atît de splendidă în felul ei, cuprinzînd o colecție de cărți pe care chiar și omul cel mai modest ar fi privit-o cu mîndrie. Catherine auzea, admira și se minuna, fiind mai sinceră ca înainte; — adună tot ceea ce putea lua din grămada aceea de cunoștințe, parcurgînd cu privirea titlurile de pe jumătate de raft, și fu gata să treacă mai departe. Dar încăperile înșiruite nu-i răsăreau în cale după pofta inimii. Atît cît era de vastă clădirea, ajunsese să viziteze cea mai mare parte din ea. Cu toate că spunîndu-i-se că cele șase sau șapte camere pe care le văzuse, plus bucătăria, înconjurau curtea din trei părți, mai că nu-i veni să creadă, nici să-și înfrîngă bănuiala că mai existau multe încăperi tainice. Simți o ușurare totuși că aveau să se întoarcă în încăperile locuite ; trecînd prin cîteva încăperi de mai mică importanță, care dădeau înspre curte și care, fiind prevăzute din cînd în cînd cu niște coridoare destul de întortocheate, uneau diferitele laturi ale imobilului ; ba fu chiar îmbunată pe măsură ce înaintau, spunîndu-i-se că pășea pe locul unde cîndva fusese o mănăstire, păstrînd urme de chilii care-i erau ară-

tate, dar băgînd de seamă în același timp cîteva uși care nici nu i se deschideau și despre care nu i se spunea nimic ; și mai apoi a fost condusă rînd pe rînd într-o cameră de biliard și după aceea în încăperea personală a generalului, fără să înțeleagă ce legătură era între ele și fără să fie în stare s-o apuce în partea în care trebuia odată ieșită din ele ; și, în sfîrșit, a trecut printr-o odăiță întunecoasă, destinată lui Henry, în calitatea-i oficială, plină de-o grămadă învălmășită de cărți, pușți și pelerine.

Din sufragerie, pe care generalul nu-și putu stăpîni plăcerea de a o străbate în lung și-n lat, deși fusese dinainte vizitată și putea fi văzută în fiecare zi la orele cinci, pentru o mai sigură informare a domnișoarei Morland — zicea el — informare de care ea se îndoia și de care puțin îi păsa, au trecut cu toții în bucătărie-bucătăria veche a mănăstirii, încercuită cu ziduri masive, înnegrită de fumul din vremurile străvechi, dar înzestrată cu plite și cuptoare de dată recentă. Mîna pricepută a generalului nu trîndăvise nici aici ; toate invențiile moderne menite să înlesnească munca bucătarilor fuseseră adoptate în acel teatru spațios al lor ; iar cînd geniul creator al altora dădea greș, geniul generalului înfăptuise perfecționarea dorită. Numai înzestrările săvîrșite de el în locușorul acela și l-ar fi putut oricînd așeza în rîndul binefăcătorilor sfîntului lăcaș.

Cu zidurile bucătăriei se încheia tot ce era din vechime în mănăstire, întrucît a patra latură a pătratului fusese înlăturată de tatăl generalului din pricina stării de degradare în care se afla și în locul ei fusese înălțată cea de față. Aici se încheia tot ceea ce se cuvenea să fie venerat. Clădirea cea nouă nu numai că era recent construită dar se și anunța ca atare. Destinată numai dependințelor și mărginită în spate de ograda grajdurilor, aici nu fusese socotită necesară nici un fel de unitate arhitecturală. Catherine ar fi fost în stare să afurisească mîna care nimicise tot ceea ce trebuia să fi fost mai presus de valoarea celor rămase, doar în scopul unei simple economii gospodărești, și s-ar fi lipsit bucuroasă de chinul unei plimbări prin niște locuri atît de decăzute, dacă generalul i-ar fi îngăduit-o ; dar vanitatea lui — dacă avea

vreuna — consta tocmai în orînduirea dependințelor ; și fiind încredințat că unui spirit ca cel al domnișoarei Morland, vederea unor înlesniri și a unor ușurări datorită cărora truda celor de jos era îndulcită, trebuia să-i fie pe plac, nici prin minte nu i-ar fi trecut să caute să se justifice c-o poartă prin asemenea locuri. Le-au trecut ușor în revistă pe toate ; și Catherine fu impresionată, mai mult decît s-ar fi așteptat, atît de numărul mare cît și de oportunitatea dependințelor. Scopurile pentru care la Fullerton erau socotite îndestulătoare doar cîteva cămări informe sau o biată încăpere pentru spălat vase, acele scopuri aici erau împlinite datorită unor compartimente deosebite, comode și spațioase. Numărul slujitorilor ce se arătau întruna o izbi tot atît de mult ca și numărul slujbelor lor. Oriunde se întorcea, iată o fată în saboți ce se oprea ca să le facă plecăciune, sau iată un valet dezbrăcat ce se dădea în laturi pe furiș. Totuși aici fusese o mănăstire ! și vai ! Ce neînchipuit de diferite erau toate rînduielile gospodărești față de cele despre care citise — la mănăstiri și castele, în care, deși bineînțeles mai mari decît Northanger, toate corvezile casnice trebuiau făcute de cel mult patru brațe de femeie. Cum de puteau să le facă pe toate, asta o uimea adeseori pe doamna Allen ; și, cînd Catherine văzu de cîte era nevoie aici, începu și ea să fie uluită.

Se întoarseră în holul de la intrare, așa încît să poată să urce scara principală și să i se poată arăta splendoarea lemnului din care era făcută, cu podoabe bogat sculptate ; ajungînd la capătul de sus, s-au întors în partea opusă galeriei în care dădea camera ei și, pe neașteptate, intrară într-o galerie de același fel dar mai lungă și mai lată. Aici fu pe rînd poftită în trei dormitoare mari, cu niște vestiare grozav de bine înzestrate și foarte elegant montate ; aceste încăperi fuseseră înzestrate cu tot ceea ce banul și bunul gust e în stare să facă ca să dea încăperilor un aspect de confort și eleganță ; și, fiind mobilate în decursul ultimilor cinci ani, erau atît de perfecte încît să fie întru totul plăcute și rîvnite și să poată fi întru totul pe placul Catherinei. În vreme ce contemplau ultima încăpere, generalul, după ce-a numit în treacăt pe cîteva dintre distinsele personaje care onoraseră cîndva

acele încăperi, s-a întors cu fața numai zîmbete către Catherine și îndrăzni să spere că unii dintre primii locatari ai acelor încăperi ar putea fi „prietenii noștri de la Fullerton". Catherine înțelese neașteptatul compliment și îi păru nespus de rău că nu poate gîndi de bine despre un om atît de binevoitor față de ea și atît de plin de amabilitate față de toată familia ei.

Galeria se încheia cu o ușă în două canaturi pe care domnișoara Tilney, mergînd în frunte, o deschise și păși înăuntru și părea gata să facă același lucru în fața primei uși de pe stînga, aflată în altă galerie de lungă întindere, cînd generalul, făcînd un pas înainte, o strigă repede să vină înapoi, puțin cam mînios, după cum i se păruse Catherinei, întrebînd-o încotro se duce. Și în fond ce mai era de văzut ?... Oare nu văzuse domnișoara Morland tot ceea ce merita să fie luat în seamă ?... Și oare ea nu bănuiește că prietena ei s-ar bucura de niște răcoritoare, după ce umblase atît de mult ? Domnișoara Tilney se întoarse numaidecît și ușile grele se închiseră în nasul eroinei jignite care, după ce văzuse, dintr-o aruncătură de ochi, o sală îngustă cu foarte multe deschizături și cu indiciile unei scări în spirală, crezu c-a dat în sfîrșit peste ceva ce merita să fie cunoscut ; și în timp ce era nevoită să se întoarcă prin galerie, gîndea că ar fi preferat să i se îngăduie să cerceteze acel capăt de casă decît să vadă toate celelalte podoabe din restul așezării. Dorința evidentă a generalului de a împiedica asemenea cercetare era un stimulent în plus. Cu siguranță că avea ceva de ascuns ; închipuirea ei, cu toate că dăduse greș o dată sau chiar de două ori, aici nu mai putea s-o inducă în eroare ; și oare ce era de ascuns ? o scurtă propoziție a domnișoarei Tilney, în timp ce-l urmau pe general la oarecare depărtare după ce coborîseră scara, păru că o lămurește :

— Eram să intru în fosta cameră a mamei mele... camera în care a murit.

Acestea au fost toate vorbele ei, dar atît de puține cîte fuseseră, pentru Catherine ele însumau pagini întregi de informații secrete. Nu era de mirare că generalul se ferea să vadă lucruri ca cele ce trebuie să se fi

aflat în camera aceea ; o încăpere în care, după cît se părea, nu mai călcase de cînd se petrecuse oribila scenă, care o izbăvise de suferinţi pe soţia-i bolnavă şi-l lăsase pe el în chinurile mustrărilor de conştiinţă.

Cînd se află din nou singură cu Eleanor, Catherine cuteză să-şi exprime dorinţa de a i se îngădui să vadă şi camera aceea cît şi toate celelalte camere din partea aceea a casei ; şi Eleanor îi făgădui c-o va însoţi acolo deîndată ce vor avea răgazul potrivit. Catherine o înţelese. Pentru a putea pătrunde în camera cu pricina generalul trebuie pîndit cînd pleacă de-acasă.

— Presupun că e neschimbată, întocmai cum era, spuse ea cu vocea tulburată.

— Da, absolut neschimbată.

— Cîţi ani au trecut de cînd v-a murit mama ?

— A murit acum nouă ani.

Şi Catherine ştia prea bine că nouă ani nu-s decît un fleac, în comparaţie cu vremea ce s-a scurs în general, după moartea unei soţii ofensate, pînă ce în sfîrşit camera să-i fie din nou orînduită.

— Aţi fost cu ea, îmi închipui, pînă la sfîrşit ?

— Nu, răspunse domnişoara Tilney, suspinînd. Din nefericire eram plecată de-acasă... Boala a apărut pe neaşteptate şi a fost foarte scurtă ; şi, pînă să sosesc eu, totul se isprăvise.

Catherinei îi îngheţă sîngele în vine din pricina groaznicelor presupuneri ce i se năluciseră, firește, din spusele de mai sus. Ar fi putut oare fi cu putinţă ?... Ar fi putut tatăl lui Henry ?... Şi totuşi cîte exemple nu erau în stare să îndreptăţească chiar şi cele mai sinistre bănuieli !... Iar seara, cînd l-a văzut măsurînd încetişor cu pasul în lung şi-n lat salonul, vreme de-un ceas întreg, tăcut şi dus pe gînduri, cu ochii în pămînt şi cu fruntea încruntată, în timp ce ele lucrau, Catherine nu mai avu nici o îndoială că l-ar învinui pe nedrept. Avea înfăţişarea şi ţinuta unui Montoni ! Ce ar putea să explice mai limpede faptele lugubre ale unei fiinţe în care încă nu murise orice simţ de omenie, trecînd în revistă înfricoşatele scene ale vinovăţiei sale din trecut ? Nefericit bărbat ! Şi în starea-i de neliniște îşi îndrepta atît de des

privirile către fața lui, încît domnișoara Tilney nu putu să nu bage de seamă.

— Tata, șopti ea, se plimbă deseori prin cameră în felul ăsta ; nu e nimic neobișnuit.

„Cu atît mai rău !“ gîndi Catherine. Un asemenea pas la o vreme atît de nepotrivită era tot atît de nepotrivit și de ciudat ca și plimbările sale matinale și nu prevestea nimic bun.

După o seară a cărei lipsă de varietate și aparentă lungime au făcut-o să-și dea seama în chip deosebit cît de importantă ar fi fost prezența lui Henry, s-a bucurat din inimă cînd i s-a îngăduit să se ducă la culcare ; totuși o privire a generalului, menită să nu fie observată de ea, fu cea care trimise pe fiica lui la clopoțel. Dar cînd feciorul voi s-aprindă lumînarea stăpînului fu totuși oprit. Generalul încă n-avea să se retragă.

— Am de isprăvit cîteva pamflete, îi explică el Catherinei, înainte de a fi în stare să închid ochii ; și poate că ochii mei se vor cufunda în studiul treburilor naţiunii ceasuri de-a rîndul după ce dumneata vei fi adormită. Poate vreunul din noi să fie mai bine folosit ? Ochii *mei* orbesc pentru binele celorlalți ; ai *dumitale* se pregătesc pentru odihnă pentru necazurile viitoare.

Dar nici munca pretextată, nici măiestritul compliment nu putură s-o abată pe Catherine de la gîndul că un alt scop, foarte diferit, trebuie să fi prilejuit o amînare atît de serioasă de la o firească odihnă. Să trebuiască să stai treaz, după ce toată familia s-a culcat, doar pentru niște pamflete stupide nu părea că e verosimil. Trebuie să existe o cauză mai serioasă ; ceva ce trebuia să fie făcut și ce nu putea fi făcut decît numai în timp ce cei ai casei dormeau ; și probabilitatea că doamna Tilney trăia încă, ferecată pentru pricini necunoscute și primind în timpul nopții din mîinile nemiloase ale soțului ei o provizie de alimente stricate era concluzia care decurgea în chip firesc. Oricît de oribilă era ipoteza, era totuși mai bine așa decît o moarte grăbită necinstit, deoarece, după cursul firesc al lucrurilor, ea trebuie curînd de tot să fie pusă în libertate. Graba năpraznică a presupusei sale boli, lipsa fiicei sale și, probabil, și a

celorlalți copii, la timpul respectiv, toate veneau în sprijinul ipotezei întemnițării ei ; cauzele... poate gelozie sau cruzime furioasă... trebuiau încă să fie lămurite.

Tot frămîntînd în minte asemenea probleme, în timp ce se dezbrăca, îi trecu deodată prin cap ca ceva ce n-ar fi cu neputință, că poate în dimineața aceea trecuse foarte aproape de locul în care stă încarcerată nefericita femeie — poate că s-a aflat la cîțiva pași de celula în care biata femeie se topea văzînd cu ochii ; căci, oare care parte din mănăstire ar putea fi mai potrivită pentru un asemenea scop decît cea care încă poartă urmele chiliilor mănăstirești ? Își amintea prea bine de ușile din coridorul înalt, boltit, pavat cu lespezi de piatră, peste care ea trecuse cu deosebită temere și despre care generalul n-a scos nici un cuvînt. Unde n-ar fi putut duce ușile acelea ? În sprijinul unei asemenea conjecturi verosimile, mai tîrziu i-a trecut prin minte că galeria interzisă, în care se află încăperile nefericitei doamne Tilney, trebuie să fie, atît cît o slujea memoria, tocmai deasupra acelui suspectat șir de celule, iar scara de la capătul acelor încăperi, pe care n-a zărit-o decît în treacăt, comunicînd prin cine știe ce mijloace tainice cu chiliile, puteau desigur să înlesnească procedeele barbare ale soțului. În jos pe scară fusese se vede dusă într-o stare de nesimțire diabolic pregătită.

Uneori, Catherine tresărea de cutezanța propriilor sale bănuieli, dar alteori spera sau se temea că mersese prea departe ; premisele însă îi erau sprijinite de asemenea aparențe încît îi era cu neputință să le înlăture.

Latura patrulaterului în care presupunea că se joacă scena culpabilă, fiind, după cîte își închipuia, drept peste drum de ea, îi veni în mine că, de se va pune la pîndă în mod rațional, cîteva raze de lumină de la lampa generalului ar putea sclipi prin ferestrele joase cînd va trece spre închisoarea soției sale ; și de două ori, înainte de a se băga în pat, se furișă încetișor din camera ei la fereastra corespunzătoare a galeriei, ca să vadă dacă nu cumva apare ; dar afară totul era învăluit în întuneric ; trebuie să fi fost totuși prea devreme. Diferitele zgomote ce veneau de jos o încredințară că slujitorii

erau încă treji. Bănuia că pînă la miezul nopții pînda i-ar fi zădarnică ; dar atunci, după ce orologiul va fi bătut douăsprezece și peste tot se va fi așternut tăcerea, dacă nu va fi prea îngrozită de întuneric, se va furișa afară din cameră și se va mai uita o dată. Orologiul bătu douăsprezece — dar Catherine adormise cu o jumătate de oră mai înainte.

CAPITOLUL XXIV

ZIUA URMĂTOARE N-A OFERIT nici un prilej pentru propusa cercetare a misterioaselor încăperi. Era duminică și generalul avea nevoie de tot timpul dintre slujba religioasă de dimineață și cea de după-amiază, ca să se plimbe pe afară sau ca să mănînce hrană rece acasă; și oricît de mare era curiozitatea Catherinei, curajul nu-i era tot atît de mare pe cît îi era dorința de a le explora după cină, fie la lumina palidă a cerului, între orele șase și șapte, fie la pîlpîirea deși mai puternică totuși mai limitată a unei lămpi nesigure. De aceea ziua se scurse fără ca nici un eveniment să-i fi captat imaginația, în afară de vederea unui monument funerar foarte elegant, în memoria doamnei Tilney, care se afla așezat cu fața chiar la strana familiei. Privirea ei fu atrasă pe dată de acel monument ; îl privi multă vreme ; și lectura epitafului exagerat de frumos, în care toate virtuțile erau puse în seama defunctei de către nemîngîiatul soț, care într-un fel sau altul trebuie să fi fost cel care-a distrus-o, o mișcă pe Catherine chiar pînă la lacrimi.

Că generalul, după ce-a înălțat acest monument, era în stare să-i stea în față, nu era poate chiar atît de ciudat, dar totuși, faptul că putea să stea cu atîta îndrăzneală liniștit în fața mormîntului, să-și păstreze un aer atît de măreț, să privească atît de fără teamă în juru-i, ba mai mult încă, să intre chiar și în biserică, așa ceva i se păru Catherinei extraordinar. Nu că nu s-ar putea găsi multe exemple de făpturi tot atît de oțelite în rele. Putea să-și amintească de zeci de oameni ce stăruiesc cu încăpățînare în tot felul de vicii cu putință, mergînd

din crimă în crimă, ucigînd pe cine pofteau, fără să simtă nici un pic de omenie sau de remuşcare, pînă ce moartea violentă sau retragerea într-o mănăstire le încheia întunecata lor carieră. Înălţarea monumentului nu putea să-i zdruncine nici în cea mai mică măsură îndoielile în privinţa decesului real al doamnei Tilney. Chiar de-ar fi fost să coboare în cavoul familiei, unde se presupunea că rămăşiţele sale pămînteşti îşi dorm somnul de veci, chiar de-ar fi fost să vadă cu ochii ei sicriul în care se spunea c-a fost băgată... la ce mai puteau sluji toate astea în asemenea caz ? Catherine citise mult prea mult ca să nu fie deplin asigurată de uşurinţa cu care putea fi introdusă o formă omenească din ceară şi cu care se putea săvîrşi o presupusă înmormîntare.

Dimineaţa următoare părea să făgăduiască ceva nou. Plimbarea de dimineaţă a generalului, din toate punctele de vedere nepotrivită, se vădea prielnică în împrejurarea respectivă ; şi cînd află că el ieşise din casă, îi propuse pe loc domnişoarei Tilney să-şi îndeplinească făgăduiala. Eleanor fu gata să-i satisfacă dorinţa ; şi pe cînd mergeau, Catherine îşi aduse aminte de o altă făgăduială ; şi astfel prima lor descindere fu la portretul din camera de culcare a Eleanorei. Portretul evoca o femeie fermecătoare, cu o înfăţişare blîndă şi gînditoare, ceea ce pînă aici îndreptăţea în mare parte aşteptările noului său observator ; dar nu în toate privinţele răspunsese portretul acelor aşteptări. Ea crezuse că va găsi nişte trăsături, o expresie, în sfîrşit, o înfăţişare care să fie copia, chipul leit, dacă nu al lui Henry, cel puţin al Eleanorei ; singurele portrete la care se gîndea de obicei păstrau întotdeauna o asemănare perfectă între mamă şi copil. Un chip odată întipărit, era întipărit din generaţie în generaţie. Dar în cazul de faţă se văzu silită să privească, să chibzuiască, să caute o asemănare. În ciuda celor de mai sus contemplă portretul cu multă emoţie ; şi nu s-ar fi despărţit de el dacă n-ar fi existat la mijloc un interes mai puternic care s-o silească.

Cînd pătrunseră în galeria cea mare, neliniştea ei era atît de puternică încît îi pierise glasul ; abia de se mai putea uita la însoţitoarea ei. Expresia feţei Eleanorei era tristă, totuşi calmă ; dar liniştea ei arăta că era deprinsă

cu toate lucrurile triste către care se îndreptau. Trecu din nou prin ușile cu două canaturi, mîna apucase din nou zăvorul și Catherine, abia putînd să mai respire, se întorcea să închidă ușa după ea, cu grijă și băgare de seamă, cînd făptura, tocmai înfricoșătoarea făptură a generalului stătea în fața ei la capătul celălalt al galeriei ! În aceeași clipă, numele Eleanorei, rostit cu cea mai puternică voce, răsună de-a lungul clădirii, făcînd-o pe fiica sa să-și dea seama că e de față, iar pe Catherine s-o înspăimînte îngrozitor. Cînd dădu cu ochii de el, prima mișcare instinctivă a fost aceea de a încerca să se ascundă, dar nu mai putea nădăjdui să scape de ochii lui ; și după ce prietena ei, aruncîndu-i în grabă o privire prin care-și cerea iertare, se duse la dînsul și dispăru împreună cu el, Catherine alergă să se salveze în camera ei și, încuindu-se înăuntru, fu încredințată că nu va mai găsi niciodată curaj ca să coboare. Rămase acolo aproape un ceas, frămîntîndu-se îngrozitor, compătimindu-și din adîncul inimii sărmana prietenă, ea însăși așteptînd să fie chemată de general, care, supărat, îi poruncea să se prezinte în fața lui, chiar în camera lui. Totuși, nu fu chemată de el și, pînă la urmă, văzînd o trăsură care se opri în fața mănăstirii, căpătă curaj ca să coboare și să dea ochii cu el, simțindu-se sub protecția musafirilor. Sufrageria era plină de veselia oaspeților ; iar ea le fu prezentată de către general ca prietena fiicei sale, într-o formă cît mai măgulitoare, care-i ascundea atît de bine supărarea, încît, cel puțin în clipa aceea, biata noastră eroină își simțea viața în siguranță. Iar Eleanor, stăpînă pe-o înfățișare plină de calm, ceea ce făcea cinste grijei față de firea generalului, folosi primul prilej ca să-i spună :

— Tata a vrut doar să-mi ceară o chitanță.

Catherine începu să nădăjduiască că ori scăpase nevăzută de general ori, din anumite considerente diplomatice, era lăsată să creadă că-i așa. Cu această convingere, îndrăzni totuși să rămînă în prezența lui chiar și după ce oaspeții plecară ; și nimic nou nu se mai ivi care să-l mai scoată din sărite.

In urma meditațiilor ei din dimineața aceea, ajunse la hotărîrea de-a încerca singură ușa interzisă. Ar fi cu mult mai bine, din toate punctele de vedere, ca Eleanor să

nu mai știe nimic despre planul ei. S-o expună primejdiei de-a fi a doua oară descoperită, s-o atragă într-o încăpere care nici vorbă că i-ar fi frînt inima, așa ceva nu putea fi un serviciu prietenesc. Cea mai grozavă mînie a generalului față de ea nu putea fi ceea ce ar fi putut să fie față de o fiică ; și, pe lîngă asta, Catherine socoti că explorarea ar fi cu mult mai satisfăcătoare dacă era făcută fără nici un însoțitor. Ar fi fost cu neputință să-i explice Eleanorei bănuielile de care, după toate probabilitățile, ea fusese, din fericire, scutită pînă atunci ; din aceleași pricini n-ar fi putut în prezența *Eleanorei* să caute dovezile de cruzime ale generalului, pe care, oricît ar fi fost de tăinuite, Catherine era convinsă că le va smulge de undeva, sub forma vreunui jurnal neterminat dar scris pînă la ultima suflare. Pe drumul ce ducea la acea încăpere se simțea deplin stăpînă ; și deoarece dorea să termine toată treaba asta înainte de reîntoarcerea lui Henry, care era așteptat a doua zi, nu mai era timp de pierdut. Ziua era însorită, iar Catherine plină de curaj ; la ceasurile patru soarele mai avea încă două ore de stat deasupra orizontului și plecarea ei ca să se îmbrace ar fi fost cu o jumătate de oră mai devreme ca de obicei.

Și iat-o pe Catherine aflîndu-se singură în galerie mai înainte ca ornicele să fi încetat de a bate. Nu mai era timp de gîndit ; o porni în grabă, se strecură pe cît putu fără zgomot prin ușile cu două canaturi și fără a se mai opri ca să se uite sau să-și tragă sufletul se repezi înainte către încăperea pe care voia s-o cerceteze. Zăvorul îi cedă în mînă, și, din fericire, fără să facă prea mult zgomot ceea ce ar fi putut alarma vreo făptură omenească. Intră în vîrful picioarelor ; camera era în fața ei ; dar trecură cîteva minute pînă ce putu să mai facă încă un pas. Se uita la cele ce-o țintuiseră în loc și-i tulburaseră toată făptura. Văzu o încăpere spațioasă, bine proporționată, cu un pat majestos, îmbrăcat în rips, potrivit cu grijă de-o slujitoare și neatins de nimeni ; o sobă de culoare deschisă, adusă din Bath, dulapuri din lemn de mahon și scaune vopsite cu măiestrie, pe care razele calde ale unui soare înspre apus se revărsau vesele, trecînd prin două ochiuri de fereastră ! Catherine se așteptase să se simtă frămîntată

și de fapt așa și era. Mai întîi fu cuprinsă de uimire și de îndoială ; dar un dram de bun-simț, care urmă numaidecît, adăugă cîteva emoții amare de rușine. Nu se putuse înșela în privința camerei ; dar cît de amarnic se înșelase în toate celelalte privințe ! — În cele ce-a vrut să spună domnișoara Tilney, în însăși socotelile pe care și le făcuse. Apartamentul de față, căruia îi atribuise o dată atît de străveche și-o stare atît de mizerabilă, se dovedea a fi la unul din capetele clădirii înălțate de tatăl generalului. În cameră mai erau încă două uși, ducînd probabil în cămăruțe cu dichisuri de îmbrăcăminte ; dar nu mai avea nici o poftă să deschidă vreuna din ele. Vor mai fi rămas vălul cu care doamna Tilney s-a plimbat cea din urmă oară și cartea din care a citit cea din urmă oară ca să spună ceea ce nu-i era îngăduit nimănui să șoptească ? Nu ; oricare ar fi putut fi crimele generalului, el are desigur prea multă minte ca să le lase pe ele să ceară dezvăluirea ororilor lui. Îi era silă să mai cerceteze cazul și nu mai dorea altceva decît să se reîntoarcă în siguranță în camera ei, unde să fie singură doar cu sufletul ei, păstrînd acolo taina prostiei sale ; și era gata să bată în retragere, pe nesimțite tot așa cum intrase, cînd un zgomot de pași, abia de-ar fi putut spune unde, o făcu să se oprească tremurînd. Să fie găsită acolo, chiar de-un slujitor, ar fi fost neplăcut ; de ar fi fost zărită de general (care părea să-ți iasă în cale tocmai cînd doreai mai puțin) era și mai rău ! — Trase cu urechea — zgomotul încetase ; și, hotărîndu-se să nu mai piardă nici o clipă, ieși și închise ușa. Chiar în clipa aceea o ușă de dedesubt fu deschisă în grabă ; cineva părea că urcă cu pași repezi scara pe la capătul căreia Catherine trebuia totuși să treacă înainte de-a fi putut pătrunde în galerie. Nu mai avu putere să se miște. Cuprinsă de teroare nu prea bine definită, își aținti privirile asupra scării, care, în cîteva clipe, i-l aduse pe Henry dinaintea ochilor.

— Domnule Tilney ! exclamă ea cu un glas mai mult decît uimit. Și el se arătă plin de uimire. Doamne, Dumnezeule ! urmă ea, fără să asculte la cele spuse de el, cum de-ați ajuns aici ?... Cum de-ați urcat tocmai pe scara asta ?

— Cum de-am urcat tocmai pe scara asta! răspunse el nespus de surprins. Pentru că e drumul cel mai scurt de la grajd spre camera mea; și de ce n-aș fi urcat-o?

Catherine își veni în fire, se făcu roșie ca focul și nu mai putu scoate nici un cuvînt. El părea că i se uită în ochi, căutînd explicația pe care buzele ei n-o dădeau. Ea se îndreptă spre galerie.

— Iar eu, la rîndul meu, spuse el, împingînd înapoi ușile cu canaturi, n-aș putea să vă întreb cum de-ați ajuns aici? Trecerea aceasta, din sufragerie spre camera dumneavoastră, este cel puțin tot atît de ciudată ca și calea care mă duce spre scara aceasta pentru a ajunge din grajd pînă în camera mea.

— Am fost, răspunse Catherine, lăsîndu-și privirea în jos, să văd camera mamei dumneavoastră.

— Camera mamei mele!... Și-ați găsit ceva extraordinar de văzut în ea?

— Nu, absolut nimic. Credeam că n-aveți de gînd să vă întoarceți pînă mîine.

— Atunci cînd am plecat, nu m-așteptam să mă pot întoarce atît de curînd; dar după trei ceasuri, am avut plăcerea să văd că nu mai era nimic care să mă rețină — sînteți palidă, mă tem că v-am speriat, urcînd atît de repede scara. Poate că n-ați știut... nu v-ați dat seama că scara duce de la camerele de serviciu?

— Nu, nu am știut... Ați avut o zi minunată pentru călătorie.

— Într-adevăr; și Eleanor vă lasă să vă descurcați singură prin toate camerele din casă?

— O! Nu; mi-a arătat cea mai mare parte sîmbătă — și tocmai ajunseserăm aici, la aceste încăperi — dar, numai că — (coborîndu-și glasul) tatăl dumneavoastră era cu noi.

— Și asta v-a împiedicat, spuse Henry uitîndu-se în ochii ei, încredințat că-i așa. V-ați uitat prin toate camerele de pe coridorul acesta?

— Nu; doar atît c-am dorit să le văd. Nu-i prea tîrziu? Trebuie să mă duc să mă îmbrac.

— Nu-i decît patru și-un sfert... (arătîndu-i ceasornicul)... și-aici nu sînteți în Bath. Nici tu teatru, nici tu

baluri ca să te gătești pentru ele. O jumătate de ceas la Northanger e deajuns.

Nu putu să-l contrazică și din această cauză se văzu silită să rămînă, cu toate că spaima de a nu i se pune și alte întrebări o făcu, pentru prima oară de cînd se cunoscuseră, să dorească să se despartă de el. Porniră încet de-a lungul galeriei.

— Ați primit vreo scrisoare din Bath de cînd ne-am despărțit ?

— Nu, și sînt foarte uimită. Isabella făgăduise cu atîta evlavie că are să-mi scrie numaidecît.

— Făgăduise cu-atîta evlavie !... O făgăduială evlavioasă !... Asta mă uimește ! Am auzit că poți face ceva cu evlavie. Dar să făgăduiești ceva cu evlavie — evlavia unei făgăduieli ?! Puterea ei nu valorează prea mult, altfel te poate dezamăgi și amărî. Camera mamei e foarte plăcută, nu-i așa ? Spațioasă și veselă ; iar budoarele sînt atît de bine așezate ! Totdeauna mi s-a părut cea mai comodă încăpere din casă și m-am cam mirat că Eleanor nu și-o ia ea. V-a trimis s-o vedeți, îmi închipui ?

— Nu.

— Ați făcut-o cu de la sine putere ?... Catherine nu scoase nici un cuvînt... După o scurtă pauză, în timpul căreia Henry se uită îndeaproape la ea, adăugă : Deoarece nu există nimic în cameră care să stîrnească curiozitate, asemenea dorință trebuie să se fi iscat dintr-un sentiment de respect pentru mama mea, așa cum o fi descris-o Eleanor, ceea ce face cinste memoriei sale. Lumea, după cîte cred, nicicînd n-a văzut o femeie mai bună. Dar virtutea foarte rar se poate mîndri c-a stîrnit un interes de acest fel. Meritele casnice, fără nici o pretenție, ale unei persoane pe care n-o cunoști arareori pot genera un asemenea sentiment de duioșie înflăcărată și plină de adorație, care să poată îndemna la o vizită ca a dumneavoastră. Presupun că Eleanor v-a vorbit o mulțime despre ea ?

— Da. Adică... nu, nu mult, dar tot ce-a spus era foarte interesant. Moartea ei atît de neașteptată, (cele ce urmează fură spuse încet și cu șovăială) și dumneavoastră... nici unul dintre dumneavoastră nu era acasă... și

tatăl dumneavoastră, m-am gîndit — poate că nu a ţinut prea mult la ea.

— Şi datorită unor asemenea împrejurări, urmă el (cu privirea lui ageră aţintită asupra ochilor ei) aţi tras concluzia c-ar fi fost cu putinţă, o oarecare neglijenţă — o oarecare — (fără voie ea încuviinţă din cap) sau s-ar fi putut să fie — ceva încă şi mai puţin scuzabil. Catherine îşi ridică ochii către el mai măriţi ca niciodată. Boala mamei mele, continuă el, criza care s-a încheiat cu moartea ei, a venit pe neaşteptate. Boala de care adesea suferea a fost o afecţiune biliară... iar cauzele care au provocat-o au fost, bineînţeles, de natură constituţională. Pe scurt, a treia zi, deîndată ce a putut fi convinsă, a îngrijit-o un doctor, un om foarte respectabil şi în care ea avusese întotdeauna mare încredere. Potrivit părerii lui despre primejdia în care se afla, ziua următoare au fost chemaţi încă doi doctori care au rămas s-o supravegheze, aproape fără întrerupere, timp de douăzeci şi patru de ceasuri. În a cincea zi mama a murit. Tot timpul cît boala s-a înrăutăţit atît Frederick cît şi eu *(amîndoi* eram acasă) am văzut-o în nenumărate rînduri ; şi potrivit celor observate de noi, putem oricînd depune mărturie că a primit toate îngrijirile cu putinţă, ce pot răsări fie din dragostea celor din jurul ei sau pe care o putea pretinde situaţia sa în viaţă. Biata Eleanor *era* plecată atît de departe încît la înapoiere abia a putut să-şi vadă mama în sicriu.

— Dar tatăl dumneavoastră, întrebă Catherine, a fost îndurerat ?

— O bucată de vreme a suferit foarte tare. Aţi păcătuit închipuindu-vă că nu i-a purtat o dragoste puternică. Sînt încredinţat că a iubit-o atît cît i-a fost lui cu putinţă s-o iubească... Aşa cum ştiţi, nu toţi oamenii au aceeaşi vocaţie către duioşie... şi nu pot spune că, în timpul vieţii, adeseori mama n-o fi suferit poate tare mult ; dar chiar dacă comportarea tatei ar fi nedreptăţit-o, cu mintea n-a subestimat-o niciodată. O preţuia sincer ; şi chiar dacă nu pentru totdeauna, el a fost într-adevăr îndurerat de moartea ei.

— Mă bucur grozav de asta, spuse Catherine, dealtfel ar fi fost cît se poate de scandalos.

— Dacă înțeleg bine, vă rodea bănuiala unor asemenea orori, încît aproape că n-am cuvinte — dragă domnișoară Morland — să definesc oribila natură a suspiciunilor pe care le nutreați. De unde asemenea păreri? Nu uitați în ce țară și în ce epocă trăim. Aduceți-vă aminte că sîntem englezi, că sîntem creștini. Vedeți ce se întîmplă cu propria dumneavoastră înțelegere, cu simțul probabilităților, cu facultatea de a observa, priviți la tot ce se petrece în jurul dumneavoastră. Oare educația pe care-o primim ne pregătește pentru asemenea atrocități? Oare legile noastre sînt de connivență cu ele? Pot fi ele săvîrșite fără să fie cunoscute într-o țară ca asta, în care climatul social și cel literar a atins un asemenea nivel; în care tot omul e înconjurat de iscoade și unde căile și gazetele dau în vileag orice lucru? Dragă domnișoară Morland, cum de v-ați putut lăsa ademenită de asemenea idei?

Ajunseseră la capătul galeriei și Catherine cu ochii înlăcrimați de rușine fugi direct în camera ei.

CAPITOLUL XXV

NĂSCOCIRILE FANTASTICE se terminaseră, Catherine se trezise de-a binelea. Cele spuse de Henry, așa puține cîte fuseseră, îi deschiseseră și mai tare ochii asupra extravaganțelor închipuite de ea în ultima vreme, cu mult mai tare decît izbutiseră să facă cele cîteva dezamăgiri ale ei. Cu atît mai cumplit se simțea umilită. Cu atît mai amarnic se pusese pe plîns. Nu scăzuse numai în propriii săi ochi — ci și în cei ai lui Henry. Își dezvăluise toată prostia, care acum i se părea de-a dreptul criminală, în fața lui și sigur că el trebuie acum s-o disprețuiască. Va putea el vreodată să-i ierte libertatea pe care închipuirea ei a îndrăznit să și-o îngăduie în privința persoanei tatălui său? Vor putea fi vreodată uitate temerile și curiozitățile ei absurde? Îi era silă și ciudă pe ea mai mult decît putea spune. El îi arătase — credea ea — îi arătase o dată sau de două ori înaintea acelei dimineți fatale, ceva ce părea să fie un început de dragoste. Dar

acum... pe scurt, timp cam de o jumătate de ceas se simți cum nu se poate mai nenorocită ; după care, cînd ornicul bătu ora cinci, coborî cu sufletul zdrobit și abia putu să dea un răspuns deslușit cînd Eleanor o întrebă dacă se simte bine. Inspăimîntătorul Henry sosi și el curînd în cameră și singura deosebire în purtarea lui față de ea a fost doar că i-a arătat ceva mai multă atenție ca de obicei. Niciodată n-avusese Catherine mai multă nevoie de mîngîiere, iar el părea că-și dă seama de asta.

Seara a trecut fără ca atenția lui mîngîietoare să slăbească ; iar sufletul ei se liniști treptat. Nu reuși însă nici să uite trecutul nici să-l scuze ; dar se deprinsese cu speranța că nimic din toate acelea nu se vor afla și că poate că nu va pierde în întregime simpatia lui Henry. Gîndurile fiindu-i concentrate numai asupra unui singur lucru, și anume : ce însemnase această spaimă prostească pe care o simțise ; nimic nu-i păru mai limpede decît că totul fusese o închipuire voită, drept care orice fleac căpăta importanță de la o imaginație pornită să se alarmeze și orice lucru era cu de-a sila îndrumat către un singur scop de o făptură care, înainte de-a pătrunde în mănăstire, dorise din tot sufletul să fie înspăimîntată. Își aminti cu ce fel de sentimente se pregătise să facă cunoștință cu Northanger. Văzu atunci că orbirea-i fusese pregătită, că greșala fusese hotărîtă cu mult înainte de-a fi părăsit stațiunea Bath și i se păru că totul fusese orînduit sub înrîurirea lecturilor acelora pe care le îndrăgise atît de mult.

Oricît de încîntătoare erau operele doamnei Radcliffe și oricît de încîntătoare erau chiar și cele ale tuturor imitatorilor ei, poate că nu în ele era de găsit adevărata natură umană, cel puțin în ținuturile centrale ale Angliei trebuia s-o cauți mult și bine. Poate că ei dădeau o descriere fidelă a munților Alpi și Pirinei, a pădurilor de brad și a viciilor populației de acolo ; poate că Italia, Elveția și chiar sudul Franței sînt la fel de bogate în orori precum sînt înfățișate în cărțile acelea. Catherine nu cuteza să se îndoiască că aceste grozăvii existau dincolo de granițele țării sale, ba chiar și țara ei, de era strînsă cu ușa, ar fi putut livra cîteva exemplare prin regiunile mărginașe din nord și din vest. Dar în regiunea din cen-

trul Angliei de bună seamă se găsea o oarecare siguranță în legile țării și în obiceiurile epocii chiar pentru viața unei soții neiubite. Omorul nu mai era îngăduit, slujitorii nu mai erau sclavi și nici otrava, nici somniferele, cum ar fi reventul, nu se mai puteau căpta de la orice farmacie.

În Alpi și Pirinei poate că nu existau oameni cu trăsături de caracter amestecate. Acolo, cei ce nu erau imaculați ca îngerii trebuie să fi fost din fire duhuri rele. Dar în Anglia nu e așa ; la englezi, în sufletele și obiceiurile lor, exista un amestec general, deși inegal, de bine și de rău, cel puțin așa era ea încredințată. În lumina unei asemenea convingeri, ea n-ar fi uimită dacă chiar la Henry și la Eleanor Tilney s-ar putea ivi, de acum înainte, niște cusururi ușoare ; și cu această convingere nu trebuie să se teamă să recunoască existența unor pete reale în firea tatălui lor, care, deși spălat de bănuielile acelea grosolane de care ea ar trebui mereu să roșească la gîndul că i-au trecut prin cap, nu este totuși, după cîte crede ea pe baza unor serioase considerente, un om binevoitor cu desăvîrșire.

După ce s-a lămurit în privința mai multor puncte și după ce a luat hotărîrea ca în viitor, întotdeauna să judece și să se comporte cu cît mai mult bun-simț, nu mai avu nimic de făcut decît să se ierte și să fie mai fericită ca niciodată ; și mîna îngăduitoare a timpului îi veni mult în ajutor, pe nesimțite și treptat, în cursul zilei următoare. Comportarea generoasă și nobilă a lui Henry, care n-a făcut niciodată nici cea mai mică aluzie la cele ce se petrecuseră, îi fu de cel mai mare ajutor ; și mai curînd decît și-ar fi putut închipui cu putință la începutul nenorocirii sale, cugetul i se liniști de tot și fu în stare să se însenineze din ce în ce mai mult ori de cîte ori spunea el cîte ceva. Totuși mai erau cîteva lucruri, de care ea credea că va trebui întotdeauna să tremure ; ...pomenirea unui sipet sau a unui dulap, de exemplu... și nu-i plăcea să vadă nici un obiect de lac japonez, indiferent de ce formă ar fi fost ; cu toate acestea putu admite că amintirea întîmplătoare a erorilor din trecut, oricît de dureroasă, nu putea rămîne fără de folos.

Grijile vieții de toate zilele prinseră curînd să ia locul spaimelor generate de fantezie. Dorința de a afla vești despre Isabella crescu cu fiecare zi din ce în ce mai mult. Era nerăbdătoare să afle cum o duce lumea la Bath și cine se mai duce la Cazinoul-de-Sus. Și, mai cu seamă, murea de nerăbdare să afle dacă Isabella izbutise să găsească niște coton fin de împletit de culoare potrivită, în privința căruia era tare preocupată la despărțirea lor ; și dacă mai era în termeni buni cu James. Orice veste de asemenea fel nu depindea decît de Isabella. James se împotrivise să-i scrie pînă la înapoierea sa la Oxford, și doamna Allen nu-i dăduse nici o speranță c-are să-i scrie pînă ce nu se va vedea îndărăt la Fullerton... Dar Isabella îi făgăduise și iar îi făgăduise ; și cînd se apuca să făgăduiască un lucru, nu se lăsa pînă nu-l făcea ! De aceea i se părea nespus de ciudat că nu primea nici o scrisoare.

Vreme de nouă dimineți la rînd, Catherine se minună de această dezamăgire repetată, care, cu fiecare dimineață devenea tot mai serioasă ; dar într-a zecea, cînd intră în sufragerie pentru micul dejun, primul lucru care i se înfățișă fu o scrisoare întinsă de mîna binevoitoare a lui Henry. Și ea îi mulțumi atît de călduros de parcă el ar fi fost cel ce-i scrisese scrisoarea.

— Totuși nu-i decît de la James, spuse ea uitîndu-se la adresă.

O deschise ; era de la Oxford ; și trimisă cu următorul scop :

Dragă Catherine,

Deși, Dumnezeu mă știe ce puțin talent am la scris, socot de datoria mea să-ți spun că totul s-a terminat între domnișoara Thorpe și mine. Am părăsit-o pe ea și stațiunea Bath ieri, hotărît să nu le mai văd niciodată nici pe una nici pe cealaltă. N-am să intru în amănunte ; asta n-ar face decît să te întristeze și mai mult. Curînd ai să afli destule din altă parte ca să știi a cui e vina ; și nădăjduiesc că asta are să-l scutească pe fratele tău de orice, în-

afară de prostia de-a fi crezut atît de ușor că dragostea lui e împărtășită. Slavă Domnului! M-am trezit la timp! Dar e o lovitură grea!... După ce consimțămîntul tatei îmi fusese dat cu atîta bunăvoință... dar să nu mai vorbim de asta. M-a nenorocit pe veci. Trimite-mi cît mai curînd vești despre tine, dragă Catherine; îmi ești singurul prieten; în dragostea ta îmi pun toată speranța. Aș vrea ca vizita ta la Northanger să se încheie înainte ca Frederick Tilney să-și anunțe logodna; altfel vei fi pusă într-o situație neplăcută. Bietul Thorpe e în oraș; mă tem să dau ochii cu el; sufletul lui cinstit are să fie pus la grea încercare. I-am scris și lui și tatei. Fățărnicia ei mă doare mai mult ca orice; pînă în ultima clipă, dacă stăteam de vorbă cu ea, se jura că e mai îndrăgostită de mine ca niciodată și rîdea de temerile mele. Mi-e rușine cînd mă gîndesc cît de mult am răbdat; dar dacă există om pe lume care să aibă motivul să se creadă iubit, ei bine, eu am fost omul acela. Nici acum nu pot pricepe ce-a fost în capul ei, fiindcă nu era nevoie să se prefacă atîta față de mine ca să se asigure de Tilney. Ne-am despărțit în cele din urmă de comun acord — ce fericit aș fi fost să n-o fi întîlnit niciodată! Nu cred să mai cunosc vreodată asemenea femeie! Scumpa mea Catherine, fii atentă cui îți dăruiești inima!

Te încredințez de, etc.

Catherine n-apucase să citească nici măcar trei rînduri din scrisoare și brusca-i schimbare la față precum și scurtele-i exclamații de uimire și de mîhnire arătau că primise niște vești neplăcute și Henry, urmărind-o cu toată atenția cît timp citi, văzu limpede că scrisoarea n-avea un sfîrșit mai bun decît începutul. Totuși, fu împiedicat de intrarea tatălui său ca să-și arate pe față uimirea. Se așezară numaidecît la micul dejun; dar Catherine aproape că nu se putu atinge de nimic. Pe cînd ședea la masă lacrimile îi umpluseră ochii, ba chiar i se scurgeau pe obraz. Scrisoarea îi stătuse doar o clipă în mînă, apoi o puse în poală și în sfîrșit în buzunar iar ea

părea că nici nu știe ce face. Din fericire, generalul, ocupat cu șocolata lui și cu ziarele, n-avu răgazul să bage de seamă ; dar pentru ceilalți doi, suferința era deopotrivă de vizibilă. Deîndată ce îndrăzni să se scoale de la masă dădu fuga în odaia ei ; dar slujnicele aveau treabă acolo și se văzu silită să coboare din nou. Se duse în salon, ca să fie singură, dar Henry și Eleanor se retraseseră și ei acolo și tocmai în clipa aceea discutau foarte serios în privința ei. Catherine se trase îndărăt, cerîndu-și scuze, dar fu silită cu o constrîngere blîndă din partea celor doi să se întoarcă ; și după ce Eleanor își mărturisi cu toată dragostea dorința de a-i fi de folos sau de sprijin, plecară amîndoi din salon, lăsînd-o singură.

După ce timp de-o jumătate de oră se lăsă dusă de gînduri, dînd frîu liber mîhnirii, Catherine se simți în stare să dea ochii cu prietenii ei ; dar dacă-și va da în vileag supărarea, asta era o altă chestiune. Poate că, dacă va fi întrebată din scurt, nu va spune decît foarte puțin — doar o aluzie pe departe — dar nu mai mult. Să demaște o prietenă, o prietenă așa cum i-a fost ei Isabella — și-apoi chiar pe fratele ei, implicat atît de mult în toată treaba asta ! Socoti că trebuie să ocolească subiectul cu desăvîrșire. Henry și Eleanor erau singuri în sufragerie ; și cînd Catherine intră, amîndoi o priviră îngrijorați. Catherine se așeză la masă și după un scurt răstimp Eleanor spuse :

— Nădăjduiesc că nu-s veşti proaste de la Fullerton ? Domnul și doamna Morland, frații și surorile — nădăjduiesc că nici unul din ei nu-i bolnav ?

— Nu, mulțumesc, răspunse Catherine suspinînd în timp ce vorbea, sînt cu toții foarte bine. Scrisoarea e de la fratele meu, din Oxford.

Preț de cîteva clipe nimeni nu mai spuse nimic ; după care, vorbind printre lacrimi, adăugă :

— Nu cred să mai doresc vreo scrisoare, cît voi trăi !

— Îmi pare rău, spuse Henry închizînd cartea pe care tocmai o deschisese, dac-aș fi bănuit că scrisoarea conține lucruri de nedorit, aș fi înmînat-o cu toată deferența cuvenită.

— Scrisoarea cuprinde ceva mult mai rău decît își poate cineva închipui ! Bietul James e atît de nenorocit. Curînd aveți să aflați de ce.

— Să ai o soră atît de bună la suflet și atît de iubitoare, interveni Henry mișcat, trebuie să fie o mîngîiere pentru el, oricît de disperat ar fi.

— Am să vă rog să-mi acordați o favoare, spuse Catherine puțin după aceea, frămîntîndu-se. Și anume, dacă fratele dumneavoastră are de gînd să vină aici, să mă înștiințați, ca să pot pleca.

— Fratele nostru ! Frederick !

— Da ; sigur c-are să-mi pară foarte rău să ne despărțim atît de curînd, dar s-a întîmplat ceva din care pricină ar fi îngrozitor pentru mine să mă aflu în aceeași casă cu căpitanul Tilney !

Eleanor se opri din lucru, uitîndu-se țintă la ea cu o uimire din ce în ce mai mare ; dar Henry începuse să bănuiască adevărul și ceva în care era amestecat și numele domnișoarei Thorpe îi ieși de pe buze.

— Vai, cît de repede ați înțeles ! exclamă Catherine. Ați ghicit !... Și totuși, cînd am vorbit despre asta în Bath, nu prea credeați c-are să se termine așa. Isabella — *acum* nu-i de mirare că n-am avut nici o veste de la ea — Isabella l-a părăsit pe fratele meu și are să se căsătorească cu fratele dumneavoastră. Ați fi crezut oare că poate să fie atît de nestatornică și de capricioasă, sau altfel mai urît chiar ?

— Nădăjduiesc, că, în ceea ce-l privește pe fratele meu, sînteți îndusă în eroare. Cred că nu a avut nici o vină în ivirea dezamăgirilor domnului Morland. Căsătoria lui cu domnișoara Thorpe nu este probabilă. Cred că în privința asta dumneavoastră veți vedea că vă înșelați. Îmi pare foarte rău pentru domnul Morland... Sînt mîhnit că cineva pe care-l iubiți este nefericit ; dar, dacă Frederick s-ar căsători cu ea, voi fi cu mult mai uimit decît de toate celelalte episoade ale poveștii ăsteia.

— Totuși, e foarte adevărat ; citiți și dumneavoastră scrisoarea lui James — stați puțin — este o parte, amintindu-și îmbujorată de ultimul rînd.

— Vreți să fiți atît de bună să ne citiți partea care se referă la fratele nostru.

— Nu, citiți-o dumneavoastră, exclamă Catherine, ale cărei intenții erau acum mai limpezi. Nu știu la ce mă gîndeam... (înroșindu-se din nou la gîndul că se înroșise mai înainte)... James nu vrea decît să-mi dea un sfat bun.

Henry luă bucuros scrisoarea ; după ce-o citi toată cu multă atenție, i-o înmînă, spunîndu-i :

— Bun, dacă e să fie așa, n-am de spus decît că-mi pare rău. Frederick n-are să fie primul bărbat care își alege o soție cu mai puțină minte decît se așteaptă familia de la el. Nu-l invidiez pentru situația în care se află nici ca îndrăgostit nici ca fiu.

La invitația Catherinei, domnișoara Tilney citi și ea scrisoarea ; și după ce-și exprimă și ea neliniștea și surprinderea, începu să întrebe despre legăturile de rudenie și averea domnișoarei Thorpe.

— Mama ei e o femeie tare de treabă, fu răspunsul Catherinei.

— Ce-a fost tatăl ei ?

— Avocat, cred. Locuiesc la Putney.

— E o familie înstărită ?

— Nu, nu prea. Nu cred ca Isabella să aibă cine știe ce avere ; dar în familia dumneavoastră asta n-are nici o importanță... Tatăl dumneavoastră e atît de generos. El mi-a spus ieri că nu pune preț pe bani, decît în măsura în care-i îngăduie să contribuie la fericirea copiilor săi.

Fratele și sora s-au uitat unul la altul.

— Dar, spuse Eleanor după o scurtă pauză, ar însemna oare că contribuie la fericirea fiului său dacă i-ar îngădui să se căsătorească cu o asemenea fată ? Trebuie să fie cu totul lipsită de scrupule ; altfel nu s-ar fi purtat așa cu fratele dumneavoastră. Și ce pasiune ciudată din partea lui Frederick ! O fată care, sub ochii lui, strică logodna cu un om cu care se logodise de bunăvoie ! Nu ți se pare de neconceput, Henry ? Și Frederick, care întotdeauna era atît de pretențios în problemele dragostei ! Nu găsea nici o femeie destul de demnă de iubirea lui !

— Asta-i cea mai întunecată perspectivă, cea mai teribilă premisă împotriva lui. Cînd mă gîndesc la cele ce spunea înainte, îmi vine să mă lepăd de el. Pe de altă parte am o prea bună părere despre prudența domnișoarei Thorpe ca să-mi închipui că ea ar fi primit să se des-

parță de un bărbat pînă ce nu s-a asigurat de altul. Într-adevăr, s-a terminat cu Frederick. E un om mort — i-a pierit capacitatea de înțelegere. Pregătește-te pentru cumnata ta Eleanor, o cumnată de care va trebui să te arăți încîntată ! Sinceră, candidă, nepreîăcută, neprihănită, cu sentimente puternice, dar simple, fără pretenții, neștiind ce-i aceea ipocrizia.

— De asemenea cumnată, Henry, aș fi încîntată, răspunse Eleanor cu un zîmbet.

— Dar, interveni Catherine, cu toate că s-a purtat așa de urît cu familia noastră, poate că se va purta mai bine cu a dumneavoastră. Acum a întîlnit bărbatul care-i place ; poate-i va fi credincioasă.

— Într-adevăr, răspunse Henry, mă tem c-are să fie foarte statornică pînă ce-i va ieși în cale un baronet ; asta ar fi singura șansă a lui Frederick. Am să iau ziarul din Bath să văd cine a mai sosit.

— Atunci, dumneata socoți că totul nu-i decît ambiție ?... Și, pe cuvîntul meu, sînt unele lucruri care par a fi tocmai așa. Nu pot uita că, atunci cînd a aflat ce-ar putea face tata pentru ei, ea păru tare decepționată că nu poate mai mult. Niciodată în viața mea n-am fost atît de dezamăgită de firea cuiva.

— În marea mulțime pe care ați cunoscut-o și studiat-o.

— Decepția și pierderea pe care o sufăr, amîndouă sînt foarte mari. Dar dacă e vorba de bietul James, nu știu, zău, dacă își va mai reveni vreodată.

— Fratele dumneavoastră desigur că este de compătimit ; dar nu trebuie, în interesul pe care-l purtăm suferințelor sale, să le subestimăm pe ale dumneavoastră. Simțiți, îmi închipui, că pierzînd-o pe Isabella pierdeți jumătate din făptura dumneavoastră. Societatea devine plictisitoare ; cît despre distracțiile pe care erați obișnuite să le împărțiți în Bath, numai gîndindu-vă la ele fără ea și vă dați seama cît e de oribil. Nu v-ați duce, de exemplu, la un bal, pentru nimic în lume. Simțiți că nu mai aveți nici un prieten cu care să puteți vorbi sincer și deschis, de părerea căruia să puteți ține seama ; sau pe sfatul căruia, în orice încurcătură, să vă puteți bizui. Oare simțiți toate acestea ?

— Nu, răspunse Catherine după cîteva clipe de gîndire. Nu le simt... ar trebui ? Ca să spun drept, cu toate că sînt jignită și întristată, încît nu mai pot ține la dînsa, nu mai vreau să aud de ea și poate nici s-o mai văd vreodată, dar nu mă simt atît de îndurerată cum ar fi de crezut.

— Vă simțiți la fel ca întotdeauna, ceea ce e de mare preț, spre cinstea firii omenești... Asemenea sentimente trebuie să fie cercetate, ca să se poată cunoaște și ele însele.

Catherine, dintr-o pricină sau alta, își simți sufletul atît de ușurat fiindcă avusese această convorbire, încît nu i-a mai părut rău că s-a întîmplat s-o aibă, cu toate că e atît de inexplicabilă menționarea împrejurării care-o provocase.

CAPITOLUL XXVI

DIN CLIPA ACEEA, SUBIECTUL a fost adeseori dezbătut de cei trei tineri ; și Catherine a descoperit cu oarecare surprindere că cei doi prieteni ai ei erau cu desăvîrșire de acord, considerînd lipsa de seriozitate și mai cu seamă lipsa de avere a Isabellei gata să pună mari piedici în calea căsătoriei ei cu fratele lor. Credința lor că generalul, bazîndu-se numai pe acest unic considerent, fără a mai ține seama de obiecțiunile ce pot fi ridicate în privința firii ei, se va opune acestei legături, i-a abătut gîndurile cu oarecare îngrijorare asupra propriei sale situații. Și ea era la fel de neînsemnată și de fără zestre ca și Isabella ; și dacă moștenitorul domeniului Tilney nu avea destulă avere și strălucire, cît de mult aveau să se ridice pretențiile fratelui său mai tînăr ? Perspectivele dureroase către care o îndreptase gîndul nu au putut fi alungate decît de încrederea ei în urmările acelei simpatii deosebite, pe care ea chiar de la început avusese marea fericire de a o trezi în sufletul generalului, așa cum îi dăduse el a înțelege atît prin cuvinte cît și prin fapte ; la asta s-a adăugat și amintirea unor sentimente dintre cele mai generoase și dezinteresate în privința banilor, pe care ea le-a auzit

rostite de general nu numai o dată și care au făcut-o să creadă că firea lui în asemenea privință fusese greșit înțeleasă de copiii lui.

Henry și Eleanor erau totuși încredințați că fratele lor nu va avea îndrăzneala să ceară personal consimțămîntul tatălui lor, și au asigurat-o în repetate rînduri că probabilitatea venirii lui la Northanger nu a fost niciodată, în toată viața lui, mai mică decît acum, așa încît își îngădui să se liniștească în privința nevoii de a trebui să plece de-acolo pe neașteptate. Dar devreme ce nu era de presupus că domnul căpitan Tilney, cînd va fi să-și facă cererea, are să-i arate tatălui său purtarea Isabellei în adevărata sa lumină, cînd va veni să-i ceară consimțămîntul, îi năzări Catherinei drept o soluție nemaiînchipuită ca Henry să aștearnă la picioarele generalului întreaga poveste așa cum într-adevăr a fost, dîndu-i putința prin asemenea mijloace să-și făurească o părere la rece și fără părtinire și să-și pregătească obiecțiunile pe temeiuri mai leale decît pe acel al situației materiale necorespunzătoare. Ca atare, îi propuse așa ceva lui Henry, dar el nu se prinse cu atîta sete cum s-așteptase ea.

— Nu, răspunse el, tata nu trebuie să fie alarmat iar propria mărturisire a lui Frederick despre prostiile pe care le face nu trebuie împiedicată. El trebuie singur să-și povestească aventura.

— Dar el n-are să-i spună decît jumătate.

— Și-un sfert ar fi de-ajuns.

O zi sau două trecură fără să aducă nici un fel de știre de la căpitanul Tilney. Fratele și sora lui nu mai știau ce să creadă. Uneori li se părea că tăcerea lui ar fi urmarea firească a presupusei logodne, iar alteori că așa ceva ar fi imposibil cu desăvîrșire. Între timp, deși supărat în fiecare dimineață că Frederick iarăși amînase să-i scrie, generalului nici prin minte nu-i trecea să-și facă griji serioase în privința lui ; și n-avea altă preocupare presantă decît aceea de a face ca ședereа domnișoarei Morland la Northanger să se desfășoare în chip plăcut. Adeseori își exprima neliniștea în această privință, „temîndu-se ca aceleași figuri și aceleași ocupații în fiecare zi să n-o dezguste de casa lui, regretînd că Lady Frasers nu se află în loca-

litate, promiţînd uneori să invite la cină o grămadă de lume, ba o dată ori de două ori începînd chiar să socotească numărul tinerilor de prin vecinătate care ştiau să danseze. Dar luna martie era un sezon mort, nici tu vînat cu pene, nici tu vînat de celălalt şi nici tu Lady Frasers în localitate." Şi toate acestea au luat sfîrşit într-o dimineaţă cînd i-a spus lui Henry că atunci cînd se va duce la Woodston, el — generalul — şi tinerele domnişoare au să-i cadă pe neaşteptate pe cap, într-o zi sau alta, şi-au să mănînce berbecul împreună cu dînsul. Henry se simţi grozav de onorat şi nespus de fericit, iar Catherine era peste măsură de încîntată de acest plan.

— Şi cînd socoţi domnia ta că pot să mă aştept la asemenea plăcere ? — Eu trebuie să fiu la Woodston luni ca să asist la întrunirea parohială şi probabil că voi fi silit să rămîn acolo două sau trei zile.

— Bine, bine, ne vom încerca norocul în una din zilele acelea. Nu-i nevoie să hotărîm anume care. În nici un caz nu trebuie să-ţi laşi treburile tale la o parte. Orice s-ar întîmpla să se găsească în casă ne va fi deajuns. Cred că le pot ruga pe tinerele noastre domnişoare să fie îngăduitoare cu masa unui burlac. Stai să văd : luni, tu ai să ai multe treburi ; nu venim luni ; marţi am să am eu multe treburi. Dimineaţa îmi aştept vechilul de la Brockham cu socotelile ; şi după aceea nu pot şi nu se cuvine să lipsesc de la club ; nici n-aş mai putea da ochii cu toate cunoştinţele mele, dacă mă ţin acum deoparte ; fiindcă, de vreme ce se ştie că sînt aici, la ţară, s-ar interpreta foarte greşit acest lucru ; şi eu mi-am fixat drept conduită, domnişoară Morland, să nu jignesc niciodată pe nici unul din vecinii mei, mai ales dacă, sacrificînd puţin timp şi puţină amabilitate, pot preveni asemenea situaţie e foarte bine. E un grup de oameni foarte vrednici de stimă. De două ori pe an primesc cîte o jumătate de berbec de la Northanger. Iar eu cinez cu ei de cîte ori pot s-o fac. De aceea, marţi putem spune că e în afară de discuţie. Dar miercuri, Henry, cred că te poţi aştepta la vizita noastră ; şi vom fi la tine devreme ca să avem timp să ne vedem singuri de rost. În două ceasuri şi trei sferturi ajungem, cred, la Woodston ; ne urcăm în trăsură pe la zece ; aşa că miercuri pe la unu fără un sfert, te poţi aştepta la noi.

Nici chiar un bal n-ar fi fost mai bine venit pentru Catherine decît acest fleac de excursie, pînă într-atît de puternică îi era dorința de-a vedea Woodston ; și inima încă-i tresălta de bucurie cînd Henry, cam la un ceas după aceea, veni, cu cizmele trase și îmbrăcat într-o manta, în camera în care se afla ea și Eleanor, ca să le spună :

— Am venit, domnișoarelor, ca să vă declar pe un ton cît se poate de moralizator, că plăcerile noastre în această vale a plîngerii trebuiesc întotdeauna plătite și că adeseori le cumpărăm cu o mare pagubă pentru noi, dînd din mînă o fericire reală, plătită bani peșin, pentru un proiect viitor ce s-ar putea să nu fie onorat. Vă stau chiar eu drept mărturie în ceasul de față. Pentru că sper în bucuria de-a vă vedea miercuri la Woodston, bucurie pe care vremea rea sau alte zeci de pricini ar putea-o înlătura, și pentru care trebuie să plec acum numaidecît, adică, cu două zile mai înainte decît am avut de gînd.

— Să plecați, exclamă Catherine, căreia i se lungi fața grozav ; și de ce ?

— De ce !... Cum de puteți pune o asemenea întrebare ?... Fiindcă nu mai am timp de pierdut ca s-o înspăimînt pe bătrîna mea îngrijitoare, pînă să-și iasă din fire — pentru că trebuie să plec și să pregătesc o masă pentru domniile voastre, bineînțeles.

— Oh ! Nu-i serios !

— Ba e încă și trist — fiindcă mai curînd aș fi rămas aici cu domniile voastre.

— Dar cum poate să vă treacă prin cap așa ceva după cele spuse de tatăl dumneavoastră ? Cînd a stăruit atît de mult să nu vă faceți nici un fel de grijă, căci *orișice* va merge. Henry zîmbi. Sînt sigură că nu-i nevoie, dacă-i vorba de sora dumneavoastră și de mine. Trebuie să știți că-i chiar așa cum vă spun. Iar generalul a stăruit atîta ca să nu pregătiți nimic deosebit !... În afară de asta, dacă n-ar fi spus nici pe jumătate din cîte a spus, are acasă întotdeauna bucate atît de minunate, încît dacă într-o zi s-ar așeza la o masă de mîna a doua n-ar însemna nimic.

— Ce păcat că nu pot gîndi și eu la fel în ceea ce mă privește și în ceea ce-l privește. Vă las cu bine. Cum mîine e duminică, Eleanor, să știi că nu mă întorc.

Plecă ; și fiind întotdeauna mai simplu pentru Cathe
rine să se îndoiască de propria-i judecată decît de cea
lui Henry, curînd se văzu silită să-i dea dreptate, orici
de neplăcută îi fu plecarea lui. Dar neputința de-a înțe
lege comportarea generalului luă proporții mari în min
tea ei. Cu spiritul ei de observație, descoperise singur
că avea gusturi foarte aparte în privința mîncărurilor ; da
era de neconceput cum de spunea un lucru atît de catego
ric și mereu avea în gînd cu totul altul. Cum mai putea
oamenii să fie înțeleși în modul acesta ? Cine altul dac
nu Henry putea să-și dea seama de ce avea taică-să
în cap ?

Totuși, de sîmbătă și pînă miercuri aveau să fie făr
Henry. Aceasta a fost trista concluzie a tuturor gîndurilo
sale... și în lipsa lui sigur va sosi și scrisoarea de la căpi
tanul Tilney, iar miercuri era sigură că are să ploua
Trecutul, prezentul și viitorul se posomorîră dintr-o dată
Fratele ei atît de nenorocit, apoi pierderea atît de mare
prieteniei Isabellei ; și starea sufletească a Eleanorei car
era atît de abătută din pricina absenței lui Henry. Ce-
mai putea interesa sau desfăta pe ea ? Se săturase și d
păduri și de tufișuri — tot mereu la fel de tăcute și d
zvîntate ; și chiar mănăstirea în sine nu mai însemn
pentru ea nimic mai mult decît o locuință. Penibila amin
tire a absurdității pe care așezarea aceea o ajutase să s
dezvolte și să se desăvîrșească era singura emoție car
mai putea izvorî din tot ceea ce însemna acum clădire
pentru ea. Ce răsturnare în ideile ei ! Ea, care tînjise at
de mult să se găsească într-o mănăstire ! Acum, în înch
puirea ei nimic nu putea fi atît de plin de farmec ca mo
destul confort pe care îl putea oferi o parohie cu enoria
înstăriți, ceva asemănător Fullertonului, și nimic ma
mult ; parohia Fullerton are lipsurile ei, dar Woodsto
poate că n-are nici una... De-ar veni miercurea ma
repede.

Și-a venit, ba chiar tocmai atunci cînd trebuia. A ve
nit... și vremea era minunată... și Catherine era în a
noulea cer. Către ceasurile zece, caleașca se porni cu călă
torii ei de la mănăstire și, după un drum plăcut, d
aproape douăzeci de mile, intră în Woodston, un sat mar
și populat, ce se afla situat într-un peisaj deloc urît. Ca

therinei îi era ruşine să spună cît de frumos îl găsea, fiindcă generalului i se părea că trebuie să se scuze pentru monotonia şi platitudinea ţinutului şi pentru proporţiile reduse ale satului ; dar în sufletul ei, fata îl prefera oricărui alt loc în care se întîmplase să se ducă şi se uita cu multă admiraţie la fiecare casă drăguţă din rîndul aşezărilor ţărăneşti şi la fiecare prăvălioară de mărunţişuri prin faţa căreia trecea. Către capătul cel mai depărtat al satului şi destul de izolată de rest, se înălţa parohia, o casă solidă de piatră, de curînd clădită, cu o curte semicirculară şi cu porţi verzi ; şi cînd traseră în faţa uşii, Henry, cu prietenii singurătăţii sale — o căţeluşă grasă de rasă americană şi încă doi, trei terieri — stăteau gata să-i primească şi să le facă toate onorurile.

Catherine intră în casă cu sufletul prea plin ca să mai poată vedea în jurul ei sau să spună ceva ; şi pînă ce nu fu întrebată de general ce părere are de casă, aproape că nici nu ştia unde se află. Dar, uitîndu-se după aceea jurîmprejurul ei, băgă de seamă imediat că se află în cea mai plăcută încăpere din lume ; dar se feri cu străşnicie să spună una ca asta, aşa că răceala cu care o aprecie îl dezamăgi pe general.

— Bineînţeles, n-o putem numi o casă grozavă, spuse el. N-o putem compara cu Fullerton sau Northanger. O socotim drept o casă parohială pur şi simplu, mică şi restrînsă, recunoaştem, dar poate destul de bună şi comodă ; şi în general nu mai prejos decît majoritatea ; cu alte cuvinte, cred că există puţine case parohiale în Anglia care să fie măcar pe jumătate tot atît de bune ca asta. Totuşi, desigur este loc şi de mai bine. Departe de mine să nu recunosc asta. Şi de ceva firesc... de o arcadă ieşită în afară, poate de aşa ceva este nevoie, cu toate că, între noi fie zis, nu există ceva pe lume de care să am o mai mare silă ca de un fleac de arcadă, lipită ca un petec.

Catherine nu auzise tot discursul de mai sus, ca să poată înţelege despre ce-i vorba sau să se mîhnească din pricina lui ; pe de altă parte Henry reuşi cu foarte multă pricepere să schimbe subiectul şi să-l susţină ; în acest timp slujitoarea lui aduse tava cu răcoritoare, şi generalul îşi recăpătă îndată mulţumirea de sine, cît despre Catherine îşi regăsi buna dispoziţie obişnuită.

Camera în care se aflau era încăpătoare şi bine pro
porţionată şi mobilată cu gust, ca o sufragerie ; iar cînd
o părăsiră ca să viziteze casa şi grădina, i se arătă ma
întîi o mică încăpere, aparţinînd exclusiv stăpînului casei
şi cu lucrurile orînduite în vederea evenimentului, nu ca
de obicei ; iar apoi fu introdusă în ceea ce avea să fie
salonul, de înfăţişarea căruia, deşi nemobilat, Catherine
fu încîntată atît cît să-l mulţumească chiar şi pe general.
Era o încăpere cu o formă foarte plăcută, cu ferestrele
înalte, iar vederea ce se deschidea în faţa lor, deşi dădea
doar asupra unor pajişti verzi, era foarte plăcută ; şi
eroina noastră îşi exprimă pe dată admiraţia, cu toată
simplitatea pe care o simţise : „Vai ! de ce nu mobilaţi ca
mera asta, domnule Tilney ? Ce păcat că nu-i mobilată
E cea mai încîntătoare cameră din cîte am văzut !... E
cea mai încîntătoare cameră din lume !“

— Nădăjduiesc, spuse generalul cu cel mai mulţumit
zîmbet, că va fi foarte curînd mobilată ; aşteaptă doar
gustul ales al unei doamne !

— Ei bine ! Dac-ar fi casa mea, n-aş sta niciodată în
altă parte. Vai ! Ce dulce căsuţă se vede acolo, printre
pomi — tot meri ? E cea mai încîntătoare căsuţă !

— Îţi place — o aprobi ca atare... atîta e destul
Henry, aminteşte-ţi să i se spună lui Robinson despre
asta. Căsuţa va rămîne unde se află.

Asemenea compliment măgulitor o trezi pe Catherine
la realitate şi o făcu pe dată să tacă ; şi, deşi stăruitor în
trebată de general în privinţa culorii dominante pe care
ar alege-o pentru hîrtia de tapet şi draperii, de la ea nu
se mai putu scoate nimic ce-ar fi putut fi socotit drept
părerea ei în privinţa acelui subiect. Înrîurirea obiectelor
noi şi a aerului proaspăt asupră-i a fost totuşi de mare
ajutor în spulberarea unor asemenea asociaţii stînjenitoare ; şi ajungînd la partea ornamentală a gospodăriei,
care consta dintr-un zid ce ocolea două laturi ale pajiştei
la care geniul lui Henry prinsese să trudească cam de
jumătate de an încoace, Catherine îşi recăpătă aproape
cu totul buna dispoziţie, găsind că aici e mai încîntător
decît în oricare alt parc în care mai fusese pînă atunci, cu
toate că pe acest teren nu exista nici un tufiş mai înalt
ca banca cea verde din colţ.

Cu o plimbare pe alte pajişti şi printr-o parte a satului, cu o vizită pe la grajduri ca să cerceteze nişte îmbunătăţiri aduse şi cu o fermecătoare joacă c-o puzderie de căţeluşi abia fătaţi, ce mai că nu se puteau ţine pe picioare, se făcu ceasul patru, cînd Catherine abia de credea c-ar fi trei. La patru trebuiră să ia cina iar la şase să se îmbarce pentru înapoiere. Niciodată nu mai trecuse o zi atît de repede !

Catherine nu se putea împiedica să nu observe că abundenţa de pe masă nu păru să-l uimească cît de cît pe general ; ba mai mult chiar, trăgea cu coada ochiului la masa de serviciu după friptura rece, care nu era acolo. Părerile fiului şi fiicei lui erau de altă natură. Arareori îl mai văzuseră mîncînd cu-atîta poftă la alte mese decît a lui ; şi niciodată pînă atunci nu l-au crezut în stare să fie atît de puţin dezorientat că untul topit era amestecat cu untdelemn.

La orele şase, după ce generalul îşi băuse cafeaua, se urcară din nou în trăsură ; şi atît de încîntătoare fusese comportarea lui tot timpul cît a ţinut vizita şi atît de sigură era ea în privinţa aşteptărilor tatălui, încît dacă s-ar fi simţit la fel de sigură şi de dorinţele fiului, Catherine ar fi părăsit parohia Woodston fără să fie îngrijorată aproape deloc de *Cum* sau *Cînd* avea să se mai întoarcă acolo.

CAPITOLUL XXVII

A DOUA ZI DIMINEAŢĂ îi sosi următoarea scrisoare de la Isabella, foarte neaşteptată :

Bath, april...

Scumpa mea Catherine,

Am primit cu cea mai mare încîntare amîndouă scrisorile tale drăguţe, şi-ţi cer de o mie de ori iertare că nu ţi-am răspuns mai curînd la ele. Într-a-

devăr, mi-e foarte rușine de lenea mea; dar în localitatea asta îngrozitoare nu mai găsești timp pentru nimic. Am stat cu condeiul în mînă, gata să încep o scrisoare pentru tine, aproape în fiecare zi de cînd ai plecat din Bath, dar de fiecare dată am fost împiedicată de cîte-un fleac. Te rog, scrie-mi numaidecît și trimite-mi scrisoarea la adresa mea de-acasă. Slavă Domnului! Plecăm mîine din localitatea asta infamă. De cînd ai plecat tu, n-am mai avut nici o plăcere să stau aici — praful te înecă; iar ființa care mi-e dragă nu mai e aici. Sînt sigură că dacă te-aș putea vedea, nu mi-ar mai păsa de nimic, căci îmi ești mai scumpă decît își poate închipui cineva. Sînt foarte îngrijorată în privința fratelui tău drag, nemaiauzind nimic de el de cînd a plecat la Oxford; și mă tem de unele neînțelegeri. Ajutorul tău binevoitor va pune totul la punct — e singurul bărbat pe care l-am iubit și pe care l-aș putea iubi și am încredere că tu-l vei convinge de asta. Moda de primăvară, în parte, a căzut; iar pălăriile sînt mai înspăimîntătoare decît îți poți închipui. Nădăjduiesc că-ți petreci timpul în mod plăcut, dar mă tem că nu te mai gîndești deloc la mine. Nu-ți voi spune nimic din tot ceea ce aș putea să-ți spun despre familia în care te afli, pentru că n-aș vrea să fiu meschină sau să te întărît împotriva celor pe care-i stimezi; dar e tare greu să știi în cine să te încrezi și tinerii nu-s niciodată siguri de ei nici două zile în șir. Mă bucur să-ți pot spune că tînărul, de care sînt atît de dezgustată, a plecat din Bath. Ai să înțelegi, din cele ce ți-am spus, că nu poate fi vorba decît de căpitanul Tilney, care, după cum îți poți aminti, era teribil de pornit să se țină de mine și să mă plictisească, chiar înainte de a fi plecat tu de-aici. După aceea a fost și mai rău, ajunsese să fie chiar umbra mea. Multe fete s-ar fi putut înșela, căci unde s-au mai aflat atîtea atenții! Dar eu cunosc prea bine sexul ăsta nestatornic. A plecat la el la regiment acum două zile și cred că niciodată n-am să mai am de-a face cu el. E cel mai teribil filfizon

din cîți am văzut vreodată și-i îngrozitor de nesuferit. Ultimele două zile s-a ținut tot timpul de coada Charlottei Davis; mi-a fost milă de prostul lui gust, dar nici nu m-am uitat la el. Ultima oară ne-am întîlnit pe strada Bath și eu m-am băgat numaidecît într-o prăvălie, ca să nu poată vorbi cu mine; nu voiam nici măcar să mă uit la el. După aceea a intrat în Pavilionul Apelor, dar n-am vrut să-l urmez pentru nimic în lume. Este atît de deosebit de fratele tău!... Te rog, trimite-mi ceva veşti despre el. Sînt foarte nefericită din pricina lui; părea atît de stînjenit cînd a plecat din Bath, din pricina unei răceli, sau ceva ce-i stricase buna dispoziție. I-aș scrie chiar eu, dar i-am rătăcit adresa; și-apoi, cum te-am lăsat să înțelegi mai sus, mă tem că mi-a interpretat întrucîtva greșit purtarea. Te rog, explică-i totul așa ca să fie mulțumit; și dacă totuși mai nutrește vreo îndoială, un rînd din partea lui pentru mine sau o invitație la Putney, cînd va veni data viitoare în oraș, ar putea să îndrepte de minune lucrurile. N-am mai fost la Cazinou de-un secol, nici la teatru, pînă aseară cu familia Hodges, la un spectacol de circ de mîna a doua; m-au cicălit atîta să merg; și eram hotărîtă să nu-i las să spună că stau închisă în casă fiindcă a plecat Tilney. S-a întîmplat să avem locurile lîngă familia Mitchell și ei se prefăceau că-s foarte uimiți că mă văd în lume. Le știam eu oful!... Cîndva n-au putut să fie nici măcar politicoși cu mine, și acuma mă sufocă cu prietenia; dar nu-s eu chiar atît de proastă să mă las dusă de ei. Tu știi că am o minte destul de sănătoasă. Anne Mitchell a încercat să poarte un turban ca al meu, cel pe care îl purtasem săptămîna trecută la concert, dar i-a ieșit unul ca vai de lume... s-a întîmplat să ajungă drept caricatura mea, cred, cel puțin așa-mi spunea Tilney atunci și mai spunea că toți ochii sînt îndreptați asupra mea; dar el e cel din urmă bărbat în vorbele căruia să mă încred. Acum nu mai port decît roșu; știu că arăt hidoasă, dar n-are a face... e culoarea preferată a scumpului

tău frate. Să nu pierzi nici o clipă, scumpa și dulcea mea Catherine, ca să-i scrii și lui și mie,
care rămîn de-a pururi a ta, etc. etc.

Atîta sforțare pentru niște născociri deșarte nu au putut s-o înșele nici măcar pe Catherine. Nepotrivirile, contradicțiile și prefăcătoria o izbiră de la primele cuvinte. Acum îi era rușine de Isabella și rușine că ținuse cîndva la ea. Declarațiile de dragoste i se păreau tot atît de dezgustătoare pe cît de deșarte îi erau scuzele invocate și pe cît de nerușinate rugămințile. „Să-i scrie lui James în numele ei !... Nu ! James n-are să o mai audă niciodată rostind numele Isabellei !“

La sosirea lui Henry de la Woodston, ea le aduse la cunoștință, lui și Eleanorei, că fratele lor e salvat, felicitîndu-i din suflet pentru asemenea reușită și citindu-le tare și plină de indignare pasajele cele mai importante din scrisoarea Isabellei. După ce o termină strigă :

— Și-acum gata cu Isabella și cu toată prietenia noastră ! Trebuie să mă creadă idioată, altfel nu mi-ar fi scris așa ceva ; dar poate că asta-mi slujește să-i cunosc eu mai bine caracterul decît mi-l cunoaște ea. Văd ce planuri avea. Nu-i decît o cochetă orgolioasă, dar șiretlicurile ei n-au prins. Nu cred să fi avut vreodată vreo prețuire pentru James sau pentru mine și ce bine ar fi fost dacă n-aș fi cunoscut-o deloc.

— Curînd are să fie ca și cum n-ați fi cunoscut-o, zise Henry.

— Dar e un lucru pe care nu-l pot pricepe. Văd că a avut niște planuri în privința căpitanului Tilney, care nu i-au reușit ; dar nu înțeleg ce intenții a avut căpitanul Tilney tot timpul ăsta. De ce i-a făcut atîta curte încît s-o determine să se certe cu fratele meu și-apoi și-a luat și el zborul ?

— Nu prea am ce spune în privința motivelor lui Frederick, așa cum cred eu c-au fost. Și el ca și domnișoara Thorpe își are vanitățile lui, numai că e o diferență capitală ; avînd o minte mai sănătoasă, deșertăciunile lui nu i-au adus nici un prejudiciu. Dacă *efectul* purtării lui nu-l justifică în fața dumneavoastră, mai bine să nu cercetăm cauzele.

— Aşadar, dumneavoastră presupuneţi că el nu a ţinut cu adevărat la ea ?

— Sînt convins că n-a ţinut deloc.

— Şi-a lăsat să se creadă aşa numai din răutate ?

Henry o aprobă dînd din cap.

— Ei bine, atunci trebuie să vă spun că nu-mi place deloc. Cu toate că lucrurile au luat o întorsătură atît de bună pentru noi, domnul căpitan Tilney nu-mi place deloc. Aşa cum au decurs evenimentele nu-i cine ştie ce pagubă, pentru că nu cred că Isabella are inimă ca să sufere. Dar închipuiţi-vă că ar fi făcut-o să se îndrăgostească de el ?

— Dar mai întîi de toate trebuie să presupunem că Isabella are inimă şi poate suferi... deci că este cu totul altă făptură ; şi, în asemenea caz, ar fi dat peste cu totul altă purtare la el.

— E foarte firesc ca dumneavoastră să vă apăraţi fratele.

— Şi dacă dumneavoastră vi-l apăraţi *pe-al dumneavoastră,* nu veţi suferi prea tare din cauza dezamăgirii pe care v-a pricinuit-o domnişoara Thorpe. Dar mintea dumneavoastră este pătrunsă de un principiu înnăscut de onestitate şi de aceea este inaccesibilă socotelilor reci, de părtinire familială şi inaccesibilă dorinţei de răzbunare.

Catherine fu felicitată că a scăpat de alte necazuri. Frederick nu putea fi chiar de neiertat în timp ce Henry era nespus de plăcut. Se hotărî să nu răspundă Isabellei la scrisoare şi încercă să nu se mai gîndească la cele întîmplate.

CAPITOLUL XXVIII

CURÎND DUPĂ ASTA, generalul se văzu silit să plece la Londra pentru o săptămînă : şi părăsi lăcaşul de la Northanger, regretînd sincer că treburile îl lipsesc de tovărăşia domnişoarei Morland fie chiar şi pentru un ceas, şi cerînd cu toată străşnicia copiilor lui ca tot timpul cît va lipsi principalul lor ţel să fie grija deosebită faţă de comfortul şi buna dispoziţie a Catherinei. Plecarea lui fu

un prilej pentru Catherine ca să se încredinţeze că o pierdere poate fi uneori un adevărat cîştig. Fericirea în care curgea acum timpul, apucînd-o fiecare încotro voia, îngăduindu-şi oricînd să hohotească de rîs, făcînd din fiecare masă un prilej de mulţumire şi de bună dispoziţie plimbîndu-se cînd le trăsnea şi pe unde le trăsnea, dispunînd de ceasurile lor, de plăcerile şi oboselile lor, toate acestea, o făcură pe Catherine să îşi dea seama pe deplin de silnicia pe care o impunea prezenţa generalului şi fu pătrunsă de o profundă recunoştinţă că scăpaseră de el. Asemenea uşurare şi asemenea bucurie, adînciră din ce în ce mai mult dragostea ei pentru locul şi oamenii de acolo ; şi de n-ar fi fost groaza că, aşa deodată, va trebui să plece de acolo şi temerile ei că nu este tot atît de iubită de cei de acolo, în fiecare clipă din fiecare zi s-ar fi simţit în culmea fericirii ; dar iată că se afla acum în săptămîna a patra a vizitei sale ; mai înainte de a se reîntoarce generalul acasă, a patra săptămînă va fi trecut şi poate că s-ar fi putut aprecia drept o prelungire nedorită a şederii ei dacă ar fi urmat să stea mai mult. Iată un considerent penibil ori de cîte ori îi venea în minte ; şi, nerăbdătoare să scape de această greutate de pe suflet, eroina noastră se hotărî să vorbească cît mai repede cu Eleanor despre asta, să-i propună să plece şi să se orienteze în cele ce avea de făcut după felul în care propunerea ei avea să fie primită.

Dîndu-şi seama că dacă lasă să treacă timpul îi va veni foarte greu s-aducă pe tapet un subiect atît de neplăcut, folosi primul prilej cînd se află singură cu Eleanor şi, pe cînd Eleanor se afla la mijlocul unei povestiri despre lucruri ce n-aveau nici o legătură cu subiectul ei, Catherine deschise discuţia invocînd obligaţia ei de-a pleca foarte curînd. Eleanor se uită lung la ea şi se arătă foarte afectată. Ea „sperase să aibă plăcerea tovărăşiei sale pe-un timp mult mai lung... fusese indusă în eroare (se vede treaba din pricina celor dorite de ea) să-şi închipuie că-i fusese făgăduită o vizită mult mai lungă şi nu putea decît să creadă că dacă domnul şi doamna Morland ar şti ce mare plăcere îi face şederea Catherinei la ea ar fi atît de generoşi încît nu i-ar grăbi

întoarcerea"... Catherine dori să-i explice : „O ! Cît despre *asta*, tatăl şi mama ei n-aveau nici o grabă. Atîta timp cît o ştiau pe ea fericită şi ei sînt mulţumiţi !"

— „Atunci de ce", îşi îngădui Eleanor să întrebe, „atîta grabă ca să-i părăsească ?"

— „Vai ! Pentru că se află acolo de-atîta timp !"

— A ! Dacă vă puteţi folosi de asemenea cuvinte, nu pot să vă mai silesc. Dacă socotiţi că-i aşa de mult timp...

— Vai ! Nu ! Eu nu socot nicidecum. Dacă e vorba de propria mea plăcere, aş sta aici cît de mult...

Şi s-a hotărît pe loc că, pentru moment, nici nu putea fi vorba de plecarea ei. Primul ei prilej de neliniştefiind înlăturat atît de plăcut, puterea celuilalt a slăbit de la sine. Bunătatea şi sinceritatea felului în care Eleanor a silit-o să rămînă şi expresia de mulţumire a lui Henry cînd i s-a spus că în sfîrşit s-a hotărît să mai rămînă, amîndouă erau nişte dovezi minunate de importanţa de care se bucura ea în ochii lor încît în privinţa asta nu-i mai lăsară decît atîta grijă cît îi trebuie omului ca să poată trăi liniştit. Crezu astfel... aproape definitiv... că Henry o iubeşte şi că şi tatăl şi sora lui o iubesc, ba chiar doresc ca ea să fie a lor ; şi ajungînd atît de departe cu gîndurile ei, îndoielile şi îngrijorările ajunseseră să fie nişte nelinişti doar de dragul artei.

Henry nu putea să asculte de poruncile tatălui său de a sta numai la Northanger ca să le poarte doamnelor de grijă pe timpul cît el era plecat la Londra ; îndatoririle sale de pastor la Woodston îl sileau să le părăsească sîmbăta pentru două, trei nopţi. Dar lipsa lui de acum nu mai semăna cu cea de pe vremuri cînd generalul era acasă ; le împuţina ce-i drept veselia, dar nu le zdruncina liniştea ; şi cele două fete, avînd aceleaşi îndeletniciri şi strîngînd legăturile de prietenie, găsiră că sînt de ajuns una alteia, încît în ziua în care plecase Henry, se făcuseră ceasurile unsprezece, o oră destul de înaintată pentru mănăstire, şi încă nu părăsiseră sufrageria. Tocmai ajunseseră în capul scării, cînd li se părură, atît cît grosimea zidurilor le îngăduia să perceapă, că o trăsură trăsese în faţa uşii şi după o clipă li se adeveriră presupunerile, datorită bătăilor puternice ale clopotului de la intrare. După ce primul val de uimire cu un „Doamne,

Dumnezeule ! oare ce poate să fie ?“ se potoli, Eleanor presupuse numaidecît că e fratele ei cel mai mare, ale cărui sosiri erau adeseori atît de neprevăzute, ca să nu spunem chiar nepotrivite, și deci coborî în grabă ca să-l întîmpine.

Catherine se retrase în camera ei, hotărîndu-se să încerce, pe cît va putea, să-l cunoască mai bine pe căpitanul Tilney, mîngîindu-se cu gîndul că nu fusese decît o idee falsă cea pe care și-o făcuse despre purtarea lui ; avea convingerea că el e un gentilom fin și că, cel puțin, nu se vor cunoaște în împrejurări care să le facă întîlnirea grozav de penibilă. Se bizui pe faptul că el nu va vorbi niciodată despre domnișoara Thorpe și, de fapt, cum lui trebuia să-i fie tare rușine de rolul pe care l-a jucat, nu putea fi nici o primejdie în asemenea privință ; și atîta timp cît orice pomenire a stațiunii Bath va fi ocolită, se gîndea că se va putea purta cu el foarte cuviincios. Tot făcînd asemenea considerațiuni timpul se scurse și dacă Eleanor putea fi atît de bucuroasă că l-a văzut și avea atîtea să-i spună, toate acestea nu puteau fi, bineînțeles, decît în favoarea lui, căci trecuse aproape jumătate de oră de la sosirea lui și Eleanor încă nu urcase sus.

Chiar în clipa aceea Catherinei i se păru că-i aude pasul în galerie și aținti urechea ca să-i asculte mersul mai departe ; dar nu se mai auzi nimic. Totuși, abia se încredințase că n-a fost decît o părere, cînd zgomotul a ceva ce se mișcă în preajma ușii sale o făcu să tresară ; i se păru că cineva pusese piciorul pe prag... și după altă clipă o ușoară mișcare a clanței vădea că o mînă oarecare trebuie s-o fi apucat. Un tremur ușor o străbătu la gîndul că cineva se apropie așa tiptil ; dar, hotărîndu-se să nu mai fie copleșită de niște impresii neînsemnate de panică, sau indusă în eroare de-o imaginație aținată, păși drept înainte, liniștită, și deschise ușa. Eleanor, singură. Eleanor stătea în fața ușii ! Neliniștea Catherinei se potoli doar pentru o clipă, pentru că fața Eleanorei era palidă iar comportarea ei vădea o mare neliniște. Deși, evident, intenționase să intre, părea că face o sforțare ca să păsească în cameră și încă una și mai mare ca să vorbească odată ajunsă înăuntru. Presupunînd vreo încurcă-

tură oarecare în privința căpitanului Tilney, Catherine își exprimă neliniștea printr-o amabilitate tăcută ; o sili să se așeze, îi frecă tîmplele cu apă de lavandă și-i stătu în preajmă cu o grijă plină de dragoste.

— Scumpa mea Catherine, nu trebuie, zău nu trebuie... au fost primele cuvinte rostite de Eleanor. Mă simt foarte bine. Atîta bunătate mă tulbură... n-o pot suporta... Vin la tine cu o asemenea misiune...

— Misiune ?... Pentru mine ?

— Cum să-ți spun ? Vai ! Cum să-ți spun ?

Un gînd nou îi trecu atunci prin minte Catherinei și, făcîndu-se la fel de palidă ca și prietena ei, exclamă :

— O veste de la Woodston !

— Te înșeli, zău, răspunse Eleanor, uitîndu-se la ea plină de milă. N-a venit nimeni de la Woodston. E tatăl meu în persoană.

Vocea Eleanorei șovăi iar ochii i se îndreptară în pămînt cînd îi rosti numele. Întoarcerea lui neprevăzută fu deajuns ca s-o facă pe Catherine să-i tresară inima și preț de cîteva clipe aproape că nu-i venea să creadă c-ar fi încă ceva mai rău de spus. Nu mai spuse nimic ; iar Eleanor, trudindu-se să-și vină în fire și să vorbească cu hotărîre, dar cu privirile încă îndreptate în pămînt, începu numaidecît :

— Ești prea bună, sînt sigură, ca să-mi porți pică pentru rolul pe care sînt silită să-l joc. De fapt aduc o veste cu cea mai mare silă. După cele petrecute între noi în ultima vreme și după cele ce se hotărîseră în cele din urmă între noi... atît de bucuroasă și recunoscătoare în ceea ce mă privește... și anume ca tu să rămîi aici încă multe, multe săptămîni, așa cum am tras nădejde... cum pot eu să-ți spun că prietenia ta nu poate fi primită și că fericirea tovărășiei tale pe care ne-ai dat-o pînă acum are să fie răsplătită cu... dar nu trebuie să te fac să mă crezi doar cu vorbe. Scumpa mea Catherine, trebuie să ne despărțim. Tata și-a adus aminte de-o invitație care ne silește pe toți din familie să plecăm luni. Ne ducem la locuința lordului Longtown, lîngă Hereford, pentru cincisprezece zile. Explicațiile și scuzele nu-și au rostul. Nici n-aș putea încerca să ți le prezint.

— Draga mea Eleanor, exclamă Catherine, încercînd să-şi stăpînească sentimentele cît putea mai bine. Nu fi atît de abătută. O a doua întîlnire trebuie să urmeze celei dintîi. Îmi pare tare, tare rău că trebuie să ne despărţim... atît de curînd şi totodată atît de pe neaşteptate ; dar nu mă socot jignită, nu, chiar nu sînt. Îmi pot încheia şederea aici oricînd, doar ştii, ş-apoi nădăjduiesc că tu ai să vii la mine. Poţi veni la Fullerton, cînd te întorci de la lordul acela ?

— Nu-mi stă în putere să hotărăsc, Catherine !

— Vino cînd poţi, atunci...

Eleanor nu răspunse ; şi gîndurile Catherinei, revenind asupra unei probleme în care era direct interesată, ea adăugă, gîndind tare :

— Luni... atît de curînd, chiar luni ;... şi voi plecaţi *cu toţii !* Ei bine, sînt sigură că... voi putea să-mi iau rămas bun totuşi de la toţi. N-am nevoie să plec decît doar cu puţin înaintea voastră, o ştii. Nu fi amărîtă, Eleanor, pot pleca şi eu tot luni. Tata şi mama nefiind înştiinţaţi mai că nu are importanţă. Generalul va trimite un slujitor cu mine, cred, o jumătate de drum... şi-apoi curînd ajung la Salisbury şi de-acolo nu mai am decît nouă mile pînă acasă.

— Ah ! Catherine ! Dacă s-ar fi hotărît aşa, n-ar fi chiar atît de îngrozitor, cu toate că şi aşa, doar cu nişte atenţii obişnuite, n-ai fi primit decît jumătate din ceea ce ţi se cuvine. Dar... cum pot oare să-ţi spun ?... Pe mîine dimineaţă s-a fixat plecarea ta şi nici măcar ora nu ţi-a fost lăsată la alegere ; trăsura a fost rînduită să fie aici la ora şapte dimineaţa şi nici un servitor nu ţi se va pune la dispoziţie.

Catherine se aşeză jos mută şi cu răsuflarea tăiată.

— Abia de mi-am putut crede urechilor, cînd am auzit... şi nici neplăcerea, nici ciuda pe care le poţi simţi pe drept cuvînt în clipa de faţă, oricît de mari ar fi, nu pot fi mai mari decît cele încercate de mine... dar nu trebuie să vorbesc despre cele ce am simţit. Vai ! Dacă aş putea născoci ceva ca să îndulcesc necazul ! Doamne Dumnezeule ! Ce-au să spună mama şi tatăl tău? După ce, pînă ai ajuns aici ai fost înconjurată de protecţia

unor adevărați prieteni... să te afli la o depărtare de casa ta aproape de două ori mai mare, și să fii dată afară din casă fără considerațiile unor îndatoriri decente ! Draga, draga mea Catherine, fiind aducătoarea unui asemenea mesaj, mă simt de parcă eu aș fi vinovată de toată jignirea pe care o cuprinde ; totuși, sînt încredințată că ai să mă scoți din cauză, pentru că ai stat destul de mult în casa asta ca să vezi că eu nu sînt stăpînă decît cu numele și că adevărata mea putere nu înseamnă nimic.

— L-am jignit cumva pe general ? întrebă Catherine cu glas șovăielnic.

— Vai ! Cît despre sentimentele mele de fiică, tot ceea ce știu, tot ceea ce pot să-ți răspund e că n-ai putut să-i dai nici măcar o pricină de jignire. E, însă, cu siguranță foarte, foarte tulburat ; arareori l-am văzut în asemenea hal. N-are o fire fericită și acum s-a ivit ceva care îl învrăjbește într-o mare măsură ; vreo dezamăgire, vreo neplăcere care tocmai în momentul de față pare importantă, dar cu care nici prin minte nu-mi trece c-ai avea tu vreo legătură, pentru că nu văd cum ar fi cu putință.

Catherine abia putea să vorbească din cauza durerii pe care o simțea ; dar dacă a vorbit a făcut-o numai de dragul Eleanorei.

— Bineînțeles, spuse ea, îmi pare foarte rău dacă l-am ofensat. E cel din urmă lucru pe care aș fi intenționat să-l fac. Dar nu te amărî, Eleanor. Obligația pe care ți-ai luat-o trebuie respectată. Îmi pare rău că n-am fost anunțată mai din timp, ca să fi putut scrie acasă. Dar asta are foarte mică importanță.

— Sper, sincer sper, că pentru propria-ți securitate n-are nici o importanță ; dar pentru toate celelalte lucruri are cea mai mare importanță ! Pentru mîngîierea ta, pentru aparențe, pentru decență, pentru familia ta pentru lumea întreagă. Dacă prietenii tăi, familia Allen, ar fi încă în Bath, ai putea să te duci la ei cu oarecare ușurință ; în cîteva ceasuri ai fi acolo ; dar o călătorie de șaptezeci de mile, să fii dusă cu poștalionul, la vîrsta ta, singură, neînsoțită !

— Vai ! Călătoria e un fleac. Nu te gîndi la asta. Și dacă tot trebuie să ne despărțim, cîteva ceasuri mai

curînd sau mai tîrziu, știi, nu are importanță. Voi fi gata la șapte. Te rog, să fiu chemată la timp.

Eleanor văzu că prietena ei dorea să rămînă singură; și crezînd că-i mai bine pentru amîndouă să evite să mai stea de vorbă o părăsi cu un : „Am să te văd mîine dimineață."

Inima plină a Catherinei avea nevoie firește să se ușureze. Față de Eleanor, și prietenia și mîndria, în egală măsură, i-au frînat lacrimile, dar deîndată ce-a ieșit pe ușă, lacrimile au prins să-i curgă. Izgonită din casă și încă în asemenea fel !... Fără nici un motiv care să-l justifice, fără nici o scuză care să poată răscumpăra bruschețea, grosolănia, ba chiar obrăznicia. Henry plecat... să nu fie în stare să-și ia măcar rămas bun de la el. Orice speranță, orice așteptare din partea lui rămase în cel mai bun caz, în suspensie, și cine-ar putea spune cîtă vreme?... Cine-ar putea spune cînd se vor mai întîlni ?... Și toate astea din pricina unui om ca generalul Tilney, atît de politicos, atît de bine crescut și pînă acum atît de deosebit de afectuos cu ea ! Era tot atît de neînțeles pe cît de umilitor și de dureros. Din ce s-a putut porni și unde are să se oprească acest lucru ? iată întrebări pline de tot atîta nedumerire cît și de teamă. Felul în care se proceda, atît de grosolan, atît de lipsit de cuviință, gonind-o fără să-i pese cît de cît de comfortul ei în asemenea călătorie, ori să-i fi îngăduit, măcar de ochii lumii, alegerea timpului sau modului în care să călătorească ; din cele două zile să fie hotărîtă cea dintîi și aproape la prima oră a acesteia, ca și cum dorise s-o știe plecată înainte de a se fi trezit, ca să nu fie silit nici măcar s-o vadă. Ce puteau însemna toate acestea decît un afront intenționat ? Într-un fel sau altul trebuie să fi avut ghinionul de a-l fi jignit. Eleanor a vrut s-o scutească de-o ipoteză atît de dureroasă, dar Catherine nu putea crede că ar fi cu putință ca o insultă sau un ghinion să determine atîta rea voință împotriva unei persoane, fără ca ea să fie amestecată sau măcar să aibă legătură cu ea.

Greu a mai trecut noaptea aceea. Somn, sau odihnă, căreia i s-ar cuveni numele de somn, au fost în afară de orice discuție. Încăperea aceea în care fantezia ei tulbure a frămîntat-o de la început era din nou scena unui

suflet zbuciumat și a unui somn neliniștit. Totuși cît de deosebită era acum sursa zbuciumului ei față de ceea ce fusese atunci... cu cît mai dezolant de concret ca fapt și substanță. Îngrijorarea ei se sprijinea pe fapte ; spaimele, pe probabilități ; și cu spiritul atît de preocupat de studiul răului real, ca fenomen natural, singurătatea în care se afla, întunericul din cameră, vechimea clădirii erau privite și considerate fără nici o urmă de emoție ; și cu toate că vîntul sufla cu putere și adesea pricinuia zgomote stranii și neașteptate prin toată casa, ea l-a ascultat, pe cînd stătea trează, ceas după ceas, fără curiozitate și fără spaimă.

Indată după ora șase, Eleanor intră în camera ei, dornică să-i arate tandrețe sau să-i dea o mînă de ajutor unde era cu putință. Dar foarte puțin mai rămăsese de făcut. Catherine nu zăbovise ; era aproape gata îmbrăcată și împachetase aproape tot. Posibilitatea unui mesaj împăciuitor din partea generalului îi trecu prin minte de cum se arătă fiica lui. Ce putea fi mai firesc, decît să urmeze pocăința, după ce mînia se spulberase ? Și singura ei dorință era să știe în ce măsură putea ea primi așa cum se cuvine justificarea lui, după cele ce se petrecuseră. Dar să știe ce-ar avea de făcut în asemenea caz n-avu nici un rost acum ; căci nu i se cerură scuze ; nici îngăduința și nici demnitatea nu-i erau puse la încercare ; ...Eleanor n-adusese nici un mesaj. La întîlnirea lor prea puține lucruri se petrecură ; fiecare din ele își găsea cel mai mare sprijin în tăcere ; puține și banale fură vorbele schimbate, cît timp mai stătură sus, Catherine cu o preocupare neliniștită să-și termine îmbrăcatul, iar Eleanor cu mai multă bunăvoință decît pricepere în intenția de a-i umple cufărul. Cînd totul fu gata, fetele părăsiră încăperea, Catherine zăbovind cîteva clipe în urma prietenei sale, ca s-arunce o privire de adio asupra fiecărui lucrușor bine cunoscut și îndrăgit. Apoi coborîră în salonaș unde le aștepta micul dejun. Încercă să mănînce, pe de o parte ca să scape de suferința de-a fi îndemnată, iar pe de altă parte ca să nu o facă pe prietena ei să se simtă stînjenită ; dar n-avea deloc poftă de mîncare și nu a putut să înghită decît cîteva îmbucături. Contrastul dintre acest mic dejun și

ultimul pe care-l luaseră în aceeași încăpere îi reîmprospăta nenorocirea și-i mări dezgustul pentru toate cele ce se aflau pe masă. Nu trecuseră nici douăzeci și patru de ceasuri de cînd se întîlniseră acolo, pentru micul dejun, dar în ce deosebite împrejurări! Cu ce liniște plină de voioșie, în ce fericită, și totuși înșelătoare siguranță se simțise atunci, bucurîndu-se de orice lucru prezent și neavînd de ce se teme în viitor, afară doar de plecarea lui Henry la Woodston pentru o zi! Fericit, fericit mic dejun! Fiindcă și Henry fusese acolo, fiindcă Henry stătuse lîngă ea și o servise. Asemenea aduceri aminte o mîngîiară multă vreme, netulburată de nici o întrebare din partea prietenei ei, care era și ea tot atît de adînc dusă pe gînduri; și ivirea trăsurii a fost primul lucru ce le-a făcut să tresară și să le readucă în clipa prezentă. La vederea ei, Catherine se înroși; și felul nedemn în care fusese tratată, izbind-o în momentul acela cu o putere crescută, o făcu pentru scurt timp să se simtă plină de indignare. Tocmai atunci Eleanor păru îndemnată și hotărîtă să vorbească.

— *Trebuie* să-mi scrii, Catherine, exclamă ea, *trebuie* să-mi trimiți vești cît mai curînd cu putință. Pînă nu voi ști c-ai ajuns cu bine acasă, n-am să am nici o clipă de liniște. Pentru o scrisoare, cu orice riscuri, orice s-ar întîmpla, te rog din suflet. Lasă-mi mulțumirea de a ști că ai ajuns cu bine la Fullerton, că ți-ai găsit familia bine, și apoi, pînă ce am să te pot ruga să-mi scrii așa cum se cuvine, nu mai aștept nimic. Trimite-mi scrisoarea la lordul Longtown și, trebuie să te rog, s-o expediezi pe adresa Alisei.

— Nu, Eleanor, dacă nu ți se îngăduie să primești o scrisoare de la mine, cred că-i mai bine să nu-ți scriu. Nu poate fi nici o îndoială c-am să ajung cu bine acasă.

Eleanor răspunse doar:

— Nu mă pot mira de ceea ce simți. Nu mai stărui. Mă încred doar în bunătatea inimii tale cînd voi fi departe de tine.

Dar toate acestea, însoțite de o expresie de adîncă mîhnire, fură destul ca să-i moaie într-o clipă mîndria Catherinei, care spuse numaidecît:

— Oh! Eleanor *am să-ţi* scriu, zău!

Totuşi mai era un lucru pe care domnişoara Tilney dorea să-l lămurească, cu toate că era întrucîtva jenată cînd a început să vorbească. S-a gîndit ea că după o absenţă atît de îndelungată de-acasă, s-ar putea să nu mai aibă Catherine bani destui pentru cheltuielile prilejuite de călătorie, şi, oferindu-se cu drag s-o ajute, se dovedi că bănuielile ei fuseseră întemeiate. Pînă în clipa aceea, Catherinei nici nu-i trecuseră prin minte asemenea probleme; dar, cercetîndu-şi portmoneul, se încredinţă că, de n-ar fi fost bunătatea prietenei sale, ar fi putut fi alungată din casa aceea fără să aibă nici măcar mijloacele ca să ajungă acasă la ea; şi disperarea în care fu aruncată din asemenea pricină, umplînd sufletele la amîndouă, aproape că nici un cuvînt nu mai fu rostit cît timp mai stătură împreună. Scurt a fost, însă, timpul acela. Curînd au fost înştiinţate că trăsura e gata de plecare; şi Catherine, sculîndu-se numaidecît, o lungă şi drăgăstoasă îmbrăţişare a ţinut locul oricăror cuvinte de despărţire; şi, pătrunzînd în holul de la intrare, neputînd să părăsească locurile acelea fără să spună ceva despre cineva al cărui nume încă nu fusese rostit de nici una dintre ele, Catherine se opri o clipă şi cu buzele tremurînde abia putu îngăima că-i lasă: „Un gînd afectuos prietenului ei absent.“ Dar cînd era pe cale să-i rostească numele, ajunse la capătul puterilor şi, nemaiputîndu-şi ţine în frîu lacrimile, îşi ascunse cît putu de bine faţa în batistă, străbătu în goană coridorul, sări în vehicul şi cît ai clipi dispăru din faţa uşii.

CAPITOLUL XXIX

CATHERINE ERA PREA ZDROBITĂ de durere ca să-i mai poată fi şi frică. Călătoria în sine n-avea de ce-o îngrozi; aşa că o începu fără s-o înspăimînte durata ei lungă şi fără să simtă singurătatea. Lăsîndu-se pe spate într-un colţ al trăsurii, într-un hohot puternic de plîns, fu dusă cîteva mile dincolo de zidurile mănăstirii fără să fi ridicat capul; şi cea mai înaltă parte de teren a par-

culuí dispăruse de mult din vedere cînd fu în stare să-și întoarcă ochii într-acolo. Din nefericire drumul pe care-l parcurgea acum era același pe care, doar cu zece zile în urmă trecuse atît de fericită, ducîndu-se la Woodston ; și pe-o distanță de paisprezece mile măsurate, sentimentele ei de amărăciune se adînceau și mai cumplit la vederea atîtor locuri asupra cărora își abătuse privirile pentru întîia oară, într-o stare sufletească atît de diferită de cea de-acum. Fiecare milă care o aducea mai aproape de Woodston, adăuga noi suferințe, și cînd, la o depărtare de cinci mile, trecu de răscrucea care ducea acolo și gîndi cît de aproape e de Henry și că el nu știe nimic, durerea și neliniștea ei ajunseră la culme.

Ziua pe care o petrecuse în locul acela fusese una din cele mai fericite din viața ei. Acolo, în ziua aceea, generalul se slujise de niște cuvinte pline de aluzii în privința lui Henry și a ei, vorbise și o privise în așa fel, ca și cum ar fi încredințat-o fără doar și poate că dorește într-adevăr ca ei să se căsătorească. Da ! chiar cu zece zile în urmă o îmbătase de bucurie cu privirea aceea a lui ;... ba încă o făcuse să roșească la aluziile lui atît de străvezii ! Și-acum... oare ce făcuse, sau ce nu făcuse, ca să merite asemenea schimbare ?

Singura ofensă de care se putea învinovăți față de dînsul a fost una care e aproape cu neputință să-i fi ajuns la cunoștință. Numai Henry și sufletul ei păstrau taina bănuielilor îngrozitoare pe care ea le nutrise atît de prostește. Și acel secret al ei îl credea păstrat în mare siguranță și de el și de ea. Cel puțin Henry n-ar fi putut-o trăda intenționat. Dar dacă într-adevăr, prin cine știe ce stranie coincidență, generalul ar fi luat cunoștință de cele pe care ea îndrăznise să le creadă și să le caute, dacă ar fi aflat de închipuirile ei neîntemeiate și de cercetările ei ofensatoare, atunci nu s-ar mai putea mira de indignarea lui. Dacă și-a dat seama că ea l-a socotit ucigaș, atunci n-ar mai avea de ce să se mire că a alungat-o din casă. Cu toate acestea să fie îndreptățit să comită o asemenea tortură împotriva ei, nu-i venea a crede că așa ceva i-ar sta lui în putere.

Așa de chinuitoare pe cît îi erau presupunerile în privința acestui capitol totuși, nu era singurul care o făcea

să se frămînte atît de tare. Exista un gînd încă şi mai aproape de ea, mai copleşitor, la care participa mai intens. Ce are să creadă Henry, ce are să simtă şi cum are să se uite cînd se va întoarce a doua zi la Northanger şi va afla că ea a plecat, iată întrebarea care trecea cu toată puterea cu mult înaintea tuturor celorlalte, întrebare care nu mai înceta de-a răsări cînd supărătoare, cînd mîngîietoare ; uneori era înspăimîntată de posibilitatea ca el să încuviinţeze liniştit starea de lucruri, alteori îşi zicea că nu se poate să nu aibă cea mai dulce încredere în regretul şi mîhnirea lui. Cu generalul, bineînţeles, el nu va îndrăzni să vorbească ; dar cu Eleanor... Cîte n-are să-i spună Eleanorei despre ea ?

În această continuă frămîntare, plină de îndoieli şi întrebări în privinţa unui singur punct asupra căruia mintea ei nu era în stare să-şi îngăduie mai mult de-o clipă, două de răgaz, ceasurile se scurseră şi călătoria înainta mult mai repede decît se aştepta. Temerile stăruitoare care puseseră stăpînire pe gîndurile ei, care o împiedicară de-a mai vedea ceva înaintea ochilor, după ce trecuse de locurile învecinate cu Woodston, o scutiră în acelaşi timp de a fi atentă la drumul parcurs ; şi cu toate că nici un lucru de pe drum nu fu în stare să-i reţină nici măcar o clipă atenţia, nici o etapă nu i se păru plictisitoare. De asta fu scutită şi dintr-o altă pricină ; n-avea nici o poftă să i se termine călătoria, căci să te întorci în asemenea hal la Fullerton însemna aproape să distrugi bucuria de a te întîlni cu toţi cei pe care-i iubeşti atît de mult, chiar după o lipsă ca a ei — o lipsă de unsprezece săptămîni. Ce trebuia să spună ca să nu se umilească şi să nu-şi întristeze familia ? Ca să nu-şi mărească propria-i durere, mărturisind-o, să nu adîncească o ranchiună inutilă şi să implice nevinovatul la un loc cu vinovatul, într-o duşmănie care să nu-i mai deosebească ? Niciodată n-are să fie în măsură să preţuiască la justa lor valoare meritele lui Henry şi ale Eleanorei. Nici n-avea cuvinte ca să le exprime ; şi de ce s-ar isca o antipatie împotriva lor, dacă şi ei ar fi socotiţi duşmani, din pricina tatălui lor, asta ar fi drept ca un jungher în inimă.

Cu aceste sentimente mai curînd se temea decît dorea să dea cu ochii de binecunoscuta serpentină, care să-i dea de veste că nu mai sînt decît douăzeci de mile pînă acasă. Știuse că Salisbury îi era ținta după plecarea din Northanger; dar după prima etapă rămase recunoscătoare șefilor de la stațiunile de poștă că-i spuseseră numele localităților prin care avea de trecut ca să ajungă acolo; pînă într-atît era de neștiutoare pe ce drum mergea. Dar, nu a dat peste nimic care s-o tulbure sau s-o înspăimînte. Tinerețea ei, buna cuviință și dărnicia îi aduseră în schimb toată atenția pe care un călător ca ea o putea pretinde; și, oprindu-se doar ca să schimbe caii, călători cam unsprezece ceasuri fără nici un accident sau temeri și între șase și șapte seara se văzu intrînd în Fullerton.

O eroină care se întoarce, la capătul carierei sale, în satul ei natal, în plin triumf al reputației sale restabilite și cu toată demnitatea unei contese, cu o suită de nobile rubedenii în cele cîteva faetoane și cu trei cameriste într-o caleașcă în spatele ei, iată evenimentul asupra căruia penița unui scriitor cu multă fantezie ar putea bucuros să stăruie; așa ceva dă crezare oricărei încheieri și autorul trebuie să ia parte la splendoarea pe care cu atîta dărnicie o împrăștie în juru-i... Dar problema mea este cu totul alta; eu îmi readuc eroina la căminul ei singură și dezonorată; și nici un fel de exaltare dulceagă a sentimentelor nu mă poate vîrî în amănunte. O eroină aflată într-o diligență hodorogită este atît de lovită sufletește, încît nici o încercare de a pune grandoare sau patos nu poate rezista. De aceea vizitiul își va mîna în graba mare vehiculul prin sat, sub privirile stăruitoare ale grupurilor adunate în zi de duminică iar ea va coborî foarte grăbită din diligență.

Dar, oricît de profundă ar putea fi disperarea din sufletul Catherinei în timp ce se apropia astfel de Casa Parohială, și oricît de intensă umilința biografului ei cînd va relata scena, totuși ea le pregătea celor către care se îndrepta o bucurie ce nu-i de aflat în fiecare zi; mai întîi prin apariția trăsurii... și-apoi chiar prin apariția ei; poștalionul de călători fiind ceva ce arareori se poate vedea în Fullerton, toată familia fu într-o clipă la fereastră; și încă să se mai oprească în fața porții celei mari! era

o plăcere ce lumină toți ochii și dădu de furcă tuturor capetelor... o plăcere la care nu se aștepta nici unul din ei, în afară de cei doi copii mai mici, un băiat și-o fată de șase și de patru ani, care cu fiecare vehicul ce trecea așteptau un frate și o soră. Fericită privirea celui care a deslușit-o cel dintîi pe Catherine !... Fericită vocea celui care a vestit descoperirea !... Dar că asemenea fericire aparținea de drept lui George și Harrietei, așa ceva nu se va putea niciodată lămuri cu exactitate.

Taică-său, maică-sa, Sarah, George și Harriet, cu toții adunați la ușă ca să-i ureze bun venit cu o rîvnă plină de dragoste, deșteptară în inima Catherinei cele mai frumoase sentimente ; și îmbrățișînd pe fiecare, după ce coborîse din diligență, se simți consolată mai presus decît ar fi crezut că-i cu putință. Atît de înconjurată, atît de mîngîiată, era chiar fericită ! În bucuria plină de dragoste a familiei totul trecu, pentru scurt timp, pe-un plan secundar, și bucuria de a o revedea lăsîndu-le la început un oarecare răgaz pînă să ajungă la curiozitatea tihnită, se așezară cu toții în jurul mesei cu ceai, pe care doamna Morland l-a pregătit îndată, ca o mîngîiere pentru sărmana călătoare, de-a cărei înfățișare palidă și trudită își dădu numaidecît seama ; și-abia după aceea i-au fost adresate oarecare întrebări directe care cereau răspunsuri pozitive.

Fără nici o tragere de inimă și cu multe șovăieli a început ea atunci să povestească ceea ce, la capătul unei jumătăți de oră, ar fi putut eventual, printr-o favoare a ascultătorilor, fi numită explicație ; dar cît a ținut așazisa explicație aproape că n-au putut să descopere pricina și nici să înțeleagă motivele întoarcerii sale neașteptate. Departe de ei să fie un neam de oameni supărăcioși ; departe de ei graba de-a vîna afronturi sau de a-și face sînge rău din pricina lor ; ... dar, în cazul de față, după ce totul a fost dat în vileag, era vorba de-o insultă ce nu putea fi trecută cu vederea ; nici după prima jumătate de ceas n-avea de ce să fie ușor iertată. Fără să se lase în prada unei temeri romantice în privința călătoriei lungi și de una singură a fiicei lor, domnul și doamna Morland nu putură să nu simtă că s-ar fi putut să fie sursa multor neplăceri pentru ea ; că așa ceva ei n-ar fi putut în nici un caz admite de bunăvoie și că generalul Tilney, silind-o

să se supună unei asemenea măsuri, n-a procedat nici ca om de onoare și nici ca unul de suflet... nici ca un gentilom și nici ca un părinte. De ce a făcut-o, ce-a putut să-l incite la o asemenea încălcare a legilor ospitalității și așa, deodată, să-și schimbe simpatia părtinitoare față de fiica lor într-o adevărată dușmănie, toate astea însemnau un lucru pe care ei erau cel puțin tot atît de departe de a-l ghici ca și Catherine ; dar în nici un caz nu i-a tulburat prea mult; și după un timp, consacrat inutilelor conjecturi, toată indignarea și uimirea lor s-a încheiat cu „ciudată poveste !" și „trebuie să fie un om tare ciudat, generalul." Totuși, Sarah se mai lăsa încă în voia plăcerilor neînțelegerii, exclamînd și făcînd presupuneri cu o ardoare tinerească...

— Draga mea, te tulburi inutil, îi spuse în sfîrșit maică-sa ; e ceva ce nu merită să fie înțeles.

— Pot admite dorința lui de a se descotorosi de Catherine, cînd a pus capăt invitației, răspunse Sarah, dar de ce să n-o facă într-un mod politicos ?

— Îmi pare rău de bieții tineri, răspunse doamna Morland ; trebuie să fie tare amărîți din pricina asta ; dar cît despre celelalte, acum nu mai contează ; Catherine e teafără și e acasă, iar tihna noastră nu depinde de generalul Tilney.

Catherine suspină.

— Ei bine, continuă înțeleapta ei mamă. Îmi pare bine că n-am știut nimic despre călătoria ta ; dar acum totul a trecut și poate că n-a fost rău. Totdeauna e bine ca tineretul să fie pus să se descurce singur ; și, știi, dragă Catherine, tu ai fost întotdeauna o biată făptură cu puțin cam multă fantezie ; dar acum se vede c-ai fost silită să te trezești, cu atîtea schimbări de poștalioane și așa mai departe ; și trag nădejde că n-ai lăsat nimic prin vreo valiză de la vreo diligență.

Catherine trăgea și ea nădejde și încercă să simtă un oarecare interes pentru propriul său progres, dar sufletul îi era cu totul distrus ; și, singura ei dorință nemaifiind decît să tacă și să fie singură, primi la iuțeală sfatul maică-si de a se duce să se culce devreme. Nevăzînd nimic altceva în privirile-i abătute și în neliniștea ei decît urmarea firească a sentimentelor umilite, a efortului neobișnuit și a oboselii unei asemenea călătorii, părinții ei se

despărțiră de Catherine fără să se îndoiască de faptul că toate au să se șteargă odată cu somnul ; și, cu toate că a doua zi dimineață cînd s-au întîlnit, ea nu-și revenise în fire așa cum speraseră ei, nu aveau încă nici o bănuială că s-ar putea să existe o durere mai profundă. Nu s-au gîndit nici măcar o dată la sufletul ei, care pentru părinții unei tinere domnișoare de șaptesprezece ani, abia întoarsă din prima ei călătorie, nu putea să fie decît, bineînțeles, liber.

Deîndată ce termină micul dejun, Catherine se așeză ca să împlinească făgăduiala făcută domnișoarei Tilney, a cărei speranță în efectul timpului și-al depărtării asupra firii prietenei sale se și adeverise, fiindcă de pe acum Catherine își imputa că se despărțise de Eleanor cu răceală, fără să-i fi prețuit îndeajuns meritele și bunătatea, fără s-o fi compătimit îndeajuns pentru cele pe care ieri o lăsase să le îndure. Totuși puterea unor asemenea sentimente, nici pe departe nu veni în ajutorul condeiului ei; și niciodată nu-i fusese mai greu să scrie ca acum cînd îi scria Eleanorei Tilney. Să compună o scrisoare care în același timp să poată arăta înțelegere pentru sentimentele și situația ei, să-i poată transmite recunoștința ei fără regrete servile, să fie precaută, dar nu rece, sinceră, dar nu supărată... o scrisoare la lectura căreia Eleanor să nu sufere... și, mai presus de orice, o scrisoare care să n-o facă să roșească dacă Henry s-ar întîmpla s-o vadă, iată o sarcină ce-o înspăimînta atît de tare încît îi pierea toată puterea de-a o ticlui ; și, după o lungă meditație și multă frămîntare, cu oarecare încredere că nu greșește, se hotărî să fie cît mai scurtă. De aceea banii pe care Eleanor i-i dăduse, fură expediați cu ceva mai mult decît *„mulțumiri pline de recunoștință“*, și cu *„o mie de bune urări din partea celei ce o iubește din toată inima.“*

— Ciudată cunoștință a mai fost și asta, observă doamna Morland cînd scrisoarea a fost gata de scris, abia începută și repede încheiată... Îmi pare rău că s-a întîmplat așa, mai cu seamă că doamna Allen îi socotea drept niște tineri tare drăguți ; și, din păcate, n-ai avut noroc nici cu Isabella. Vai ! Bietul James ! Ei bine, cît trăim tot învățăm ; poate că viitorii tăi prieteni vor merita mai mult să-i păstrezi.

Catherine se îmbujoră la față și răspunse cu înflăcărare :

— Nici o prietenă pe lume nu merită să fie păstrată mai mult ca Eleanor.

— Dacă-i așa, draga mea, cred că vă veți întîlni din nou, cîndva, nu te teme ; mai mult ca sigur că în cîțiva ani aveți să dați din nou una peste alta ; ei, și-atunci ce bucurie o să mai fie !

Încercarea doamnei Morland de-a o mîngîia pe Catherine nu fu fericită. Speranța de-a nu se mai întîlni cu Eleanor decît abia peste cîțiva ani o făcu să-și stoarcă creierii cu o singură întrebare : ce s-ar putea întîmpla în acest răstimp ca s-o facă să nu dorească o asemenea întîlnire. Ea n-ar putea nici să-l uite pe Henry Tilney nici să se gîndească la el cu mai puțină duioșie decît în clipa aceea ; dar el s-ar putea s-o uite ; și în asemenea caz de ce să se mai întîlnească ! ... Ochii i se umplură de lacrimi închipuindu-și cunoștința lor astfel reîmprospătată ; iar maică-sa, dîndu-și seama că încercările ei de-a o mîngîia n-au fost binevenite, propuse o altă soluție ca să-și recapete buna dispoziție, și anume c-ar trebui să treacă pe la doamna Allen.

Cele două case se aflau doar la un sfert de milă depărtare una de alta ; și tot timpul cît au mers, doamna Morland a terminat de spus, în graba mare, toate cîte le simțise din cauza dezamăgirii lui James.

— Ne pare rău pentru el, dar altfel nu-i nici o pierdere că nu s-a făcut o asemenea unire, căci ar fi putut fi un lucru de nedorit ca el să se logodească cu o fată pe care noi nu o cunoscusem măcar cît de puțin și care n-are nici un pic de avere ; iar acum, după asemenea comportare, noi nu mai putem crede nimic bun despre ea. Numai că, pentru moment, lui James îi este tare greu, bietul de el ; dar așa ceva nu ține o veșnicie ; și cred că toată viața lui are să fie mai cu băgare de seamă din cauza neroziei primei lui alegeri.

Cam așa a sunat scurta expunere a cazului atît cît a putut s-o audă Catherine ; încă vreo cîteva cuvinte în plus i-ar fi putut primejdui complezența de a asculta și-ar fi făcut-o să dea un răspuns necugetat ; căci, foarte curînd, puterea ei de concentrare i-a fost absorbită, gîndindu-se

cît de mult se schimbaseră sentimentele şi buna ei dispoziţie de cînd păşise ultima oară pe drumul ăsta atît de bine cunoscut. Nu trecuseră nici măcar trei luni de cînd, exaltată de bucuria aşteptărilor, fugise de zeci de ori pe zi înainte şi înapoi, cu inima uşoară, veselă şi liberă ; aşteptînd cu nerăbdare plăceri neştiute şi nepermise şi netemîndu-se de nenorociri, ba nici măcar neavînd habar de ele. Acum trei luni de zile toate acestea îi ieşiseră în cale şi ce biată fiinţă schimbată era acum !

Familia Allen a primit-o cu toată bucuria pe care apariţia ei neaşteptată era firesc s-o deştepte în nişte suflete pline de afecţiune statornică ; şi mare le-a fost uimirea şi înfierbîntată supărarea, aflînd cum fusese tratată, ...cu toate că istorisirea doamnei Morland nici pe departe să fie o reprezentare umflată a cazului sau un apel ticluit la sentimentele lor pătimaşe.

— Ieri seara, zise ea, Catherine ne-a luat prin surprindere. A călătorit singură tot drumul cu diligenţa şi n-a ştiut nimic de întoarcerea ei acasă pînă sîmbătă seară ; pentru că generalul Tilney, dintr-un capriciu sau cine ştie ce altceva, deodată a obosit s-o tot vadă acolo şi aproape a dat-o afară din casă. Desigur, foarte nepoliticos ; trebuie să fie un om foarte bizar ;... dar noi sîntem atît de bucuroşi s-o vedem iarăşi printre noi ! şi-i o mare mîngîiere pentru noi să vedem că nu-i o biată făptură neajutorată, ci dimpotrivă, poate să se descurce foarte bine şi singură.

Domnul Allen vorbi în împrejurarea de faţă cu îndreptăţită indignare a unui prieten înţelept ; iar doamna Allen consideră cuvintele soţului ei cît se poate de potrivite ca să se folosească de ele, repetîndu-le şi ea. Uimirea lui, presupunerile şi explicaţiile sale deveniră pe rînd şi-ale ei, cu singurul adaos al următorului comentariu : „eu, zău, să nu mai aud de general", cu care umplea orice pauză. Şi-această replică : „eu, zău, să nu mai aud de general", fu rostită încă de două ori, chiar după ce domnul Allen părăsise camera, fără ca mînia să-i slăbească cît de cît sau să-i declanşeze o alunecare concretă a gîndurilor. O şi mai mare uimire însoţi a treia repetare, iar, după ce o încheie şi pe-a patra, adăugă fără să se oprească : „Vai, draga mea, numai adu-ţi aminte ce îngrozitor de

tare mi-am rupt cea mai bună rochie de dantelă Mechlin, atît de minunat reparată, înainte de-a fi plecat din Bath, că aproape că nu se vede unde-a fost ruptă. Trebuie să ți-o arăt cîndva. La urma urmei, Bath e o localitate frumoasă, Catherine. Te asigur că n-am fost deloc bucuroasă că plec. Cît de mult ne-a ajutat faptul că era și doamna Thorpe acolo, nu-i așa ? Știi că la început și tu și eu eram lăsate cu totul în părăsire.

— Da, dar *asta* n-a ținut mult, răspunse Catherine cu ochii scînteind cînd și-a adus aminte de ceea ce i-a însufleți făptura prima oară acolo.

— Da, e foarte adevărat ; curînd am cunoscut-o pe doamna Thorpe și după aceea nu ne-a mai lipsit nimic. Draga mea, n-ai crede cît de bine se poartă mănușile albe de mătase. Le-am pus de noi, cînd am mers prima oară la Pavilionul-de-Jos, știi, și de-atunci le-am purtat aproape tot timpul. Îți aduci aminte de seara aceea ?

— Dacă-mi aduc ? Vai ! Perfect de bine !

— A fost tare plăcut, nu-i așa ? Domnul Tilney a luat ceaiul cu noi și l-am considerat numaidecît drept o mare achiziție. Mi se pare c-ai dansat cu el, dar nu sînt chiar sigură. Țin însă minte că eram îmbrăcată cu rochia mea favorită.

Catherine nu putea răspunde ; și după o scurtă trecere în revistă a altor subiecte, doamna Allen se întoarse iarăși la :

— Eu, zău, să nu mai aud de general ! Și părea să fie un om atît de plăcut și plin de merite ! Doamnă Morland, nu cred c-ai văzut în viața dumitale un om mai bine crescut. Locuința lui a fost închiriată chiar în aceeași zi, după ce-a plecat Catherine. Dar nu-i de mirare ; strada Milsom, știi tu...

În drum spre casă, doamna Morland s-a trudit să-i vîre fie-si în cap ce fericire e să ai niște prieteni atît de statornici ca domnul și doamna Allen și cît de puțină importanță trebuie să dea nepăsării și neomeniei unor cunoștințe superficiale ca familia Tilney de exemplu, cîtă vreme poate să se bucure de aprecierile bune și de afecțiunea prietenilor ei vechi. În toate cele spuse era bineînțeles, mult bun simț ; dar sînt împrejurări în care bunul simț are prea puțină putere asupra minții omenești

și sentimentele Catherinei se aflau în contradicție aproape cu toate punctele de vedere pe care maică-sa le susținea. Toată fericirea ei prezentă depindea de purtarea acestor cunoștințe foarte superficiale ; și, în timp ce doamna Morland confirma cu succes propriile-i păreri în lumina adevărului ieșit la iveală din tot ceea ce povestise chiar ea, Catherine se gîndea că *acum* Henry trebuie să fi ajuns la Northanger ; *acum* trebuie să fi aflat de plecarea ei și *acum,* poate se pregăteau cu toții să plece la Hereford.

CAPITOLUL XXX

DE FELUL EI, CATHERINE nu era o fire așezată și nici prea harnică nu fusese din obișnuință ; dar oricare vor fi fost pînă în momentul de față cusururile ei, maică-sa trebui să bage de seamă că acum toate crescuseră în mod considerabil. Nu putea nici să-și găsească locul, nici să se îndeletnicească cu vreo treabă preț măcar de zece minute în șir, ci tot umbla haihui, iarăși și iarăși, prin grădină sau prin livadă, ca și cum nimic nu-i mai era de folos în afară de umblat ; ba chiar se părea că și-n casă îi venea mai ușor să umble de colo pînă colo, decît să stea liniștită pe un scaun, un timp fie cît de scurt, în salon. Iar pierderea bunei dispoziții se vădi a fi o și mai mare schimbare. Judecînd după hoinăritul și trîndăvia ei nu ai fi putut zice decît că-i o imitație exagerată a ceea ce fusese ; căci în tăcerea și tristețea care o împresuraseră, Catherine era tocmai contrariul a tot ce fusese ea altădată.

Primele două zile doamna Morland le îngăduiră să treacă fără nici măcar o aluzie ; dar cînd nici odihna nopții a treia nu-i readuse veselia, nici n-o îndemna la treburile casnice și nici n-o îmboldea să pună mîna pe ac, nu și-a mai putut stăpîni blînda-i mustrare după cum urmează :

— Dragă Catherine, mă tem că te-ai făcut cucoană mare. Nu știu cînd au să fie gata cravatele sărmanului Richard, dacă nu are alți prieteni decît pe tine. Ți-e

capul cam prea mult la Bath ; dar fiecare lucru la vremea lui... o vreme a balurilor și a teatrului și o vreme a lucrului. Ai avut o serie lungă de distracții, acum trebuie să încerci să fii de folos.

Catherine puse numaidecît mîna pe lucru, spunînd cu vocea abătută că : Nu-i e capul la Bath... chiar așa de mult.

— Atunci te roade gîndul cu generalul Tilney și asta-i ceva mai simplu pentru tine ; fac rămășag că n-ai să-l mai vezi niciodată. Nu trebuie să te necăjești pentru fleacuri. Și după o scurtă pauză : Trag nădejde, Catherine, că nu ți s-a făcut silă de casa părintească din pricină că nu-i atît de măreață ca Northanger. Dacă-i așa, atunci ți-ai preschimbat călătoria într-o curată nenorocire. Tu, oriunde ai fi, trebuie să fii mereu mulțumită, dar mai cu seamă acasă, pentru că acolo îți petreci cea mai mare parte din timp. Nu prea îmi place să te-aud la micul dejun vorbind atît de mult despre pîinea franțuzească de la Northanger.

— Puțin îmi pasă mie de pîine. Mi-e totuna ce mănînc.

— Într-una din cărțile din bibliotecă se află o lucrare tare înțeleaptă, cu un subiect aproape la fel, despre fete care au fost răzgîiate de niște cunoștințe din lumea mare, în dauna casei părintești... „Oglinda" cred. Am s-o caut să ți-o aduc azi sau mîine, fiindcă sînt sigură că are să-ți fie de mare folos.

Catherine nu mai spuse nimic și, dîndu-și osteneală să facă ce trebuie, se apucă de lucru ; dar după cîteva clipe, căzu din nou, fără măcar să-și dea seama, într-o lene și o apatie, foindu-se pe scaun mult mai des decît împungea cu acul, tare agasată de plictiseală Doamna Morland observă cum o copleșește iarăși boala aceea ; și văzînd în privirea dusă și tristă a fiicei sale dovada deplină a acelei stări de nemulțumire, căreia acum începuse să-i atribuie lipsa ei de veselie, părăsi în mare grabă încăperea ca să caute cartea cu pricina, dornică să nu mai piardă nici o clipă ca să curme o boală atît de păcătoasă. I-a trebuit cîtva timp pînă ce a putut să găsească ceea ce căuta și deoarece au reținut-o și alte probleme de fa-

milie, trecuse cam un sfert de oră pînă ce a putut să coboare la parter aducînd cu ea volumul de la care trăgea atît de mari speranţe. Cum din pricina treburilor de sus nu mai auzise nici un zgomot decît pe cel pe care-l făcea ea, nu avea de unde să ştie că cu cîteva clipe înainte le sosise un musafir ; dar, intrînd în cameră, primul obiect pe care-l zări fu un tînăr pe care nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci. El, plin de respect, se ridică numaidecît şi după ce fu prezentat de fiica ei cu multă timiditate drept „domnul Henry Tilney", începu, stingherit de-o firească emoţie, să-şi ceară scuze pentru apariţia lui în casa lor, făcînd cunoscut că după cele ce se petrecuseră, nu mai avea nici un drept să se aştepte la o bună primire în Fullerton, dar mărturisi că pricina acestei vizite neaşteptate era nerăbdarea lui de-a se încredinţa că domnişoara Morland ajunsese cu bine acasă. Dar el nu se adresase unui judecător părtinitor şi nici unui suflet ranchiunos. Departe de a-i atribui lui sau surorii sale o comportare tot atît de urîtă ca a tatălui lor, doamna Morland fusese dintotdeauna de partea amîndurora şi, bucuroasă de venirea lui neaşteptată, l-a primit cu mărturiile fireşti ale unei bunăvoinţi neprefăcute, mulţumindu-i pentru atenţia lui faţă de fiica ei, încredinţîndu-l că prietenii copiilor ei sînt oricînd bineveniţi în casă şi rugîndu-l fierbinte să nu mai spună nici un cuvînt despre trecut.

El fu gata să asculte de această rugăminte, fiindcă, deşi această bunăvoinţă neaşteptată îi luase o piatră de pe inimă, în acel moment nu a fost în stare să exprime nimic din ceea ce simţea. De aceea, întorcîndu-se tăcut la locul său, rămase pentru cîteva minute ca să răspundă cît mai politicos la toate obişnuitele comentarii ale doamnei Morland despre vreme şi despre drumuri. În tot acest timp Catherine — nerăbdătoare, frămîntata, fericita, înfierbîntata Catherine — nu scoase nici un cuvînt, dar obrajii îmbujoraţi şi ochii strălucitori o făcură pe maică-sa să creadă că asemenea vizită prietenească are s-o facă, cel puţin, să-i vină inima la loc pentru un timp, drept care, bucuroasă, puse la o parte primul volum din „Oglinda", lăsîndu-l pentru altă dată.

Dorind să capete ajutorul domnului Morland, atît pentru a-l îmbărbăta cît și pentru a găsi noi subiecte de conversație cu oaspetele ei, de a cărui stinghereală privire la faptele tatălui său îi fu sincer milă, doamna Morland trimise numaidecît pe unul din copii să-l caute și să-l aducă ; dar domnul Morland era plecat de-acasă... și, astfel stînd lucrurile, după vreun sfert de ceas, doamna Morland nu mai avea nimic de spus. Iar după vreo două minute de tăcere neîntreruptă, Henry, întorcîndu-se spre Catherine pentru prima oară de cînd intrase mama ei în salon, o întrebă cu o curiozitate neașteptată dacă domnul și doamna Allen se aflau la Fullerton ? Și aflînd răspunsul dintr-un vălmășag de cuvinte, deși ea ar fi putut să spună o singură silabă scurtă, Henry își manifestă numaidecît intenția de a le face o vizită de curtoazie și, înroșindu-se puțin la față, o rugă, dacă ar avea bunătatea să meargă cu el ca să-i arate drumul.

— Le puteți vedea casa de la fereastra aceasta, domnule, îl informă Sarah, la care i se răspunse doar cu o plecăciune de luare de cunoștință din partea gentilomului, dar și o încuviințare tăcută cu capul din partea mamei ; căci doamna Morland n-ar fi împiedicat-o cu nici un chip pe fiică să-l însoțească, gîndind că în dorința lui de-a face o vizită venerabililor vecini s-ar putea emite și o altă rațiune și anume că el ar putea să aibă de dat niște explicații cu privire la purtarea tatălui său, ceea ce trebuie să-i fie cu mult mai plăcut să le spună numai Catherinei. Așa că tinerii au plecat amîndoi, iar doamna Morland nu se înșelase cu totul în privința intențiilor vizitei sale la familia Allen. Într-adevăr el avea de dat cîteva explicații în privința tatălui său ; dar prima lui intenție era să-și explice motivul vizitei sale și mai înainte de a fi ajuns la parcul domnului Allen o făcuse atît de bine, încît Catherine era convinsă că oricît ar fi repetat-o tot n-ar fi fost destul de des. El o iubea și în schimb îi era cerută inima, care, poate că știau amîndoi, era demult a lui ; pentru că, deși Henry era acum cu toată sinceritatea îndrăgostit de ea, deși înțelegea toate calitățile ei, desfătîndu-se cu ele și cu toate că se simțea într-adevăr fericit în tovărășia ei, trebuie să mărturisesc că toată dragostea lui nu s-a născut

decît din recunoștință ; sau, ca să folosesc alte cuvinte, convingerea lui că ea avea o slăbiciune pentru el fusese unica pricină pentru care își îndreptase gîndurile cu seriozitate asupra ei. Recunosc, e o situație nouă pentru o poveste de dragoste, care se abate îngrozitor de la rigorile demnității unei eroine ; dar dacă această situație ar fi nouă în viața de toate zilele, atunci nimeni, în afară de mine, n-are să se încreadă într-o fantezie atît de bogată.

Vizita foarte scurtă la doamna Allen, în care Henry a spus vrute și nevrute, fără sens și fără legătură, iar Catherine abia dacă a deschis gura, pierdută în contemplarea fericirii sale de negrăit, le-a îngăduit să plece ca să se afle din nou într-un fericit tête-à-tête. Și înainte de-a fi fost în stare să-l încheie, Catherine a putut să-și dea seama în ce măsură fusese el sprijinit de autoritatea părintească în demersul prezent. La întoarcerea de la Woodston, în urmă cu două zile, fusese întîlnit aproape de mănăstire de nerăbdătorul său tată, apoi informat în grabă, în termeni furioși, de plecarea domnișoarei Morland și, în sfîrșit, i s-a poruncit să nu se mai gîndească la ea.

Aceasta era încuviințarea cu care venise acum să-i ceară mîna. Catherine, înfricoșată, suferind toate spaimele așteptării, pe măsură ce asculta cele ce-i erau povestite, nu a putut decît să se bucure de binevoitoarea precauție cu care Henry o ferise de imperativul unui refuz, cîștigîndu-i încrederea înainte de a-i fi fost menționată pricina'; și pe măsură ce dînsul proceda la înșiruirea amănuntelor și explica motivele comportării tatălui său, sentimentele ei prinseseră putere, preschimbîndu-se într-o bucurie triumfătoare. Generalul n-avusese de ce s-o învinuiască, n-avea nimic ce să-i pună în sarcină, decît doar faptul de-a fi pricina involuntară și inconștientă a unei dezamăgiri pe care mîndria lui n-o putea ierta, dar de care mîndria unui om superior s-ar fi rușinat. Ea nu era vinovată decît că era mai puțin bogată decît și-o închipuise el. Sub impulsul unei convingeri eronate în privința proprietăților și drepturilor eroinei noastre a dorit s-o cunoască la Bath, a invitat-o la Northanger și a ales-o drept noră. Cînd a descoperit eroa-

rea, i s-a părut că cel mai bun lucru pe care îl poate face e s-o dea afară din casă, cu toate că sentimentele sale nu se potriveau cu ranchiuna pe care i-o păstra și cu disprețul pe care-l nutrea familiei ei.

John Thorpe îl indusese primul în eroare. Generalul, văzîndu-și într-o seară fiul la teatru că se tot învîrtea pe lîngă domnișoara Morland, l-a întrebat întîmplător pe Thorpe dacă știa ceva mai mult despre ea în afară de nume. Thorpe, în culmea fericirii că stă de vorbă cu un om atît de important cum era generalul Tilney, bucuros și mîndru și-a dat drumul la gură ; — și, la vremea aceea, fiind nu numai în așteptarea logodnei Isabellei cu Morland, dar fiind el însuși hotărît să se căsătorească cu Catherine, neseriozitatea lui l-a împins să zugrăvească familia ei chiar cu mult mai bogată decît ambiția și goana lui după avere îl făcuseră să creadă. El pretindea ca toți cei pe care îi cunoștea sau pe care urma să-i cunoască să fie oameni bogați, și pe măsură ce prietenia lui se adîncea în aceeași măsură să crească și averea lor. De aceea, perspectivele prietenului său Morland, fiind de la început peste măsură exagerate, din clipa în care i-a fost prezentat Isabellei ele au continuat să crească neîncetat ; și apoi mai adăugînd cel puțin de două ori pe atît pentru grandiosul moment, îndoind ceea ce îi plăcuse să creadă c-ar fi venitul slujbei superioare a domnului Morland, întreindu-i averea personală, introducînd și-o mătușă bogată și micșorînd numărul copiilor la jumătate, Thorpe putu să zugrăvească generalului întreaga familie în cea mai avantajoasă lumină. Pentru Catherine însă, ca obiect principal al curiozității și al propriilor sale planuri, el avea ceva mai mult în rezervă ; cele zece, cincisprezece mii de lire, pe care taică-său putea să i le dea, aveau să fie un spor frumușel la moșia domnului Allen. Prietenia cu care o înconjuraseră pe ea, îl făcuse pe Allen să se gîndească cu toată seriozitatea — zicea el — s-o instituie în chip generos pe Catherine drept legatară de mai tîrziu și de aceea a vorbi despre ea ca de viitoarea moștenitoare, aproape recunoscută, a domeniilor de la Fullerton a fost o urmare firească. Generalul procedă în virtutea unor asemenea informații și nicicînd nu i-ar fi trecut prin minte să le pună prestigiul

la îndoială Interesul pe care Thorpe îl purta familiei Morland, prin legătura apropiată a surorii sale cu unul din membrii ei și prin propriile sale intenții asupra altuia (lucru despre care vorbea cît îl ținea gura) păru o garanție suficientă ca să-l încredințeze pe general de adevăr ; la acestea se mai adăugară și alte fapte neîndoioase ca : Allen, bogat și fără copii, domnișoara Morland dată în grija lor și de îndată ce cunoștința lor i-a îngăduit, a putut să judece singur bunătatea părintească cu care o înconjurau... De aceea luă curînd o hotărîre. Observase deja că fiul său o privea cu o oarecare simpatie pe domnișoara Morland ; plin de recunoștință pentru cele aflate de la domnul Thorpe, s-a hotărît aproape imediat să nu-și cruțe nici un efort ca să-i slăbească interesul atît de trîmbițat și să-i spulbere speranțele sale cele mai scumpe. La vremea cînd se petrecură toate acestea, Catherine era tot atît de inocentă cît și copiii generalului. Henry și Eleanor, negăsind nimic deosebit în situația ei în măsură să atragă respectul deosebit al tatălui lor, văzură cu uimire că atenția lui venită pe neașteptate creștea mereu ; și, deși mult mai tîrziu, Henry și-a dat seama, din niște aluzii care însoțiseră o poruncă aproape fermă către fiul său ca să-i facă tot ce-i stă în putere ca s-o cîștige, că tatăl său credea că ar fi o unire avantajoasă ; totuși, abia la ultima explicație de la Northanger au aflat ei că socotelile care îl făcuseră pe el să se grăbească erau false. Că erau false, generalul aflase de la aceeași persoană care i le comunicase prima oară, chiar de la Thorpe, pe care se întîmplase să-l întîlnească din nou în oraș și care, sub înrîurirea unor sentimente cu totul schimbate, înfuriat de refuzul Catherinei, ba mai mult chiar, de nereușita unei recente încercări de împăcare între Morland și Isabella, încredințat că s-au despărțit definitiv, dînd cu piciorul unei prietenii ce nu-i mai putea fi de folos, s-a grăbit să contrazică și să nege tot ceea ce spusese mai înainte în folosul familiei Morland ; ...recunoscu că se înșelase cu desăvîrșire asupra părerilor pe care le avusese despre situația și firea lor, indus în eroare de ifosele prietenului său, care-l făcuse să creadă că tatăl său era un om bogat și cu reputație, cînd, de fapt, afacerile din ultimile două, trei săptămîni

i-au arătat că nimic nu era adevărat ; fiindcă, după ce a acceptat bucuros să ducă nişte prime tratative de căsătorie între familii, el a fost constrîns, datorită priceperii intermediarului, să-şi recunoască neputinţa de a da tinerilor nici măcar un sprijin modest. De fapt, nu-i decît o familie săracă şi numeroasă ; nicidecum respectată de vecini, după cum avusese el în ultimul timp norocul nemaipomenit de a descoperi ; ţinînd la un fel de viaţă pe care averea lor nu îl îndreptăţeşte ; căutînd să profite de legăturile lor cu oamenii bogaţi ; pe scurt o familie de oameni obraznici, invidioşi şi ticăloşi.

Înspăimîntat, generalul rosti numele lui Allen cu o privire întrebătoare ; dar şi-n această privinţă Thorpe îşi descoperise eroarea. Familia Allen, credea el, locuise alături de ei destulă vreme şi el aflase cine-i tînărul căruia îi va reveni averea de la Fullerton. Generalului nu-i mai trebui nimic. Înfuriat aproape pe toată lumea, în afară de propria persoană, plecă chiar a doua zi la mănăstire. Cele ce s-au întîmplat acolo le-am văzut deja.

Las la aprecierea cititorilor mei să hotărască cît anume din toate acestea i-a stat în putinţă lui Henry să-i spună atunci Catherinei, cît anume putuse el să afle de la tatăl său, unde l-au putut ajuta bănuielile lui şi ce trebuie să mai rămînă de spus într-o scrisoare de la James. Eu am adunat pentru liniştea lor tot ceea ce ei trebuie să înlăture pentru liniştea mea. În orice caz, Catherine aflase destule pentru ca să se convingă că, bănuindu-l pe generalul Tilney că şi-a ucis sau şi-a încarcerat soţia, păcătuise prea puţin împotriva persoanei sale şi-i exagerase prea puţin cruzimea.

Henry, trebuind să povestească asemenea lucruri despre tatăl său, era aproape tot atît de nenorocit ca şi atunci cînd le-a aflat el întîia oară. Se înroşi de meschinul sfat pe care-l primise şi pe care se văzu silit să-l mărturisească. Convorbirea dintre ei la Northanger fusese purtată în termenii cei mai duşmănoşi. Aflînd cum fusese Catherine tratată, înţelegînd intenţiile tatălui său şi poruncindu-i-se să le adopte, indignarea lui Henry fu făţişă şi neînfricată. Obişnuit în toate împrejurările cotidiene ca el să fie cel ce porunceşte în familia lui, deprins să nu i se opună nimeni, decît doar în mod ne-

mărturisit, să nu i se ridice nici o împotrivire ce-ar îndrăzni să se îmbrace în cuvinte, generalul nu putu suferi împotrivirea fiului său, fermă în măsura în care era confirmată de raţiune şi dictată de conştiinţă. Dar, în asemenea împrejurare, mînia lui, oricît ar fi lovit de puternic, nu l-a intimidat pe Henry, sprijinit de încrederea în justeţea intenţiilor sale. Se simţi ataşat de domnişoara Morland tot atît de mult prin obligaţiile de onoare cît şi prin sentimentele de afecţiune şi, crezînd că inima aceea, pe care generalul îl îndemnase s-o cîştige, e să fie a lui, retragerea nedemnă a unui consimţămînt nu au putut nici să-i zdruncine lealitatea nici să-i influenţeze intenţiile spre care fusese îndrumat.

Cu o hotărîre de nezdruncinat refuză să-l însoţească pe taică-său la Herefordshire, o obligaţie născocită aproape pe moment, refuză să încuviinţeze îndepărtarea Catherinei şi tot cu o hotărîre de nezdruncinat îşi mărturisi dorinţa de a-i cere mîna. Generalul era atît de supărat încît tatăl şi fiul se despărţiră într-o neînţelegere îngrozitoare. Henry, cu sufletul răvăşit, drept care multe ceasuri de singurătate îi trebuiră ca să-şi revină, se întoarse aproape numaidecît la Woodston ; şi în după-amiaza zilei următoare porni la drum către Fullerton.

CAPITOLUL XXXI

SURPRIZA DOMNULUI ŞI A DOAMNEI MORLAND, cînd domnul Tilney le-a solicitat consimţămîntul ca să se căsătorească cu fiica lor, a fost, preţ de cîteva minute, considerabilă ; nici prin minte nu le trecuse să bănuiască vreo simpatie de o parte sau de alta ; dar cum, la urma urmei, nimic nu putea fi mai firesc decît ca fiica lor, Catherine, să fie iubită, se deprinseră numaidecît să privească situaţia doar cu emoţia fericită a unui sentiment de mîndrie răsplătită şi, în ceea ce-i privea pe ei, n-aveau de ridicat nici o obiecţiune. Comportarea plăcută a băiatului şi bunul său simţ îl recomandau de la sine ; şi cum nu auziseră nimic rău despre el, nu le stătea în fire să bănuiască neapărat că s-ar putea spune ceva rău despre

dînsul. Bunăvoința ținînd locul experienței, persoana lui n-avea nevoie de atestări.

„Catherine are să fie o biată gospodină nepăsătoare și neștiutoare, asta-i sigur!" prevesti maică-sa, dar imediat se consolă că nimic pe lume nu poate fi mai de ajutor ca practica.

Pe scurt, nu se ridică decît o singură piedică ce merită să fie pomenită; dar pînă cînd nu va fi înlăturată, le e cu neputință să încuviințeze logodna. Erau oameni îngăduitori din fire dar principiile lor erau de nezdruncinat și atîta timp cît tatăl lui Henry a interzis categoric această căsătorie, ei nu-și puteau îngădui s-o sprijine. Nici nu erau atît de subtili ca să pretindă cine știe ce condiții ostentative, anume ca tocmai generalul să formuleze cererea de logodnă, sau s-o consfințească bucuros; dar, în orice caz, măcar o decentă aparență de consimțămînt din partea lui să se ivească și odată obținută... și inimile lor le spuneau că nu poate fi prea multă vreme refuzată... consimțămîntul lor avea de la sine să urmeze *consimțămîntul* generalului; atîta lucru doreau ei. N-aveau nicidecum de gînd și nici nu aveau dreptul să-l întrebe cîți *bani* are fiul generalului .Prin tranzacțiile căsătoriei, băiatul era sigur de o avere foarte însemnată; venitul lui actual îi asigura independența și buna stare și din toate punctele de vedere bănești, căsătoria lor era mai presus de pretențiile fiicei lor.

Tinerii nu putură fi surprinși de această hotărîre. Și-au dat seama de ea... au suferit și au deplîns-o... dar n-au putut s-o conteste; și s-au despărțit încercînd să spere că o asemenea schimbare la general, cu toate că și unul și altul o credeau cu neputință, ar putea să aibă loc destul de repede, ca să-i unească din nou în deplinătatea unei dragoste privilegiate. Henry se întoarse acolo unde era acum singurul lui cămin, să-și supravegheze tinerele plantații și să-i aducă cîteva îmbunătățiri, de dragul ei, a cărei participare o aștepta cu nerăbdare; iar Catherine rămase la Fullerton ca să plîngă. Că suferințele singurătății i-ar fi fost îndulcite de-o corespondență clandestină, mai bine să nu cercetăm. Domnul și doamna Morland n-au făcut așa ceva... ei fuseseră cît se poate de îngăduitori și nu i-au pretins lui Henry nici o promi-

siune ; iar, ori de cîte ori Catherine primea o scrisoare, ceea ce la vremea aceea se întîmpla destul de des, totdeauna ei întorceau capetele.

Neliniștea de care trebuie să fi avut parte Henry și Catherine în afecțiunea pe care o aveau unul pentru celălalt, ca a tuturor celor ce se iubesc, în vederea evenimentului final, abia de va ajunge, mă tem, pînă la sufletele cititorilor mei, care vor vedea, în comprimarea povestirii din paginile de sub ochii lor, că ne grăbim cu toții din răsputeri să ajungem la fericirea deplină. Calea prin care căsătoria lor timpurie s-a săvîrșit dă loc la singura îndoială ce poate exista : ce împrejurare probabilă a putut impresiona o fire ca cea a generalului ? Împrejurarea care l-a ajutat cel mai tare a fost căsătoria fiicei lui cu un om de vază și cu avere, care a avut loc în cursul verii — o înălțare în demnitate care i-a pricinuit atîta bună dispoziție și din care nu și-a revenit decît după ce Eleanor obținuse de la el promisiunea de a-l ierta pe Henry și permisiunea de a-i îngădui să fie „prost, dacă așa-i place !“

Căsătoria Eleanorei, plecarea ei dintr-un cămin împovărat de supărare, cum ajunsese să fie cel din Northanger prin surghiunul lui Henry, într-un cămin și cu un bărbat după placul ei, a fost un eveniment care mă aștept să aducă mulțumire generală în sînul cunoștințelor ei. Și bucuria mea, cu acest prilej, a fost cît se poate de sinceră. Nu cunosc pe nimeni mai îndreptățit, avînd însușiri modeste, sau fiind mai bine pregătit de suferințele obișnuite, să întîmpine și să se bucure de fericire. Înclinația ei spre gentilomul acesta nu era de dată recentă și el s-a abținut multă vreme să-i ceară mîna din cauză că avea o situație materială nu prea bună. Sporirea neașteptată a averii sale și obținerea unui titlu de noblețe înlăturară toate greutățile ; și niciodată nu și-a iubit generalul fiica atît de mult, cu toate ceasurile acelea cînd i-a ținut de urît și i-a fost de folos și l-a răbdat resemnată, ca atunci cînd îi putu spune „Domnia voastră, doamnă !“ Soțul ei o merita cu adevărat ; fără a mai ține seamă de titlul său de noblețe, de averea lui sau de dragostea pe care i-o purta, era cu desăvîrșire cel mai fermecător tînăr din lume. Orice alte caracterizări în adaus ale me-

ritelor sale nu mai sînt de nici un folos ; căci în imaginația noastră a tuturora, ne apare de îndată ca cel mai fermecător tînăr din lume. De aceea, (dîndu-mi seama că regulile scrisului interzic introducerea unui personaj ce n-are legătură cu povestirea mea) în privința acestui tînăr nu mai am de adăugat decît că tocmai el e gentilomul al cărui slujitor indolent a lăsat în urma lui grămada aceea de chitanțe a rufelor spălate, ca urmare a unei lungi șederi la Northanger, datorită cărora eroina mea a fost implicată într-una dintre cele mai tulburătoare aventuri ale sale.

Influența vicontelui și a vicontesei în interesul fratelui lor a fost ușurată și de o justă cunoaștere a situației domnului Morland pe care ei s-au socotit îndreptățiți s-o arate deîndată ce generalul a îngăduit să fie informat. A aflat astfel că fusese încă chiar mai puțin indus în eroare de primele lăudăroșenii ale lui Thorpe în privința averii familiei Morland, decît în cea a anihilării ei răutăcioase de mai tîrziu ; că nici vorbă să fi fost nevoiași sau săraci, iar Catherine avea să capete trei mii de lire ster ine. Așa ceva se arăta a fi o ameliorare materială consistentă în raport cu cele la care se așteptase în ultima vreme, ceea ce a contribuit la înlesnirea abdicării de la mîndrie și, în nici un caz, n-a fost lipsită de efect nici informația secretă, pe care oarecum s-a chinuit să și-o procure, și anume că moșia de la Fullerton, fiind în întregime a prezentului proprietar, era supusă oricărei speculații lacome.

Datorită acestor considerații, generalul, curînd după căsătoria Eleanorei, îi îngădui fiului său să se reîntoarcă la Northanger și atunci îi acordă consimțămîntul, scris în cuvinte foarte curtenitoare într-o pagină plină de declarații deșarte adresate domnului Morland. Evenimentul pe care-l încuviință a avut loc curînd : Henry și Catherine s-au căsătorit, clopotele au bătut și toată lumea s-a bucurat ; și cum toate cele de mai sus s-au petrecut la împlinirea a douăsprezece luni de la prima lor întîlnire, nu vreau să pară, după toate întîrzierile prilejuite de cruzimea generalului, că ei au fost într-adevăr păgubiți. Să începi cu o fericire deplină la vîrsta de respectiv douăzeci

și șase și optsprezece ani înseamnă s-o pornești destul de bine ; și, declarîndu-mă totodată încredințată că amestecul crud al generalului, departe de-a fi stricat fericirii lor, a fost mai degrabă prielnic ei, făcîndu-i să se cunoască mai bine, și adăugînd trăinicie, da, trăinicie, dragostei lor, vă las pe dumneavoastră, cei ce sînteți în cauză, să hotărîți dacă strădania operei de față sprijină cumva tirania părinților sau răsplătește neascultarea filială.

Jane Austen vede viaţa cu ochii unei femei care, fiind nefericită ea însăşi, are mare înţelegere pentru fericirea şi nefericirea celorlalţi... De aceea, observaţia se opreşte mai puţin decît de obicei asupra faptelor şi mai mult asupra sentimentelor.

Virginia Woolf

Lei 8,25

CW

Editura Univers